

**AUTORITATEA NAȚIONALĂ DE
REGLEMENTARE ÎN DOMENIUL ENERGIEI**

RAPORTUL ANUAL

**privind activitatea
Autorității Naționale de Reglementare
în domeniul Energiei**

Aprilie 2014

CUPRINS

CUVÂNT DE DESCHIDERE	2
I. STATUTUL ȘI ROLUL ANRE	3
II. EVOLUȚII LEGISLATIVE LA NIVEL EUROPEAN	7
III. SECTORUL ENERGIEI ELECTRICE	11
III.1. LICENȚE ȘI AUTORIZAȚII, SEPARAREA ACTIVITĂȚILOR	11
III.2. REGLEMENTĂRI TEHNICE	16
III.3. REGLEMENTAREA ACTIVITĂȚILOR DE REȚEA	19
III.4. EVOLUȚIA PIEȚEI DE ENERGIE ELECTRICĂ	43
III.5. PROMOVAREA ENERGIEI ELECTRICE PRODUSE DIN SURSE REGENERABILE ȘI ÎN COGENERARE DE ÎNALTĂ EFICIENȚĂ	85
IV. SECTORUL GAZELOR NATURALE	97
IV. 1. LICENȚE ȘI AUTORIZAȚII, SEPARAREA ACTIVITĂȚILOR	97
IV.2. REGLEMENTĂRI TEHNICE	103
IV.3. REGLEMENTAREA ACTIVITĂȚILOR DE REȚEA, ÎNMAGAZINARE ȘI FURNIZARE	105
IV.4. EVOLUȚIA PIEȚEI DE GAZE NATURALE	123
V. EFICIENȚĂ ENERGETICĂ	143
VI. ACTIVITATEA DE CONTROL ȘI RĂSPUNS LA PETIȚII	156
VII. RESPONSABILITATEA ACTULUI DE REGLEMENTARE	160
VIII. COOPERARE INTERNAȚIONALĂ, COMUNICARE ȘI INFORMARE	161
IX. BUGET, SURSE DE FINANȚARE ȘI FORMARE PROFESIONALĂ	167
X. CONCLUZII ȘI DIRECȚII DE ACȚIUNE ÎN PERSPECTIVĂ	169
ANEXE	176

CUVÂNT DE DESCHIDERE

Acest document constituie raportul realizat de Autoritatea Națională de Reglementare în domeniul Energiei - ANRE în vederea îndeplinirii obligațiilor de raportare cuprinse în prevederile art. 1, alin. (4), din Legea nr. 160 /2012 privind organizarea și funcționarea ANRE.

În anul 2013 activitatea de reglementare a ANRE, s-a axat în principal pe punerea în aplicare a prevederilor din cel de-al treilea pachet legislativ în domeniul energiei și anume: îmbunătățirea modalităților de tranzacționare și creșterea transparenței piețelor de energie electrică și gaze naturale, promovarea concurenței și renunțarea la practicarea de prețuri reglementate pentru clienții finali, implementarea mecanismelor care să permită integrarea piețelor naționale de energie electrică și gaze naturale în piețe regionale, promovarea producerii de energie electrică produse din surse regenerabile, dezvoltarea producerii de energie electrică produsă în capacități noi de cogenerare, promovarea eficienței energetice, implementarea prevederilor privind certificarea operatorilor de transport și sistem și a măsurilor suplimentare de protecție a consumatorilor

Aplicarea cerințelor Pachetului 3 Energie, precum și a celor care se regăsesc în cadrul Memorandumului de Înțelegere semnat cu Comisia Europeană și în Scrisorile de Intenție semnate cu Fondul Monetar Internațional, parte integrantă a Acordului de Înțelegere de tip Preventiv semnat cu FMI și Comisia Europeană au fost respectate, ANRE îndeplinind toate obligațiile de reglementare privind eliminarea prețurilor reglementate pentru consumatorii noncasnici și casnici atât în sectorul energiei electrice cât și în cel al gazelor naturale. Putem, astfel, afirma, că procesul de reșezare a pieței de energie din România pe criterii de concurență este avansat, iar premisele pentru asigurarea integrării pieței naționale de energie cu cea europeană sunt asigurate. Astfel în anul 2013 au fost emise 130 de acte administrative, publicate în Monitorul Oficial al României, aferente sectorului gazelor naturale, energiei electrice și eficienței energetice.

În acest context, obiectivele prioritare pentru anul 2014 din prisma activității ANRE se vor concentra, în principal, asupra promovării concurenței în sectorul energiei electrice și al gazelor naturale, a creșterii eficienței piețelor de energie și integrarea acestora în piața regională și europeană, armonizarea legislației secundare cu prevederile legislației primare și ale codurilor europene aflate în proces de aprobare la nivelul Comisiei Europene, aplicarea prevederilor regulamentelor europene privind integritatea și transparența piețelor și dezvoltarea infrastructurii, continuarea procesului de îmbunătățire a cadrului de reglementare în domeniul energiei electrice și în domeniul gazelor naturale și în scopul creșterii eficienței energetice.

Principala provocare cu care ne confruntăm în momentul de față o constituie suportabilitatea prețurilor la consumatori care să nu compromită sustenabilitatea companiilor, concomitent cu asigurarea pentru operatorii din sectorul energetic a unor principii esențiale cum sunt cele privind predictibilitatea, transparența și stabilitatea legislației, în așa fel încât criteriile legate de existența piețelor liberalizate impuse la nivel european să poată fi aplicate.

PREȘEDINTE

Niculae HAVRILEȚ

I. STATUTUL ȘI ROLUL ANRE

ANRE este o autoritate administrativă autonomă, cu personalitate juridică, sub control parlamentar, finanțată integral din venituri proprii, independentă decizional, organizatoric și funcțional, având ca obiect de activitate elaborarea, aprobarea și monitorizarea aplicării ansamblului de reglementări obligatorii la nivel național necesar funcționării sectorului și pieței energiei electrice, termice și a gazelor naturale în condiții de eficiență, concurență, transparență și protecție a consumatorilor, precum și de a implementa și monitoriza măsurile de eficiență energetică la nivel național și de a promova utilizarea la consumatorii finali a surselor regenerabile de energie.

Finanțarea cheltuielilor curente și de capital ale ANRE se asigură integral din venituri proprii (tarife percepute pentru acordarea de licențe, autorizații și atestări, contribuții anuale percepute operatorilor economici reglementați din sectorul energiei electrice și termice și al gazelor naturale, precum și din fonduri acordate de organisme internaționale)

Principalele atribuții conferite prin legislația primară sunt:

- emiterea, modificarea sau retragerea de autorizații și licențe,
- emiterea de reglementări tehnice și comerciale, asigurarea accesului și racordarea la rețelele de energie electrică și gaze naturale,
- emiterea și aprobarea de metodologii de stabilire a prețurilor și tarifelor, aprobarea de prețuri și tarife,
- asigurarea monitorizării funcționării piețelor de energie electrică și gaze naturale,
- promovarea producerii de energie din surse regenerabile și cogenerare,
- promovarea eficienței energetice.

ANRE este condusă de un președinte și doi vicepreședinți.

Pentru aprobarea reglementărilor în sectorul energiei electrice, termice și al gazelor naturale se constituie un comitet de reglementare format din 7 membri inclusiv președintele și cei doi vicepreședinți. Numirea și revocarea membrilor comitetului de reglementare se fac de către Parlament în ședința comună a celor două Camere. Durata mandatului membrilor comitetului de reglementare este de 5 ani, aceștia putând fi reinvestiți cel mult o dată. La numirea primului comitet după intrarea în vigoare a legii, un vicepreședinte și 2 membri vor avea un mandat de 2 ani și jumătate, stabilit prin hotărârea Parlamentului de numire în funcție.

Membrii comitetului de reglementare acționează în mod independent de orice interes al participanților la piața de energie electrică sau cea de gaze naturale, nu solicită și nu acceptă instrucțiuni directe din partea vreunei entități publice sau private în îndeplinirea atribuțiilor de reglementare care le revin, nu desfășoară activități cu caracter lucrativ în sectorul energiei electrice, termice și al gazelor naturale, cu excepția celor cu caracter didactic de instruire profesională, nu dețin acțiuni sau părți sociale și nu pot avea calitatea de membru în organele de conducere la societăți comerciale cu obiect de activitate în sectorul energiei electrice, termice și al gazelor naturale sau în orice alte domenii care se află în competența ANRE, în condițiile legii.

Comitetul de reglementare este asistat de Consiliul consultativ care asigură armonizarea intereselor operatorilor economici din sectorul energiei electrice, termice și al gazelor naturale cu cele ale

consumatorilor, evaluează impactul reglementărilor ANRE și face propuneri de îmbunătățire a acestora.

Consiliul consultativ este format din 13 membri, numiți prin decizie a primului-ministru, fiecare membru al Consiliului reprezintă asociația sau organizația care l-a desemnat.

Activitatea de reglementare a ANRE s-a desfășurat în anul 2013 în baza Legii nr.123 a energiei electrice și gazelor naturale, publicată în Monitorul Oficial nr.485/16.07.2012, în baza Legii nr. 160/2012, privind organizarea și funcționarea Autorității Naționale de Reglementare în domeniul Energiei publicată în Monitorul Oficial nr. 685/03.10.2012 și a Ordonanței Guvernului nr.22/2008 privind eficiența energetică și promovarea la consumatorii finali a surselor regenerabile de energie, cu modificările ulterioare.

Legea nr.123 a energiei electrice și gazelor naturale stabilește cadrul de reglementare pentru:

- a) desfășurarea activităților în sectorul energiei electrice și al energiei termice produse în cogenerare, în vederea utilizării optime a resurselor primare de energie în condițiile de accesibilitate, disponibilitate și suportabilitate și cu respectarea normelor de siguranță, calitate și protecție a mediului.
- b) desfășurarea activităților privind producția, transportul, distribuția, furnizarea și înmagazinarea gazelor naturale, modalitățile de organizare și funcționare a sectorului gazelor naturale, de acces pe piață, precum și criteriile și procedurile aplicabile pentru acordarea de autorizații și/sau licențe în sectorul gazelor naturale.

Activitățile din domeniul energiei electrice și al energiei termice produse în cogenerare trebuie să se desfășoare pentru realizarea următoarelor obiective de bază:

- asigurarea dezvoltării durabile a economiei naționale;
- diversificarea bazei de resurse energetice primare;
- crearea și asigurarea funcționării piețelor concurențiale de energie electrică;
- asigurarea accesului nediscriminatoriu și reglementat al tuturor participanților la piața de energie electrică și la rețelele electrice de interes public;
- transparența tarifelor, prețurilor și taxelor la energie electrică în cadrul unei politici de tarifyare, urmărind creșterea eficienței energetice pe ciclul de producere, transport, distribuție și utilizare a energiei electrice;
- constituirea stocurilor de siguranță la combustibilii necesari pentru producerea energiei electrice, precum și a energiei termice produse în cogenerare;
- asigurarea funcționării interconectate a SEN cu sistemele electroenergetice ale țărilor vecine și cu sistemele electroenergetice din Rețeaua Europeană a Operatorilor de Transport și Sistem de Energie Electrică - ENTSO-E, denumită în continuare ENTSO-E;
- îmbunătățirea competitivității pieței interne de energie electrică și participarea activă la formarea atât a pieței regionale, cât și a pieței interne de energie a Uniunii Europene și la dezvoltarea schimburilor transfrontaliere;
- promovarea utilizării surselor noi și regenerabile de energie;
- asigurarea protecției mediului la nivel local și global, în concordanță cu reglementările legale în vigoare;
- asigurarea măsurilor de securitate în vederea prevenirii și combaterii actelor de terorism și sabotaj asupra infrastructurii SEN;
- asigurarea siguranței în funcționare a SEN;

- asigurarea siguranței în alimentarea cu energie electrică a clienților finali;
- promovarea producției de energie electrică realizată în sisteme de cogenerare de înaltă eficiență, asociată energiei termice livrate pentru acoperirea unui consum economic justificat.

Activitățile în sectorul gazelor naturale trebuie să se desfășoare pentru realizarea următoarelor obiective de bază:

- asigurarea dezvoltării durabile a economiei naționale;
- asigurarea continuității și a siguranței în alimentarea cu gaze naturale a clienților;
- protejarea intereselor legitime ale clienților finali de gaze naturale;
- promovarea, stimularea și asigurarea concurenței pe piața de gaze naturale;
- armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene în domeniu, cu respectarea principiului subsidiarității;
- transparența prețurilor și a tarifelor reglementate în sectorul gazelor naturale;
- dezvoltarea sectorului gazelor naturale în condiții de eficiență economică și protecție a mediului;
- promovarea producerii și utilizării surselor noi și regenerabile de gaze;
- asigurarea accesului nediscriminatoriu la sursele de gaze naturale;
- asigurarea măsurilor de securitate în vederea prevenirii și combaterii actelor de terorism și sabotaj asupra infrastructurii sectorului gazelor naturale;
- dezvoltarea interconectărilor sistemelor de transport al gazelor naturale cu sistemele similare din țările vecine și cu alte infrastructuri de transport și integrarea Sistemului național de transport al gazelor naturale în Rețeaua europeană de transport și sistem de gaze naturale - ENTSO-G,
- asigurarea condițiilor necesare pentru buna funcționare a pieței gazelor naturale și pentru integrarea pieței naționale în piața internă europeană a gazelor naturale;
- asigurarea accesului nediscriminatoriu al terților la conductele de alimentare din amonte, depozitele de înmagazinare, sistemele de transport, sistemele de distribuție a gazelor naturale, precum și la instalațiile GNL;
- asigurarea funcționării instalațiilor tehnologice de suprafață din câmpurile de producție, a depozitelor de înmagazinare, a sistemelor de transport și de distribuție a gazelor naturale, în condiții de siguranță și eficiență;
- asigurarea capacității de înmagazinare a gazelor naturale pentru nevoile curente și pentru cele care contribuie la securitatea energetică a țării.

În îndeplinirea atribuțiilor sale și fără a se aduce atingere competențelor sale de luare a deciziilor în activitatea de reglementare, ANRE colaborează cu Consiliul Concurenței, cu Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor, cu Comisia Națională a Valorilor Mobiliare, cu ministerele și cu alte organe de specialitate ale administrației publice centrale sau locale interesate, cu asociațiile consumatorilor de energie electrică și gaze naturale, cu operatorii economici specializați care prestează servicii pentru sectorul energiei electrice și gazelor naturale, cu asociațiile profesionale din domeniul energiei electrice și gazelor naturale, cu asociațiile patronale și sindicale, inclusiv prin schimburi reciproce de informații.

ANRE colaborează și cu autoritățile de reglementare ale statelor din regiune, inclusiv prin acorduri de cooperare, cu Agenția de Cooperare a Reglementatorilor în Domeniul Energiei - ACER și Comisia

Europeană, pentru armonizarea cadrului de reglementare pentru dezvoltarea pieței regionale, a regulilor privind schimburile transfrontaliere de energie electrică și gaze naturale, a celor privind gestionarea și alocarea capacităților de interconexiune, fără a aduce atingere atribuțiilor și competențelor acestora.

În domeniul eficienței energetice în conformitate cu prevederile Ordonanței Guvernului nr.22/2008 privind eficiența energetică și promovarea la consumatorii finali a surselor regenerabile de energie, principalele atribuții și competențe ale ANRE sunt următoarele:

- implementarea și monitorizarea aplicării politicii naționale de eficiență energetică,
- monitorizarea programelor de utilizare eficientă a energiei și a economiilor de energie rezultate,
- evaluarea tehnică a proiectelor de investiții în domeniul eficienței energetice pentru care se solicită finanțare,
- autorizarea auditorilor energetici și atestarea managerilor energetici,
- promovarea energiei electrice produse din surse regenerabile de energie și în cogenerare de înaltă eficiență,
- elaborarea cadrului de reglementare necesar organizării, funcționării și monitorizării pieței de certificate verzi, precum și a celui necesar certificării originii energiei electrice produse din surse regenerabile de energie, precum și emiterea și monitorizarea garanțiilor de origine,
- elaborarea cadrului de reglementare necesar pentru promovarea producerii energiei electrice în cogenerare, pe baza cererii de energie termică utilă, precum și pentru calificarea/certificarea energiei electrice produse în cogenerare de înaltă eficiență,
- monitorizarea modului în care sunt aplicate reglementările în domeniul stabilirii schemelor de sprijin pentru energia produsă în cogenerare de înaltă eficiență și pentru energia din surse regenerabile.

În anul 2013 Comitetul de reglementare a emis:

- 4116 de DECIZII din care 1009 - acordări, suspendări, modificări de licențe și autorizații
- în sectorul energiei electrice, 480 - acordări, suspendări, modificări de licențe și autorizații în sectorul gazelor naturale, 612 – acreditări și modificări de decizii de acreditare
- 60 de AVIZE,
- 122 de ORDINE.

În anul 2013 au fost publicate în Monitorul Oficial al României, 130 de acte administrative, aferente sectorului gazelor naturale, energiei electrice și eficienței energetice, prezentate în - anexa nr.1

În **anexa nr. 2** este prezentată o evaluare a modului de îndeplinire a **indicatorilor de performanță** la nivelul ANRE în conformitate cu indicatorii **propuși de Consiliul Reglementatorilor Europeni în Domeniul Energiei – CEER**, pentru autoritățile naționale de reglementare din UE.

II. EVOLUȚII LEGISLATIVE LA NIVEL EUROPEAN

În anul 2013, Comisia Europeană și-a concentrat eforturile în emiterea de acte normative privind piața internă de energie, dezvoltarea infrastructurii și eficiență energetică. Principalele acte normative emise de Comisia Europeană în cursul anului 2013 sunt detaliate mai jos.

Piața internă

Comunicarea Comisiei Europene: „Delivering the internal electricity market and making the most of public intervention”

În data de **5 noiembrie a.c.**, Colegiul Comisarilor a adoptat Comunicarea intitulată „*Delivering the internal electricity market and making the most of public intervention*”, document care conține recomandări privind optimizarea intervenției Statelor Membre pe piețele de energie electrică.

În vederea realizării și finalizării pieței interne a energiei, comunicarea abordează o serie de aspecte importante precum rolul, nivelul și natura intervenției publice la nivel național și local pe piețele de energie, care ar trebui să asigure abordări coerente și corespunzătoare la nivelul Uniunii Europene. Comunicarea este însoțită de o serie de documente de lucru în care sunt prevăzute:

- linii directoare și schimb de bune practici pentru revizuirea schemelor naționale de sprijin pentru energia produsă din surse regenerabile (RES) și pentru mecanismele de cooperare între statele membre privind transferul RES,
- linii directoare pentru mecanismele de asigurare a capacității de producere,
- recomandări de acțiuni în ceea ce privește măsurile de gestionare a cererii.

Infrastructură

Regulamentului (UE) nr. 347/2013 privind liniile directoare pentru infrastructurile energetice transeuropene - piața internă a energiei rămâne fragmentată datorită interconexiunilor insuficiente între rețelele energetice naționale și a utilizării sub nivelul optim a infrastructurii energetice existente. În consecință este necesară o nouă abordare a modului în care infrastructurile energetice, în special cele de natură transfrontalieră, sunt reglementate și finanțate. Obiectivul Regulamentului îl reprezintă asigurarea interoperabilității rețelelor energetice transeuropene și conectarea la aceste rețele. În principal, sunt reglementate următoarele:

- identificarea proiectelor de interes comun necesare pentru îmbunătățirea infrastructurii referitoare la energie electrică, gaze, petrol și dioxid de carbon;
- implementarea promptă a proiectelor de interes comun, prin fluidizarea, coordonarea și accelerarea procedurilor de autorizare și prin îmbunătățirea participării publicului;
- normele și liniile directoare privind alocarea transfrontalieră a costurilor și stimulentele legate de risc pentru proiectele de interes comun;
- condițiile de eligibilitate pentru proiectele de interes comun care vor beneficia de asistență financiară din partea Uniunii Europene.

Prima listă de proiecte de interes comunitar a fost aprobată în 14 octombrie 2013 prin **Regulamentul delegat (UE) nr. 1391/2013 de modificare a Regulamentului (UE) nr. 347/2013 al Parlamentului European și al Consiliului privind liniile directoare pentru infrastructurile energetice**

transeuropene în ceea ce privește lista proiectelor de interes comun a Uniunii. A fost adoptată o listă de aproximativ 250 de proiecte-cheie de infrastructuri energetice. Aceste „proiecte de interes comun” (PIC) beneficiază de proceduri accelerate de acordare a autorizațiilor și de condiții de reglementare îmbunătățite. De asemenea pot avea acces la sprijin financiar prin intermediul mecanismului Conectarea Europei, în cadrul căruia a fost alocat un buget de 5,85 miliarde EUR pentru infrastructurile energetice transeuropene pentru perioada 2014-2020.

Lista cuprinde până la 140 de proiecte în domeniul transmiterii și stocării energiei electrice, aproximativ 100 de proiecte în domeniul transportului și stocării gazelor și al GNL și mai multe proiecte privind petrolul și rețelele inteligente. Această listă va fi actualizată la fiecare doi ani pentru a include noile proiecte necesare și a le elimina pe cele învechite, proiectele incluse urmând să ofere beneficii semnificative pentru cel puțin două state membre, să contribuie la integrarea pieței și la intensificarea concurenței, să sporească siguranța aprovizionării și să reducă emisiile de CO₂.

Transparența informațiilor pe piețele de energie electrică

Regulamentul (UE) nr. 543/2013 din 14 iunie 2013 privind transmiterea și publicarea datelor pe piețele energiei electrice și de modificare a anexei I la Regulamentul (CE) nr. 714/2009 al Parlamentului European și al Consiliului stabilește setul minim comun de date referitoare la producerea, transportul și consumul energiei electrice care trebuie puse la dispoziția participanților la piață. De asemenea, acesta prevede colectarea și publicarea centralizată a datelor.

Coduri de rețea

Regulamentul nr. 984/2013 din 14 octombrie 2013 de stabilire a unui cod al rețelei privind mecanismele de alocare a capacității în sistemele de transport al gazelor și de completare a Regulamentului (CE) nr. 715/2009 al Parlamentului European și al Consiliului stabilește un cod al rețelei care instituie mecanisme standardizate de alocare a capacității în sistemele de transport al gazelor. Mecanismul standardizat de alocare a capacității include o procedură de licitație pentru punctele de interconectare relevante din cadrul Uniunii și produsele de capacitate transfrontaliere standard care urmează să fie oferite și alocate. De asemenea stabilește modul în care vor coopera operatorii sistemelor de transport adiacente pentru a facilita vânzările de capacitate, ținând seama de normele comerciale și tehnice generale privind mecanismele de alocare a capacității.

Eficiență energetică

În data de 6 noiembrie a.c. Comisia Europeană a emis către Parlamentul European și Consiliu **Comunicarea privind punerea în aplicare a prevederilor directivei privind eficiența energetică - orientările Comisiei.** Directiva 2012/27/UE privind eficiența energetică (DEE) a intrat în vigoare la 4 decembrie 2012, iar statele membre vor trebui să o transpună până la 5 iunie 2014. Eficiența energetică constituie unul dintre cele mai rentabile moduri de consolidare a siguranței aprovizionării cu energie și de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră sau de alți poluanți. Îmbunătățirea eficienței energetice reprezintă o prioritate a tuturor scenariilor de decarbonizare prezentate în Perspectiva energetică 2050. DEE definește în mod clar și cuantifică pentru prima dată obiectivul UE în materie de eficiență energetică pentru anul 2020 și anume „maximum 1 483 Mtep de energie primară sau maximum 1 086 Mtep de energie finală” (Croația inclusă). DEE prevede obligația statelor membre de a stabili obiectivele naționale indicative în materie de eficiență energetică pentru 2020, care se pot baza pe indicatori diferiți (consumul de energie primară sau finală ori economiile de energie primară sau finală

ori intensitatea energetică). Comunicarea conține șapte documente de lucru ale serviciilor Comisiei (SWD), care explică în detaliu modul în care, din punctul de vedere al serviciilor Comisiei, ar trebui interpretate și ar putea fi optim aplicate anumite dispoziții ale directivei. Aceste SWD nu modifică efectele juridice ale directivei și nu aduc atingere interpretării obligatorii a directivei, formulate de Curtea de Justiție. Documentele tratează anumite aspecte ale directivei, care sunt complexe din punct de vedere juridic, sunt dificil de transpus și au un potențial ridicat în ceea ce privește impactul asupra eficienței energetice. Acestea se referă la articolele 5-11, 14 și 15 din DEE, care include dispoziții privind clădirile administrației centrale, achizițiile publice, obligațiile în ceea ce privește eficiența energetică și alternativele la acestea, auditurile energetice, contorizarea și facturarea, cogenerarea, rețelele și reacția din partea cererii.

Pentru anul 2014 sunt propuse următoarele direcții de acțiune:

- definirea cadrului de politici în domeniul energiei și schimbărilor climatice în perspectiva anului 2030 ținând cont și de dezvoltările la nivel internațional,
- stimularea utilizării combustibililor alternativi, stabilirea de obiective obligatorii și standarde comune privind numărul de puncte de reîncărcare pentru vehicule electrice, stațiilor de realimentare cu gaze petroliere lichefiate, puncte de alimentare cu gaze naturale comprimate,
- priorități în elaborarea codurilor de rețea și a orientărilor:
  - ✓ **energie electrică:**
    - alocarea capacităților și managementul congestiilor, inclusiv administrarea pieței pentru ziua următoare și a pieței intrazilnice și calculul capacităților (faza de adoptare de către Comisia Europeană - CE);
    - racordarea la rețea: norme privind cerințele aplicabile producătorilor (faza de adoptare de către CE) și norme privind racordarea operatorilor sistemelor de distribuție și a consumatorilor industriali (faza de adoptare de către CE);
    - racordarea la rețeaua de transport de înaltă tensiune în curent continuu (finalizarea codului de rețea și demararea fazei de adoptare de către CE);
    - exploatarea sistemului: norme privind securitatea în exploatare (faza de adoptare de către CE), norme privind planificarea operațională și programarea (faza de adoptare de către CE);
    - reglajul frecvență-putere și rezervele de putere (faza de adoptare de către CE);
    - cerințe și proceduri în caz de urgență (finalizarea codului de rețea și demararea fazei de adoptare de către CE);
    - chilibrarea, inclusiv privind rezerva de putere legată de rețea (faza de adoptare de către CE);
    - alocarea capacităților pe termen lung (forward) (faza de adoptare de către CE);
    - structurile tarifare armonizate pentru transport (analiză efectuată de ACER pentru pregătirea orientării-cadru).
  - ✓ **gaze naturale:**
    - interoperabilitatea și schimbul de date (faza de adoptare de către CE);
    - structurile tarifare armonizate pentru transport (elaborarea codului de rețea de către ENTSO);
    - norme referitoare la o abordare bazată pe piață la nivelul UE privind alocarea capacității de transport al gazelor „nou instalate” (redactarea unei modificări a codului de rețea privind mecanismele de alocare a capacităților de către ACER și ENTSO și includerea normelor tarifare respective în codul de rețea privind structurile tarifare pentru transport);
    - norme privind schimburile comerciale asociate dispozițiilor tehnice și operaționale aplicabile serviciilor de acces la rețea și de echilibrare a rețelei (analiză efectuată de ACER

pentru a determina dacă sunt necesare norme UE obligatorii pentru o armonizare suplimentară a conceperii produselor și a contractelor de capacitate în ceea ce privește fermitatea, restricțiile de alocare sau piețele secundare, luând în considerare implementarea orientării privind procedurile de management al congestiilor și codurile de rețea privind mecanismele de alocare a capacității și echilibrarea).

III. SECTORUL ENERGIEI ELECTRICE

III.1. LICENȚE ȘI AUTORIZAȚII, SEPARAREA ACTIVITĂȚILOR

III.1.1. LICENȚE ȘI AUTORIZAȚII

În anul 2013 au fost acordate, modificate, retrase următoarele autorizații de înființare și licențe:

Acordarea, modificarea de autorizații de înființare

Nr. crt.	Centrale electrice autorizate (pe tip de energie primară)	Nr. de autorizații acordate	Nr. modificărilor de autorizații aprobate
1	Centrale fotovoltaice	312	42
2	Centrale eoliene	34	18
3	Centrale pe hidrocarburi	12	3
4	Centrale hidroelectrice	18	4
5	Centrale pe biogaz	2	-
6	Centrale pe biomasă	3	3
7	Centrale pe deșeuri	-	-
8	Centrale pe cărbune	-	-
	TOTAL	381	70

Acordarea, modificarea de licențe

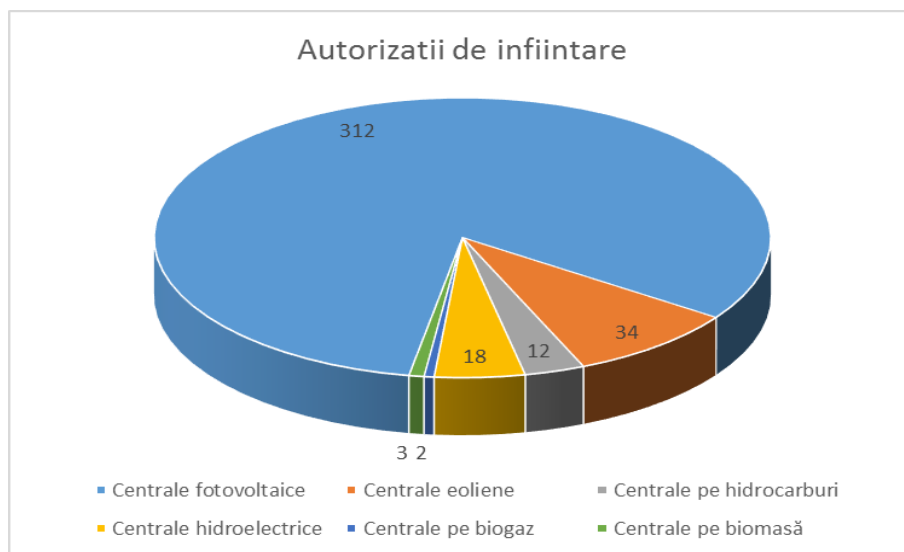
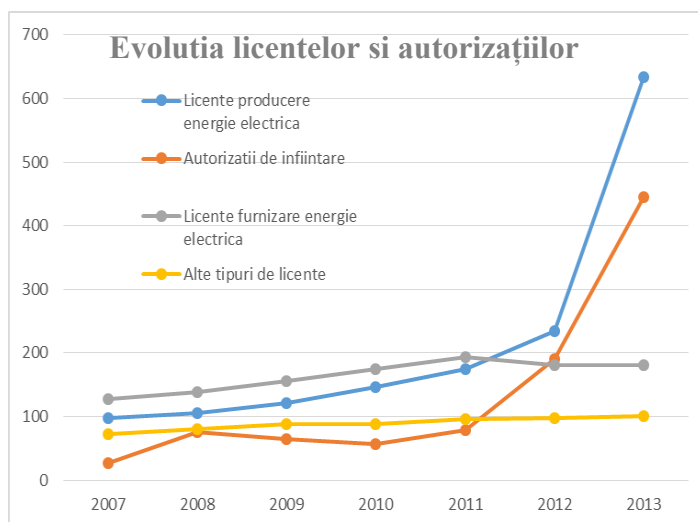
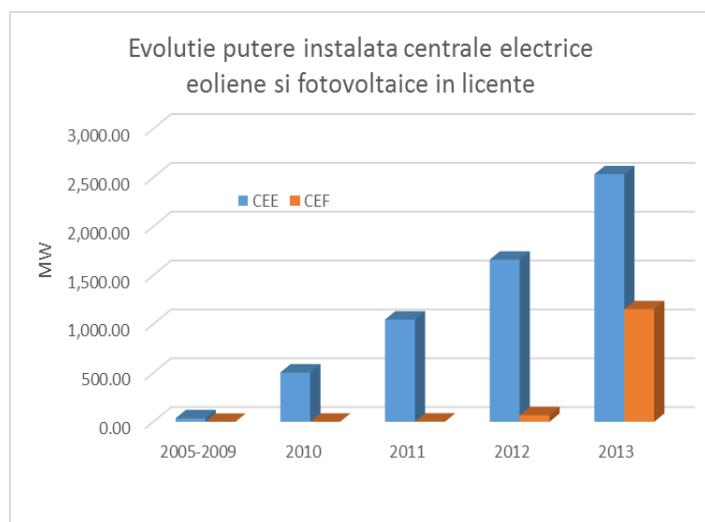
Nr. crt.	Activitatea obiect al licenței	Nr. de licențe acordate	Nr. modificărilor de licențe aprobate
1	Exploatarea comercială a capacităților de producere de energie electrică (și termică în cogenerare)	403	87
2	Administrarea piețelor centralizate de energie electrică	-	1
3	Distribuția energiei electrice	4	5
4	Furnizarea de energie electrică	27	37
	TOTAL	434	130

Retragerea de licențe

Nr. crt.	Activitatea obiect al licenței	Nr. de licențe retrase
1	Exploatarea comercială a capacităților de producere de energie electrică (și termică în cogenerare)	5
2	Distribuția energiei electrice	1
3	Furnizarea de energie electrică	2
	TOTAL	8

De asemenea au fost acordate **două autorizații de participare la licitații de certificate de emisii de gaze cu efect de seră**, conform solicitărilor primite.

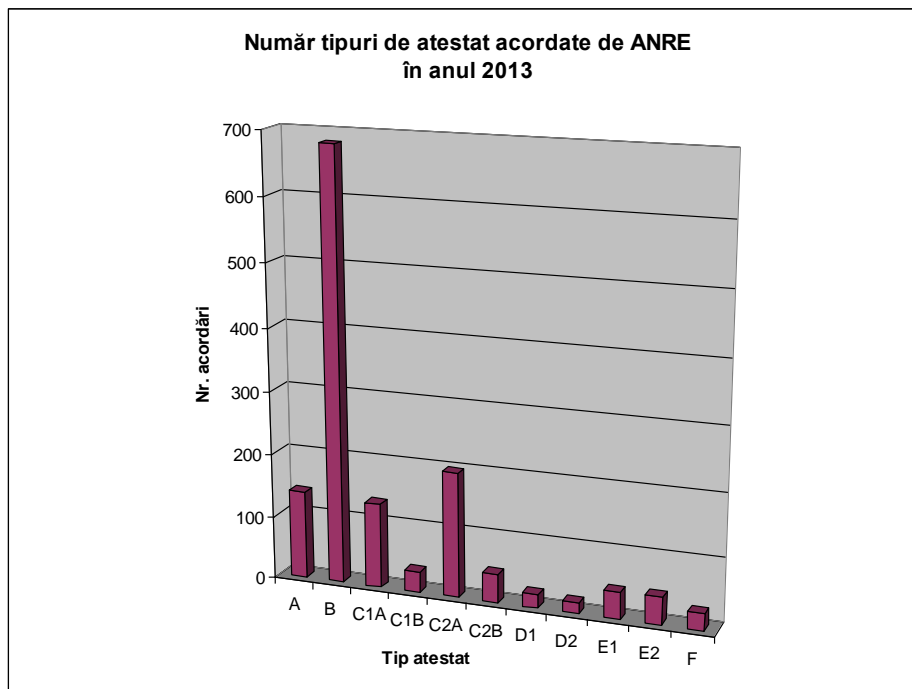
Din datele prezentate anterior se poate remarca o creștere semnificativă, în anul 2013, față de media anilor precedenți, a numărului de solicitări de autorizații de înființare și de licențe, în special pentru realizarea și exploatarea comercială a centralelor electrice fotovoltaice și eoliene. Față de numărul mare de solicitări, ANRE a făcut eforturi pentru respectarea termenelor de soluționare din regulament, în special la finalul anului, pentru a nu crea prejudicii operatorilor economici care întruneau condițiile de autorizare.

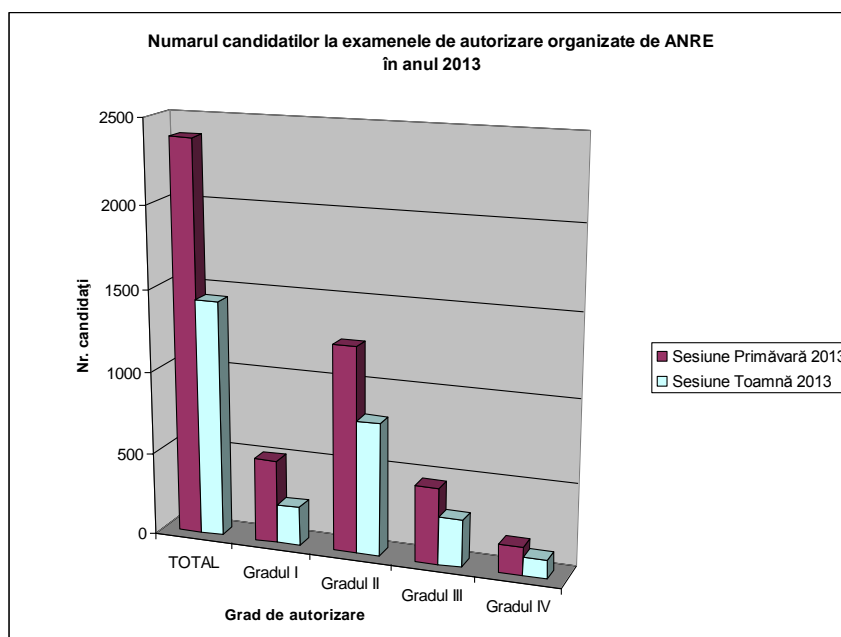
De asemenea ANRE:

- a emis atestate operatorilor economici, atât în cadrul procesului de atestare, cât și reatestare,
- a autorizat persoane fizice, ca electricieni, verificatori de proiecte, responsabili tehnici cu execuția și experți tehnici de calitate și extrajudiciari în domeniul instalațiilor electrice.

În anul 2013 au fost înregistrate la ANRE peste 1000 de solicitări pentru mai multe tipuri de atestate din partea operatorilor economici din domeniul energiei electrice; în urma analizei documentațiilor anexate acestor cereri și în baza aprobării Comisiei de atestare au fost acordate aproximativ 1400 tipuri de atestate. Volumul acordării acestora, împărțit pe proiectare/ executare de lucrări de instalații electrice și pe nivele de tensiune, este reliefat în graficul de mai jos:

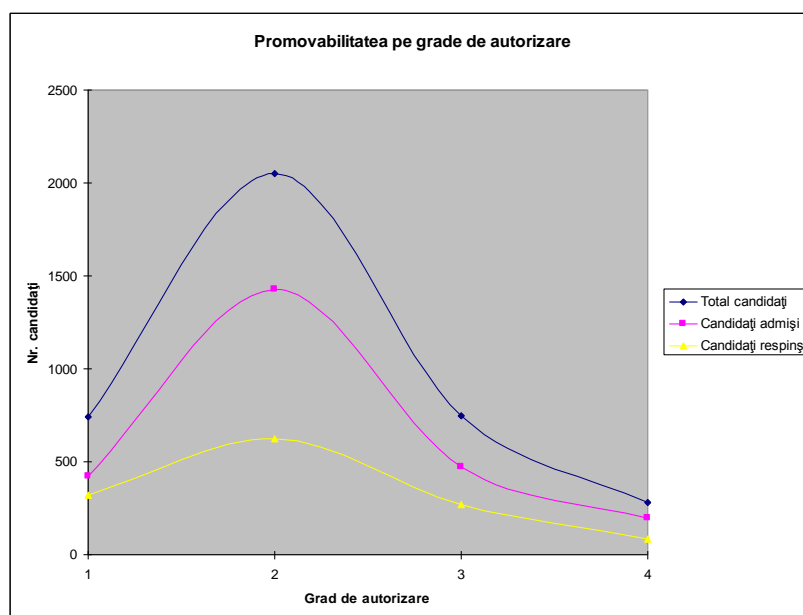

Pentru autorizarea persoanelor fizice, în perioada analizată ANRE a organizat 2 sesiuni de autorizare – în primăvara și, respectiv, în toamna anului 2013. În total, pentru cele 2 sesiuni din anul 2013 au fost analizate 3823 de cereri de autorizare, pe calitățile, gradele și tipurile de autorizare reglementate. Repartizarea pe fiecare dintre cele două sesiuni a candidaților la examenele din 2013 este prezentată în figura alăturată.

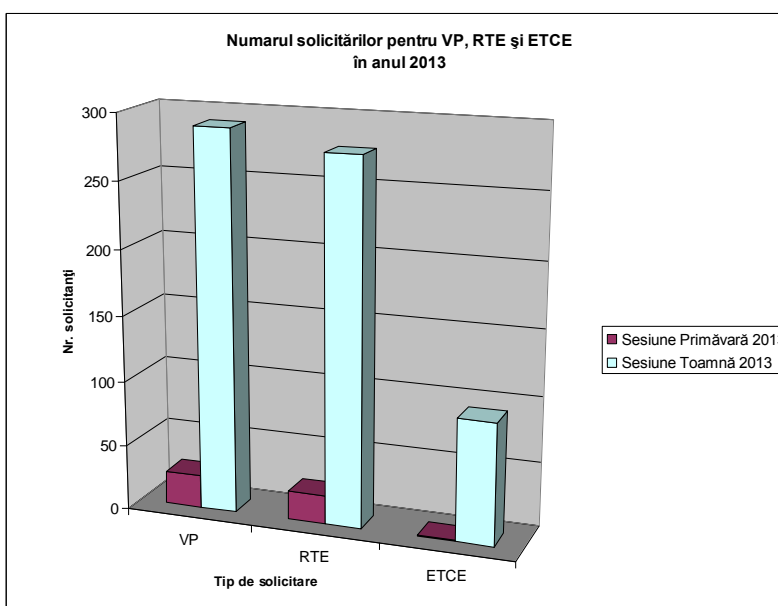

Gradul de promovabilitate la examenele de autorizare a electricienilor organizate în perioada 14 iunie – 14 iulie 2013, respectiv 15 noiembrie – 8 decembrie 2013 a fost de 66 %, fiind autorizați 2524 candidați. Situația rezultatelor candidaților la examenele de autorizare în aceste perioade, este prezentată în tabelul de mai jos:

	TOTAL	Admisi	Respinsi
Gradul I	742	423	319
Gradul II	2053	1429	624
Gradul III	745	473	272
Gradul IV	283	199	84

Repartizarea pe fiecare dintre cele două sesiuni a solicitărilor la acordarea/ prelungirea calității de verificator de proiecte, responsabil tehnic cu execuția și expert tehnic de calitate și extrajudiciar în domeniul instalațiilor electrice este prezentată în figura alăturată.

Situația pe anul 2013 referitoare la prelungirea valabilității calității de electrician autorizat, respectiv la acordarea/prelungirea calității de verificator de proiecte, responsabil tehnic cu execuția și expert tehnic de calitate și extrajudiciar în domeniul instalațiilor electrice este următoarea:

	Solicitări	Acordări
Prelungirea valabilității calității de electrician autorizat	2338	2242
Acordarea calității de verificator de proiecte	315	291
Acordarea calității de responsabil tehnic cu execuția	298	274
Acordarea calității de expert tehnic de calitate și extrajudiciar	94	83

Ținând cont de situațiile prezentate anterior, s-a constatat, pe parcursul anului 2013, un salt atât numeric al solicitărilor, cât și din punct de vedere calitativ, în ceea ce privește finalizarea procedurii de atestare, respectiv de autorizare.

III.1.2. SEPARAREA ACTIVITĂȚILOR

Potrivit prevederilor din Legea energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012, operatorul de transport și de sistem se organizează și funcționează după modelul **operator de sistem independent** (ISO). Ca urmare, pentru îndeplinirea prevederilor privind desemnarea și certificarea operatorilor de transport și de sistem din Directiva 2009/72/CE, ANRE:

- a verificat condițiile de certificare cuprinse în lege, prin raportare la acest model de certificare

- a aprobat certificarea preliminară a Companiei Naționale de Transport al Energiei Electrice "Transelectrica" - S.A. ca de operator de transport și de sistem al sistemului electroenergetic național, prin Decizia ANRE nr. 2213 din 02.08.2013. Decizia de certificare preliminară a fost emisă cu includerea unei condiții rezolutorii, cu condiția ca operatorul de transport și de sistem să facă dovada că îndeplinește în totalitate condițiile prevăzute în Legea energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012.
- a notificat Comisiei Europene decizia de certificare preliminară în data de 14 august 2013, împreună cu toate informațiile și documentele aferente.

În conformitate cu procedura prevăzută în Regulamentul (CE) nr. 714/2009, Comisia Europeană a examinat decizia de certificare preliminară notificată și a transmis ANRE Avizul C (2013) 6891 din 14.10.2013 cu privire la compatibilitatea deciziei cu articolul 10 alineatul (2) și cu articolul 9 din directiva privind energia electrică. Avizul a fost publicat pe pagina de internet al Comisiei Europene. Potrivit avizului, Comisia Europeană consideră că modelul ISO nu este cea mai potrivită alegere întrucât gradul de separare între autoritățile publice, care trebuie să existe în cazurile de aplicare a modelului ISO, nu a fost atins, și declară că modelul de separare a drepturilor de proprietate în cadrul statului ar fi o alternativă care să permită separarea efectivă a activităților de transport de interesele statului în materie de producere și furnizare de energie electrică. Comisia Europeană a recomandat ANRE să acționeze în cooperare cu organismele relevante ale statului român în sensul separării drepturilor de proprietate asupra Companiei Naționale de Transport al Energiei Electrice "Transelectrica" - S.A. prin aplicarea articolului 9 alineatul (6) din directiva privind energia electrică, care să permită separarea efectivă între competențele autorităților statului. Ca urmare, ANRE a comunicat principalelor instituții ale statului român cu atribuții în domeniu (Primului ministru al României, Președintelui Senatului României, Președintelui Camerei Deputaților, Ministrului economiei, Ministrului finanțelor publice, Ministrului afacerilor externe, Ministrului delegat pentru energie), măsurile care se impun a fi adoptate de în vederea certificării și cu textul unei propuneri de act normativ, prin adoptarea căruia să fie puse în aplicare măsurile necesare certificării.

În temeiul articolului 3 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 714/2009 și având în vedere concluziile din Avizul CE - C (2013) 6891 din 14.10.2013, ANRE a adoptat decizia finală de certificare în termen de două luni de la primirea avizului Comisiei, cu considerarea observațiilor formulate de Comisie. Astfel, prin **Ordinul ANRE nr. 90/2013**, a fost certificată Compania Națională de Transport al Energiei Electrice "Transelectrica" - S.A. cu menținerea clauzei rezolutorii, certificarea fiind condiționată de îndeplinirea, în termen de 6 luni, a măsurilor prevăzute în ordin. Ordinul ANRE a fost comunicat Comisiei Europene.

III.2. REGLEMENTĂRI TEHNICE

ANRE a emis în cursul anului 2013 următoarele reglementări cu privire autorizarea activităților din sectorul energiei electrice și termice în cogenerare:

1. *Regulamentul de autorizare a furnizorilor de energie electrică și gaze naturale în vederea accesului la licitațiile de certificate de emisii de gaze cu efect de seră pe platforma comună, conform Regulamentului (UE) nr. 1.031/2010 al Comisiei din 12 noiembrie 2010 privind calendarul, administrarea și alte aspecte ale licitării certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră în temeiul Directivei 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului de stabilire a*

unui sistem de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră în cadrul Comunității. Regulamentul a fost aprobat prin **Ordinul ANRE nr. 2/2013**.

Acest regulament reprezintă cadrul de reglementare privind autorizarea de către ANRE a furnizorilor de energie electrică și gaze naturale de a participa la licitațiile de certificate de emisii de gaze cu efect de seră desfășurate pe platforma comună europeană, fie în nume propriu fie în numele clienților de energie electrică sau gaze naturale care intră sub incidența schemei de comercializare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră.

În consens cu normele europene incidente, pentru a asigura încrederea în integritatea procesului de licitație, în special în ceea ce privește participanții, regulamentul instituie cerințe minime referitoare la accesul la licitațiile de certificate de emisii de gaze cu efect de seră, eligibilitatea pentru admiterea la astfel de licitații revenind unor categorii de participanți bine definite, respectiv titularilor de licențe de furnizare a energiei electrice sau de furnizare de gaze naturale, aflate în termen de valabilitate.

2. *Regulamentul pentru acordarea licențelor și autorizațiilor în sectorul energiei electrice*, aprobat prin **Ordinul ANRE nr. 48/2013**.

Regulamentul reprezintă revizuirea Regulamentului anterior aprobat prin HG nr. 540/2004. La adoptarea regulamentului s-au avut în vedere în principal următoarele obiective:

- actualizarea și corelarea cadrului de reglementare existent în raport cu modificările survenite prin Legea energiei electrice și gazelor naturale nr. 123/2012 și a altor acte normative interne;
- armonizarea legislației naționale cu legislația comunitară prin asigurarea accesului nediscriminatoriu la rețeaua electrică a participanților la piața de energie electrică precum și prin asigurarea de către aceștia a unor servicii de calitate în domeniul energiei electrice;
- stabilirea condițiilor și conținutului documentației necesare acordării, modificării, suspendării sau retragerii autorizațiilor de înființare sau licențelor, ținând cont de experiența acumulată de ANRE în decursul timpului, respectiv de cazistica ce s-a creat în activitatea de aplicare a HG nr. 540/2004;
- restructurarea documentației necesare acordării, modificării, suspendării sau retragerii autorizațiilor de înființare sau a licențelor, precum și eliminarea cerințelor desuete sau inoportune care nu mai corespund realităților economico-sociale existente la data elaborării prezentului proiect de regulament.
- datorită dezvoltării și maturizării piețelor concurențiale de energie, o creștere a plafonului disponibilităților financiare pe care le pot dovedi solicitanții de licențe pentru administrarea de piețe centralizate de energie electrică, respectiv pentru furnizarea de energie electrică, de la echivalentul unei sume de 500.000 Eur, la echivalentul unei sume de 1 milion Eur, după adoptarea noului Regulament.
- aprobarea unor condiții generale cadru asociate licențelor și autorizațiilor și completarea acestora cu condiții specifice aprobate prin act administrativ individual, care să conțină doar particularitățile respectivelor licențe și autorizații cu privire la titularii acestora și la capacitățile energetice sau activitățile ce fac obiectul lor.

3. *Aprobarea Condițiilor generale asociate autorizației de înființare și a Condițiilor generale asociate licenței pentru exploatarea comercială a capacităților de producere a energiei electrice și, după caz, a energiei termice produse în cogenerare* – **Ordinul ANRE nr. 80/2013**.

Condițiile generale asociate autorizației de înființare și cele aferente licenței pentru exploatarea comercială a capacităților de producere a energiei electrice și, după caz, a energiei termice produse în

cogenerare, sunt documente de reglementare care prezintă stabilitate structurală, conținutul acestora incluzând elementele prevăzute în mod expres de regulament. Față de conținutul autorizațiilor/licențelor emise anterior, noua reglementare reprezintă o simplificare în sensul renunțării la unele prevederi care se suprapuneau cu prevederi din reglementările tehnice și comerciale aprobate prin ordine ANRE, susceptibile de a fi revizuite mai des. Aceste caracteristici ale condițiilor asociate autorizațiilor de înființare și licențelor sunt determinate de aplicarea consecventă a principiului tratării egale/ nediscriminatorii a titularilor de autorizații de înființare și licențe și menținerea unui cadru legal și de reglementare stabil.

4. Aprobarea *Regulamentului pentru atestarea operatorilor economici care proiectează, execută și verifică instalații electrice* - **Ordinul ANRE nr. 23/2013**.

Aprobarea noului Regulament a avut în vedere modificările legislative ce au avut loc în perioada 2009 – 2013, ținând cont de asigurarea libertății de stabilire a prestatorilor de servicii și a libertății de a furniza servicii în România – OUG nr. 49/2009. Printre noutățile aduse odată cu intrarea în vigoare a Regulamentului se pot menționa:

- durata de valabilitate a atestatelor este stabilită la 5 ani, încă de la acordare, renunțându-se la acordarea atestatelor pe perioade mai mici de 5 ani,
- reglementarea prestării de servicii transfrontaliere cu caracter ocazional/ temporar, de către operatori economici, persoane juridice străine, înregistrate într-o țară membră UE/ SEE/ Elveția, în scopul realizării de lucrări la instalații electrice din cadrul Sistemului Electroenergetic Național sau al sistemelor electroenergetice izolate, pe teritoriul României,
- introducerea de noi tipuri de atestate (Bi, E2MT, E2PA), prin separarea activităților pe niveluri de tensiune,
- extinderea categoriilor de persoane juridice cărora le sunt aplicate prevederile Regulamentului, fiind inclusă în definiția operatorului economic și persoana juridică de drept public (autoritățile administrației publice locale sau o structură proprie a acestora cu personalitate juridică).

5. Aprobarea *Regulamentului pentru autorizarea electricienilor, verificatorilor de proiecte, responsabililor tehnici cu execuția, precum și a experților tehnici de calitate și extrajudiciari în domeniul instalațiilor electrice* - **Ordinul ANRE nr. 11/2013**.

Actualizarea reglementării deja existente a avut în vedere transpunerea în legislația secundară a prevederilor Legii energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/ 2012, precum și asigurarea deplină a libertății de stabilire a prestatorilor de servicii și de a furniza servicii pe teritoriul României – OUG nr. 49/2009, cu modificările ulterioare, conform Directivei 2006/123/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind serviciile în cadrul pieței interne. Noul regulament aduce, în principal, următoarele modificări și completări cu caracter de noutate:

- reglementarea prestării de servicii transfrontaliere cu caracter ocazional/ temporar, de către persoanele fizice stabilite în state membre ale UE/ SEE/ Elveția, în scopul realizării unor lucrări de proiectare și de execuție în domeniul instalațiilor electrice, pe teritoriul României,
- reglementarea condițiilor de prelungire a legitimației de electrician autorizat, această calitate devenind definitivă,
- reglementarea condițiilor de autorizare pentru dobândirea calității de verficator de proiecte, responsabil tehnic cu execuția, precum și a celei de expert tehnic de calitate și extrajudiciar în domeniul instalațiilor electrice,

- excluderea obligației pentru titularul unei legitimații, ca pentru fiecare tip de autorizare, să utilizeze calitatea sa de “electrician autorizat” doar în relația cu un singur operator economic la care este angajat, deoarece această prevedere limita libera circulație pe piața muncii a acestuia,

Prin aplicarea celor două regulamente s-a urmărit simplificarea procedurilor birocratice pentru atestarea persoanelor juridice/autorizarea persoanelor fizice, reducându-se astfel costurile inutile de timp și bani ale solicitanților.

Menționăm că atât procedura de atestare cât și cea de autorizare au fost analizate prin prisma prevederilor Directivei 2006/123/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind serviciile în cadrul pieței interne și OUG 49/2009 privind libertatea de stabilire a prestatorilor de servicii și libertatea de a furniza servicii în România:

- condițiile de atestare/ autorizare nu includ cerințe stabilite prin Directiva 2006/123/CE ca fiind interzise,
- cerințele de atestare/ autorizare care se încadrează în categoria celor definite prin Directiva 2006/123/CE ca fiind cerințe supuse evaluării, respectă toate caracteristicile precizate de Directivă, fiind transparente, publice, nediscriminatorii, proporționale și cu costuri rezonabile.

Noile reglementări au fost transmise spre consultare și la Comisia Europeană, care a confirmat cele menționate anterior, referitoare la respectarea principiilor stipulate în Directiva 2006/123/ CE.

De asemenea, în cursul anului 2013 ANRE a participat la implementarea și utilizarea sistemului electronic IMI (potrivit Ordonanței nr. 49/2009 care transpune Directiva CE 123/20006) și au fost elaborate procedurile referitoare la desfășurarea activităților de atestare/autorizare, destinate portalului aferent punctului de contact unic (PCU), implementat de România ca urmare a cerințelor cuprinse în directiva europeană privind serviciile (Directiva CE 123/20006).

III.3. REGLEMENTAREA ACTIVITĂȚILOR DE REȚEA

III.3.1. APROBAREA TARIFELOR REGLEMENTATE AFERENTE REȚELELOR ELECTRICE DE INTERES PUBLIC ÎN CURSUL ANULUI 2013

Tarifele reglementate aferente rețelelor electrice de interes public pe care ANRE le aprobă pentru serviciile prestate de operatorii de rețea în beneficiul utilizatorilor rețelelor electrice de interes public de transport și de distribuție a energiei electrice, sunt percepute de aceștia pe baza contractelor reglementate pentru racordarea la rețea, serviciul de transport și serviciul de distribuție a energiei electrice și sunt:

- tarifele pentru serviciul de transport al energiei electrice,
- tarifele pentru serviciul de sistem,
- tarifele pentru serviciul de distribuție a energiei electrice,
- tarifele pentru serviciul de distribuție a energiei electrice, prestat de operatori de distribuție, alții decât operatorii concesionari,
- tarifele de racordare la rețelele electrice publice,
- tariful practicat de operatorul pieței de energie electrică,
- prețurile reglementate pentru energia electrică reactivă.

Tarifele pentru serviciul de transport al energiei electrice

Tarifele pentru serviciul de transport al energiei electrice practicate în cursul anului 2014 de C.N. Transelectrica S.A., în calitate de operator de transport și de sistem, au fost aprobate prin **Ordinul ANRE nr. 96/2013**. Acestea au fost determinate pe baza metodologiei de tip revenue-cap, aprobate în cursul anului 2013 (prin Ordinul ANRE nr. 53/2013).

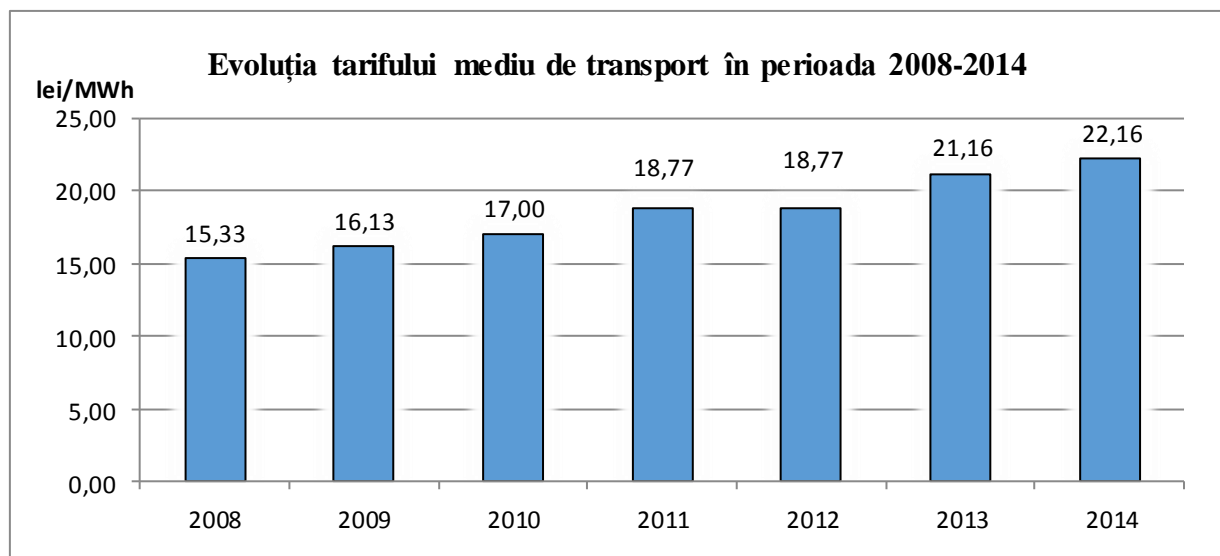
Astfel, pentru anul 2014 au fost aprobate următoarele tarife:

- tariful mediu de transport – 22,16 lei/MWh
- tariful mediu de introducere a energiei electrice în rețele (T_G) - 10,16 lei/MWh, cu o variație între 5,98 și 12,32 lei/MWh pentru cele 7 zone de injecție,
- tariful mediu de extragere a energiei electrice din rețele (T_L) - 12,00 lei/MWh, cu o variație între 9,49 și 13,84 lei/MWh pentru cele 8 regiuni de extragere.

Pentru a permite OTS colectarea necesarului de venituri în acord cu metodologia de tip revenue – cap menționată, a fost necesară a ajustare a tarifelor pentru serviciul de transport al energiei electrice în sensul creșterii acestora. Astfel, creșterea tarifului mediu de transport aprobată pentru anul 2014 față de anul 2013 este de 1 leu/MWh (cca. 4,7 %, în termeni nominali). Aceasta se datorează, în principal, reducerii energiei electrice extrase din rețele în anul 2013 față de prognoză cu cca. 5 %. De asemenea, pentru a ne conforma pe deplin legislației UE cu privire la tranzacțiile transfrontaliere, s-a renunțat la aplicarea componentelor tarifului de transport pentru tranzacțiile de import/export, în conformitate cu prevederile *Regulamentului (CE) nr. 714/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iulie 2009 privind condițiile de acces la rețea pentru schimburile transfrontaliere de energie electrică și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1228/2003*. Astfel, producătorii și furnizorii nu mai plătesc tariful de transport – componenta de introducere a energiei electrice în rețea pentru energia importată declarată și, de asemenea, nu mai plătesc tariful de transport – componenta de extragere a energiei electrice din rețea pentru energia exportată declarată. Această măsură de aplicare a prevederilor actelor comunitare a fost aprobată prin **Ordinul ANRE nr. 54/2013** și a avut scopul de a conduce la renunțarea de către CE la declanșarea unei acțiuni în constatarea neîndeplinirii de către România a obligațiilor de stat membru.

Tarifele zonale de transport au înregistrat creșteri de până la 4 %. Trebuie evidențiat că, prin alocarea pe noduri a costurilor și aplicarea criteriilor de grupare a nodurilor, în conformitate cu prevederile din Anexa 1 a metodologiei, OTS a identificat o zonă suplimentară de introducere a energiei electrice în rețelele electrice, delimitată de nodurile rețelei electrice de transport (RET) create de stațiile electrice 400/110 kV Rahman, Stupina și Tariverde, la care sunt racordate centrale electrice eoliene. În acest mod, costurile suplimentare induse de integrarea în RET a centralelor eoliene au fost transferate în sarcina acestora.

Evoluția tarifului mediu de transport în perioada 2008-2014 se prezintă în figura următoare:

Tarifele pentru serviciul de sistem

Prin **Ordinul ANRE nr. 96/2013** au fost aprobate **tarifele pentru serviciul de sistem practicate în cursul anului 2014** de C.N. Transelectrica S.A. Acestea sunt:

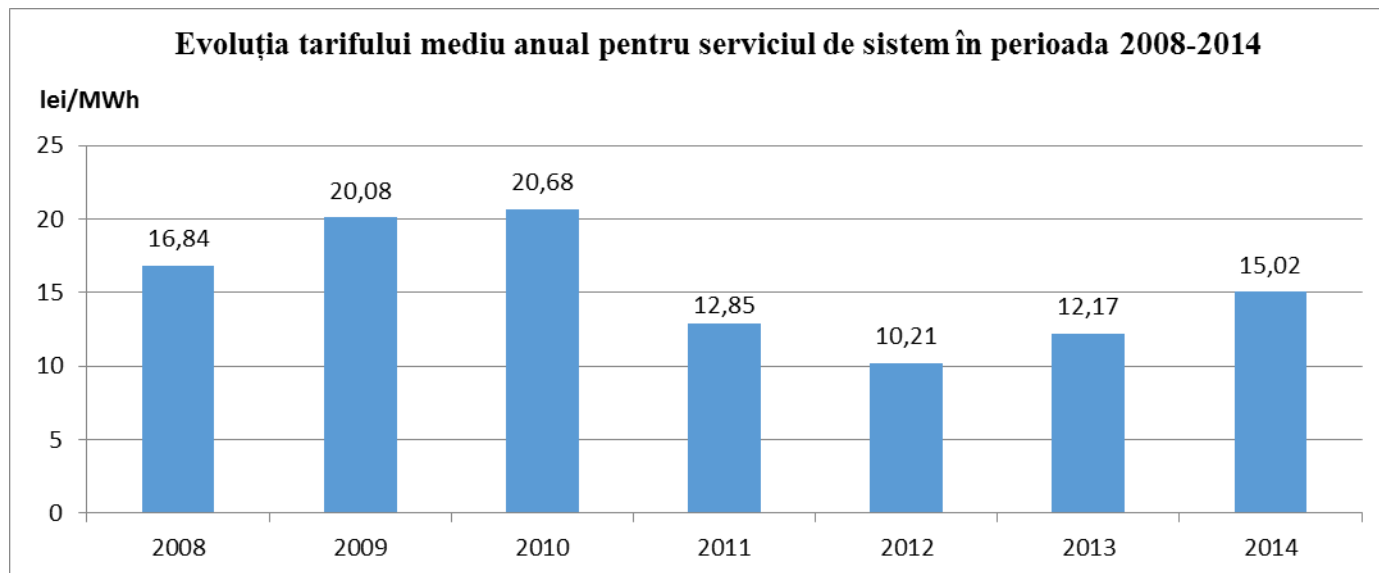
- tariful pentru serviciul de sistem – 15,02 lei/MWh, având două componente:
- tariful pentru serviciile tehnologice de sistem - 13,28 lei/MWh și
- tariful pentru serviciile funcționale de sistem - 1,74 lei/MWh.

Tarifalul pentru serviciile tehnologice de sistem a crescut față de anul 2013 cu 1 leu/MWh, creștere care se datorează punerii în aplicare a prevederile HG nr. 138/03.04.2013 privind adoptarea unor măsuri pentru siguranța alimentării cu energie electrică, prin care au fost stabilite obligații privind furnizarea de servicii tehnologice de sistem de către S.C. Complexul Energetic Hunedoara S.A., respectiv S.C. Complexul Energetic Oltenia S.A., la o valoare a puterii electrice de cel puțin 400 MW, respectiv 600 MW, în condițiile reglementărilor emise de ANRE.

Se menționează că, în conformitate cu noua *Metodologie*, la prognozarea cantităților de rezerve de putere pentru anul 2014, ce vor fi achiziționate din veniturile obținute prin aplicarea tarifului pentru serviciile tehnologice de sistem, ANRE a luat în considerare reducerea costurilor înregistrate de operatorul de transport și de sistem în anul 2013, ceea ce a redus creșterea acestui tarif la un nivel minim.

Tarifalul pentru serviciile funcționale de sistem a fost aprobat la nivelul de 1,72 lei/MWh, ceea ce reprezintă o creștere cu 0,60 lei /MWh față de tariful aplicat în anul 2013. La solicitarea operatorului de transport și de sistem, ANRE a considerat justă aprobarea unor costuri de capital crescute față de anii anteriori, având în vedere că în ultimii ani operatorul nu a realizat investiții în active destinate serviciului de sistem. Astfel, pentru anul 2014, operatorul urmează a realiza investiții importante precum: platformă unitară de conducere operativă a SEN, realizarea unui sediu de siguranță pentru dispecerul național, securizarea sistemelor de date și telecomunicații.

Având în vedere modificările componentelor tarifului pentru serviciul de sistem menționate, în figura următoare se prezintă evoluția tarifului mediu anual pentru serviciul de sistem în perioada 2008-2014:

Scăderea tarifului de sistem mediu anual înregistrată în anul 2011 se datorează implementării, începând cu data de 1 aprilie 2011, a schemei de sprijin pentru promovarea cogenerării de înaltă eficiență bazate pe cererea de energie termică utilă.

Tarifele pentru serviciul de distribuție a energiei electrice

Tarifele specifice pentru serviciul de distribuție a energiei electrice aplicate de operatorii de distribuție concesionari, în anul 2014, care reprezintă și primul an al celei de-a treia perioade de reglementare 2014-2018, au fost aprobate prin **Ordinele ANRE nr. 98 până la 105 din 2013**.

Aceste tarife au fost aprobate pe baza *Metodologiei de stabilire a tarifelor pentru serviciul de distribuție a energiei electrice*, aprobată prin **Ordinul ANRE nr. 72/2013** și au fost determinate prin realizarea corecțiilor de închidere a perioadei a doua de reglementare 2008-2012, inclusiv a anului 2013, care a reprezentat un an intermediar între perioada a doua și a treia de reglementare.

La determinarea corecțiilor menționate, ANRE a analizat cu atenție costurile justificate ale operatorilor de distribuție, dar și rezultatele mecanismelor de stimulare a creșterii eficienței serviciului precum evoluția costurilor de operare-mentenanță, evoluția costurilor cu pierderile proprii tehnologice și evoluția indicatorilor de performanță ai serviciului, având în vedere investițiile semnificative în rețelele electrice realizate de operatori în perioada 2008-2013. Mai mult, au fost deschise acțiuni de control la operatorii de distribuție, care vor continua astfel încât să se realizeze la toți cei opt operatori, cu scopul analizării justeții costurilor raportate de aceștia, în special a celor cu serviciile externalizate, prestate de terți. În anul 2013 a fost finalizată acțiunea de control la S.C. CEZ Distribuție S.A., în urma căreia au fost identificate costuri nejustificate în valoare de cca. 500 milioane lei, pentru întreaga perioadă 2008-2013, costuri care au fost returnate clienților serviciului.

De asemenea, corecțiile au inclus redistribuirea către clienții serviciului 50 % din profiturile brute obținute de operatorii de distribuție concesionari din energia reactivă și din alte activități, având în vedere că pentru aceste activități se utilizează baza activelor reglementate care se remunerează prin tariful de distribuție dar care nu a fost alocată între serviciul de distribuție și alte activități.

Corecțiile de închidere a perioadei a doua de reglementare aplicate operatorilor de distribuție concesionari(in termeni nominali- TN) se prezintă în tabelul următor:

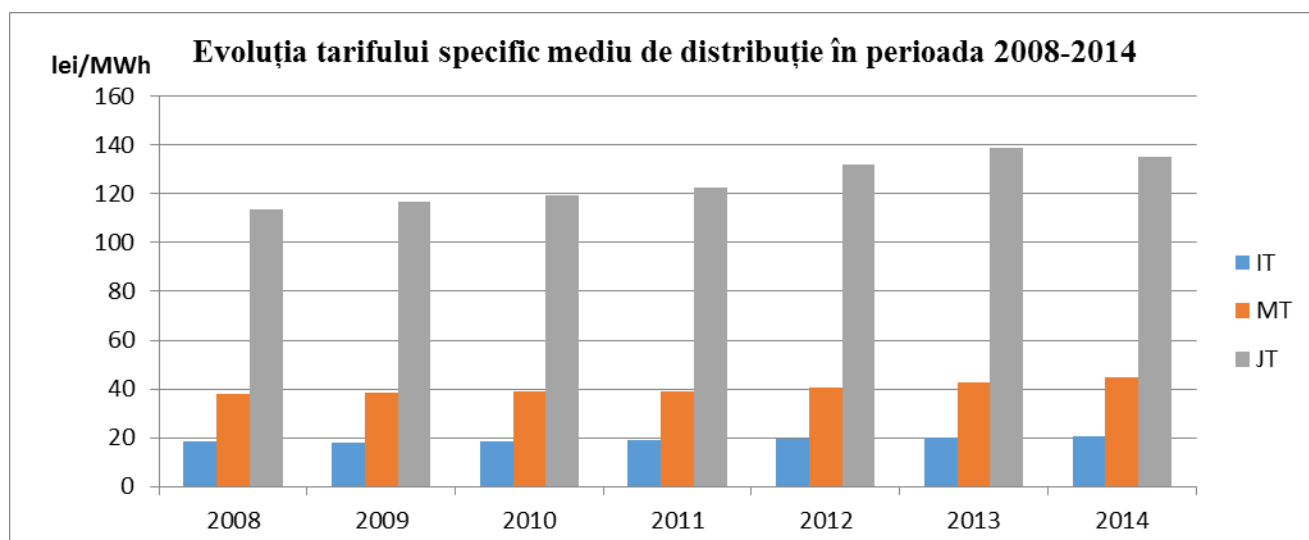
Nr. Crt.	Operator	Venit amânat 2012 (TN 2012)	Corecții 2008 - 2012 (TN 2013)	Corecții 2013	Total corecții 2008 - 2013 (TN 2013)
1	Enel Distribuție Muntenia	131,369,659	-207,399,789	-72,743,672	-280,143,461
2	Enel Distribuție Banat	219,470,404	-60,938,055	-36,648,895	-97,586,950
3	Enel Distribuție Dobrogea	120,401,651	-10,535,207	-25,286,265	-35,821,472
4	CEZ Distribuție	512,543,720	-303,687,886	25,970,038	-277,717,847
5	E.ON Moldova Distribuție	107,534,739	-98,274,370	-57,763,486	-156,037,857
6	Electrica Distribuție Muntenia Nord	30,697,853	-38,455,092	-80,026,848	-118,481,940
7	Electrica Distribuție Transilvania Nord	52,279,860	-3,952,196	-14,714,276	-18,666,471
8	Electrica Distribuție Transilvania Sud	35,106,496	-6,405,932	1,015,792	-5,390,140
	TOTAL [lei]	1,209,404,382	-729,648,526	-260,197,612	-989,846,137

Astfel, tarifele specifice medii pe țară, pe niveluri de tensiune, aprobate pentru operatorii de distribuție a energiei electrice concesionari pentru anul 2014 sunt:

- tariful specific mediu pentru înaltă tensiune – 21,55 lei/MWh,
- tariful specific mediu pentru medie tensiune – 42,67 lei/MWh,
- tariful specific mediu pentru joasă tensiune – 134,78 lei/MWh.

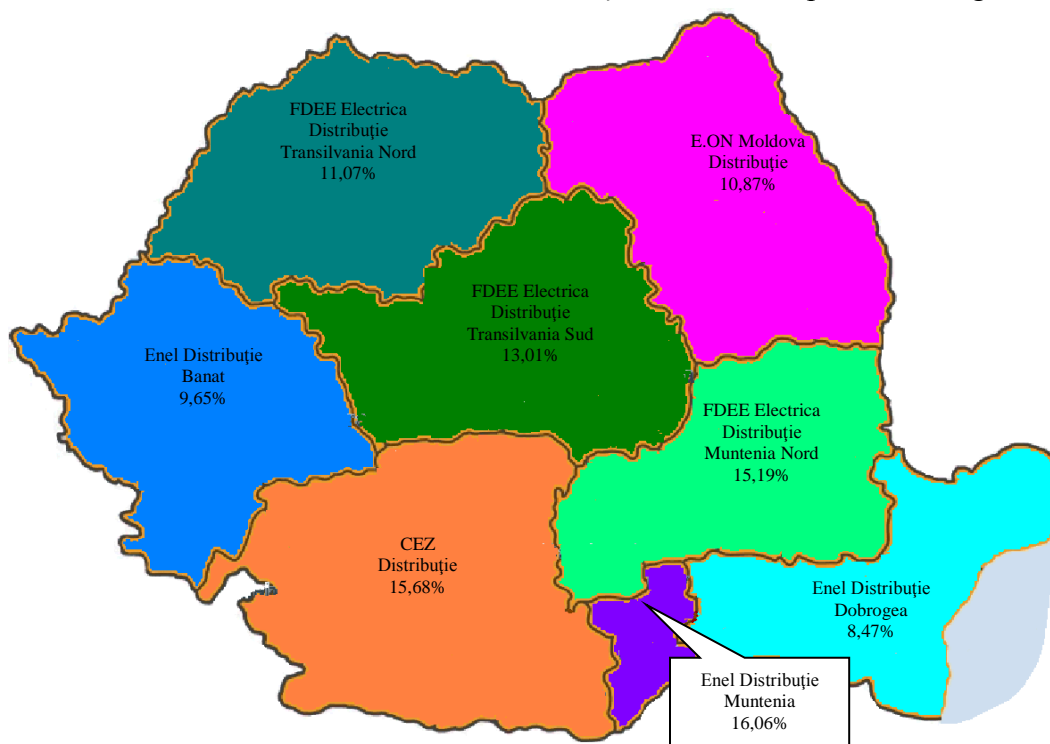
Tariful mediu pe țară rezultat, de 123,38 lei/MWh, a înregistrat o creștere nesemnificativă (0,6 %) față de tariful mediu pe țară din anul 2013, dar tariful mediu de distribuție la nivelul de joasă tensiune a înregistrat o scădere cu 2,9 % față de anul 2013.

În figura următoare se prezintă evoluția tarifelor medii specifice de distribuție a energiei electrice în perioada 2008-2014:

Ponderea energiei electrice distribuite de operatorii de distribuție concesionari din totalul energiei electrice care a fost estimată a fi distribuită la nivel de țară în 2013, se prezintă în figura următoare:

Tarifele pentru serviciul de distribuție prestat de operatorii de distribuție, alții decât operatorii concesionari

Tarifele pentru serviciul de distribuție prestat de operatorii de distribuție alții decât operatorii concesionari, sunt aprobate de ANRE la solicitarea operatorilor de distribuție care dețin, operează, întrețin și dezvoltă rețele de distribuție în cadrul parcurilor, platformelor industriale sau al unor zone delimitate patrimonial și care au racordați utilizatori – beneficiari ai serviciului de distribuție.

Tarifele au fost determinate în prima perioadă a anului 2013 pe baza *Metodologiei de stabilire a tarifului pentru distribuția energiei electrice de către persoane juridice, altele decât operatorii principali de distribuție a energiei electrice precum și a condițiilor pentru retransmiterea energiei*, aprobate prin Ordinul ANRE nr. 3/2007. Această metodologie a fost înlocuită începând cu data de 17.04.2013 cu *Metodologia de stabilire a tarifului pentru serviciul de distribuție a energiei electrice de operatori, alții decât operatorii de distribuție concesionari*, aprobată prin **Ordinul ANRE nr. 21/2013**.

Noua *Metodologie* este de tip “cost+” ca și precedenta, astfel că tariful de determină pe baza costurilor justificate cu prestarea serviciului și a cotei de profit reglementat de maxim 5 %.

În conformitate cu prevederile *Metodologiei* în vigoare în perioada 2007 - aprilie 2013, toți prestatorii serviciului de distribuție aveau obligația de a solicita ANRE aprobarea tarifului pe care erau îndreptățiți să-l perceapă de la beneficiarii acestui serviciu, astfel încât în prezent cca. 100 prestatori aplică tarife aprobate de ANRE. *Metodologia* în vigoare începând cu aprilie 2013 conține modificări de fond, așa cum se prezintă la capitolul *Modificări legislative privind tarifele pentru serviciul de distribuție prestat de operatorii de distribuție, alții decât operatorii concesionari*.

Potrivit acestei metodologii, operatorii de distribuție care nu dețin licență acordată de ANRE și nici nu au racordați utilizatori beneficiari ai serviciului universal, pot să-și stabilească tarifele cu încadrarea în anumite limite prevăzute de metodologie. Aceste limite au rezultat din compararea tarifelor aprobate anterior de ANRE pentru astfel de operatori cu tarifele aprobate pentru operatorii concesionari și sunt următoarele:

- Tariful specific de distribuție, stabilit de operatorul de distribuție la un nivel de tensiune inferior nivelului de tensiune al punctului de delimitare între instalațiile proprii și instalațiile operatorului de rețea din amonte, nu poate fi mai mare decât jumătate din tariful specific de distribuție aferent aceluiași nivel de tensiune, aprobat de ANRE pentru operatorul de distribuție concesionar, din zona în care este localizată rețeaua electrică a operatorului de distribuție.
- Tariful specific de distribuție stabilit de operatorul de distribuție la nivelul de tensiune al punctului de delimitare între instalațiile proprii și instalațiile operatorului de rețea din amonte nu poate depăși 20 % din valoarea tarifului specific de distribuție aferent aceluiași nivel de tensiune, aprobat de ANRE pentru operatorul de distribuție concesionar din zona în care este localizată rețeaua electrică a operatorului de distribuție.

Tariful practicat de operatorul de piață de energie electrică

Tariful practicat în anul 2013 de către S.C. OPCOM S.A. în calitate de operator al pieței de energie electrică a fost aprobat prin **Ordinul ANRE nr. 52/2012** și a fost perceput de C.N. Transelectrica S.A. în baza contractului pentru prestarea serviciului de transport, a serviciilor de sistem și a serviciilor prestate de operatorul pieței de energie electrică participanților la piața angro de energie electrică încheiat cu beneficiarii serviciului de transport pentru energia electrică vândută clienților finali.

Prin **Ordinul ANRE nr. 88/2013**, ANRE a aprobat tariful practicat de operatorul pieței de energie electrică în anul 2014, stabilit în conformitate cu *Metodologia de stabilire a tarifului reglementat practicat de operatorul pieței de energie electrică*, aprobată prin **Ordinul ANRE nr. 67/2013**, după cum urmează:

- componenta de înscriere la piețele centralizate – 440 lei/participant,
- componenta de administrare a piețelor centralizate, Tadmin, pentru participanți, cu excepția producătorilor cu $P_i < 1\text{MW}$ – 10100 lei/participant/an/piață,
- componenta de administrare a piețelor centralizate pentru producători cu $P_i < 1\text{MW}$ – 2100 lei/participant/an,
- componenta de realizare a tranzacțiilor pe piețele centralizate în care operatorul pieței de energie electrică este contraparte – 0,40 lei/unitate tranzacționată,
- componenta de realizare a tranzacțiilor pe piețele centralizate în care operatorul pieței de energie electrică nu este contraparte – 0,05 lei/unitate tranzacționată.

Pentru anul 2014 au fost considerate justificate costuri cu administrarea piețelor centralizate de energie și certificate verzi ale operatorului de piață majorate cu cca. 25 % față de anul 2013, ca urmare pe de o parte a extinderea activității în cadrul pieței intrazilnice, organizarea activităților pe piața centralizată cu negociere dublă continuă a contractelor bilaterale de energie electrică - OTC și cea dedicată marilor consumatori, cuplarea piețelor regionale, iar pe de altă parte ca urmare a majorării cheltuielilor cu serviciile prestate de terți: servicii de închiriere a infrastructurii specializate pentru platforma OTC (piață centralizată nouă), închiriere software pentru platforma OTC, consultanță pentru implementarea platformei OTC și servicii de implementare a pieței regionale de energie electrică.

Prețurile reglementate pentru energia electrică reactivă

ANRE a aprobat până în anul 2013 prețuri pentru energia reactivă prin ordinele pentru aprobarea tarifelor reglementate la energia electrică livrată de furnizorii de ultimă instanță clienților finali care nu și-au exercitat dreptul de eligibilitate, alții decât cei casnici și cei asimilați clienților casnici.

În conformitate cu Calendarul de eliminare a tarifelor reglementate (aprobat în scopul implementării prevederilor *Directivei 2009/72/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice și de abrogare a Directivei 2003/54/CE*, în temeiul Memorandumului de Înțelegere aprobat de Guvernul României în Ședința de Guvern din data de 13 martie 2012 și în conformitate cu obligațiile asumate de Guvernul României în relația cu FMI, Banca Mondială și Comisia Europeană), începând cu data 01.01.2014, ANRE nu mai aprobă prețuri reglementate pentru clienții finali noncasnici.

Având în vedere că veniturile din energia reactivă se transferă integral operatorilor de rețea, prețurile pentru energia electrică reactivă livrată clienților finali racordați la rețelele electrice pentru anul 2014 au fost aprobate prin ordinele de aprobare a tarifelor pentru serviciul de transport și distribuție a energiei electrice, pentru fiecare operator de rețea (**Ordinul ANRE nr. 96/2013 pentru operatorul de transport și de sistem, respectiv Ordinele ANRE nr. 98 până la 105 din 2013**).

Astfel, în conformitate cu principiile metodologice aplicate în toate metodologiile de stabilire a tarifelor reglementate de acces la rețelele electrice publice, prețurile reglementate aprobate pentru energia electrică reactivă s-au determinat prin aplicarea indicelui prețurilor de consum de 3 %, prognozat de instituțiile abilitate pentru anul 2014, la prețurile în vigoare, aprobate prin *Ordinul ANRE nr. 41/2013 pentru aprobarea tarifelor reglementate la energia electrică livrată de furnizorii de ultimă instanță consumatorilor finali care nu și-au exercitat dreptul de eligibilitate, alții decât cei casnici și cei asimilați consumatorilor casnici, precum și a prețurilor pentru energia reactivă*.

III.3.2. MODIFICĂRI ALE CADRULUI DE REGLEMENTARE ÎN CURSUL ANULUI 2013

Modificări privind serviciul de transport al energiei electrice

Metodologia de stabilire a tarifelor pentru serviciul de transport al energiei electrice, aprobată prin **Ordinul ANRE nr. 53/2013**, nu a schimbat principalul modul de determinare a tarifelor pentru serviciul de transport față de perioada a doua de reglementare, ci reprezintă o formă îmbunătățită a metodologiei stimulative de tip venit plafon, aplicată de ANRE începând cu anul 2005. Astfel, *Metodologia* urmărește:

- o alocare echitabilă a câștigurilor rezultate prin creșterea eficienței în activitatea de transport peste țintele stabilite de autoritatea competentă, între operatorul de transport și de sistem și clienții serviciului de transport;
- cadrul pentru funcționarea eficientă a companiei de transport;
- prevenirea obținerii de către operatorul de transport și de sistem a oricăror avantaje posibile cauzate de poziția de monopol;
- promovarea investițiilor eficiente în rețeaua electrică de transport;
- promovarea unor practici de mentenanță și exploatare eficiente;
- folosirea eficientă a infrastructurii existente;
- îmbunătățirea continuă a calității serviciului de transport;
- viabilitatea financiară a companiei de transport.

- informarea publică și transparentă privind procesul de reglementare.

În conformitate cu prevederile acestei *Metodologii*, veniturile reglementate anuale aferente serviciului de transport sunt prognozate pentru întreaga perioadă de reglementare (2014-2018) pe baza prognozei de costuri cu prestarea serviciului considerate justificate, precum și pe baza programelor de investiții anuale propuse de operator și acceptate de ANRE, apoi sunt liniarizate astfel încât să fie asigurat un trend al evoluției tarifelor anuale uniform și previzibil, cu încadrarea într-o limită maximă de variație, stabilită de *Metodologie* la 7 % pentru tariful mediu și la 10 % pentru tarifele zonale. Anual, se determină corecții ale venitului reglementat, în sensul asigurării cel mult a venitului limită prognozat (revenue cap). Operatorul de transport are obligația de a reduce anumite costuri în cazul reducerii cantității de energie electrică transportată.

Metodologia conține mecanisme de stimulare a eficienței serviciului de transport al energiei electrice prin promovarea investițiilor eficiente în rețeaua electrică de transport, reducerea consumului propriu tehnologic, reducerea costurilor de operare și mentenanță și creșterea calității serviciului.

Tariful de transport este de tip monom și are două componente – de introducere a energiei în rețele și de extragere a energiei electrice din rețele. Componentele tarifului de transport sunt diferite pe zone tarifare diferite, în funcție de impactul pe care îl are introducerea sau extragerea energiei electrice în/din nodurile rețelei electrice, exprimat prin costul marginal nodal al transportului.

Principalele aspecte pe care noua *Metodologie* le-a completat, îmbunătățit, clarificat, având în vedere experiența de aplicare a acestui tip de reglementare, sunt:

- a fost definit un mecanism suplimentar de stimulare a reducerii prețului de achiziție a CPT cu posibilitatea reținerii unei cote din câștigul valoric de eficiență rezultat;
- au fost stabilite criteriile de prioritizare a proiectelor de investiții, condiții privind stabilirea duratei normale reglementate de viață a mijloacelor fixe rezultate din investiții și condiții de recunoaștere în baza reglementată a activelor a investițiilor realizate suplimentar față de planul de investiții aprobat;
- au fost incluse prevederi din Regulamentul (CE) nr. 714/2009 și din Regulamentul (UE) nr. 838/2010, potrivit cărora veniturile și costurile rezultate din aplicarea mecanismului de compensare între operatorii de transport și de sistem precum și tariful reglementat de tranzit se determină de rețeaua europeană a operatorilor de transport și de sistem de energie electrică - ENTSO-E și nu de ANRE;
- au fost incluse prevederi din Regulamentul (UE) nr. 347/2013, potrivit cărora proiectele de interes european constituie o categoria aparte din cadrul investițiilor esențiale, a căror sursă de finanțare o constituie veniturile din alocarea capacității de interconexiune, respectiv alte fonduri europene;
- au fost incluse prevederi din Regulamentul (CE) nr. 714/2009, potrivit cărora veniturile realizate de operatorul de transport și de sistem din alocarea capacității de transport pe liniile de interconexiune se utilizează pentru garantarea disponibilității reale a capacității alocate și/sau pentru menținerea sau creșterea capacităților de interconexiune prin investiții în rețeaua de transport și, în special investiții în noi capacitati de interconexiune;
- au fost incluse prevederi privind aplicarea tarifelor în corelare cu prevederile Ordinului ANRE nr. 54/2013.

O modificare importantă a prevederilor *Metodologiei*, solicitată de operatorul de transport și de sistem este definirea perioadei tarifare ca fiind perioada 1 iulie – 30 iunie. Astfel, aprobarea tarifelor pentru serviciul de transport va avea loc în fiecare an la data de 1 iulie, ceea ce implică începerea perioadei a treia de reglementare la data de 1 iulie 2014.

Activitatea desfășurată de operatorul de transport și de sistem este monitorizată de ANRE în conformitate cu prevederile *Ghidului de completare a machetelor de monitorizare a activității operatorului de transport și de sistem*, aprobat prin Decizia ANRE nr. 1769/2006.

Prin **Ordinul ANRE nr. 54/2013** privind aprobarea *Contractului-cadru pentru prestarea serviciului de transport, a serviciilor de sistem și a serviciilor prestate de operatorul pieței de energie electrică participanților la piața angro de energie electrică, între Compania Națională de Transport al Energiei Electrice "Transelectrica" - S.A. și [Beneficiar]*, au fost abrogate prevederile Ordinului ANRE nr. 44/2006 pentru aprobarea contractului cadru cu același nume, referitoare la obligațiile de plată a tarifelor pentru serviciul de transport și serviciul de sistem.

Modificarea regulilor privind aplicarea tarifelor menționate a fost necesară pentru corelarea dispozițiilor actelor normative naționale cu prevederile următoarelor regulamente UE:

- *Regulamentul (CE) nr. 714/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iulie 2009 privind condițiile de acces la rețea pentru schimburile transfrontaliere de energie electrică și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1228/2003,*
- *Regulamentul (UE) nr. 838/2010 din 23 septembrie 2010, privind liniile directe pentru mecanismul de compensare operatorii de transport și sistem precum și o abordare comună de reglementare în domeniul stabilirii tarifelor pentru serviciul de transport.*

Potrivit acestor *Regulamente*, tarifele naționale pentru transportul energiei electrice nu pot să aducă atingere tarifelor pe exporturi declarate sau pe importuri declarate, care rezultă din gestionarea congestiilor prin mecanismele pieței, ci acestea se aplică numai producătorului pentru energia electrică introdusă în rețeaua europeană a operatorilor de transport și de sistem în țara de origine și consumatorului pentru energia electrică extrasă din rețea în țara de destinație. Importatorilor și exportatorilor nu li se aplică pentru energia electrică importată/exportată comercială, decât tarife care rezultă din gestionarea congestiilor prin mecanisme de piață, iar pentru tranzitul de energie electrică declarat nu se aplică tarife de rețea specifice. Totodată, în conformitate cu prevederile actelor comunitare mai sus menționate, a fost instituit un mecanism (mecanismul ITC) de compensare a costurilor generate de trecerea fluxurilor de energie electrică transfrontaliere prin rețelele operatorilor de transport și de sistem participanți la mecanism de către operatorii de transport și de sistem de la care provin fluxurile transfrontaliere și de către operatorii de transport și de sistem ai sistemelor unde ajung în final aceste fluxuri.

Plățile și încasările care rezultă din compensațiile între operatorii de transport și de sistem sunt incluse în tariful pentru serviciul de transport național (art. 13 al Regulamentului 714/2009).

Astfel, s-a eliminat obligația de plată a tarifelor pentru serviciul de transport al energiei electrice și serviciul de sistem aprobate de ANRE pentru operatorul de transport și de sistem, după cum urmează:

- tariful pentru serviciul de transport - componenta de introducere a energiei electrice în rețeaua de transport pentru energia importată declarată de producători și furnizori,
- tariful pentru serviciul de transport - componenta de extragere a energiei electrice din rețeaua de transport precum și tariful pentru serviciul de sistem pentru energia exportată declarată de producători și furnizori.

De asemenea, prin Ordinul ANRE nr. 54/2013, obligația de plată a tarifului de transport – componenta de introducere a energiei electrice în rețeaua de transport - T_G a fost extinsă asupra producătorilor, pentru energia electrică livrată din centralele cu capacitatea instalată mai mare de 5 MW racordate la rețeaua de transport și la rețeaua de distribuție (față de 10 MW așa cum se prevedea prin Ordinul ANRE nr. 44/2006), pentru corelarea pragului de putere instalată pentru dispecerizarea centralelor în conformitate cu prevederile:

- Normei tehnice - Conditii tehnice de racordare la rețelele electrice de interes public pentru centralele electrice eoliene, aprobate prin Ord. ANRE nr. 51/2009, cu modificările și completările ulterioare;
- Normei tehnice de racordare la rețelele electrice de interes public pentru centralele electrice fotovoltaice Ordinul ANRE nr. 30/2013.

Prin **Ordinul ANRE nr. 89/2013** privind aprobarea *Contractului-cadru pentru prestarea serviciului de transport al energiei electrice și a serviciului de sistem, între Compania Națională de Transport al Energiei Electrice "Transelectrica" - S.A. și beneficiar*, au fost abrogate prevederile Ordinului ANRE nr. 54/2013 pentru aprobarea contractului cadru cu același nume, referitoare la obligațiile de plată a tarifului pentru serviciile prestate de operatorul pieței de energie electrică participanților la piața angro de energie electrică.

Astfel, având în vedere intrarea în vigoare a *Metodologiei de stabilire a tarifului reglementat practicat de operatorul pieței de energie electrică*, aprobată prin **Ordinul ANRE nr. 67/2013**, începând cu anul 2014, tariful practicat de operatorul pieței de energie electrică se va percepe direct participanților la piețele centralizate de energie electrică și de certificate verzi.

O altă modificare importantă a contractului cadru pentru serviciul de transport și de distribuție, a fost includerea de garanții financiare, care au scopul de a minimiza riscul de neplată a contravalorii serviciilor prestate de operatorul de transport și de sistem pentru clienții care nu sunt racordați direct la rețeaua electrică de transport. Aceste garanții se constituie în conformitate cu prevederile *Procedurii operaționale Instituirea garanțiilor financiare în contractele-cadru pentru prestarea serviciului de transport al energiei electrice și a serviciului de sistem*, care a fost elaborată de S.C. CN Transelectrica S.A. și a fost avizată cu **Avizul ANRE nr. 53/2013** și care se va aplica în executarea contractului, fiind prevăzută ca anexă la contract. Procedura operațională prevede modul de constituire, reconstituire și actualizare a garanțiilor, categoriile de beneficiari ai serviciilor prestate care constituie garanții, termenele de constituire, reconstituire și actualizare a garanțiilor financiare.

Modificări privind serviciul de sistem

Prin **Ordinul ANRE nr. 87/2013** a fost aprobată *Metodologia de stabilire a tarifelor pentru serviciul de sistem*, care a înlocuit metodologia cu același titlu aprobată prin Ordinul ANRE nr. 20/2007, în scopul adaptării cu prevederile *Legii energiei electrice și a gazelor naturale* nr. 123/2012.

Metodologia reprezintă o metodologie de tip "cost+" combinată cu elemente de stimulare a creșterii eficienței serviciului, care prevede recunoașterea costurilor justificate cu prestarea serviciului de sistem și a unei cote de profit. Cota de profit este stabilită astfel:

- pentru componenta de achiziție a serviciilor tehnologice de sistem profitul maxim este determinat prin mecanismul de împărțire a câștigului de eficiență obținut de operatorul de sistem printr-o gestionare eficientă a serviciilor tehnologice de sistem cu utilizatorii;

- pentru componenta de servicii funcționale de sistem, profitul este determinat prin remunerarea bazei reglementate a activelor utilizate de operator pentru prestarea acestor servicii cu rata reglementată a rentabilității capitalului, aceeași ca la serviciul de transport al energiei electrice.

Metodologia include principii privind achiziția serviciilor tehnologice de sistem și principii privind stabilirea prețurilor reglementate de achiziție a serviciilor tehnologice de sistem. Astfel, furnizorii de servicii tehnologice de sistem în regim reglementat sunt obligați să solicite ANRE aprobarea prețurilor reglementate pentru fiecare tip de serviciu tehnologic de sistem, prin prezentarea și justificarea

costurilor cu furnizarea acestor servicii. Cota reglementată de profit nu va depăși 5 % din suma costurilor justificate.

Pentru evitarea creșterii necontrolate a tarifului pentru serviciul de sistem, ANRE are dreptul să stabilească limite privind prețurile de ofertare a serviciilor tehnologice de sistem pe piața concurențială.

Având în vedere caracterul de noutate al metodologiei, aceasta conține prevederi tranzitorii astfel încât revizia prețurilor reglementate de achiziție a serviciilor tehnologice de sistem va avea loc în prima jumătate a anului 2014.

Ca și în cazul serviciului de transport al energiei electrice, tarifele pentru serviciul de sistem se vor revizui anual, începând cu data de 1 iulie.

Modificări privind serviciul de distribuție a energiei electrice

Prin **Ordinul ANRE nr. 72/2013**, a fost aprobată *Metodologia de stabilire a tarifelor pentru serviciul de distribuție a energiei electrice* care se va aplica începând cu 1 ianuarie 2014 la determinarea tarifelor reglementate în perioada a treia de reglementare (2014-2018) și care este o metodologie stimulative de tip „coș de tarife plafon”.

Aplicarea acestui tip de reglementare stimulative asigură:

- alocare echitabilă a câștigurilor rezultate prin creșterea eficienței peste țintele stabilite de ANRE, între operatorul de distribuție și beneficiarii serviciului de distribuție;
- viabilitatea financiară a societăților de distribuție;
- funcționarea efectivă și eficientă a societăților de distribuție;
- prevenirea abuzului de poziție dominantă a operatorului de distribuție;
- promovarea investițiilor eficiente în rețeaua de distribuție a energiei electrice;
- promovarea unor practici eficiente de exploatare și mentenanță a rețelei de distribuție a energiei electrice;
- folosirea eficientă a infrastructurii existente;
- operarea în condiții de siguranță a rețelei de distribuție;
- îmbunătățirea calității serviciului de distribuție;
- abordare transparentă privind procesul de reglementare.

În conformitate cu prevederile acestei *Metodologii*, veniturile reglementate anuale aferente serviciului de distribuție sunt prognozate pentru întreaga perioadă de reglementare (2014-2018) pe baza costurilor cu prestarea serviciului considerate justificate, precum și pe baza programelor de investiții anuale propuse de operatori și acceptate de ANRE; tarifele specifice prognozate pe baza veniturilor și a energiei electrice distribuite prognozate sunt liniarizate astfel încât să fie asigurat un trend uniform și previzibil al tarifelor anuale, cu încadrarea într-o limită maximă de variație, stabilită de Metodologie la 10 % pentru fiecare dintre tarifele specifice de distribuție și 7 % pentru tariful mediu ponderat. Anual se aplică corecții ale venitului reglementat, astfel încât să nu fie depășite tarifele limită (price cap).

Metodologia conține mecanisme de stimulare a eficienței serviciului de distribuție a energiei electrice prin promovarea investițiilor eficiente în rețea, reducerea consumului propriu tehnologic, reducerea costurilor de operare și mentenanță și creșterea calității serviciului.

Tarifele de distribuție sunt de tip monom (lei/MWh), fiind diferențiate pe trei niveluri de tensiune: înaltă tensiune, medie tensiune, joasă tensiune. Tarifele de distribuție sunt aprobate de ANRE pentru fiecare operator de distribuție.

Pentru perioada a treia de reglementare au fost stabilite următoarele prevederi noi față de cele aplicate în perioada a doua de reglementare:

- serviciul de distribuție pentru care se aplică tarifele reglementate stabilite prin metodologie include toată activitatea operatorului, în conformitate cu prevederile licenței deținute;
- venitul reglementat pentru prestarea serviciului de distribuție este diminuat cu venituri obținute de operator din penalitățile aplicate pentru energia electrică reactivă și cu o cotă din profitul brut obținut de operator din alte activități pentru care utilizează active incluse în baza reglementată a activelor;
- s-au inclus explicit obligații privind încadrarea lucrărilor de investiții și a lucrărilor de mentenanță în cadrul costurilor justificate;
- duratele de funcționare a mijloacelor fixe noi care se includ în baza reglementată a activelor se stabilesc la un nivel reglementat;
- venitul reglementat se reduce în cazul nerealizării investițiilor din programul anual la un nivel de cel puțin 80 %;
- rata reglementată a rentabilității este egală pentru toți operatorii și se acordă un spor de rentabilitate pentru investițiile în implementarea sistemelor de măsurare inteligentă;
- ANRE are dreptul să ajusteze și să stabilească nivelul costurilor de operare și mentenanță controlabile, precum și țintele de pierderi proprii tehnologice în urma unui proces de analiză comparativă între operatori, pe baza datelor și rezultatelor activității din primele două perioade de reglementare.

Metodologia aprobată prin Ordinul ANRE nr. 72/2013, conține un mecanism de stimulare a reducerii costului cu pierderile proprii tehnologice în rețelele electrice, prin recunoaștea în venitul reglementat cu prestarea serviciului de rețea, a unui preț de achiziție a energiei electrice pentru acoperirea pierderilor care ar rezulta dintr-o achiziție considerată optimă pe piața concurențială de energie electrică.

Activitatea desfășurată de operatorii concesionari de distribuție a energiei electrice este monitorizată de ANRE lunar, conform Ghidului de monitorizare a activității operatorilor principali de distribuție a energiei electrice, aprobat prin Decizia ANRE nr. 1136/2010.

Începând cu anul 2013, în conformitate cu prevederile *Legii energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012*, precum și ale *Codului pieței angro de energie electrică*, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 25/2004, operatorii de distribuție concesionari achiziționează energie electrică pentru acoperirea consumului propriu tehnologice în regim concurențial, din piața de energie electrică.

Realizarea unui preț de achiziție cât mai mic presupune atât realizarea unei prognoze cât mai precise cât și posibilitatea tranzacționării energiei electrice pentru acoperirea pierderilor pe piețele concurențiale la un moment cât mai aproape de momentul de consum.

Având în vedere acest aspect, ANRE a aprobat, prin **Ordinul ANRE nr. 97/2013**, regulile privind tranzacționarea energiei electrice pe piața concurențială de energie electrică pentru achiziționarea energiei electrice necesare acoperirii pierderilor proprii tehnologice în rețelele electrice, aplicabil atât operatorului de transport cât și operatorilor de distribuție concesionari.

În conformitate cu prevederile acestui ordin operatorii de rețea:

- au dreptul să cumpere energie electrică pe termen mediu și lung de pe piețele centralizate ale contractelor bilaterale de energie electrică și, în acest scop, au dreptul să efectueze operațiuni de vânzare-cumpărare pe Piața pentru Ziua Următoare și Piața Intra-zilnică dar numai pentru acoperirea consumului propriu tehnologic,

- au obligația să se înregistrează ca parte responsabilă cu echilibrarea distinctă pentru achiziționarea energiei electrice pentru acoperirea consumului propriu tehnologic sau să își transfere responsabilitatea echilibrării oricărei PRE care este înregistrată la Operatorul de Transport și Sistem, conform reglementărilor în vigoare.

Prin **Ordinul ANRE nr. 31/2013**, a fost aprobată *Metodologia privind reglementarea condițiilor pentru preluarea de capacități energetice de distribuție a energiei electrice*, care reprezintă revizuirea “Procedurii privind reglementarea condițiilor pentru transferul de capacități energetice de distribuție a energiei electrice”, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 27/2007.

Metodologia a fost aprobată în temeiul art. 44 alin. (8) și ale art. 46 alin. (2) din Legea energiei electrice și gazelor naturale nr. 123/2012, având în vedere necesitatea precizării condițiilor de transfer al capacităților energetice de distribuție deținute de o persoană fizică/juridică și de preluare a acestora de către operatorul de distribuție cu despăgubire, precum și necesitatea stabilirii modalității de soluționare a divergențelor referitoare la prețul de transfer a capacităților energetice de distribuție.

Metodologia stabilește condițiile în care se realizează preluarea de capacități energetice, inclusiv a celor rezultate ca urmare a modificării instalațiilor de distribuție a energiei electrice pentru racordarea de noi utilizatori, a schimbării caracteristicilor energetice inițiale ale utilizatorilor existenți sau pentru eliberarea unor amplasamente. Sunt precizate regulile de stabilire a prețului de transfer și situațiile în care este necesară avizarea de către ANRE a preluării capacităților energetice de distribuție a energiei electrice.

Potrivit prevederilor art. 51 alin. (3) al Legii energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012, operatorul de distribuție concesionar este obligat să asigure dezvoltarea și finanțarea rețelei electrice de distribuție pentru electrificarea localităților ori pentru extinderea rețelelor de distribuție în zona acoperită de contractul de concesiune, la solicitarea autorităților administrației publice locale sau centrale, realizate în baza planurilor de dezvoltare regională și de urbanism.

În cazul în care realizarea acestor investiții nu este justificată economic pentru operatorul de distribuție concesionar, acestea pot fi finanțate prin coparticiparea autorităților publice.

Prin **Ordinul ANRE nr. 75/2013** a fost aprobată *Metodologia pentru evaluarea condițiilor de finanțare a investițiilor pentru electrificarea localităților ori pentru extinderea rețelelor de distribuție a energiei electrice*, care permite evaluarea condițiilor de finanțare a investițiilor de către operatorul de distribuție concesionar pe baza unui studiu de fezabilitate.

Metodologia stabilește etapele și procedura de analiză și soluționare a cererilor de dezvoltare a rețelei electrice de distribuție pentru electrificarea localităților sau pentru extinderea rețelei electrice de distribuție, formulate de autoritățile administrației publice locale sau centrale în baza planurilor de dezvoltare regională și de urbanism, inclusiv modalitatea de evaluare a condițiilor de finanțare a lucrărilor respective și regimul de proprietate și de utilizare a capacităților după realizare.

Modificări privind serviciul de distribuție prestat de operatorii de distribuție, alții decât operatorii concesionari

Începând cu luna aprilie 2013, pentru operatorii de distribuție a energiei electrice cu mai puțin de 100000 clienți, calculul tarifelor pentru serviciul de distribuție prestat se realizează în baza *Metodologiei de stabilire a tarifului pentru serviciul de distribuție a energiei electrice de operatori*,

alții decât operatorii de distribuție concesionari, aprobate prin **Ordinul ANRE nr. 21/2013**, care reprezintă revizuirea *Metodologiei* aprobate prin Ordinul ANRE nr. 3/2007.

Revizuirea *Metodologiei* a fost necesară pentru actualizarea și corelarea cadrului de reglementare cu prevederile *Legii energiei electrice și a gazelor naturale* nr. 123/2012 și pentru precizarea condițiilor de desfășurare a serviciului de distribuție a energiei electrice având în vedere că nu toți deținătorii de rețea întrunesc condițiile necesare acordării unei licențe pentru prestarea serviciului de distribuție a energiei electrice, precum și numeroasele plângeri ale beneficiarilor serviciului de distribuție prestat de operatorii economici care nu sunt titulari de licență.

Astfel, *Metodologia* prevede:

- simplificarea procedurilor birocratice, inclusiv reducerea costurilor aferente, prin crearea posibilității ca operatorii de distribuție pentru care legea nu impune deținerea licenței de distribuție (atunci când puterea aprobată pentru utilizatorii rețelei, alții decât deținătorul, totalizează sub 1 MW) să poată stabili și aplica tarife cu încadrarea în limitele precizate de *Metodologie*, fără a mai solicita la ANRE emiterea unei decizii în acest sens; pentru a asigura protecția beneficiarilor serviciului, prestatorii au obligația de a anunța în scris utilizatorii privind intenția de a aplica un nou tarif iar în cazul în care utilizatorii contestă tariful propus, prestatorul are obligația de a solicita ANRE aprobarea tarifului;
- obligații ale prestatorului cu scopul asigurării nivelului de calitate a serviciului prestat și anume de a opera și întreține rețeaua electrică deținută cu personal calificat sau prin intermediul unor firme specializate;
- simplificarea relațiilor contractuale dintre prestatori și utilizatori.

Metodologia precizează în mod explicit că activitatea operatorilor economici care închiriază către terți spații care le aparțin aflate în interiorul clădirilor, centrelor comerciale, culturale, sportive, de agrement etc și care asigură alimentarea cu energie electrică a acestora, nu poate fi încadrată ca fiind prestare de serviciu de distribuție și, ca urmare, aceștia nu pot aplica tarife de distribuție locatarilor.

Metoda de reglementare adoptată este de tip „cost plus”, astfel încât tariful reglementat acoperă costurile considerate justificate cu prestarea serviciului, la care se adaugă o rată reglementată a profitului de maxim 5 %.

Modificări privind tariful practicat de operatorul pieței de energie electrică

În anul 2013, prin **Ordinul ANRE nr. 67/2013**, a fost aprobată *Metodologia de stabilire a tarifului reglementat practicat de operatorul pieței de energie electrică* reprezentând revizuirea *Metodologiei* aprobate prin Ordinul ANRE nr. 17/2010, cu scopul actualizării prevederilor acesteia ca urmare a maturizării piețelor centralizate de energie electrică și de certificate verzi din România, precum și pentru transpunerea prevederilor din *Legea energiei electrice și a gazelor naturale* nr. 123/2012.

La elaborarea *Metodologiei* s-a avut în vedere folosirea eficientă a resurselor, îmbunătățirea continuă a calității serviciilor prestate precum și viabilitatea financiară și dezvoltarea operatorului pieței de energie electrică.

Tariful reglementat se aplică participanților la piețele centralizate de energie electrică și de certificate verzi și urmărește alocarea corectă a costurilor justificate aferente activităților desfășurate de operatorul pieței de energie electrică. Metoda prin care se stabilește tariful reglementat pentru serviciile prestate de operator este de tip „cost+”, venitul reglementat reprezentând suma dintre costurile totale justificate și o cotă rezonabilă de profit, calculată ca procent din aceste costuri.

Principalele prevederi ale *Metodologiei* sunt următoarele:

- tariful reglementat asigură venitul reglementat necesar operatorului pieței de energie electrică pentru operarea piețelor centralizate de energie electrică și certificate verzi, inclusiv pentru calculul obligațiilor de plată/drepturilor de încasare pentru participanții la piața de echilibrare și pentru părțile responsabile cu echilibrarea;
- tariful reglementat este alcătuit din următoarele componente:
  - a) componenta de înscriere la piețele centralizate aplicată la înscrierea unui participant la una sau mai multe piețe centralizate;
  - b) componenta de administrare a piețelor centralizate aplicată anual fiecărui participant la piețele centralizate, pentru fiecare piață centralizată la care este înscris;
  - c) componenta de realizare a tranzacțiilor pe piețele centralizate în care operatorul pieței de energie este contraparte, aplicată fiecărui participant pentru tranzacțiile de vânzare/cumpărare realizate;
  - d) componenta de realizare a tranzacțiilor pe piețele centralizate unde operatorul pieței de energie electrică nu este contraparte, aplicată fiecărui participant pentru tranzacțiile de vânzare/cumpărare realizate;
- tariful reglementat este plătit de către participanții la piețele centralizate, care sunt beneficiarii direcți ai serviciilor operatorului pieței de energie electrică;
- componentele tarifului reglementat se aplică participanților în baza convențiilor de participare la piețele centralizate, încheiate direct între S.C. OPCOM S.A., în calitate de operator al pieței de energie electrică și participanții la piața de energie electrică.
- producătorii cu puteri instalate mai mici de 1 MW, beneficiază de o reducere semnificativă a valorilor componentelor de înscriere și de administrare ale tarifului reglementat practicat de operatorul pieței de energie electrică.

Având în vedere că metodologia se aplică începând cu anul 2014, costurile și veniturile operatorului pieței urmează a fi monitorizate trimestrial de către ANRE pentru a se asigura corectitudinea alocării acestora între activitățile reglementate desfășurate de operator pe piața de energie electrică și alte activități prestate de acesta.

În baza prevederilor metodologiei aprobate prin Ordinul ANRE nr. 67/2013 a fost elaborată de operatorul de piață și avizată de **ANRE cu avizul nr. 52/2013** *Procedura privind modalitatea și termenele de plată a tarifului reglementat practicat de operatorul pieței de energie.*

Procedura este aplicată de către operatorul pieței de energie electrică pentru facturarea și încasarea contravalorii componentelor tarifului reglementat și de către beneficiarii serviciilor prestate de către acesta și pentru efectuarea plăților aferente.

Pentru a veni în sprijinul participanților la piață, operatorul pieței de energie electrică a prevăzut posibilitatea plății integrale sau în două tranșe egale a contravalorii componente de administrare a piețelor centralizate, dat fiind faptul că un participant poate fi înscris la mai multe piețe și astfel are de plătit o sumă semnificativă.

Modificări privind racordarea la rețelele electrice publice

Regulamentul de racordare

În conformitate cu prevederile art. 25 alin. (13) din *Legea energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012*, prin **Ordinul ANRE nr. 59/2013** a fost aprobat *Regulamentul privind racordarea utilizatorilor la rețelele electrice de interes public*, care a intrat în vigoare la data abrogării Hotărârii Guvernului nr. 90/2008, respectiv la 19.12.2013

Noul *Regulament* aduce completări și modificări *Regulamentului* aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 90/2008, dintre care, cele mai importante sunt următoarele:

- s-au introdus termene suplimentare pentru operatorul de rețea în scopul reducerii duratei procesului de racordare;
- s-a introdus obligația operatorului de rețea de a emite un nou document - certificatul de racordare, prin care se certifică îndeplinirea condițiilor de racordare la rețea, prevăzute în avizul tehnic de racordare valabil; certificatul de racordare se emite pentru un loc de producere sau de consum și nu prevede numele titularului acestuia, motiv pentru care nu este necesară actualizarea certificatului de racordare la schimbarea denumirii utilizatorului sau la schimbarea titularului locului de producere sau de consum;
- s-a prevăzut obligația constituirii de garanții financiare de către utilizatori în favoarea operatorului de rețea, pentru locuri de consum și/sau de producere cu o putere totală aprobată mai mare de 1 MW, dacă sunt necesare lucrări de întărire a rețelei electrice în amonte de punctul de racordare pentru crearea condițiilor tehnice necesare racordării;
- s-au inclus prevederi referitoare la finanțarea lucrărilor de întărire a rețelei electrice în amonte de punctul de racordare, pentru crearea condițiilor tehnice necesare racordării unui utilizator, astfel:
  - a) producătorii contribuie la finanțarea lucrărilor de întărire, cota de participare fiind inclusă în tariful de racordare (reglementat), stabilit conform *Metodologiei de stabilire a tarifelor de racordare*;
  - b) realizarea lucrărilor de întărire necesare pentru racordarea unui loc de consum se face de către operatorul de rețea și pe cheltuiala acestuia;
- în procesul de racordare s-a introdus etapa de punere sub tensiune a instalației de utilizare în scopul realizării probelor de punere în funcțiune a instalațiilor de utilizare și/ sau a receptoarelor ori a generatoarelor;
- sunt prevăzute explicit soluțiile pentru racordarea generatoarelor în situația instalării acestora în incinta unui loc de consum existent;
- sunt menționate condițiile pentru racordarea prin linie electrică directă a unui loc de consum al unui utilizator;
- în anexele la regulamentul sunt prevăzute aspecte particulare privind:
  - a) racordarea locuințelor individuale cu o putere solicitată mai mică de 30 kVA,
  - b) racordarea la RED a ansamblurilor de blocuri de locuințe și/sau de locuințe individuale,
  - c) racordarea la RED a zonelor industriale, comerciale sau de servicii comune;
  - d) racordarea locurilor de producere la rețelele electrice cu tensiunea mai mare sau egală cu 110 kV (prin stații electrice);
- contractele de proiectare și/ sau execuție trebuie să respecte prevederile unui ghid de conținut aprobat de ANRE;
- s-a introdus obligația operatorilor de distribuție condiția de a realiza centre teritoriale de relații cu utilizatorii la distanțe rezonabile pentru aceștia;

procedurile proprii de racordare elaborate de operatorul de transport și de sistem și de operatorii de distribuție concesionarise avizează de către ANRE; avizarea permite verificarea modului de organizare a activității operatorilor de rețea privind racordarea, în scopul îmbunătățirii acesteia și reducerii duratei procesului de racordare.

Norme tehnice privind racordarea la rețelele electrice de interes public a centralelor electrice eoliene și fotovoltaice

Norma tehnică „Condiții tehnice de racordare la rețelele electrice de interes public pentru centralele electrice eoliene”, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 51/2009, stabilește și detaliază condițiile tehnice de racordare specifice pentru centralele electrice eoliene, în conformitate cu prevederile generale ale *Codului tehnic al rețelei electrice de transport* și ale *Codului tehnic al rețelelor electrice de distribuție*, astfel încât să fie asigurată funcționarea sigură a acestora și siguranța sistemului electroenergetic național.

Prin **Ordinul ANRE nr. 29/2013**, norma tehnică menționată a fost revizuită ca urmare a modificării cadrului legislativ prin intrarea în vigoare a Legii energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012, precum a necesității clarificării unor prevederi ale acesteia.

Astfel, a fost înlocuită noțiunea de punct comun de cuplare cu punct de racordare, unde se impune îndeplinirea condițiilor tehnice impuse prin normă, a fost limitat dreptul operatorilor de rețea de a pune condiții suplimentare, cu excepția situațiilor justificate de necesitatea menținerii siguranței sistemului electroenergetic național, s-a stabilit obligația operatorilor de rețea de a verifica dacă racordarea și funcționarea centralelor electrice eoliene îndeplinește condițiile privind funcționarea în domeniul de frecvență, de tensiune, capabilitatea de trecere peste defect și calitatea energiei electrice.

A fost stabilită necesitatea elaborării unei proceduri de verificare a conformității centralelor electrice eoliene cu condițiile tehnice impuse prin normă. De asemenea s-a specificat faptul că restricționarea accesului se poate face doar în acord cu prevederile art. 25 din Legea energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012 și s-a explicat semnificația puterii maxime instalabile în centrale electrice eoliene, ca fiind puterea maximă instalată a tuturor centralelor electrice eoliene care pot funcționa fără restricții, conform condițiilor din sistemul electroenergetic național, cel puțin 90 % din timpul unui an. Au fost incluse responsabilități ale operatorilor de rețea privind interconectarea sistemelor de comandă control.

O modificare semnificativă a fost includerea în categoria de centrale dispecerizabile a centralelor cu puterea peste 5 MW, conform solicitării operatorului de transport și de sistem dar cu exceptarea centralelor electrice cu puteri cuprinse între 5 MW și 10 MW de la respectarea condițiilor tehnice impuse centralelor dispecerizabile.

Având în vedere că nu au fost modificate condiții sau cerințe tehnice existente, nu a fost necesară parcurgerea procedurii de notificare prevăzute de Hotărârea Guvernului nr. 1016/2004 privind măsurile pentru organizarea și realizarea schimbului de informații în domeniul standardelor și reglementărilor tehnice, precum și al regulilor referitoare la serviciile societății informaționale între România și Statele Membre ale Uniunii Europene, precum și Comisia Europeană.

Prin **Ordinul ANRE nr. 30/2013**, a fost aprobată Norma tehnică „Condiții tehnice de racordare la rețelele electrice de interes public pentru centralele electrice fotovoltaice”.

Necesitatea elaborării acestei norme tehnice a apărut ca urmare a solicitărilor tot mai numeroase de racordare la sistemul electroenergetic al României a centralelor electrice fotovoltaice și a preciza, în mod transparent, cerințele tehnice de racordare pentru acestea. Astfel de cerințe tehnice pe care trebuie să le îndeplinească centralele electrice fotovoltaice pentru racordarea la rețelele electrice publice, sunt deja adoptate și în alte țări europene. La nivel ENTSO-E este în curs de aprobare codul de rețea care stabilește cerințe de racordare aplicabile tuturor categoriilor de generatoare (ENTSO-E Network Code for Requirements for Grid Connection Applicable to all Generators), în funcție de specificul acestora, în acord cu prevederile Directivei 2009/72/CE a Parlamentului European și a Consiliului referitoare la normele comune pentru piața internă a energiei electrice și ale Regulamentului (CE) nr. 714 al Parlamentului și al Consiliului privind condițiile de acces la rețea pentru schimbările transfrontaliere de energie electrică și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1228/2003.

Norma tehnică stabilește cerințe distincte pentru centralele electrice fotovoltaice dispecerizabile, cu o putere instalată mai mare de 5 MW în punctul de racordare la sistem, respectiv pentru cele nedispecerizabile, cu o putere instalată mai mică sau egală cu 5 MW în punctul de racordare la sistem, precum cerințe referitoare la funcționarea în regim staționar, cerințe referitoare la funcționarea în regimuri dinamice provocate de perturbații în rețea, cerințe privind telecomenzile și telemăsurile care trebuie asigurate de producător, capacitatea de a trece peste defecte (fault ride through) și calitatea energiei electrice produse.

Proiectul normei tehnice a fost notificat la Comisia Europeană potrivit prevederilor Directivei 98/34/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 iunie 1998, amendată de Directiva 98/48/CE, transpusă în legislația națională prin Hotărârea Guvernului nr. 1016/2004.

După prima notificare a documentului la Comisia Europeană, după perioada de așteptare de 3 luni, s-a primit de la aceasta informarea despre elaborarea de către Comisie a *Codului tehnic al rețelelor electrice de distribuție pentru generatoare* și recomandarea de a armoniza norma tehnică cu cel mai recent proiect pus la dispoziție de Comisie.

Condițiile tehnice prevăzute în norma tehnică trebuie îndeplinite de toate centralele fotovoltaice dispecerizabile aflate în funcțiune la data aprobării acesteia, precum și de cele pentru care ANRE a acordat autorizație de înființare anterior intrării în vigoare a normei tehnice, într-un termen care permite certificarea conformării la cerințele tehnice specificate în normă.

Acest termen a fost stabilit prin **Ordinul ANRE nr. 94/2013** ca fiind data de 30 iunie 2014.

Procedura privind punerea sub tensiune pentru perioada de probe și certificarea conformității tehnice a centralelor electrice eoliene și fotovoltaice

Procedura privind punerea sub tensiune pentru perioada de probe și certificarea conformității tehnice a centralelor electrice eoliene și fotovoltaice a fost aprobată prin **Ordinul ANRE nr. 74/2013** și a fost elaborată în conformitate cu prevederile Ordinului ANRE nr. 51/2009 și ale Ordinului ANRE nr. 30/2013.

Prin această procedură se stabilesc:

- criteriile și modul de desfășurare a procesului de punere sub tensiune pentru probe, funcționarea pe perioada de probe, realizarea probelor și acceptarea în funcționare de durată a centralelor electrice eoliene și a centralelor electrice fotovoltaice,

- modul de colaborare între operatorii de rețea în procesul de verificare a documentației tehnice și a îndeplinirii condițiilor impuse de normele tehnice,
- acordarea certificatului de conformitate.

De asemenea, prin procedură sunt stabilite responsabilitățile entităților implicate:

Deținătorul centralei întocmește documentația tehnică în vederea obținerii acceptului de punere sub tensiune pentru probe, efectuează prin societăți atestate testele de verificare a performanțelor din punct de vedere al conformității tehnice cu cerințele normelor tehnice, depune rezultatele testelor preliminare și finale la operatorii de rețea, solicită certificatul de conformitate tehnică la DEN pentru centralele electrice cu puteri instalate mai mari de 5 MW, respectiv la operatorul rețelei la care este racordată centrala pentru centralele electrice cu puteri instalate mai mici sau egale cu 5 MW și încheie convenția de exploatare și contractul/contractele pentru transportul, distribuția sau furnizarea energiei electrice

Dispecerul energetic național (DEN) analizează documentația tehnică pentru centrale cu puterea instalată mai mare de 5 MW, emite acordul de punere sub tensiune, stabilește programul de punere în funcțiune a centralelor electrice dispecerizabile ($P_i > 5$ MW), analizează rezultatele probelor preliminare, verifică conformitatea tehnică a centralelor dispecerizabile cu prevederile normelor tehnice, participă la efectuarea probelor finale pentru toate centralele electrice dispecerizabile cu puteri mai mari de 10 MW și analizează rezultatele testelor finale efectuate pentru centralele electrice dispecerizabile cu puteri instalate cuprinse între 5 MW și 10 MW, efectuate în prezența reprezentanților operatorilor rețelelor electrice la care acestea sunt racordate, emite certificate de conformitate tehnică centralele electrice dispecerizabile, publică informațiile privind emiterea certificatelor de conformitate a centralelor electrice dispecerizabile.

Operatorii de rețea analizează documentația tehnică pentru centralele electrice cu puteri instalate mai mici sau egale cu 10 MW care se racordează la rețeaua proprie și o transmite la DEN, analizează rezultatele probelor preliminare și finale pentru centralele electrice cu puteri instalate mai mici sau egale cu 10 MW, participă la efectuarea probelor finale pentru centralele electrice eoliene și fotovoltaice cu puteri instalate mai mici sau egale cu 10 MW, emit certificate de conformitate tehnică pentru centralele electrice nedispecerizabile cu puteri instalate cuprinse între 1 MW și 5 MW, publică informații privind emiterea certificatelor de conformitate a centralelor electrice nedispecerizabile.

Procedura stabilește, de asemenea, documentele și datele tehnice necesar a fi transmise la DEN, respectiv la operatorul de rețea, cerințe privind comanda operativă în timpul probelor și în timpul funcționării de durată, modul de verificare a îndeplinirii fiecărei condiții tehnice precizate de normele tehnice, scheme logice ale procesului de punere sub tensiune și certificare a centralelor, pentru cele trei paliere de putere ($P_i > 10$ MW; 5 MW $< P_i \leq 10$ MW; 1 MW $< P_i \leq 5$ MW).

Procedura operațională „Stabilirea puterii maxime instalabile în centralele eoliene și a rezervelor de putere suplimentare necesare pentru siguranța SEN”

În conformitate cu prevederile art. 30 alin. (2) din Norma tehnică „Condiții tehnice de racordare la rețelele electrice de interes public pentru centralele electrice eoliene”, aprobată de ANRE prin Ordinul 51/2009, C.N. Transelectrica S.A. a elaborat procedura operațională *Stabilirea puterii maxime instalabile în centralele eoliene și a rezervelor de putere suplimentare necesare pentru siguranța SEN* care a fost avizată cu **Avizul ANRE nr. 4/2013**.

Procedura este utilizată de operatorul de transport și de sistem pentru:

- stabilirea puterii maxime instalabile în centralele electrice eoliene care poate fi acceptată în SEN, în condițiile menținerii siguranței în funcționare a sistemului din punct de vedere al capacității de echilibrare a balanței producție/consum, utilizând rezerva terțiară rapidă existentă, respectiv,
- stabilirea rezervei terțiare rapide suplimentare necesare pentru SEN, în funcție de puterea instalată în centralele electrice eoliene.

Procedura operațională avizată nu a fost considerată o reglementare tehnică din cele prevăzute la art. 9 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 33/2007 privind organizarea și funcționarea Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 160/2012. În consecință nu a fost notificată către Comisia Europeană.

III.3.3. MONITORIZAREA PLANURILOR DE INVESTIȚII PENTRU REȚEAUA ELECTRICĂ DE TRANSPORT ȘI DE DISTRIBUȚIE ȘI PROMOVAREA SISTEMELOR DE MĂSURARE INTELIGENTE

În conformitate cu prevederile art. 9 alin. (4) litera c) și alin. (5) litera d) al Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 33/2007 privind organizarea și funcționarea Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 160/2012, ANRE monitorizează planul de dezvoltare a RET și planurile de investiții ale OTS precum și starea tehnică și nivelul de mentenanță a rețelelor electrice. În acest sens, se analizează planul de dezvoltare și planurile de investiții ale OTS și ale operatorilor de distribuție.

Aplicând prevederile metodologiilor de stabilire a tarifelor pentru serviciul de distribuție a energiei electrice, ANRE a aprobat planurile anuale de investiții ale operatorilor de distribuție concesionari, pentru perioada de reglementare 2008 – 2013, acceptând includerea în BAR a mijloacelor fixe rezultate din investițiile prudente, respectiv acele investiții care se demonstrează a fi necesare, oportune și eficiente.

Analiza investițiilor realizate (în termeni nominali-TN) de operatorii concesionari în perioada 2008-2013 a fost realizată la sfârșitul anului 2013 și a condus la următoarele rezultate:

Nr. crt.	Operator de distribuție	Investitii planificate TN 2013	Investitii realizate TN 2013	Investitii acceptate TN 2013
1	SC ENEL Distribuție MUNTENIA SA	1,846,502,658	1,707,198,573	1,672,532,843
2	SC ENEL Distribuție BANAT SA	905,823,808	903,877,537	890,299,895
3	SC ENEL Distribuție DOBROGEA SA	761,402,648	821,160,409	766,072,754
4	SC CEZ Distribuție SA	1,245,585,772	1,221,412,498	1,187,534,350
5	SC E.ON Distribuție MOLDOVA SA	854,731,025	729,088,664	725,837,008
6	SC FDEE Electrica MUNTENIA NORD SA	680,976,650	743,585,839	743,585,839
7	SC FDEE Electrica TRANSILVANIA NORD SA	700,892,557	717,907,165	717,907,165
8	SC FDEE Electrica TRANSILVANIA SUD SA	813,721,214	899,808,457	899,808,457
	TOTAL	7,809,636,333	7,744,039,141	7,603,578,311

Pentru operatorul de transport și de sistem, perioada a treia de reglementare începe la 1 iulie 2014, astfel încât analiza investițiilor realizate se finalizează în prima jumătate a anului 2014, în sensul stabilirii obiectivelor și valorilor acceptate de ANRE și incluse în BAR. Situația investițiilor planificate și realizate de OTS (în termeni nominali-TN) în perioada 2008-2013 se prezintă în tabelul următor:

Investiții în RET	2008	2009	2010	2011	2012	2013*	Total
Planificate (TN 2013)	362,781,360	313,354,537	388,088,031	420,017,008	381,072,615	260,000,000	2,125,313,551
Realizate (TN 2013) din care	569,269,939	250,598,573	453,303,587	307,290,313	156,898,530	254,080,938	1,991,441,879
Fonduri proprii	545,365,949	216,367,585	450,139,723	307,290,313	156,851,832	219,826,247	1,895,841,648
Contribuții	23,903,990	32,681,868	3,163,864	0	46,698	34,254,691	94,051,111
* Pentru anul 2013, realizările sunt preliminate							

Având în vedere Directiva 2009/72/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice care prevede ca statele membre să asigure implementarea unor sisteme de măsurare inteligentă care să contribuie la participarea activă a consumatorilor pe piața furnizării de energie electrică, prevederi care au fost transpuse și în legislația națională (Legea nr. 123/2012 a energiei electrice și a gazelor naturale), în luna decembrie 2013 a fost aprobat **Ordinul ANRE nr. 91/2013** privind implementarea sistemelor de măsurare inteligentă a energiei electrice.

Scopul ordinului este acela de a stabili funcționalitățile obligatorii și opționale pe care le vor îndeplini sistemele de măsurare inteligentă a energiei electrice care vor fi implementate în România, modul de realizare a implementării sistemelor de măsurare inteligentă a energiei electrice în perioada 2014 – 2020, precum și integrarea cu planurile de investiții ale responsabililor cu implementarea. Responsabilii cu implementarea sistemelor de măsurare inteligentă a energiei electrice sunt operatorii de distribuție concesionari.

În vederea evaluării implementării sistemelor de măsurare inteligentă din punctul de vedere al costurilor și beneficiilor pe termen lung pentru piață, al rentabilității, precum și al termenelor fezabile de implementare, ANRE a solicitat sprijinul Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD), care, la rândul ei, a contractat un studiu de fezabilitate privind implementarea contoarelor inteligente, inclusiv o analiză cost-beneficiu, pentru a evalua posibilitățile de introducere a contoarelor inteligente pe piețele de energie electrică, gaze naturale și energie termică din România. Studiul de fezabilitate și rezultatele analizei cost-beneficiu pentru energie electrică au indicat că implementarea contorizării inteligente în sectorul energiei electrice are potențialul de a fi o investiție profitabilă, datorită beneficiilor provenind din reducerea pierderilor din rețea și reducerea costurilor de exploatare la utilități. Studiul de fezabilitate se regăsește pe pagina de internet a ANRE.

De asemenea, mai trebuie precizat și faptul că beneficiile rezultate ca urmare a implementării unor sisteme de măsurare inteligentă se vor reflecta la consumatorul final, prin posibilitatea managementului consumului de energie, ceea ce conduce la eficientizarea consumului și la economisirea de energie, acces la sisteme de tarife avansate, facilitatea procesului de schimbare a furnizorului, în contextul deschiderii pieței de energie electrică.

III.3.4. ANALIZA NIVELULUI DE CALITATE A SERVICIULUI DE DISTRIBUȚIE

În cursul anului 2013 ANRE a analizat calitatea serviciului de distribuție a energiei electrice prestat în anul 2012 de cei opt operatori de distribuție titulari de licență cu contract de concesiune, pornind de la indicatorii de performanță definiți în *Standardul de performanță pentru serviciul de distribuție a energiei electrice*, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 28/2007. Analiza a avut la bază datele transmise la ANRE de operatorii de distribuție în conformitate cu prevederile standardului. Rapoartele anuale prezintă trei indicatori de calitate a serviciului: continuitatea în alimentare a utilizatorilor, calitatea tehnică a energiei electrice și calitatea comercială a a serviciului de distribuție.

Indicatorii de calitate analizați se referă la activitățile specifice de distribuție la toate nivelurile de tensiune nominală, joasă, medie și înaltă, având în vedere că rețelele de distribuție funcționează în această gamă de tensiuni, respectiv la toate categoriile de consumatori/utilizatori, din mediul rural sau urban.

Concluziile analizei sunt cuprinse în *Raportul privind realizarea indicatorilor de performanță pentru serviciul de distribuție a energiei electrice pentru anul 2012*, publicat pe pagina de internet a ANRE.

Dintre concluziile raportului se menționează cele mai importante:

În anul 2012 Enel Distribuție a pus în evidență existența unui nivel redus de interarmonici. Factorul total de distorsiune interarmonică este sub 1 %. În raport s-au anexat o serie de înregistrări de calitate a energiei electrice (peste 1000 de pagini). Deocamdată standardul național SR EN 50160 nu stabilește limitele admisibile pentru acest fenomen. Deoarece experiența internațională privind acest fenomen este redusă, s-a recomandat continuarea măsurilor de monitorizare.

În anul 2012, în total au fost 8.968.523 de utilizatori racordați la rețelele electrice din patrimoniul celor opt operatori de distribuție titulari de licență, concesionari ai serviciului de distribuție a energiei electrice (comparativ cu 8.900.070 în anul 2011, 8.850.070 în anul 2010).

În anul 2012 s-a progresat în dotarea operatorilor de distribuție cu aparate de monitorizare automată a continuității în alimentare și a calității energiei electrice. Cea mai bună și extinsă dotare privind monitorizarea calității energiei electrice o are S.C. E.ON Moldova Distribuție S.A., care are peste 200 de aparate/analizoare fixe de clasă A, montate în toate stațiile de medie tensiune (minimum un aparat în fiecare stație), pe toate conexiunile cu alți operatori, pe liniile de interconexiune internaționale și pe insulele de consum. De menționat că numai C.N. Transelectrica S.A. și S.C. E.ON Moldova Distribuție S.A. au o asemenea dotare.

Principalul indicator de performanță pentru continuitatea în alimentare a utilizatorilor este SAIDI (System Average Interruption Duration Index) pentru întreruperile neplanificate. SAIDI reprezintă raportul dintre durata totală a întreruperilor și totalul numărului de consumatori deserviți.

Valorile agregate pentru SAIDI urban, pentru întreruperile neplanificate, sunt relativ apropiate, de circa 150-400 min/an, cu o valoare minimă de 143 min/an la S.C. Enel Distribuție Dobrogea S.A., 148 min/an la S.C. Enel Distribuție Banat S.A. și maximum 389 min/an la S.C. Electrica Distribuție Muntenia Nord S.A. și o valoare medie pe țară de 271 min/an.

Valorile agregate pentru SAIDI rural, pentru întreruperile neplanificate, variază de la un operator la altul, de la o valoare minimă de 323 min/an, la S.C. Enel Distribuție Muntenia S.A., la o valoare maximă de 2457 min/an pentru S.C. Electrica Distribuție Muntenia Nord S.A. și o valoare medie pe țară de 1063 min/an.

SAIDI planificat s-a redus ca valoare medie pe țară, de la 333 min/an în anul 2011 la 246 min/an în anul 2012. Se precizează că întreruperile planificate, anunțate din timp, afectează mai puțin utilizatorii, care își pot lua măsuri adecvate.

SAIDI neplanificat s-a redus la majoritatea operatorilor de distribuție în anul 2012. Astfel, SAIDI neplanificat s-a redus la S.C. CEZ Distribuție S.A., cu 66 min/an, la S.C. Electrica Distribuție Transilvania Nord S.A., cu 19 min/an, la S.C. Electrica Distribuție Transilvania Sud S.A., cu 27 min/an, la S.C. Enel Distribuție Banat S.A., cu 45 min/an, la S.C. Enel Distribuție Dobrogea S.A., cu 68 min/an, la S.C. Enel Distribuție Muntenia S.A., cu 88 min/an, dar a crescut la S.C. E.ON Distribuție Moldova S.A., cu 38 min/an și la S.C. Electrica Distribuție Muntenia Nord S.A., cu 867 min/an. Ca urmare, valoarea medie pe țară a crescut, de la 547 min/an în anul 2011, la 630 min/an în anul 2012.

De asemenea, se constată faptul că **SAIFI planificat** s-a redus ca valoare medie pe țară, de la 1,3 întreruperi/an în anul 2011 la 0,9 întreruperi/an în anul 2012 iar **SAIFI neplanificat** s-a redus ca valoare medie pe țară, de la 5,6 întreruperi/an în anul 2011 la 5,5 întreruperi/an în anul 2012. SAIFI (System Average Interruption Frequency Index) reprezintă raportul dintre numărul total de întreruperi și numărul total de consumatori deserviți.

III.4. EVOLUȚIA PIEȚEI DE ENERGIE ELECTRICĂ

III.4.1. MONITORIZAREA FUNCȚIONĂRII PIEȚEI DE ENERGIE ELECTRICĂ

Activitatea de monitorizare a funcționării pieței de energie electrică s-a desfășurat în conformitate cu prevederile *Metodologiei de monitorizare a pieței angro de energie electrică pentru aprecierea nivelului de concurență pe piață și prevenirea abuzului de poziție dominantă*, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 35/2006 și ale *Metodologiei de monitorizare a pieței cu amănuntul de energie electrică*, aprobată prin Ordinul nr. 60/2008, ambele cu modificări ulterioare.

Pe baza datelor colectate de ANRE de la participanții la piața de energie electrică, operatorul de transport și sistem (CNTEE Transelectrica SA) și operatorul pieței de energie electrică (Opcom SA), ANRE a monitorizat modul în care au fost respectate prevederile legale cu privire la funcționarea în condiții de transparență, concurență și nediscriminare a pieței de energie electrică, evoluția indicatorilor de structură respectiv de eficiență a funcționării pieței, precum și comportamentul participanților la piață în scopul sesizării eventualelor practici anticoncurențiale și a prevenirii lor.

Pe parcursul anului 2013, prin exercitarea atribuțiilor ce revin autorității de reglementare în conformitate cu legislația primară în domeniu, activitatea de monitorizare a pieței de energie electrică a condus, în principal, la următoarele rezultate:

- Publicarea pe site-ul www.anre.ro a rapoartelor lunare privind rezultatele monitorizării pieței de energie electrică (versiuni în limbile română și engleză), conținând informații cu privire la regulile de funcționare a pieței, date agregate și de sinteză privind funcționarea sistemului electroenergetic național și cea a pieței de energie electrică, informații care permit părților interesate realizarea propriilor evaluări ale nivelului de concurență pe diferite componente ale pieței de energie, ca și a unor analize specifice. La realizarea acestor rapoarte de sinteză, ANRE ia în considerare principiile general acceptate la nivelul Uniunii Europene, cu privire la transparență și confidențialitatea datelor sensibile din punct de vedere comercial, cu respectarea echilibrului necesar în vederea evitării înțelegerilor tacite.
- Efectuarea unor aprecieri adresate conducerii ANRE, cu privire la eficiența funcționării piețelor angro și cu amănuntul de energie electrică, eficiența cadrului de reglementare, comportamentul participanților la piețele respective și semnalarea abaterilor constatate.
- Analizarea activității participanților la piața angro de energie electrică din perioada ianuarie-iulie 2013 din punct de vedere al tranzacțiilor realizate în baza contractelor negociate direct și a celor încheiate pe alte platforme (așa numitele platforme de brokeraj). Analiza a avut ca scop verificarea respectării de către participanții la piața angro concurențială a obligației de a încheia tranzacțiile cu energie electrică în mod transparent, public, centralizat și nediscriminatoriu, în conformitate cu prevederile noii Legi a energiei electrice și gazelor naturale nr. 123/2012. Astfel, începând cu data intrării în vigoare a noii Legi, a fost practic eliminată posibilitatea încheierii de noi contracte pe piața angro concurențială, altfel decât pe platformele centralizate administrate de operatorul pieței de energie electrică. Analiza a fost realizată pe baza datelor lunare raportate de participanți pe propria răspundere și a situațiilor centralizatoare transmise de participanți la cererea ANRE, privind contractele negociate aflate în curs de desfășurare la data intrării în vigoare a Legii. În urma unui proces complex de evaluare realizat de compartimentul de monitorizare, a fost identificat un număr de 39 de situații neconforme, pentru care au fost întocmite și transmise, către Direcția generală control din cadrul ANRE, note de sesizare în urma acțiunii de control de tip supraveghere.

- Întocmirea și transmiterea către Direcția generală control din cadrul ANRE a trei note de sesizare privind încălcarea de către operatorul pieței de energie electrică, Opcom SA, a prevederilor Regulamentului privind cadrul organizat de tranzacționare a contractelor bilaterale de energie electrică și a Procedurii conexe. În anul 2013, Opcom SA a admis la tranzacționare numeroase oferte de vânzare cu preț minim și respectiv oferte de cumpărare cu preț maxim, care, din punct de vedere al caracteristicilor (cantitate, preț, intervale de livrare, profil de livrare) nu au fost ferm definite în momentul introducerii lor în piață, nefiind conforme cu cadrul de reglementare în vigoare. Variabilitatea caracteristicilor a condus la alterarea semnalelor de piață, informația de preț, cantitate și de profil nemaiputând fi considerate de referință. În plus, caracterul de transparență al ofertelor din momentul introducerii lor pe piață nu se mai păstrează.
- Continuarea analizei demarate în 2012 privind identificarea cauzelor neînchiderilor bilanțului cantitativ al pieței de echilibrare, care au fost constatate și pe parcursul anului 2013. Deoarece CNTEE Transelectrica SA nu a finalizat identificarea factorilor care au condus la respectivele neînchideri, ANRE a întocmit scrisori de atenționare, cu termene ferme de realizare a analizelor solicitate atât în anii anteriori, cât și în 2013.
- Finalizarea acțiunii de control de tip inspecție demarate în anul 2012, prin întocmirea raportului de inspecție și prezentarea concluziilor rezultate din verificarea îndeplinirii de către CNTEE Transelectrica SA a obligațiilor prevăzute de Regulamentul CE nr. 714/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din data de 13 iulie 2009, privind condițiile de acces la rețea pentru schimburile transfrontaliere de energie electrică. Procesul de verificare de detaliu a îndeplinirii obligațiilor reieșite din Regulamentul European s-a bazat pe analiza răspunsurilor CNTEE Transelectrica SA la chestionarul solicitat de ANRE și pe verificarea modului de respectare de către CNTEE Transelectrica SA a Procedurii operaționale proprii privind publicarea informațiilor deținute - având un rol semnificativ în asigurarea transparenței funcționării pieței de energie electrică – prin analiza conținutului, formatului și ritmicității publicării informațiilor de CNTEE Transelectrica SA pe site-ul www.transelectrica.ro, [capitolul Transparență](#).
- Realizarea analizelor și întocmirea răspunsurilor la solicitările Direcției Generale de Concurență a Comisiei Europene, care investighează presupusele ajutoare de stat acordate sub formă de preturi preferențiale pentru energia electrică livrată de SC Hidroelectrica SA – cazurile declanșate nr. SA.33623 (ArcelorMittal Galați), SA.33624 (Alro Slatina), SA.33581 (producătorii industriali Electrocarbon și Elsid), SA.33451 (comerciații de energie electrică Alpiq RomEnergie, Alpiq RomIndustries, EFT România, Electromagnetica, Electrica, Energy Holding, Euro-Pec, Luxten Lighting) și SA.33475 (vânzătorii de energie electrică și termică Electrocentrale Deva și Termoelectrica). Au fost solicitate informații privind indicatorii de structură publicați de ANRE, referitori la funcționarea pieței cu amănuntul în perioada 2009-2011, precum și recalcularea acestora în anumite condiții, precizate de Comisia Europeană. Analiza s-a finalizat prin întocmirea și transmiterea rezultatelor obținute către solicitant.
- Participarea la elaborarea Raportului național 2012 destinat îndeplinirii obligațiilor de raportare prevăzute în Directiva 2009/72/CE. Întocmirea secțiunilor bazate pe informațiile rezultate din activitatea de monitorizare a pieței de energie electrică a fost însoțită de culegerea și prezentarea sintetică a unui set semnificativ de indicatori specifici pe toate componentele pieței de energie din România, destinați realizării Raportului anual ACER/CEER asupra rezultatelor monitorizării piețelor interne de energie electrică și gaze naturale în 2012.
- Participarea în grupurile de lucru organizate la nivelul ACER pentru implementarea la nivel național a prevederilor Regulamentului (UE) nr. 1227/2011 al Parlamentului European și al Consiliului privind integritatea și transparența pieței angro de energie – REMIT, regulament care

stabilește norme ce interzic practicile abuzive care afectează piețele angro de energie, promovând concurența reală și echitabilă în beneficiul consumatorilor finali. Activitățile desfășurate au vizat urmărirea evoluției procesului de implementare, în vederea pregătirii fazelor de implementare la nivel național pentru anul 2014 și îndeplinirea obligațiilor ce revin atât autorității de reglementare, cât și participanților la piața angro. De asemenea, se urmărește adaptarea procesului actual de monitorizare pe plan național a pieței angro de energie electrică la cerințele și contextul create de apariția REMIT.

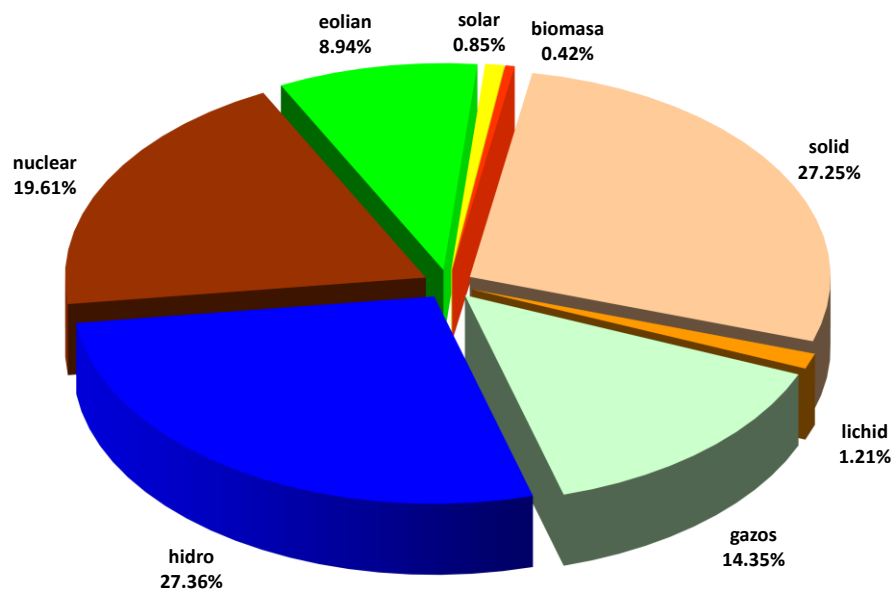
- Participarea, împreună cu CNTEE Transelectrica SA, la proiectul de monitorizare a pieței de energie din regiunea a 8-a Sud-Est Europeană, derulat sub egida Comunității Energetice. În cadrul proiectului, aflat în 2013 în fază de testare (dry-run), a fost definit un set de indicatori privind alocarea capacităților de interconexiune pe granițele fiecărei țări din regiune, datele respective fiind încărcate lunar printr-o interfață web (SEEMMS – South East Europe Automated Market Monitoring System), dezvoltată de Potomac Economics. În luna decembrie 2013, prin compartimentul de specialitate, ANRE a îndeplinit obligațiile de autoritate responsabilă pentru monitorizarea regională a pieței de alocare a capacităților de interconexiune.
- Întocmirea unui punct de vedere către Direcția generală control din cadrul ANRE, în urma verificărilor efectuate ca urmare a concluziilor din Raportul de control privind verificările efectuate de Corpul de Control al Primului Ministru la SC Hidroelectrică SA pentru perioada ianuarie 2009 – mai 2012.
- În luna de decembrie 2013, ANRE a fost sesizată de către o persoană fizică fără activitate în domeniul energiei electrice, cu privire la nerespectarea de către un număr de aproximativ 154 de participanți la piața de energie electrică a prevederilor Ordinului ANRE nr. 1/2010, respectiv afișarea pe pagina proprie de internet până la data de 15 februarie 2013 a indicatorilor de performanță ai serviciului de furnizare de energie electrică pentru anul 2012, precum și a prevederilor Ordinului ANRE nr. 69/2009, respectiv publicarea pe pagina proprie de internet până la data de 31 iulie 2013 a etichetei aferente anului 2012. Ca urmare, DGPE prin SRCPAM a verificat respectarea prevederilor reglementărilor de către participanții menționați și a constatat că un număr de 24 dintre operatorii economici nu respectă prevederile celor două ordine; ca urmare, s-au întocmit 24 Note de sesizare care au fost transmise pentru soluționare, conform procedurilor interne ANRE, Direcției generale control.

Structura sectorului de producere a energiei electrice

Structura prezentă a sectorului de producere a energiei electrice reflectă reorganizările succesive care au avut loc în perioada 2000-2004 și care au condus la reducerea concentrării pe piața angro de energie electrică, până în anul 2012, când, în urma aplicării HG nr. 1024/2011 și a HG nr. 1023/2011 au fost înființați prin fuziune doi importanți producători de energie electrică din surse convenționale.

Cantitatea totală de energie electrică livrată în rețele, în anul 2013, de producători (conform rezultatelor procesului de realizare a etichetei de energie electrică), a fost de 54,44 TWh, din care, cea livrată în rețele de producătorii deținători de unități dispacherizabile a totalizat 51,70 TWh. Structura energiei electrice livrate de producători, conform raportărilor efectuate către ANRE, calculată pe tipuri de resurse convenționale și neconvenționale este prezentată în graficul următor:

Structura pe tipuri de resurse a energiei electrice livrate în rețele de producători dispecerizabili și nedispecerizabili
- 2013 -

Sursa: Raportările anuale ale producătorilor – prelucrare ANRE

Funcționarea SEN în anul 2013 a fost caracterizată de scăderea consumului intern de energie electrică, coroborat cu creșterea ponderii continuă a puterii instalate în centrale funcționând surselor regenerabile de energie, în condițiile unui an hidrologic normal.

Față de anul 2012, în 2013 s-au înregistrat scăderi la energia livrată din centralele ce funcționează pe bază de combustibil solid și combustibil lichid, respectiv creșteri la energia livrată din centralele ce funcționează pe bază de combustibil gazos, centralele hidro și centrala nucleară. Scăderea cea mai mare s-a înregistrat la energia livrată din centrale ce funcționează pe bază de combustibil solid. În timp ce celelalte tipuri de surse au determinat creșteri ale energiei livrate în rețele, energia din sursă eoliană produsă de producătorii dispecerizabili a fost de aproape 2 ori mai mare față de anul trecut, ajungând la un total anual de peste 3,67 TWh; energia din sursă hidro a crescut cu 23%, iar energia din sursă gazoasă a crescut cu 14%. Pe total, s-a înregistrat o scădere de cca 0,8% a energiei electrice injectate în rețele și produse atât din surse convenționale, cât și din cele neconvenționale, din unități dispecerizabile (UD).

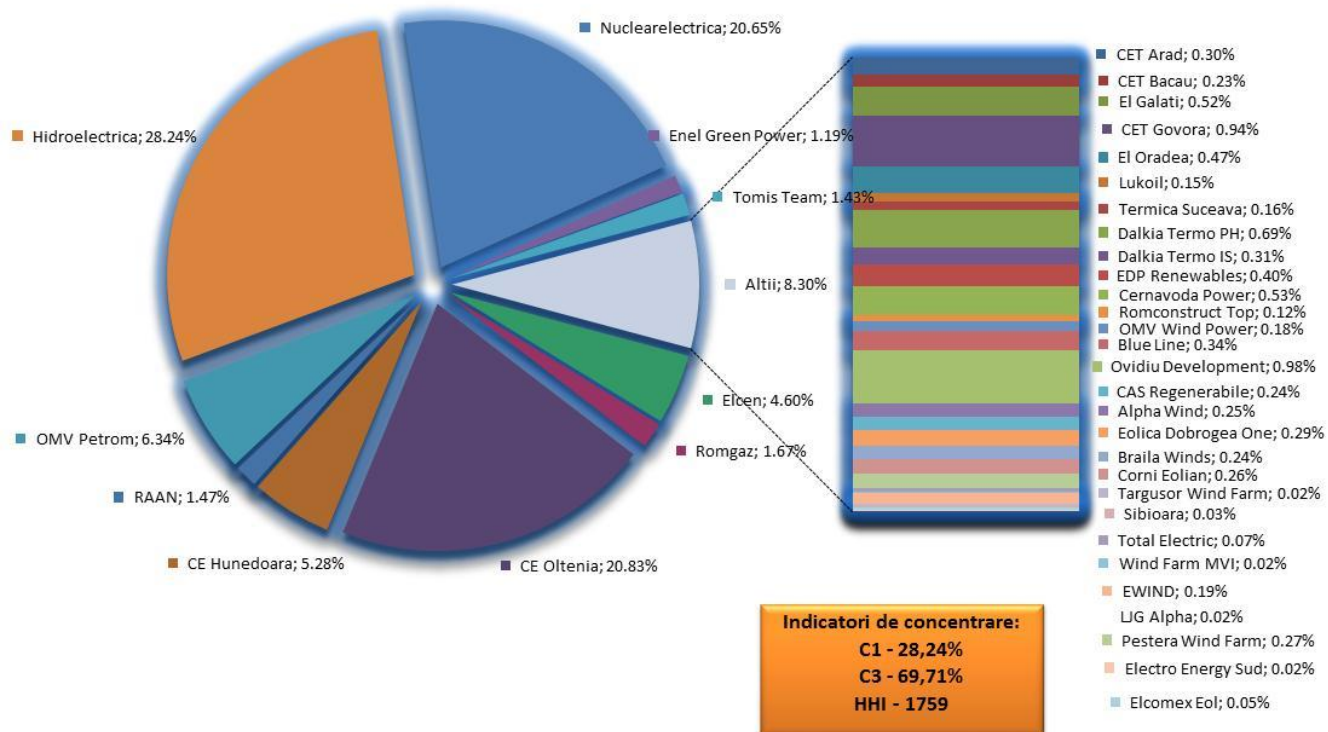
În tabelul următor sunt prezentate cantitățile anuale de energie electrică (separat pentru producătorii cu o producție mai mare de 1000 GWh) ale producătorilor deținători de UD, care fac obiectul activității de monitorizare a pieței. Din comparația cu datele anului 2012, se poate constata o scădere cu 1,6% a cantității totale anuale de energie electrică produsă. Excepționând producătorul nuclear, a cărui producție este comparabilă cu cea de anul anterior, toți producătorii semnificativi din punct de vedere al producției au înregistrat un regres cantitativ față de anul anterior. Se remarcă, de asemenea, faptul că primii 6 producători (cu producția anuală în 2013 mai mare de 1 TWh) reprezintă cca. 85,93% din totalul producției anuale înregistrate de producătorii deținători de UD.

Producător	Energie electrică produsă	
	TJ	GWh
S.C. Hidroelectrica S.A.	4116	14819
S.C. Complexul Energetic Oltenia S.A.	3285	11827
S.N. Nuclearelectrica S.A.	3227	11618
S.C. OMV Petrom S.A.	958	3447
S.C. Complexul Energetic Hunedoara S.A.	837	3014
S.C. Electrocentrale București S.A.	767	2762
Alți producători dispecerizabili (inclusiv eolieni)	2303	8290
TOTAL	15493	55777

Sursa: Raportările lunare ale producătorilor – prelucrare ANRE

În figura următoare sunt prezentate cotele de piață ale producătorilor deținători de unități dispecerizabile în anul 2013, în funcție de energia electrică livrată în RET.

Cotele de piață ale producătorilor deținători de unități dispecerizabile pe baza energiei electrice livrate în rețele - 2013 -

Sursa: Raportările lunare ale producătorilor – prelucrare ANRE

În tabelul următor sunt prezentate valorile medii anuale, din perioada 2004–2013, ale indicatorilor de structură C1 (cota de piață a celui mai mare producător participant la piață, exprimată în procente) și HHI determinate pe baza energiei livrate în rețele de producători. Indexul Herfindahl-Hirschman (HHI) reprezintă suma pătratelor cotelor de piață, iar semnificația valorilor indicatorului este:

HHI<1000   piață neconcentrată;
1000<HHI<1800   concentrare moderată a puterii de piață;
HHI>1800   concentrare ridicată a puterii de piață.

Anul	C1	HHI
2004	32%	1573
2005	37%	1831
2006	31%	1562
2007	28%	1404
2008	28%	1523
2009	29%	1641
2010	36%	1947
2011	26%	1469
2012	30%	1914
2013	28%	1759

Valorile indicatorilor de concentrare prezentați mai sus iau în considerare structura existentă la nivel de societăți cu personalitate juridică distinctă, neținând seama de participațiile deținute de unii operatori în acționariatul altora.

Valoarea indicelui HHI pentru anul 2013, determinată în funcție de energia anuală livrată în rețele a fost de 1759, puțin sub pragul de 1800, care delimitează piețele cu concentrare moderată a puterii de piață de cele cu concentrare excesivă. Cota de piață anuală a celui mai important producător este 28,24% (calculată pe baza întregii energii livrate de grupurile de producere componente), este deținută de producătorul hidro, care a deținut, în anii trecuți cu excepția anului 2012, cea mai mare cotă de piață; CE Oltenia a coborât pe locul secund, cu o cotă de 20,83%, urmat de cel nuclear, aflat pe locul trei, cu o cotă de 20,65%.

Valoarea indicatorului de concentrare C3, calculat ca suma cotelor de piață ale primilor 3 producători a fost, în anul 2013, de 69,71%, puțin inferioară nivelului de 70%, fapt care, în conformitate cu teoria economică și normele europene indică un grad mare de concentrare a puterii de piață, pe piața de producere din România.

În anul 2013, în România s-a importat o cantitate de cca 450 GWh și s-au exportat 2466 GWh; valorile respective nu reprezintă fluxuri fizice, ci sunt rezultatul schimburilor comerciale, conform rapoartelor lunare realizate de operatorul de transport și sistem (OTS). Comparativ cu anul 2012, importul a scăzut cu cca 68,9%, în timp ce exportul a crescut cu cca 114,7%; se precizează faptul că producătorii nu au efectuat tranzacții pe bază de contracte de export. Consumul intern calculat pe baza energiei electrice livrate în rețele și a soldului import-export a fost de cca 49,69 TWh, cu 5,1% mai mic decât cel din 2012; cu excepția lunii decembrie 2013, când nivelul consumului intern calculat în modul descris mai sus, a fost mai mare decât în luna corespunzătoare anului 2012, consumul intern a înregistrat lunar scăderi cuprinse între 0,03%, în luna octombrie și 12,5%, în luna februarie.

Piața angro de energie electrică

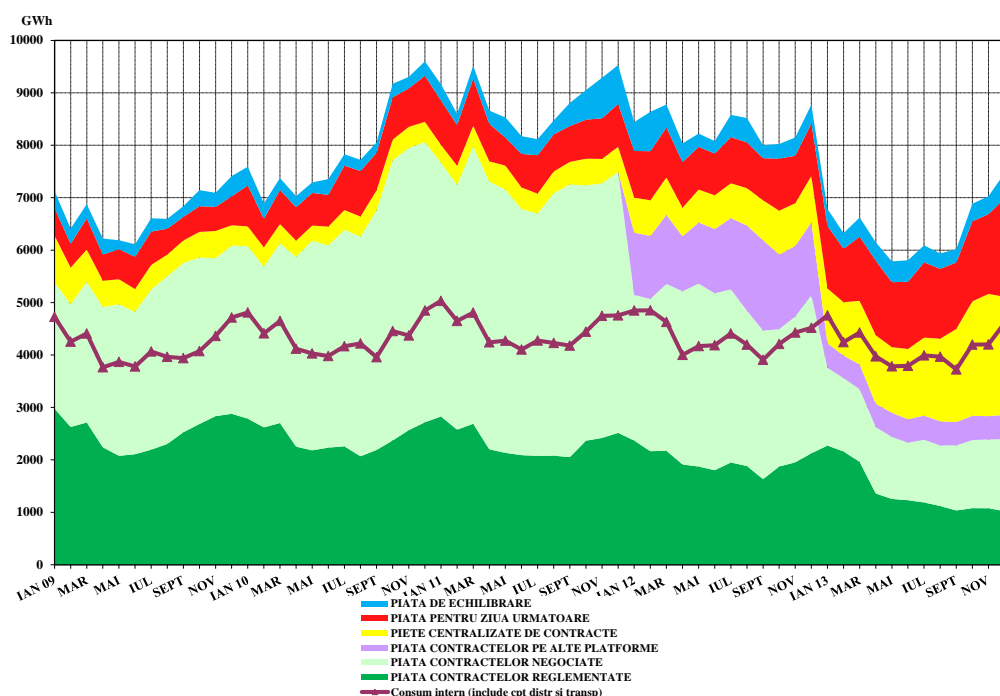
Piața angro este definită drept totalitatea tranzacțiilor desfășurate de către participanți, titulari de licență emisă de ANRE, care include și revânzările între participanți, realizate în scopul ajustării poziției contractuale și obținerii de beneficii financiare. Volumele astfel tranzacționate depășesc cantitatea livrată fizic de la producere către consum.

Introducerea obligativității desfășurării transparente, publice, centralizate și nediscriminatorii a tuturor tranzacțiilor de pe piața concurențială de energie electrică odată cu intrarea în vigoare a Legii energiei electrice și gazelor naturale nr. 123/2012 a condus la modificarea substanțială a structurii pieței angro, deoarece tranzacțiile între participanții la piața angro de energie electrică trebuie să se încheie exclusiv în urma participării la una din piețele centralizate – piața centralizată a contractelor bilaterale, PZU și piața intrazilnică – organizate la nivelul OPCOM SA, singurul deținător de licență ANRE pentru derularea respectivei activități. Cadrul de reglementare dezvoltat de ANRE pentru a acoperi diversitatea nevoilor de tranzacționare ale participanților la PAN la nivelul operatorului de piață – Cadrul organizat de contractare a energiei electrice pentru clienții finali mari și respectiv Piața centralizată cu negociere dublă continuă a contractelor bilaterale de energie electrică nu a fost încă pus în aplicare de acesta în cursul anului 2013.

Volumele agregate și prețurile medii din contractele de pe platformele de brokeraj și respectiv din contractele negociate au fost calculate de ANRE pe baza datelor declarate de participanții la piața monitorizată, pe propria răspundere și ar trebui să corespundă contractelor încheiate înainte de intrarea în vigoare a Legii energiei electrice și gazelor naturale nr. 123/2012, aflate încă în derulare la momentul raportării.

În graficul următor este prezentată evoluția lunară a volumelor tranzacționate pe principalele componente ale pieței angro de energie electrică în perioada 2009-2013, comparativ cu consumul intern.

Evoluția lunară a volumelor tranzacționate pe piața angro comparativ cu consumul intern

În anul 2013 se remarcă volumele tranzacționate lunar pe piață de peste 5,8 TWh, cu cca. 50% mai mari decât valorile lunare ale consumului intern (calculat ca sumă dintre energia livrată în rețele și soldul import-export), dar diminuate față de valorile lunare înregistrate în anul 2012, de peste 8 TWh.

Pe ansamblul pieței angro, predominantă a fost tranzacționarea pe contracte bilaterale (reglementate și negociate, inclusiv pe platforme de brokeraj), cu un volum care a reprezentat cca. 76% din consumul intern, mai puțin cu cca 51% față de anul precedent. Se remarcă creșterea volumelor tranzacționate pe piețele centralizate administrate de OPCOM SA, ca efect al aplicării prevederilor Legii energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012; astfel volumele tranzacționate lunar pe aceste piețe au variat între 47% (ianuarie) și 92% (noiembrie) din consumul intern lunar.

Componente piața angro	Volum tranzacționat în anul 2013 - GWh	Evoluție față de anul 2012 - % -	Pondere din consumul intern din 2013 - % -
Piața contracte reglementate	16755	▼ 29,3	33,7
Piața contracte pe platforme de brokeraj	5466	▼ 65,9	11,0
Piața contracte negociate direct	15386	▼ 57,9	31,0
Export	2466	▲ 114,7	5,0
Piața centralizată a contractelor bilaterale	18779	▲ 119,6	37,8
Piața pentru Ziua Următoare	16346	▲ 52,5	32,9
Piața intrazilnică	14	▲ 90,6	0,03
Piața de Echilibrare	4168	▼ 11,5	8,4

Comparativ cu situația anului 2012, se remarcă o scădere a cantităților tranzacționate pe fiecare din tipurile de contracte reglementate, contracte negociate direct și/sau pe platforme de brokeraj.

Volumele tranzacționate succesiv între participanții la piață au reprezentat în anul 2013, 35,9% din consumul intern al anului, fiind însă cu cca. 57% mai mici decât volumele vehiculate între furnizori în anul precedent. Scăderea la cca. 43% din cantitățile vehiculate (tranzacționate pe contracte încheiate înainte de apariția Legii nr. 123/2012) a volumelor de pe contracte încheiate direct sau pe platforme de brokeraj, valoare mult mai mică decât cea înregistrată în anii trecuți, ar trebui să conducă la o creștere a gradului de transparență și eficiență ale pieței de energie electrică și să se reflecte în prețul la consumatorul final.

În același timp, datorită caracterului concurențial și transparent al piețelor centralizate, creșterile volumelor tranzacționate pe piața centralizată a contractelor bilaterale (care a înregistrat o creștere importantă), pe PZU și ale volumele tranzacționate (chiar dacă încă ne semnificative) pe piața intrazilnică sunt considerate ca evoluții pozitive ale acestor segmente de piață angro.

Prețuri medii pe componente ale pieței angro*	2013 - lei/MWh -	2012 - lei/MWh -	Evoluție 2013 față de 2012 - % -
Piața contracte reglementate	171,13	151,85	▲ 12,7
Piața contracte pe platforme de brokeraj	222,51	212,97	▲ 4,5
Piața contracte negociate direct	185,82	204,15	▼ 9,0
Export	179,63	223,15	▼ 19,5
Piața centralizată a contractelor bilaterale	204,47	215,25	▼ 5,0
Piața pentru Ziua Următoare*	156,05	217,47	▼ 28,2
Piața intrazilnică**	194,30	297,57	▼ 34,7
Piața de Echilibrare***	242,50	291,68	▼ 16,9

* prețul mediu anual este cel publicat de Opcom SA și se calculează ca medie aritmetică simplă

** prețul mediu anual este calculat pe baza volumului și valorii tranzacționate anuale publicate de Opcom SA

*** prețul mediu anual este calculat ca medie aritmetică a prețurilor medii lunare de deficit

Referitor la prețurile medii pe piața angro de energie electrică prezentate în continuare, facem următoarele precizări:

- i. prețurile medii nu conțin TVA, accize sau alte taxe și s-au determinat prin ponderarea prețurilor cu cantitățile corespunzătoare tranzacțiilor de vânzare raportate lunar de către participanții la piață;
- ii. toate prețurile includ componenta TG a tarifului de transport (pentru piețele centralizate aceasta este înglobată, de ofertanți, în preț).

Analiza comparativă a prețurilor medii anuale rezultate din tranzacțiile încheiate pe componente ale pieței angro în anul 2013, față de 2012, indică următoarele:

- o scădere a prețurilor medii anuale pe toate tipurile de contracte, cu excepția prețului mediu pe piața contractelor reglementate, care a crescut cu cca 12,7% și a prețului mediu al tranzacțiilor încheiate pe platforme de brokeraj, care a crescut, cu cca 4,5%;
- scăderea importantă a prețului mediu pe PZU se explică prin creșterea producției în centrale hidroelectrice în condițiile înregistrării unui an hidrologic normal, precum și prin creșterea producției din surse regenerabile de energie, coroborat cu scăderea consumului intern;
- prețul mediu anual pe energia raportată ca livrată în baza tranzacțiilor încheiate pe platforme de brokeraj a fost cu cca. 8% mai mare decât prețul mediu obținut pe piața centralizată a contractelor bilaterale organizate la nivelul Opcom;
- prețul mediu anual la export corespunde tranzacțiilor derulate de furnizorii concurențiali, precizând faptul că în anul 2013 nici un producător nu a raportat tranzacții de export.

Piața contractelor bilaterale reglementate

Componenta reglementată a pieței angro a continuat să funcționeze și în anul 2013, în scopul alimentării la tarife reglementate a consumatorilor casnici și, parțial – coroborat cu aplicarea calendarului de eliminare treptată a tarifelor reglementate -, a consumatorilor necasnici care nu au uzat de dreptul de a-și schimba furnizorul; în primele 3 luni ale anului 2013 această componentă a asigurat și acoperirea pierderilor în rețelele de distribuție. Din luna martie 2013, toți cei 8 operatori de distribuție au depus oferte pentru achiziționarea energiei necesare de pe PCCB, pentru ca, din aprilie, întreaga achiziție de energie destinată acoperirii pierderilor în rețelele de distribuție să se desfășoare exclusiv prin mecanisme concurențiale (PZU și PCCB), la prețuri de piață. Pentru operatorii de distribuție, achizițiile de pe piața reglementată au reprezentat în anul 2013 cca 23,9% din total, restul energiei electrice necesare pentru acoperirea pierderilor în rețelele de distribuție fiind achiziționată de pe piețele centralizate administrate de Opcom. În total, operatorii de distribuție au achiziționat de pe piața angro o cantitate de energie electrică de 1745 TJ (6282 GWh). Prețul mediu de achiziție a fost de 157,20 lei/MWh.

Prețurile și cantitățile din contractele reglementate de vânzare-cumpărare a energiei electrice pe anul 2013 au fost stabilite în conformitate cu prevederile următoarelor acte normative:

- *Metodologia de stabilire a prețurilor și a cantităților de energie electrică vândute de producători pe bază de contracte reglementate și a prețurilor pentru energia termică livrată din centrale cu grupuri de cogenerare, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 57/2008, cu modificările și completările ulterioare;*
- *Metodologia de stabilire și ajustare a prețurilor pentru energia electrică și termică, produsă și livrată din centrale de cogenerare ce beneficiază de schema de sprijin, respectiv a bonusului pentru cogenerarea de înaltă eficiență, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 3/2010, cu modificările și completările ulterioare;*
- Ordinul ANRE nr. 44/2012 privind aprobarea prețului de referință și a prețurilor reglementate pentru energia electrică, aplicabile în anul 2013 producătorilor de energie electrică și termică în cogenerare, care beneficiază de bonus;
- Hotărârea Guvernului nr. 1215/2009 privind stabilirea criteriilor și a condițiilor necesare implementării schemei de sprijin pentru promovarea cogenerării de înaltă eficiență pe baza cererii de energie termică utilă.

Producător	Cantitatea din contractele reglementate cu furnizorii de ultimă instanță, pentru acoperirea consumului clienților finali care nu au uzat de eligibilitate [MWh]	Cantitatea din contractele reglementate cu operatori de rețea, pentru acoperirea CPT [MWh]	Preț [lei/MWh]
S.C. Hidroelectrică S.A.	3.974.981		125
S.N. Nuclearelectrică S.A.	5.308.172		142
S.C. OMV Petrom S.A.	1.502.856		169
S.C. Complexul Energetic Oltenia S.A.	2.459.818	1.043.516	190
S.C. Complexul Energetic	308.798	456.484	271

Hunedoara S.A.			
Producători cu unități de cogenerare dispecerizabile, beneficiari ai schemei de sprijin de tip bonus:			
S.C. Termica Suceava S.A.	19.964		189
S.C. CET Bacau S.A.	14.684		189
S.C. CET Arad S.A.	41.455		189
S.C. Electrocentrale Oradea S.A.	77.196		189
S.C. CET Govora S.A.	172.311		189
RAAN Drobeta Turnu Severin	151.363		189
Electrocentrale București	1.219.512		189
Producători cu unități de cogenerare nedispecerizabile, beneficiari ai schemei de sprijin de tip bonus	88.455		189
Producători cu centrale de cogenerare sub 1 MW	10.610		336,6

În prețul mediu din contractele reglementate ale S.C. Hidroelectrica S.A. pe anul 2013 (125 lei/MWh) a fost inclusă o componentă de 21,38 lei/MWh reprezentând costuri suplimentare pentru compensarea pierderilor din anul 2012 cauzate de infirmarea prognozei hidrologice avute în vedere la stabilirea prețurilor reglementate pentru anul 2012. Cantitățile din contractele reglementate de vânzare-cumpărare a energiei electrice pe anul 2013, stabilite prin deciziile aprobate în data de 19 decembrie 2012, au fost modificate pe parcursul anului 2013 în conformitate cu prevederile *Procedurii de modificare a cantitatilor de energie electrica din contractele reglementate de vanzare cumparare încheiate între producători și furnizorii consumatorilor captivi*, aprobată prin Decizia ANRE nr. 1007/2006, cu modificările și completările ulterioare.

În anul 2013, **furnizorii de ultimă instanță** au achiziționat de pe piața angro (piață reglementată și concurențială) o cantitate de energie electrică de **5733 TJ (20640 GWh)** pentru acoperirea necesarului de energie al consumatorilor alimentați în regim reglementat, inclusiv achiziția corespunzătoare CPC, din care cca 74% a fost achiziționată de pe piața reglementată, iar restul de pe piața concurențială. Prețul mediu de achiziție a energiei electrice a fost de 177,82 lei/MWh.

Pentru anul 2014, în baza *Metodologiei de stabilire a prețurilor pentru energia electrică vândută de producători pe bază de contracte reglementate și a cantităților de energie electrică din contractele reglementate încheiate de producători cu furnizorii de ultimă instanță*, aprobată prin **Ordinul ANRE nr. 83/20.11.2013**, au fost emise deciziile de stabilire a cantităților de energie electrică vândute pe bază de contracte reglementate și a prețurilor reglementate pentru energia electrică livrată în anul 2014 de S.C. Hidroelectrica S.A. și de S.N. Nuclearelectrica S.A., respectiv:

- pentru S.C. Hidroelectrica S.A. – Decizia nr. 3905/20.12.2013, cu o cantitate totală de 5.316.131 MWh, la un preț mediu de 115,2 lei/MWh;
- pentru S.N. Nuclearelectrica S.A. – Decizia nr. 3906/20.12.2013, cu o cantitate totală de 3.742.450 MWh, la un preț mediu de 145,88 lei/MWh.

Piața concurențială

Volumul tranzacțiilor derulate pe piața concurențială a scăzut față de anul 2012 cu cca 22,1%, în principal din cauza modificării cadrului legal și de reglementare și a condițiilor ce au influențat structura de producere a energiei electrice. Totodată, au avut loc modificări în structura livrărilor pe tipuri de tranzacții: au crescut cantitățile tranzacționate pe piețele centralizate organizate de Opcom SA (cu cca. 83%) și exportul cu cca. 115%, concomitent cu scăderea tranzacțiilor încheiate pe platforme de brokeraj, cu cca 66%, respectiv a tranzacțiilor negociate direct, cu cca 58%.

Pe contractele negociate direct, încheiate înainte de intrarea în vigoare a noii legi, participanții la piață au raportat o cantitate totală de cca. 15,4 TWh, tranzacționată la un preț mediu anual de 185,82 lei/MWh, preț comparabil cu prețul mediu de 183,16 lei/MWh înregistrat pe piețele centralizate de la Opcom și mult mai mic decât prețul mediu înregistrat pe platformele de brokeraj, de 222,51 lei/MWh.

Privită din punctul de vedere al producătorilor, piața concurențială (fără luarea în considerare a volumelor de pe PE) a avut în componență vânzări în structura celor prezentate în tabelul următor:

Vânzări totale ale producătorilor pe piața concurențială		100% (36544 GWh)
A.	<i>Tranzacții realizate în urma contractelor negociate bilateral</i>	27,2%
	1. Cu furnizori	18,2%
	2. Cu parteneri externi (export)	0,0%
	3. Cu alți producători	0,0%
	4. Cu distribuitori	0,0%
	5. Cu consumatori	9,0%
B.	<i>Tranzacții realizate prin mecanismele de tip licitație ale piețelor centralizate</i>	38,4%
	1. Cu furnizori	31,3%
	2. Cu distribuitori	5,8%
	3. Cu alți producători	0,1%
	4. Cu operatorul de transport	1,2%
	5. Cu consumatori	0,0%
C.	<i>Tranzacții pe PZU</i>	34,4%

Facem precizarea că producătorii nu au încheiat contracte pe platformele de brokeraj, încheierea acestor tipuri de contracte caracterizând în exclusivitate activitatea furnizorilor concurențiali.

Producătorii au vândut pe PCCB pe contracte încheiate cu alți producători, furnizori de ultimă instanță, furnizori concurențiali, operatori de distribuție și operatorul de transport și sistem, iar pe contracte negociate direct furnizorilor concurențiali și consumatorilor.

Prețul mediu de vânzare negociată a energiei de către producători la furnizorii concurențiali (aduse în valori comparabile prin includerea doar a componentei TG a tarifului de transport), a fost de 176 lei/MWh pentru. Pentru livrările pe contractele încheiate pe piețele centralizate de contracte de către producători au rezultat prețuri medii de cca. 207 lei/MWh pentru vânzarea la furnizorii concurențiali, de 185 lei/MWh pentru vânzarea către operatorii de distribuție și de 228 lei/MWh pentru vânzarea către

operatorul de transport și sistem; prețul mediu de vânzare al producătorilor pe PZU a fost de cca 170 lei/MWh, mai mic cu 25,8% față de prețul mediu înregistrat în anul 2012.

Privită din punctul de vedere al furnizorilor, piața concurențială a avut în componență vânzări în structura celor prezentate în tabelul următor:

Vânzări totale ale furnizorilor pe piața concurențială			100% (46198 GWh)
A.	Tranzacții realizate în urma contractelor negociate bilateral		71,4%
	1.	Cu alți furnizori	16,5%
	2.	Cu parteneri externi (export)	5,2%
	3.	Cu producători	2,4%
	4.	Cu operatori distribuție	0,0%
	5.	Cu consumatori	47,4%
B.	Tranzacții realizate pe alte platforme de brokeraj		11,8%
C.	Tranzacții realizate prin mecanismele de tip licitație ale piețelor centralizate		10,2%
	1.	Cu alți furnizori	8,3%
	2.	Cu producători	0,4%
	3.	Cu operatorul de transport	0,2%
	4.	Cu operatorii de distribuție	1,3%
D.	Tranzacții pe PZU		6,5%

Se remarcă faptul că 11,8% din cantitatea de energie electrică vândută de furnizori pe piața de energie electrică o reprezintă tranzacțiile derulate pe platformele de brokeraj internaționale, cu prețul mediu de 222,51 lei/MWh.

Prețurile medii de vânzare realizate de furnizori pe piața concurențială în 2013 (inclusiv componenta TG a tarifului de transport) au fost de: 189,70 lei/MWh pentru vânzările negociate către alți furnizori, 179,63 lei/MWh la export, 218,06 lei/MWh pe contracte negociate către producători și de 215,50 lei/MWh către consumatorii finali, cu precizarea că acest ultim preț nu include costurile de rețea (transport, distribuție, servicii de sistem).

Pentru tranzacțiile pe PZU, prețul mediu realizat de către furnizori a fost de 146,50 lei/MWh, iar pentru livrările pe contracte încheiate pe piețele centralizate, acesta a fost de 183,06 lei/MWh cu producătorii, de 207,74 lei/MWh cu furnizorii, 180,46 lei/MWh cu operatorii de distribuție și respectiv de 232,46 lei/MWh cu operatorul de transport și sistem.

Piața centralizată a contractelor bilaterale, cu cele două modalități de tranzacționare (PCCB și PCCB-NC)

Anul 2013 s-a caracterizat printr-o anvergură fără precedent a pieței centralizate a contractelor bilaterale cu cele două modalități de tranzacționare - prin licitație publică (PCCB) și respectiv licitație publică cu negociere continuă (PCCB-NC) - determinată în special de modificările legislative introduse prin Legea energiei electrice și gazelor naturale nr. 123/2012, care a eliminat posibilitatea tranzacționării pe contracte bilaterale negociate direct, obligând practic participanții să desfășoare noile tranzacții în mod transparent, public, centralizat și nediscriminatoriu, cu alte cuvinte pe platformele organizate la nivelul Opcom SA (operatorul piețelor centralizate de energie electrică din România, cu excepția pieței de echilibrare). Acest fapt s-a reflectat în creșterea numărului de participanți, a

numărului de oferte inițiatore, a numărului de contracte atribuite și nu în ultimul rând a volumului tranzacționat, cu preponderență prin modalitatea de tranzacționare prin licitație publică (PCCB).

Astfel, dacă în luna ianuarie 2013 erau înregistrați 144 de participanți, numărul acestora a crescut progresiv de la lună la lună, ajungând ca în luna decembrie să se înregistreze un număr de 376 de participanți, de 2,6 ori mai mult față de debutul anului și cu 128 mai mulți decât cei înscriși la PZU. Practic, la sfârșitul anului 2013, pe această piață erau înscriși cei mai mulți participanți la vreuna din piețele de energie existente în România - producători dispecerizabili de energie electrică, furnizori concurențiali, furnizori de ultimă instanță, operatorul de transport și sistem, operatorii de distribuție și, într-un număr foarte mare - producătorii nedispecerizabili pe bază de surse regenerabile.

Produsele oferite pe PCCB sunt nestandardizate din punct de vedere al cantităților oferite, profilului zilnic al livrărilor și termenelor de livrare, practicându-se chiar introducerea de clauze asiguratorii (în cazul producătorului nuclear), combinații de profiluri de livrare sau variații ale puterii oferite în aceeași ofertă. Pe PCCB-NC, piață de contracte forward, se tranzacționează doar produse standard din punct de vedere al puterii oferite, al profilului zilnic al livrărilor și al perioadelor de livrare.

În anul 2013, s-a constatat că producătorii din surse regenerabile dispecerizabili sau nedispecerizabili, licențiați sau aflați încă în perioade de probă, au introdus oferte inițiatore de vânzare sau au răspuns la oferte inițiatore de cumpărare cu cantități oferite într-un domeniu larg, neprecizate exact, oferte pe care, în urma analizării, ANRE le consideră ca fiind în afara cadrului de reglementare stabilit prin Regulamentul privind cadrul organizat de tranzacționare a contractelor bilaterale de energie electrică aflat în vigoare.

Dacă în 2012, din cele 609 de oferte inițiatore introduse (vânzare sau cumpărare) au fost încheiate 254 de tranzacții, reprezentând cca. 42%, în anul 2013, în urma introducerii unui număr record de 2493 oferte inițiatore a fost tranzacționat un număr de 866 contracte, reprezentând cca. 35% din numărul intențiilor de tranzacționare, de aproape 3,5 ori mai mult decât în anul precedent.

În ultimii 3 ani, volumele raportate de Opcom SA, ca fiind tranzacționate pe PCCB în urma câștigării licitațiilor publice, au evoluat de la an la an, cu rate de creștere apropiate: de 2,6 ori mari mari în 2012 față de 2011 și de 2,3 ori mai mari în 2013 față de 2012, ajungându-se la o cantitate tranzacționată de 32,8 TWh în 2013. Prețul minim tranzacționat în anul 2013 a fost de 115 lei/MWh (și s-a atribuit pentru o cantitate cu profil de livrare la vârf pentru perioada iulie 2013-decembrie 2015 de la doi producători fotovoltaici către un furnizor), în timp ce prețul maxim tranzacționat a fost de 278,59 lei/MWh (tot pentru un contract cu profilul de livrare la vârf pe 2 luni la finalul anului). Ca element de noutate, anul 2013 a fost anul în care s-au înregistrat pentru prima oară de la înființarea acestei piețe contracte atribuite încheiate pe perioade de livrare mai lungi de 1 an. Astfel, termenele foarte variate de finalizare a contractelor au mers de la câteva luni până la 15 ani.

Prețurile de deschidere au variat în intervalul 115-285 lei/MWh, față de cele din 2012 care au variat în intervalul 155-298 lei/MWh.

Lunile cu cele mai multe oferte tranzacționate (contracte încheiate) au fost cele din semestrul II 2013, când, începând cu luna iulie evoluția s-a situat pe o pantă ascendentă, pentru ca în noiembrie și decembrie creșterea să fie și mai pronunțată. Lunile cu cele mai mari volume tranzacționate pe PCCB au fost februarie și decembrie (în jur de 3 TWh lunar), august și noiembrie (în jur de 4 TWh lunar), pentru ca în lunile septembrie și octombrie să se atingă vârful (5 TWh respectiv 5,5 TWh).

Producătorii cei mai activi din punct de vedere al introducerii de oferte inițiatore de vânzare cu preț minim și care au înregistrat cele mai mari volume de energie livrate ca urmare a contractelor încheiate pe PCCB și PCCB-NC în 2013 și anterior, au fost Nuclearelectrica, cu o cantitate anuală de 4,9 TWh,

Hidroelectrică cu o cantitate de 3,3 TWh și CE Oltenia cu o cantitate de 2,8 TWh. Dintre furnizorii care au cumpărat pe contracte încheiate pe PCCB și PCCB-NC s-au remarcat Electrica Furnizare cu o cantitate de cca. 2,5 TWh, TinmarInd cu o cantitate de cca. 1 TWh, ArcelorMittal Galați cu o cantitate de aproape 1 TWh și E.ON cu cca. 0,9 TWh. Aceiași furnizori au înregistrat și vânzări de energie pe această piață, dar respectivele cantități au fost mult mai mici decât cele cumpărate.

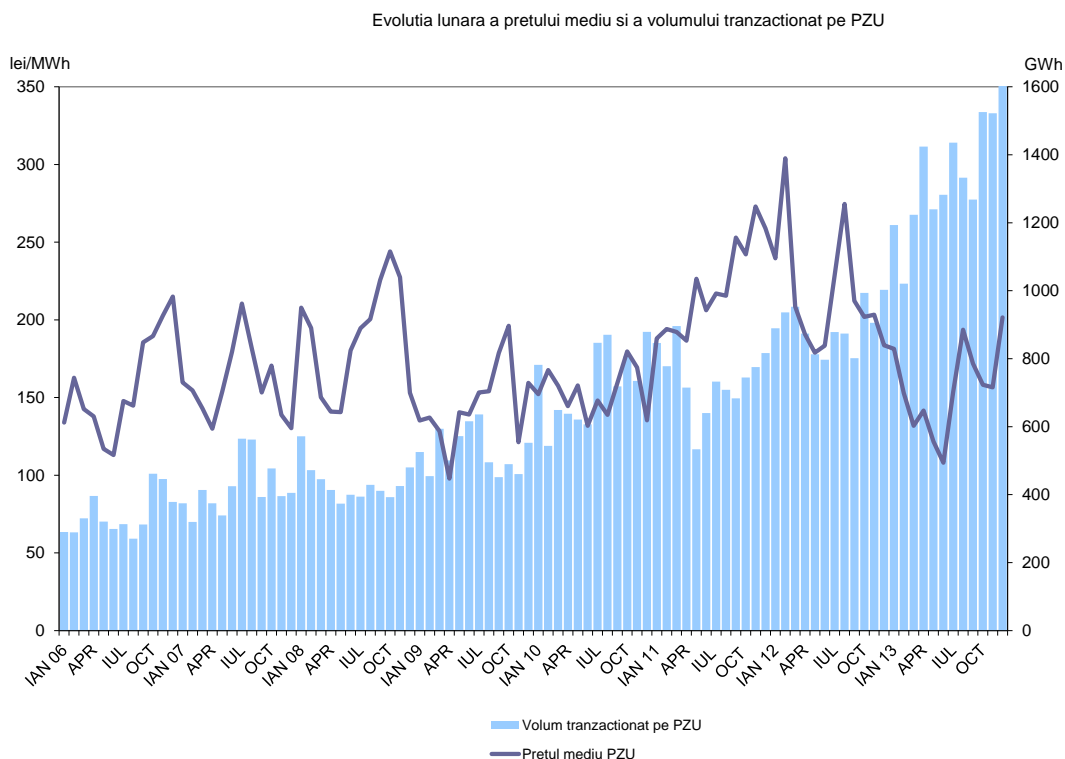
Volumele livrate ca urmare a tranzacțiilor încheiate pe PCCB și PCCB-NC au crescut de peste 2,2 ori față de anul precedent, atingând o valoare fără precedent de la începutul tranzacționării pe această piață și până în prezent - 18,8 TWh -, reprezentând cca. 37,8% din consumul intern. Lunile cu livrările de cantități care au depășit 2 TWh lunar au fost cele din trimestrul IV 2013.

Prețul mediu anual înregistrat pe contractele încheiate pe PCBB și PCCB-NC aflate în livrare în anul 2013 a fost de 204,47 lei/MWh, cu 8% mai mic (cu 18 lei/MWh) decât cel înregistrat la cantitățile aflate în livrare pe contractele încheiate pe alte platforme de brokeraj și cu 31% mai mare decât prețul mediu anual pe PZU (48 lei/MWh). Evoluția prețurilor medii lunare înregistrate pe această piață a fost constant descrescătoare, plecând de la 233,62 lei/MWh în luna ianuarie și ajungând până la 189,99 lei/MWh în noiembrie și respectiv 191,17 lei/MWh în decembrie. Compararea cu prețul mediu anual din 2012 indică o scădere cu 5% a celui similar din 2013.

Piața pentru ziua următoare – PZU

Volumul de energie electrică tranzacționat pe PZU în 2013 a crescut cu cca. 53% față de volumul tranzacționat în anul 2012. Cota de 32,9% din consumul intern, înregistrată de PZU, în 2013, a crescut față de valoarea înregistrată în anul 2012, când a reprezentat 20,5%.

Prețul mediu de închidere a PZU (calculat ca medie aritmetică a prețurilor lunare de închidere a pieței) a scăzut cu cca. 28,24% față de media anului 2012. În graficul următor este prezentată evoluția lunară a prețului mediu și a volumului tranzacționat pe PZU în perioada 2006–2013.

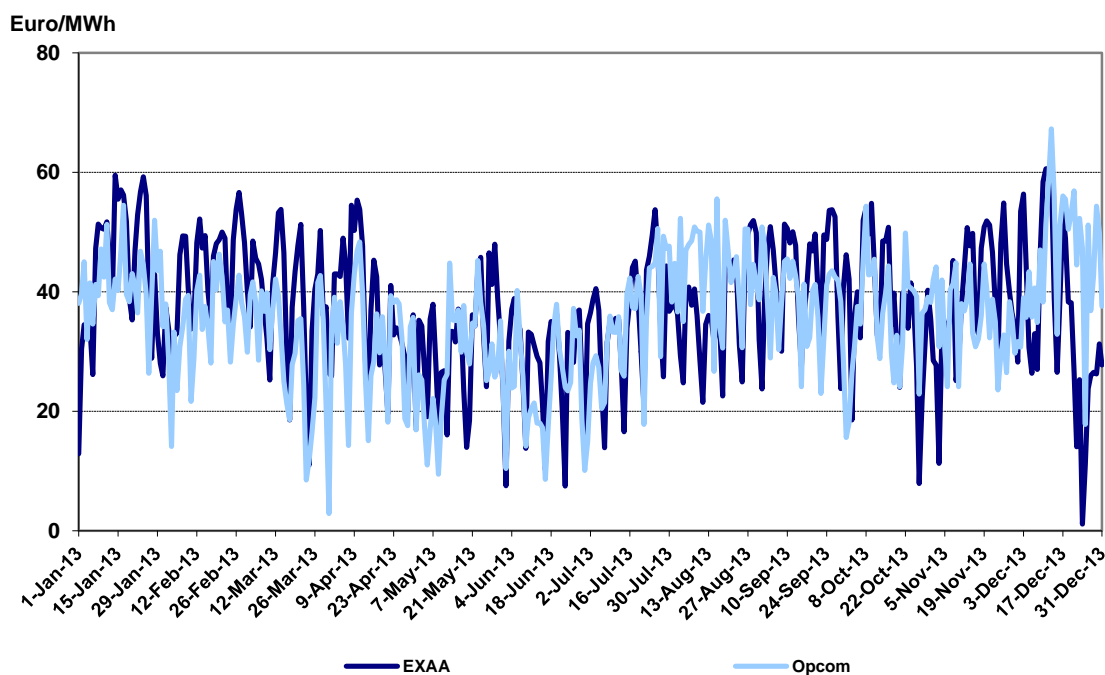
Variații de la o lună la alta ale prețului mediu lunar stabilit pe PZU au existat în ambele sensuri, având însă un trend descrescător în primul semestru și unul crescător în cel de-al doilea și valori mult mai mici față de valorile lunare din 2012. Minimul perioadei a fost atins în luna iunie 2013 (108,01 lei/MWh), în timp ce maximul - în luna decembrie 2013 (201,59 lei/MWh). Prețul mediu anual calculat ca medie aritmetică a prețurilor medii lunare înregistrate a fost în 2013 de 156,05 lei/MWh.

Ca și în anii precedenți, se apreciază că prețul stabilit pe PZU în anul 2013 încorporează cu suficientă acuratețe informațiile disponibile privind nivelul resurselor și al necesarului de energie electrică corespunzătoare momentului, prezentând, totodată, volatilitatea ridicată specifică.

Indicatorul de concentrare HHI pe PZU a avut valori care, în general, indică lipsa de concentrare la cumpărare (valori lunare în domeniul 511 - 683); pe partea de vânzare, se constată o piață cu concentrare mai mică în primele 3 luni și ultimele 2 luni ale anului 2013, cu valori lunare ale HHI în domeniul 740-961, iar în perioada aprilie-octombrie 2013, se înregistrează o piață moderat concentrată, cu excepția lunii august, când s-a înregistrat o valoare a HHI de 1992.

Din comparația prețului de închidere a PZU - OPCOM, cu prețurile spot stabilite de alte burse de energie europene în 2013, se remarcă faptul că valorile prețurilor înregistrate de Opcom au fost, mai în toate intervalele, mai mici decât cele de pe EXAA, cu excepția lunii august și partea doua a lunii decembrie.

PRETURI SPOT MEDII ZILNICE Anul 2013

Piața intrazilnică – PI

Componentă a pieței angro pe care se realizează tranzacții orare ferme cu energie electrică, ulterioare PZU, dar cu livrare în ziua următoare celei de tranzacționare, piața intrazilnică, deși, spre deosebire de anul precedent, a funcționat pe tot parcursul anului 2013, a înregistrat volume lunare tranzacționate numai în 8 luni. Volumele sunt foarte mici, cu un maxim în luna iunie (4477 MWh) și un minim în luna august (0,22 MWh). Comparația cu anul anterior este relevantă numai din punctul de vedere al creșterii

cu 90,6% a volumelor tranzacționate, dar cum valoarea absolută a acestor volume este foarte mică în comparație cu volumele tranzacționate pe oricare componentă a pieței angro, rezultă că piața nu a ajuns la maturitatea dorită; este de așteptat ca aplicarea noului regulament aprobat prin Ordinul ANRE nr. 73/10.10.2013 să conducă la creșterea lichidității acestei piețe.

Trebuie remarcat faptul că s-a tranzacționat 9,7% din oferta de vânzare, respectiv 37,0% din oferta de cumpărare înregistrată, iar valoarea totală a tranzacțiilor încheiate în 2013 pe această piață a fost de cca. 2,75 mil. lei, cu 19,2% mai mare față de anul 2012 .

Piața de echilibrare – PE

În luna decembrie 2013 pe această piață operau 39 producători, care dețineau un număr total de 163 unități dispecerizabile și erau înregistrate 114 PRE. Creșterea substanțială a numărului de producători a fost determinată de demararea procesului de calificare ca și unitati dispecerizabile a producătorilor din surse regenerabile cu putere instalată mai mare de 5 MW.

În tabelul următor sunt prezentate valorile comparative pentru anii 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012 și 2013 ale indicatorilor de concentrare determinate pe baza energiei efectiv livrate de producători pe PE, pentru fiecare tip de reglaj și sens.

Valorile indicatorilor de concentrare a pieței de echilibrare

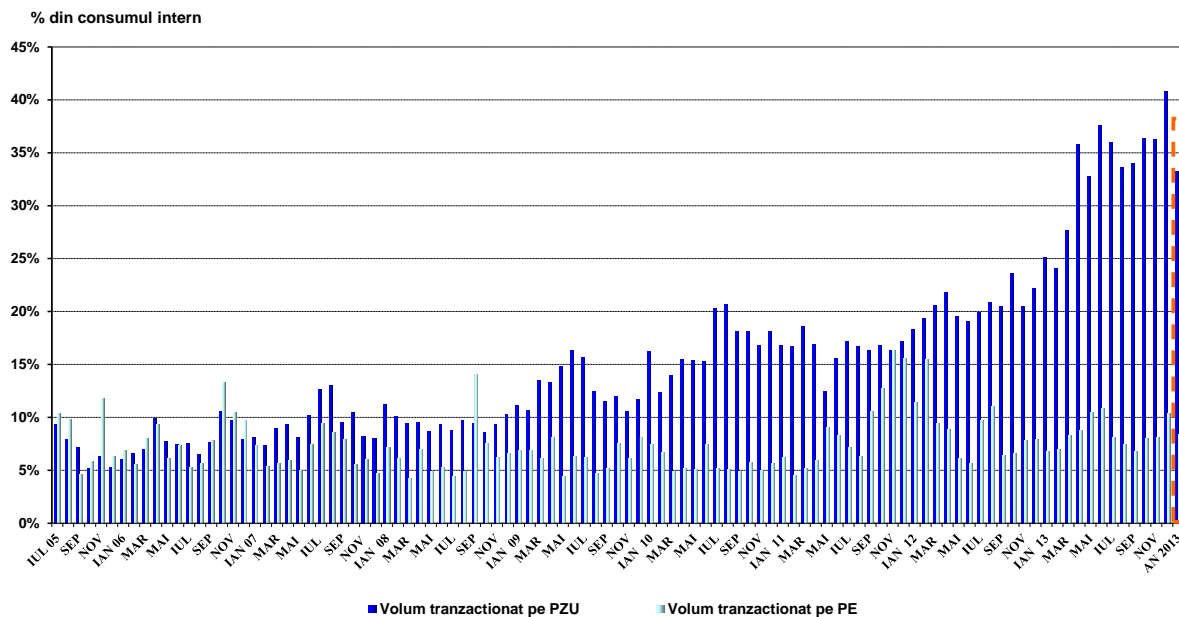
Anul	Tip reglaj	Sens reglaj	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
C1	Reglaj secundar	Crestere	80%	60%	71%	64%	68%	59%	60%	61%
		Scădere	80%	56%	71%	64%	67%	56%	57%	58%
	Reglaj terțiar rapid	Crestere	69%	51%	70%	55%	53%	75%	78%	67%
		Scădere	53%	30%	38%	47%	62%	46%	53%	47%
	Reglaj terțiar lent	Crestere	29%	29%	27%	39%	45%	30%	46%	39%
		Scădere	31%	19%	27%	32%	34%	42%	46%	37%
HHI	Reglaj secundar	Crestere	6510	3915	5438	4526	5067	3986	4815	4700
		Scădere	6612	3538	5367	4501	4943	3703	4665	4423
	Reglaj terțiar rapid	Crestere	5061	2979	5065	3543	3320	5729	6250	4841
		Scădere	3452	1590	2319	2843	4204	2868	3926	3202
	Reglaj terțiar lent	Crestere	2203	1769	2021	2478	2749	1679	2375	2777
		Scădere	2582	1276	1838	2017	2089	2563	3446	2470

Valorile indicatorilor de concentrare pentru anul 2013 arată existența unui participant dominant și o concentrare excesivă a pieței de echilibrare pentru toate categoriile de reglaj. Având în vedere nivelul mare de concentrare înregistrat în mod constant pe piața de echilibrare, ANRE a menținut și în primele 8 luni ale anului 2013 limitarea superioară a prețurilor de ofertare pe această piață la valoarea maximă de 450 lei/MWh. Ca urmare a intrării în vigoare a Ordinului ANRE nr. 60/2.08.2013, prețurile de ofertare pe PE au fost corelate cu prețul de închidere la PZU, astfel încât prețul ofertelor pe un interval orar trebuie să fie mai mic sau egal cu suma dintre PIP al PZU pentru intervalul respectiv și valoarea de 450 lei/MWh. Se menționează faptul că pentru un producător care deține mai multe unități dispecerizabile, variația prețului de ofertare este limitată la maximum 250 lei/MWh – limită determinată ca diferența dintre cel mai mare preț dintre ofertele aferente unui interval orar pentru unitățile dispecerizabile din portofoliu și cel mai mic preț al ofertelor aferente aceluiași interval orar pentru unitățile dispecerizabile din portofoliu.

Volumul total tranzacționat pe PE în anul 2013 a scăzut cu 11,5% față de anul 2012. Valoarea lunară s-a situat constant mult sub cea tranzacționată pe PZU, așa cum rezultă din graficul următor; relaționarea celor două piețe (PZU și PE) în anul 2013 este, în general, corectă, Hidroelectrică, cel mai mare

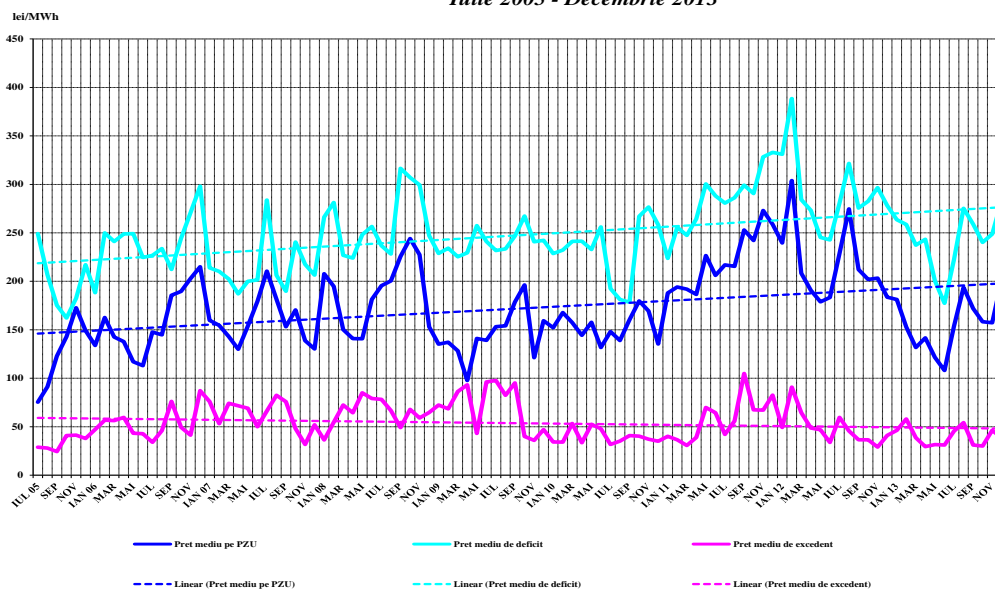
furnizor de servicii de sistem, funcționând în condițiile unui an hidrologic normal; dificultățile înregistrate de OTS în operarea SEN au fost determinate de creșterea producției din surse regenerabile, cu caracter intermitent, ca urmare a intrării în exploatare comercială a numeroase parcuri eoliene.

Volum tranzactionate pe PZU si PE

Graficul următor prezintă evoluțiile prețurilor medii lunare de decontare a dezechilibrelor înregistrate de PRE-uri (prețul de excedent și prețul de deficit) pentru perioada iulie 2005 - decembrie 2013. Valorile medii ale prețurilor de decontare pentru anul 2013 au fost de 242,50 lei/MWh, pentru prețul de deficit (cu cca 16,9% mai mic decât cel înregistrat în anul 2012) și de 40,06 lei/MWh, pentru prețul de excedent (cu cca 17,5% mai mic comparativ cu 2012). Se menționează faptul că valorile precizate sunt calculate ca medie aritmetică a prețurilor orare înregistrate.

Preturi medii lunare inregistrate pe PZU si PE
Iulie 2005 - Decembrie 2013

În anul 2013, valoarea suplimentară lunară rezultată din piața de echilibrare și decontarea dezechilibrelor PRE a reprezentat un cost, cu excepția lunilor ianuarie, martie, august, septembrie, octombrie și decembrie, valoarea cumulată pe întreaga perioadă fiind de 14,07 mil lei, cu 23,8% mai mică decât valoarea înregistrată în anul 2012.

Din rapoartele de monitorizare transmise de OTS rezultă că în anul 2013 au fost înregistrate intervale de tranzacționare în care s-au dispus reduceri ale puterii CEED înscrise ca UD la PE. Motivul a fost de fiecare dată – echilibrarea balanței producție – consum și încadrarea în valoarea soldului programat, în condițiile în care fuseseră epuizate celelalte posibilități de reglaj. Informațiile referitoare la reducerile dispuse au fost publicate pe site-ul Transelectrica la adresa [Transparență/Echilibrare și STS](#), punctul 20 din tabel.

În anul 2013 CNTEE Transelectrica SA a identificat doi participanți care au îndeplinit condiția de publicare a ofertelor și tranzacțiilor, ca urmare a depășirii limitei de 40% din volumul tranzacțiilor pentru un anumit tip de reglaj și sens. Aceștia sunt S.C. Hidroelectrică S.A. și S.C. CE Oltenia S.A., iar datele sunt publicate pe site-ul Transelectrica la adresa [Transparență/Echilibrare și STS](#), pct. 18 din tabel.

Piața serviciilor tehnologice de sistem

Piața de servicii tehnologice de sistem funcționează pe tipuri de rezerve: secundară, terțiară rapidă și terțiară lentă. Întrucât pe această piață există în mod constant o concentrare ridicată, asigurarea rezervelor s-a realizat și în anul 2013, în cea mai mare parte, prin contracte reglementate încheiate între producătorii calificați pentru acest tip de serviciu și OTS. În măsura în care OTS a considerat necesar, a organizat licitații lunare pentru achiziția de rezervă de reglaj secundar și pentru cea de reglaj terțiar lent, în final cca. 1,5% din cantitatea totală pe reglaj secundar și 14,2% din cantitatea totală pe terțiar lent fiind asigurată prin contracte încheiate în sistem concurențial.

În următorul tabel sunt prezentați indicatorii de concentrare pentru piața serviciilor tehnologice de sistem la nivelul anului 2013, indiferent de tipul de contractare a rezervelor de sistem, care au fost obținuți pe baza datelor raportate de Transelectrica și producătorii calificați pentru acest tip de serviciu.

Anul 2013		Rezerva secundară	Rezervă terțiară rapidă	Rezervă terțiară lentă
Componenta reglementată	Cantitate contractată (h*MW)	3.121.380	6.307.200	4.267.144
	C1 (%)	52,0	81,0	53,4
	C3 (%)	99,0	92,6	100
Componenta concurențială	Cantitate contractată (h*MW)	45.940	0	1.007.650
	C1 (%)	98,8	-	40,8
	C3 (%)	100	-	83,3
	HHI	9759	-	2672

Față de anul anterior, în anul 2013 s-a achiziționat mai puțin cu cca. 4% pe rezerva de reglaj secundar (RRS) și respectiv cu cca. 10% pe rezerva de reglaj terțiar rapid (RTR), în timp ce pentru rezerva de reglaj terțiar lent (RTL), cantitatea a crescut cu cca. 9%; achiziția în sistem concurențial în perioada ianuarie-iunie 2013 a avut un aport redus la asigurarea necesarului declarat de OTS, scăzând cu 69% pentru RS și cu 55% pentru RTL față de 2012, în timp ce, pentru RTR nu s-au organizat licitații. Începând cu luna iulie 2013, întreaga achiziție pe cele 3 tipuri de rezerve a fost asigurată prin contracte reglementate.

Tarifele reglementate de achiziție a serviciilor tehnologice de sistem pentru 2013 au rămas la nivelul celor din 2012, cu excepția producătorului CE Hunedoara care, în perioada mai-decembrie 2013, a avut un alt tarif reglementat pentru RTL. Prețurile rezultate în urma desfășurării licitațiilor au variat de la lună la lună în intervalul 63,53-78,00 lei/h*MW pentru RS și 2,5-20 lei/h*MW pentru RTL. Costurile totale de achiziție a rezervelor au fost de cca. 575 mil. lei, din care doar 3% pentru achiziția concurențială.

Se remarcă gradul mare de concentrare existent pe RS, determinat de participarea cu cca. 90% din cantitate a producătorilor Hidroelectrica și CE Oltenia și cel de pe RTL, unde contribuția CE Oltenia și CE Hunedoara a reprezentat 82%. De asemenea, la achiziția de RTR, ponderea producătorului hidro este covârșitoare (81%). Licitațiile lunare pentru RTL au prezentat interes pentru producătorii termo, dintre care ponderi peste 20% au înregistrat Termoelectrica, Romgaz și Electrocentrale Galați.

Alocarea capacităților de interconexiune

Alocarea capacităților de interconexiune pe liniile de interconexiune ale Sistemului Electroenergetic Național cu sistemele vecine, în vederea realizării tranzacțiilor de import/export și tranzit de energie electrică s-a desfășurat bilateral coordonat, prin licitații explicite, pentru 100% din capacitatea de alocare, pe termen lung (anuale și lunare) și pe termen scurt (zilnice și intra-zilnice), pe granițele cu Ungaria, Bulgaria și Serbia.

Pe granița cu Bulgaria și Ungaria, licitațiile zilnice și intra-zilnice se organizează de către Transelectrica, în timp ce licitațiile pe termen lung, de către OTS-urile țărilor vecine, ESO-EAD respectiv MAVIR. Pe granița cu Serbia, Transelectrica organizează licitațiile pe termen lung și cele intra-zilnice, în timp ce EMS (OTS-ul din Serbia) se ocupă de licitațiile zilnice.

Utilizarea capacității obținute prin licitație pe granițele cu Ucraina și Moldova este condiționată de acordul scris al OTS din Ucraina, respectiv al operatorului de distribuție din zona în care se realizează insula de consum pentru Moldova. Stabilirea valorii ATC disponibile (capacitate disponibilă de interconexiune) pentru licitațiile zilnice și intra-zilnice utilizează principiul de "netting", iar participanții sunt obligați să respecte principiul parteneriatului exclusiv (1:1). Moneda de tranzacționare este euro.

În urma licitației anuale, valori îngrijorătoare pentru concurență ale C1 s-au înregistrat la importul din Ungaria (41,67%) și la exportul către Serbia (40%). Pe granița cu Bulgaria, ambele direcții, cota principalului participant depășește 30%, situație asemănătoare înregistrându-se și la exportul către Ungaria (35%).

La licitațiile lunare, au fost numeroase luni în care s-au înregistrat valori superioare nivelului de 40% al cotei de piață pe cel puțin una din granițe. Astfel, pe granița cu Bulgaria, la import, valori care depășesc 40% ca valoare a cotei de piață a principalului participant s-au înregistrat în lunile februarie, iunie, iulie (când s-a atins valoarea de 50%, cu C3=90%) și septembrie. Pe aceeași graniță, la export, lunile februarie și martie au fost semnificative ca nivel al participantului dominant, înregistrându-se valori ale

C1 de 80% (cu un C3=97%) în februarie și 60% (cu un C3=80%) în martie. Pe granița cu Serbia, într-o singură lună s-a înregistrat o cotă de piață superioară celei de 40% și anume în luna mai, C1=49%.

În urma organizării licitației anuale pentru 2013, au rezultat prețuri mici pe toate granițele, atât la import cât și la export; dintre acestea, prețuri mai ridicate s-au înregistrat pe granița cu Bulgaria (import și export), la export fiind de 0,73 euro/MW/h, iar la import, pe aceeași graniță, de 1,08 euro/MW/h.

În urma licitațiilor lunare, se remarcă, în general, prețuri mici pe toate granițele, atât la import cât și la export. Un caz special îl constituie granița cu Bulgaria, la care prețurile lunare au fost semnificativ mai mari față de celelalte valori înregistrate. Astfel, pe direcția export, în primele 4 luni ale anului 2013 au crescut de la 3,17 lei/MW/h în ianuarie la 7,60 lei/MW/h în martie, pentru ca în aprilie acesta să atingă 14,44 lei/MW/h. De remarcat sunt și prețurile obținute pe direcția import, pe aceeași graniță, care au variat în prima parte a anului în intervalul 2,56-6,88 lei/MW/h, pentru ca la sfârșitul anului, prețurile să atingă 15,19 lei/MW/h în octombrie, 17,36 lei/MW/h în noiembrie și 11,79 lei/MW/h în decembrie. Evoluția prețurilor la licitațiile lunare pe granița cu Bulgaria, comparativ cu cele de la licitația anuală, este determinată de numărul mare de participanți la licitațiile pe această graniță, probabil ca urmare a sesizării unor oportunități de import sau export în/din regiune în diferite perioade ale anului.

Prețurile orare obținute în urma desfășurării licitațiilor zilnice, pe granițele cu Bulgaria și Ungaria au fost, în aproape toate intervalele, diferite de zero; pe granița cu Ungaria la import s-a înregistrat un maxim de preț de 25 euro/MW/h (luna ianuarie), iar la export s-a atins maxima de 27,7 euro/MW/h în octombrie. Valori maxime de 20,31 euro/MW/h s-au înregistrat și la export, în luna mai, pentru ca la import maxima să fie de 25,78 euro/MW/h în luna octombrie. Pe granița cu Serbia, prețurile orare în urma licitațiilor zilnice au fost în general zero sau aproape zero, atât la import cât și la export, cu câteva excepții punctuale în luna mai, la import, când s-a înregistrat o valoare de 12,16 euro/MW/h și respectiv la export, în luna octombrie, când a fost obținut prețul de 15,03 euro/MW/h.

Cel mai ridicat grad mediu anual de utilizare a capacității totale alocate în urma licitațiilor s-a înregistrat, la export, pe granițele cu Bulgaria și Ungaria, în timp ce la import, interesul pentru utilizarea capacității alocate a fost mai mare pe granița cu Bulgaria. Dacă pentru perioada ianuarie-august 2013 se observă o tendință spre importul din Ungaria și Serbia în paralel cu exportul către Bulgaria, spre sfârșitul anului, fluxul se inversează, gradul de utilizare fiind mai ridicat pe importul din Bulgaria cu corespondență pe exportul către Ungaria și Serbia.

Peste 85% din veniturile obținute de CNTEE Transelectrica SA în urma procesului de alocare a capacității de interconexiune au provenit din licitațiile pe termen lung (anual și lunar), valorile cele mai mari provenind în special din licitațiile pentru alocarea capacității pe granița cu Bulgaria, ambele direcții, urmată de licitațiile pentru granița cu Ungaria, ambele direcții și de cele de export către Serbia. Deși cea mai mare parte a veniturilor din licitațiile zilnice au provenit, asemănător anului trecut, din alocările pe granița cu Ungaria, direcția export, în 2013 s-au înregistrat venituri semnificative și din licitațiile pe granițele cu Bulgaria și Serbia, ambele direcții, în funcție de interesul de tranzacționare într-o zonă sau alta. Deși pe unele intervale orare au existat solicitări de capacitate la licitațiile intra-zilnice, nu s-au înregistrat venituri din respectivele capacități alocate, interesul participanților fiind în continuare scăzut pentru acest tip de licitații.

Piața cu amănuntul de energie electrică

În anul 2013 pe piața cu amănuntul au activat 62 de furnizori, dintre care 9 dețin și licență de producere, iar 5 sunt furnizori implicați.

Pe piața reglementată au acționat 5 furnizori implicați – 1 proprietate de stat și 4 cu acționariat majoritar privat. Numărul total de consumatori alimentați în regim reglementat la 31 decembrie 2013 a fost de 8991881, din care consumatori casnici 8490691 și consumatori necasnici 501190. Energia furnizată acestora a fost de aproximativ 18966 GWh, înregistrând o scădere de 9% față de anul 2012, în condițiile scăderii consumului final total cu cca. 5% față de același an 2012.

În ceea ce privește analiza evoluției structurii consumului de energie electrică la consumatorii finali, pe baza datelor prelucrate de ANRE pentru anul 2013, din datele prezentate în tabelul următor se constată următoarele:

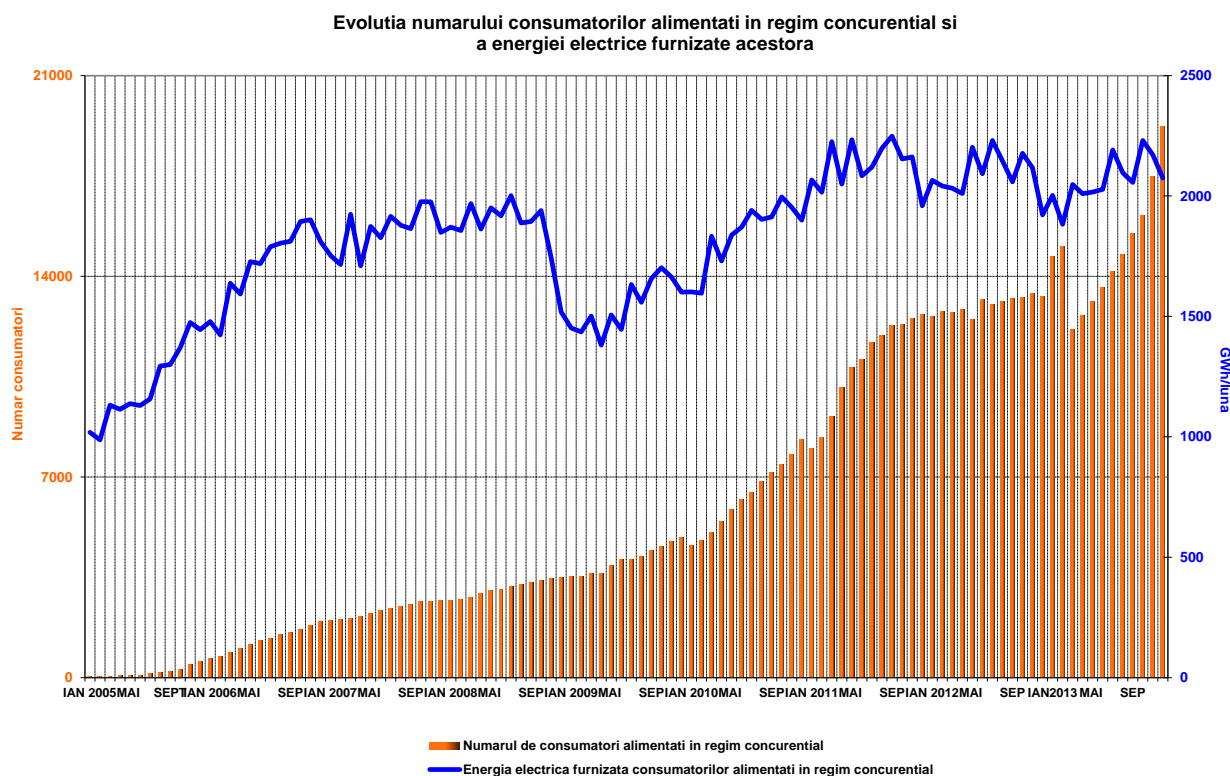
	2008		2009		2010		2011		2012		2013	
	GWh	%	GWh	%	GWh	%	GWh	%	GWh	%	GWh	%
Consumatori alimentați în regim reglementat	23416	51%	23046	55%	21365	49%	20289	44%	20779	45%	18966	43%
Casnici	10376	23%	10990	26%	11246	26%	11590	25%	11987	26%	11670	27%
Necasnici	13040	28%	12057	29%	10119	23%	8699	19%	8792	19%	7296	17%
Consumatori alimentați în regim concurențial	22414	49%	18536	45%	22075	51%	25525	56%	25105	55%	24805	57%
Casnici		0%		0%		0%		0%		0%		0%
Necasnici	22414	49%	18536	45%	22075	51%	25525	56%	25105	55%	24805	57%
Consum final total	45830	100%	41583	100%	43440	100%	45814	100%	45884	100%	43771	100%

	Evoluție 2013 fața de 2008	Evoluție 2013 fața de 2009	Evoluție 2013 fața de 2010	Evoluție 2013 fața de 2011	Evoluție 2013 fața de 2012	Evoluție 2012 fața de 2008	Evoluție 2012 fața de 2009	Evoluție 2012 fața de 2010	Evoluție 2012 fața de 2011
	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Consumatori alimentați în regim reglementat	81%	82%	89%	93%	91%	89%	90%	97%	102%
Casnici	112%	106%	104%	101%	97%	116%	109%	107%	103%
Necasnici	56%	61%	72%	84%	83%	67%	73%	87%	101%
Consumatori alimentați în regim concurențial	111%	134%	112%	97%	99%	112%	135%	114%	98%
Casnici									
Necasnici	111%	134%	112%	97%	99%	112%	135%	114%	98%
Consum final total	96%	105%	101%	96%	95%	100%	110%	106%	100%

- consumul final de energie electrică înregistrat în anul 2013 a scăzut cu cca. 5% față de nivelul înregistrat în anul 2012, cu cca. 4% față de cel înregistrat în anul 2011 respectiv cu 4% față de anul 2008 și a crescut cu cca. 1% față de cel înregistrat în anul 2010, respectiv cu 5% față de anul 2009;
- scăderea cantității și a ponderii consumului casnic în consumul final cu cca. 3% în anul 2013 față de anul 2012, respectiv creșterea cu 1% față de anul 2011, creșterea cu 4% față de anul 2010, creșterea cu 6% față de anul 2009, creșterea cu 12% față de anul 2008;
- scăderea consumului consumatorilor necasnici care și-au schimbat furnizorul și a ponderii acestuia în consumul final cu cca 1% în anul 2013 față de anul 2012, scăderea cu cca. 3% față de anul 2011, creșterea cu 12% față de anul 2010, creșterea cu 34% față de anul 2009, respectiv creșterea cu 11% față de anul 2008;
- scăderea consumului consumatorilor necasnici alimentați în regim reglementat cu cca. 17% în anul 2013 față de anul 2012, precum și scăderea ponderii acestuia în consumul final.

În decembrie 2013, pe piața concurențială erau prezenți 19214 consumatori eligibili, energia electrică furnizată acestei categorii de consumatori în anul 2013 fiind de 24805 GWh, cu o scădere față de perioada similară a anului anterior de cca 1%.

Evoluția numărului de consumatori cărora li se furnizează energie în regim concurențial este prezentată grafic de la începutul procesului de deschidere a pieței. După cum se constată, numărul de consumatori care și-au exercitat dreptul de alegere a furnizorului de energie electrică a înregistrat o creștere puternică în anul 2013. Energia electrică furnizată acestora a variat de la o lună la alta, înregistrându-se valori mai mari de cca. 2000 GWh, cu excepția lunii februarie. Începând cu luna ianuarie 2011, energia electrică furnizată include și cantitatea de energie electrică autofurnizată la alte locuri de consum de producătorii dispecerizabili ale căror cantități autofurnizate au depășit 200 GWh în anul anterior.

Valorile indicatorilor de concentrare a pieței concurențiale cu amănuntul în perioada 2004-2013 prezentați în tabelul următor evidențiază evoluția pozitivă a acestora, în sensul scăderii concentrării. Anul 2013 se caracterizează printr-o piață neconcentrată, determinată de numărul mare de furnizori care au concurat pe această piață și de divizarea acestora ca putere de piață.

**Valorile indicatorilor de concentrare
a pieței concurențiale cu amănuntul**

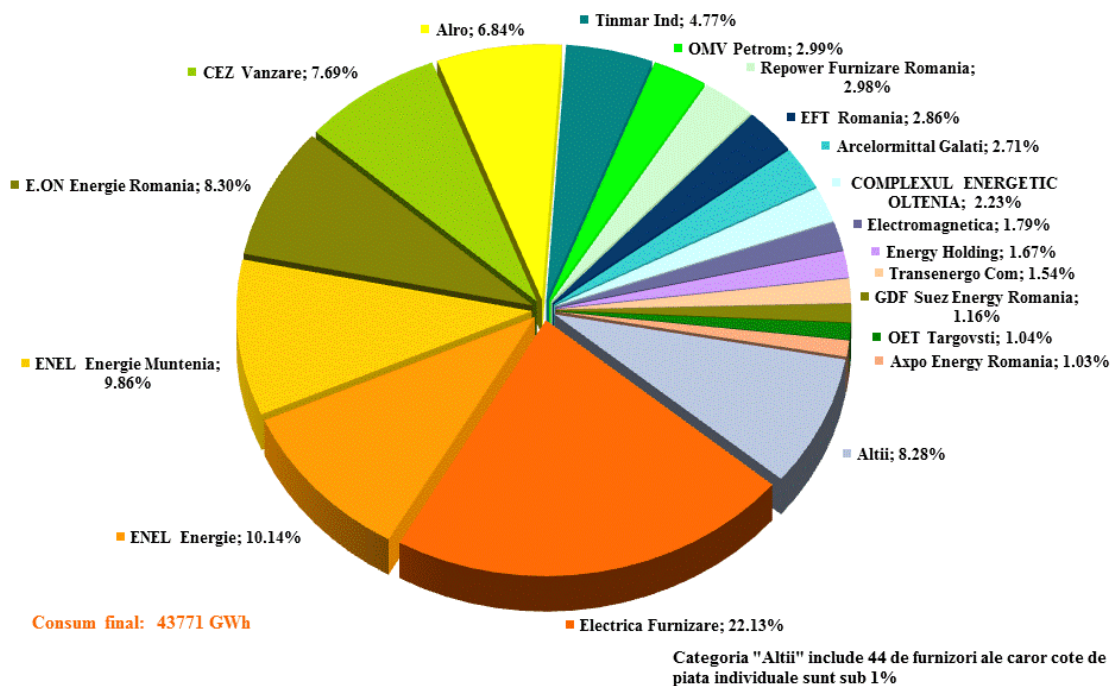
Anul	C1	HHI
2004	62%	4323
2005	39%	1930
2006	20%	885
2007	19%	904
2008	17%	659
2009	16%	669
2010	14%	562
2011	13%	467
2012	12%	530
2013	12%	570

Deși pe ansamblul PAM concurențiale indicatorii arată o piață neconcentrată, la nivelul segmentelor pieței concurențiale cu amănuntul pe categorii de consum se constată o piață neconcentrată numai pentru categoriile IC, ID și IE; categoriile IA, IB, IF și Alții au un nivel moderat de concentrare.

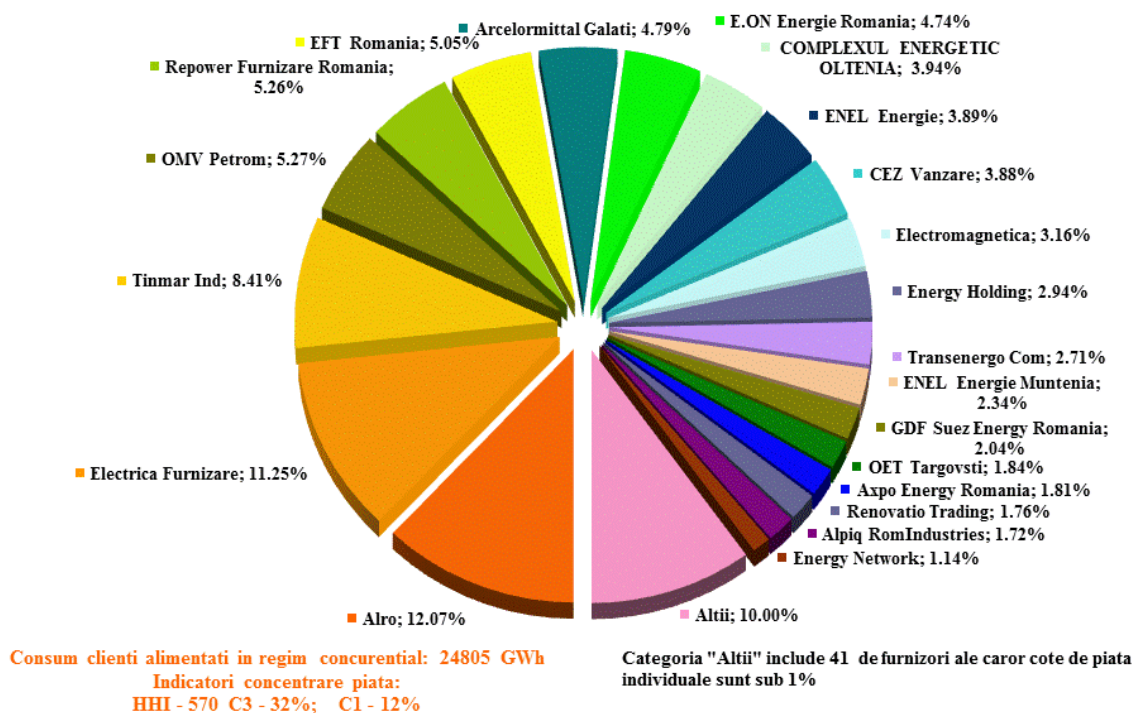
Indicatori - an 2013	Categorie consumator							Total PAM conc
	IA	IB	IC	ID	IE	IF	Alții	
C1 - % -	29	27	24	17	18	18	32	12
C3 - % -	54	54	42	35	28	44	56	32
HHI	1417	1267	974	705	834	1064	1568	570
Consum - GWh -	42.9	1572	2367	6214	3280	2238	9092	24805
NR. FURNIZORI	34	52	47	47	24	13	17	62
nr. furnizori de ultimă instanță	5	5	5	5	5	3	3	5
nr. furnizori concurențiali	24	41	35	37	14	7	7	48
nr. producatori	5	6	7	5	5	3	7	9

În graficele următoare sunt prezentate cotele de piață ale furnizorilor pe total piață cu amănuntul de energie electrică (primul grafic) și respectiv pe piața concurențială cu amănuntul (cel de-al doilea grafic), corespunzătoare anului 2013.

Cotele de piata ale furnizorilor de energie electrică pentru clientii finali
IANUARIE - DECEMBRIE 2013

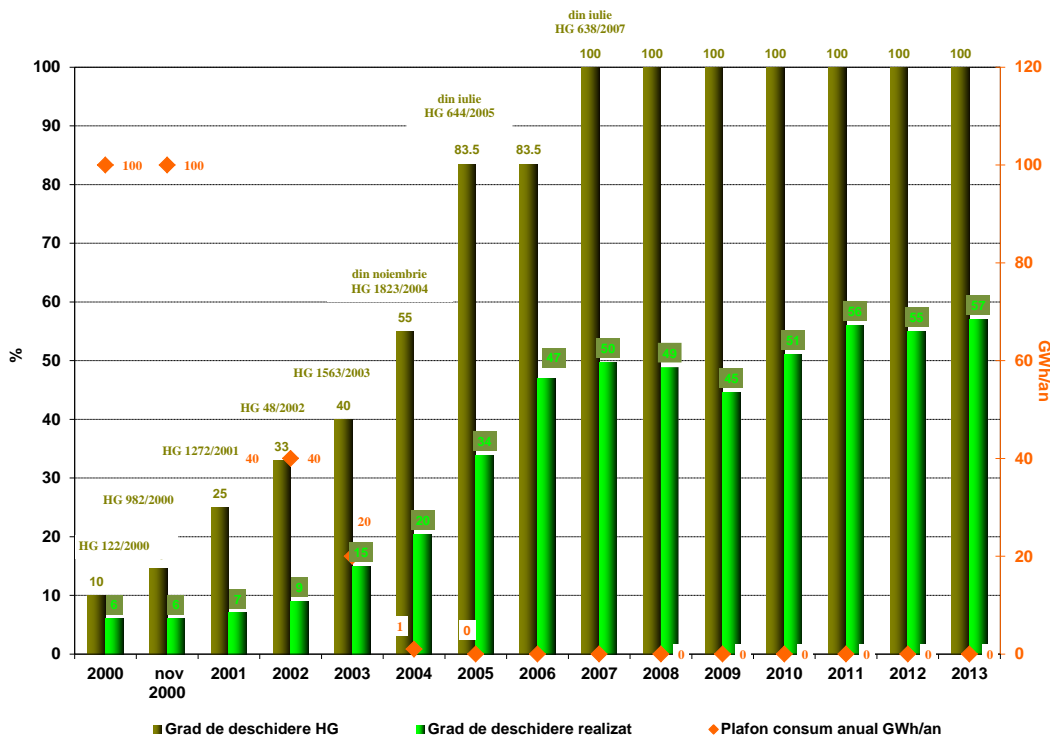

Cotele de piata ale furnizorilor pe piata concurentiala
IANUARIE - DECEMBRIE 2013

În anul 2013 se remarcă o creștere cu două puncte procentuale a gradului real de deschidere a pieței de energie electrică comparativ cu anul 2012, reprezentând cca 57% din consumul final total. Evoluția anuală a gradului de deschidere a pieței cu amănuntul este reprezentată în graficul următor:

Evoluția deschiderii pieței de energie electrică

Tabelul următor prezintă prețurile medii de vânzare a energiei electrice realizate pentru fiecare **categorie de consumatori necasnici alimentați în regim concurențial**. Se constată că prețul mediu a crescut față de anul 2012, când avea valoarea de 292,82 lei/MWh.

Categorie consumatori	Consum (MWh)	Pret mediu (lei/MWh)
IA	42,885	416.76
IB	1,572,331	403.35
IC	2,366,523	368.17
ID	6,213,644	336.05
IE	3,279,952	311.50
IF	2,237,627	293.41
Altii	9,092,131	229.41
Total	24,805,092	297.34

Prețul mediu de vânzare a rezultat din împărțirea valorii totale a veniturilor furnizorului din vânzările către o anumită categorie de consumatori (inclusiv contravaloarea serviciilor asigurate: transport TG, transport TL, servicii de sistem, distribuție, decontare piață, dezechilibre, taxe agregare PRE, măsurare), la cantitatea totală de energie electrică vândută respectivei categorii. Prețurile nu conțin TVA, accize sau alte taxe.

Încadrarea consumatorilor în categorii s-a realizat pe baza prognozei anuale de consum a acestora, în conformitate cu prevederile Directivei 2008/92/EC. Tabelul următor detaliază intervalele de consum corespunzătoare fiecărei categorii în parte.

Categoriile consumatori necasnici	Consum anual cuprins in intervalul (MWh):	
Banda - IA		<20
Banda - IB	20	<500
Banda - IC	500	<2000
Banda - ID	2000	<20000
Banda - IE	20000	<70000
Banda - IF	70000	<=150000
Altii	>150000	

Tarifele reglementate pentru energia electrică furnizată în anul 2013 clienților finali care nu au uzat de eligibilitate au fost stabilite prin **Ordinele ANRE nr. 53 și nr. 54 din 19.12.2012**, cu aplicabilitate începând cu 1 ianuarie 2013, valorile acestor tarife crescând la nivel național cu 6 % față de semestrul II 2012.

Având în vedere:

- prevederile Legii nr. 134/2012 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 88/2011 privind modificarea și completarea Legii nr. 220/2008 pentru stabilirea sistemului de promovare a producerii energiei din surse regenerabile de energie, referitoare la facturarea separată a contravalorii certificatelor verzi;
- faptul că tarifele reglementate pentru clienții finali, aprobate la data intrării în vigoare a Legii nr. 134/2012 includeau contravaloarea de 30 lei/MWh pentru achiziția de certificate verzi,

în semestrul I 2013 s-a efectuat o analiză a costurilor și veniturilor înregistrate de furnizorii de ultimă instanță. Ca urmare, prin **Ordinele ANRE nr. 40 și nr. 41 din 21.06.2013**, cu aplicabilitate începând cu 1 iulie 2013, au fost ajustate valorile tarifelor reglementate, acestea scăzând cu 1,3 % la nivel național.

Tarifele reglementate aplicabile în anul 2013 au fost stabilite și aprobate de ANRE conform prevederilor *Metodologiei de stabilire a prețurilor și tarifelor la consumatorii finali care nu uzează de dreptul de eligibilitate*, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 30/2012.

Tarife CPC

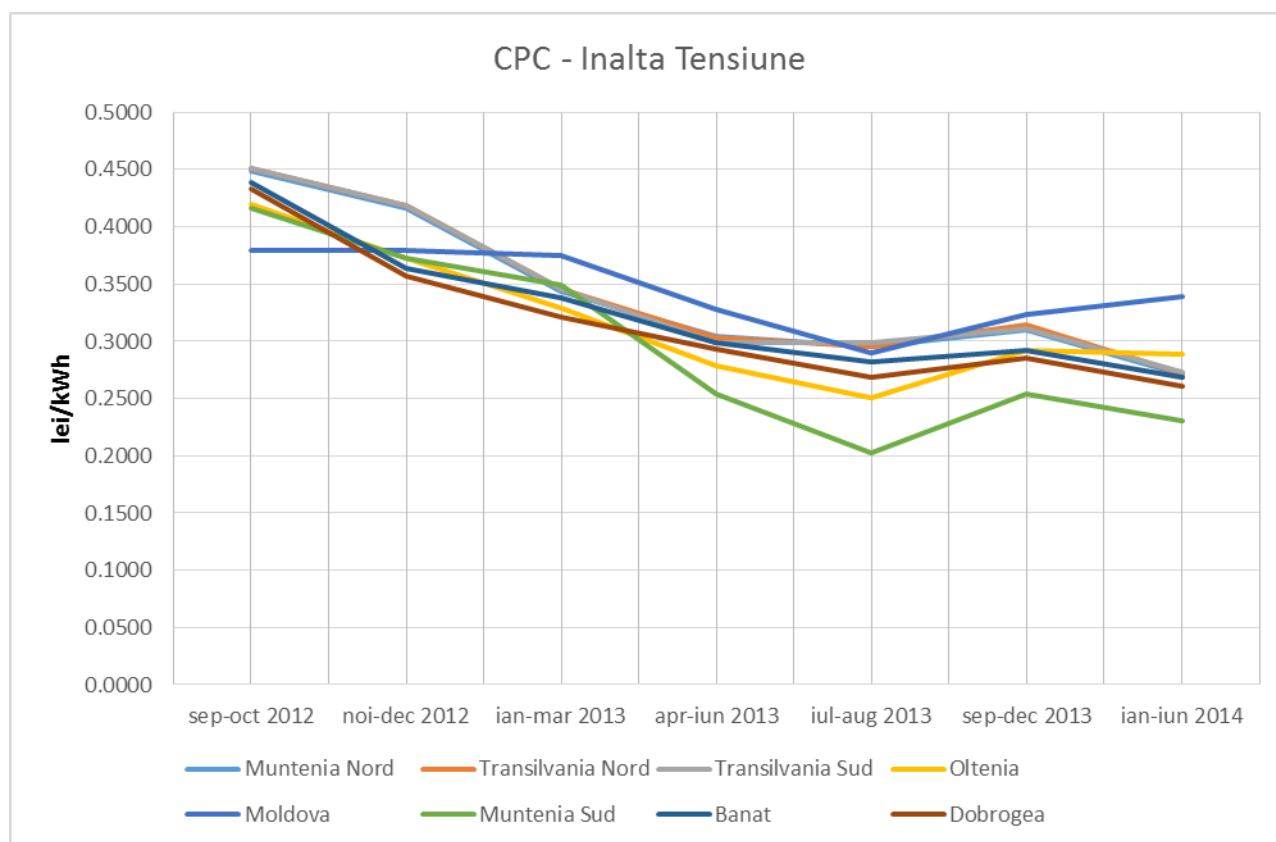
Prin Memorandumului de Înțelegere semnat de Guvernul României cu Comisia Europeană în data de 13 martie 2012, în conformitate cu obligațiile asumate de România în relația cu FMI, Banca Mondială și Comisia Europeană, s-a adoptat calendarul de eliminare treptată a tarifelor reglementate de energie electrică la clienții finali care nu uzează de dreptul de eligibilitate. Conform acestui calendar, s-au parcurs deja 5 etape de eliminare a tarifelor reglementate, procentele de achiziție a energiei electrice din piața concurențială pentru clienții finali care nu au uzat de eligibilitate fiind:

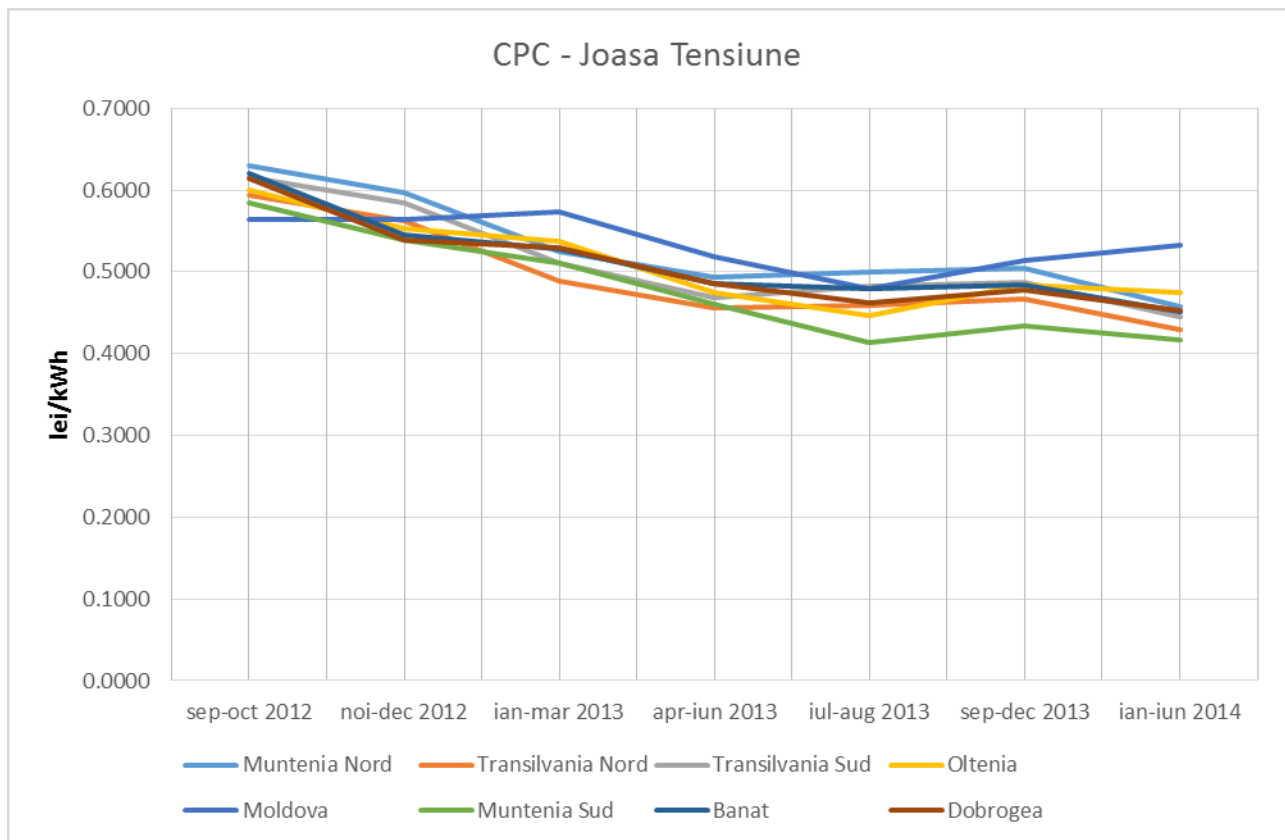
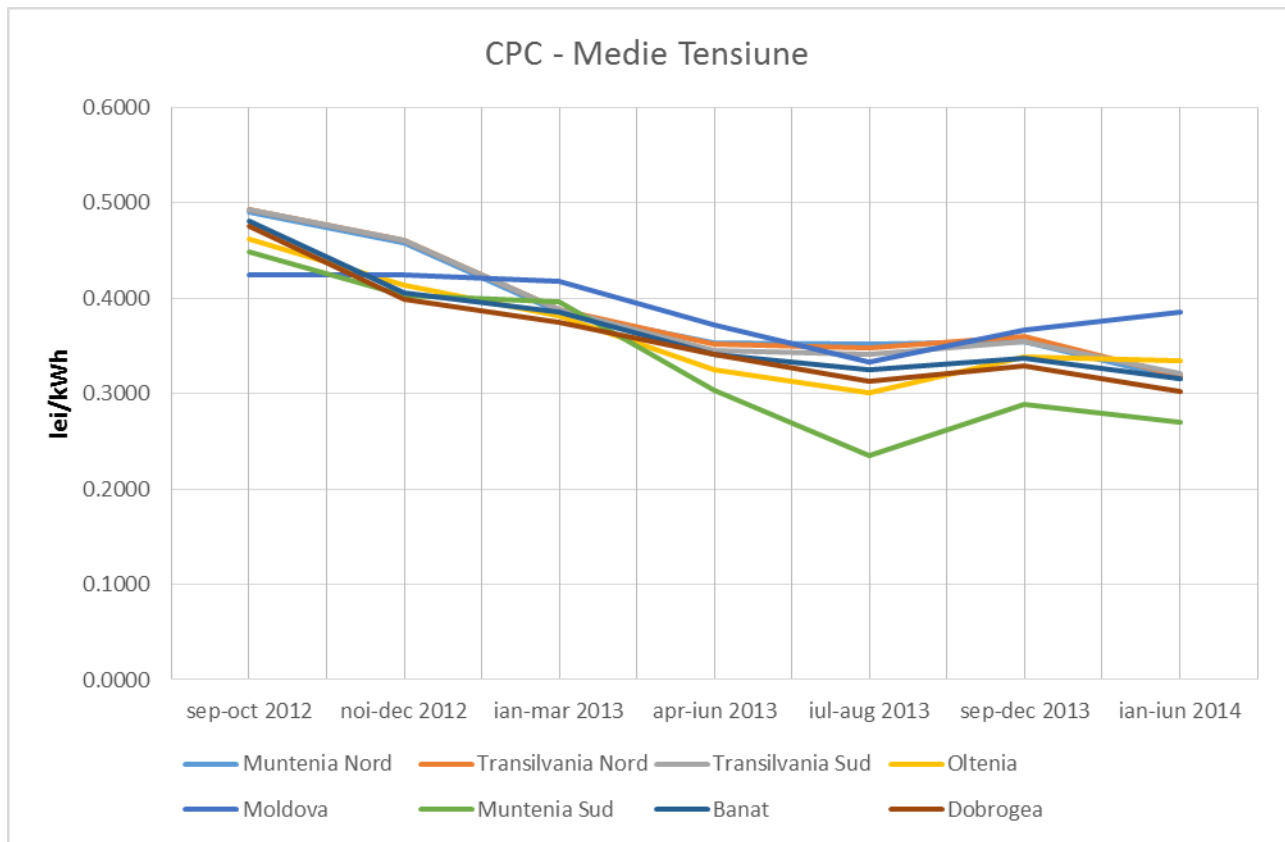
- 15 % din consumul clienților non-casnici pentru etapa 1 de eliminare a tarifelor reglementate (perioada 01.09.2012 – 31.12.2012); această perioadă a fost împărțită în două sub-etape, datorită condițiilor meteo extreme, care au generat activarea clauzei de forță majoră la producătorul S.C. Hidroelectrica S.A. și creșterea prețurilor de tranzacționare pe PZU, PCCB și

PE, fiind avizate valori distincte ale tarifelor CPC pentru perioada septembrie – octombrie 2012 și noiembrie – decembrie 2012;

- 30 % din consumul clienților non-casnici pentru etapa 2 de eliminare a tarifelor reglementate (perioada 01.01.2013 - 31.03.2013);
- 45 % din consumul clienților non-casnici pentru etapa 3 de eliminare a tarifelor reglementate (perioada 01.04.2013 - 30.06.2013);
- 65 % din consumul clienților non-casnici pentru etapa 4 de eliminare a tarifelor reglementate (perioada 01.07.2013 - 31.08.2013);
- 85 % din consumul clienților non-casnici și 10 % din consumul clienților casnici pentru etapa 5 de eliminare a tarifelor reglementate (perioada 01.09.2013 - 31.12.2013).

Pentru fiecare etapă de eliminare a tarifelor reglementate din anul 2013, valorile tarifelor CPC au fost avizate de ANRE conform prevederilor *Metodologiei de stabilire a prețurilor și tarifelor la consumatorii finali care nu uzează de dreptul de eligibilitate*, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 30/2012. Evoluția tarifelor CPC este prezentată în graficele și tabelul de mai jos:

CPC - IT (110 kV)	S.C. Electrica Furnizare S.A.			S.C. CEZ	S.C. E.ON Energie	S.C. Enel Energie	S.C. Enel Energie S.A.	
	Muntenia Nord	Transilvania Nord	Transilvania Sud	Vânzare S.A. (Oltenia)	România S.A. (Moldova)	Muntenia S.A. (Muntenia Sud)	Banat	Dobrogea
lei/kWh								
sep-oct 2012	0,4485	0,4508	0,4507	0,4196	0,3793	0,4169	0,4392	0,4331
noi-dec 2012	0,4163	0,4186	0,4185	0,3722	0,3793	0,3723	0,3639	0,3574
ian-mar 2013	0,3437	0,3459	0,3459	0,3289	0,3745	0,3488	0,3380	0,3213
apr-iun 2013	0,3040	0,3032	0,2988	0,2790	0,3281	0,2543	0,2988	0,2934
iul-aug 2013	0,2959	0,2959	0,2990	0,2508	0,2895	0,2031	0,2816	0,2685
sep-dec 2013	0,3104	0,3143	0,3110	0,2925	0,3230	0,2545	0,2921	0,2859
ian-iun 2014	0,2711	0,2716	0,2734	0,2885	0,3395	0,2301	0,2683	0,2609

CPC - MT (1-110 kV exclusiv)	S.C. Electrica Furnizare S.A.			S.C. CEZ	S.C. E.ON Energie	S.C. Enel Energie	S.C. Enel Energie S.A.	
	Muntenia Nord	Transilvania Nord	Transilvania Sud	Vânzare S.A. (Oltenia)	România S.A. (Moldova)	Muntenia S.A. (Muntenia Sud)	Banat	Dobrogea
lei/kWh								
sep-oct 2012	0,4905	0,4928	0,4927	0,4617	0,4240	0,4480	0,4812	0,4751
noi-dec 2012	0,4583	0,4606	0,4605	0,4142	0,4240	0,4034	0,4059	0,3994
ian-mar 2013	0,3857	0,3879	0,3879	0,3819	0,4180	0,3961	0,3853	0,3746
apr-iun 2013	0,3530	0,3512	0,3453	0,3248	0,3722	0,3041	0,3415	0,3405
iul-aug 2013	0,3518	0,3473	0,3409	0,3009	0,3337	0,2349	0,3252	0,3123
sep-dec 2013	0,3547	0,3603	0,3548	0,3391	0,3671	0,2885	0,3371	0,3287
ian-iun 2014	0,3153	0,3182	0,3204	0,3349	0,3858	0,2698	0,3150	0,3026

CPC - JT (0,1-1 kV exclusiv)	S.C. Electrica Furnizare S.A.			S.C. CEZ	S.C. E.ON Energie	S.C. Enel Energie	S.C. Enel Energie S.A.	
	Muntenia Nord	Transilvania Nord	Transilvania Sud	Vânzare S.A. (Oltenia)	România S.A. (Moldova)	Muntenia S.A. (Muntenia Sud)	Banat	Dobrogea
lei/kWh								
sep-oct 2012	0,6295	0,5942	0,6160	0,6007	0,5638	0,5843	0,6202	0,6141
noi-dec 2012	0,5973	0,5620	0,5838	0,5532	0,5639	0,5397	0,5449	0,5384
ian-mar 2013	0,5247	0,4894	0,5111	0,5379	0,5736	0,5107	0,5280	0,5296
apr-iun 2013	0,4939	0,4563	0,4687	0,4747	0,5183	0,4607	0,4860	0,4857
iul-aug 2013	0,4996	0,4593	0,4826	0,4470	0,4797	0,4141	0,4788	0,4617
sep-dec 2013	0,5039	0,4673	0,4876	0,4845	0,5132	0,4344	0,4838	0,4783
ian-iun 2014	0,4582	0,4297	0,4447	0,4750	0,5332	0,4160	0,4517	0,4530

În baza *Metodologiei de stabilire a prețurilor și tarifelor la clienții finali care nu uzează de dreptul de eligibilitate*, aprobată prin **Ordinul ANRE nr. 82/2013**, tarifele reglementate aferente **clienților casnici** aplicabile în anul 2014 au fost menținute la valorile aprobate prin **Ordinul ANRE nr. 40/2013**, iar tarifelor CPC pentru etapa 6 de eliminare a tarifelor reglementate (perioada 01.01.2014 – 30.06.2014) au fost avizate (valorile acestora se regăsesc în tabelele de mai sus) prin Avizele ANRE nr. 56-60/20.12.2013.

Începând cu 1.01.2014, conform calendarului de eliminare a tarifelor reglementate, procentul de achiziție a energiei electrice din piața concurențială pentru:

- clienții finali non-casnici care nu au uzat de eligibilitate devine 100 % din consumul lor
- clienții casnici care nu au uzat de eligibilitate de 20% din consumul lor.

În baza *Metodologiei de monitorizare a pieței reglementate de energie electrică*, aprobată prin **Ordinul ANRE nr. 68/2013**, au fost elaborat primul raport de monitorizare a pieței reglementate pentru trimestrul III 2013, precum și rapoartele pentru trim. IV și întregul an 2013.

Pe baza prelucrării datelor de monitorizare aferente anului 2013, primite de la cei cinci furnizori de ultimă instanță, structura pieței reglementate de energie electrică cu amănuntul poate fi caracterizată prin următorii indicatori:

a) numărul de locuri de consum aferent clienților finali care nu au uzat de dreptul de eligibilitate

Furnizor ultimă instanța	Nr. locuri de consum				
	Total	Noncasnic	Casnic		
			Total casnic	din care cu tarif social	[%] casnic cu tarif social/total casnic
SC Electrica Furnizare SA	3532304	196939 6%	3335365 94%	377277	11,31
SC ENEL Energie SA	1473361	88257 6%	1385104 94%	119206	8,61
SC ENEL Energie Muntenia SA	1167786	61615 5%	1106171 95%	24251	2,19
SC CEZ Vânzare SA	1395851	73717 5%	1322134 95%	222680	16,84
SC E.ON Energie România SA	1422579	80662 6%	1341917 94%	324461	24,18
TOTAL	8.991.881	501.190 6%	8.490.691 94%	1.067.875	12,58

b) cantitățile de energie electrică vândute de furnizorii de ultimă instanță pe piața reglementată (clienților finali care nu au uzat de dreptul de eligibilitate) în anul 2012 și în anul 2013, defalcate pe categorii de clienți și de consum (consum facturat la tarife reglementate și consum facturat la tarif CPC)

Structură vânzări FUI pentru consumul facturat la tarife reglementate (GWh)	anul 2012	anul 2013	[%]variație consum anul 2013 vs. anul 2012
vânzare noncasnic	8 358 (41,1%)	3 279,6 (22,8%)	-60,76%
vânzare casnic	11 992 (58,9%)	11 090,9 (77,2%)	-7,51%
Total vânzare	20 349,8 (100%)	14 370,5 (100%)	-29,38%
Structură vânzări FUI pentru consumul facturat la tarif CPC (GWh)	anul 2012	anul 2013	[%]variație consum anul 2013 vs. anul 2012
vânzare noncasnic	430,2 (100%)	4 016,7 (87,4%)	833,76%
vânzare casnic	0,00	578,70 (12,6%)	0,00%
Total vânzare	430,2 (100%)	4 595,40 (100%)	968,29%
Structură vânzări FUI pentru consumul aferent pieței reglementate (GWh)	anul 2012	anul 2013	[%]variație consum anul 2013 vs. anul 2012
vânzare noncasnic	8 788,14 (42,3%)	7 296,33 (38,5%)	-16,98%
vânzare casnic	11 991,79 (57,7%)	11 669,63 (61,5%)	-2,69%
Total vânzare	20 779,93 (100%)	18 965,96 (100%)	-8,73%
din care cu tarif social	712,2 (5,9% din total consum casnic)	697,4 (6% din total consum casnic)	-2,08%

Situația prețurilor medii plătite de clienții casnici, respectiv non-casnici în anul 2012 și în anul 2013 este următoarea:

	Clienți casnici			Clienți non-casnici		
	Pret fara taxe	Pret cu taxe	Tarif retea	Pret fara taxe	Pret cu taxe	Tarif retea
	lei/MWh	lei/MWh	lei/MWh	lei/MWh	lei/MWh	lei/MWh
an 2012	365,24	482,43	213,83	361,37	468,37	123,02
an 2013	400,11	581,31	232,74	364,45	534,42	134,35

III.4.2. EVOLUȚIA CADRULUI DE REGLEMENTARE AFERENT PIEȚEI DE ENERGIE ELECTRICĂ

În anul 2013 au fost emise următoarele reglementări aferente **pieței angro de energie electrică**:

1. Regulamentul de programare a unităților de producție și a consumatorilor dispecerizabili, aprobat cu Ordinul ANRE nr. 32/22.05.2013

Acesta reprezintă o revizie a *Regulamentului de programare a unităților de producție dispecerizabile*, care era parte componentă (Partea a II-a) a Codului Tehnic al Rețelei Electrice de Transport – revizia 1, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 20/2004 și care a fost modificată cu Ordinul ANRE nr. 35/2004.

Necesitatea revizuirii acestui document a apărut în principal ca urmare a introducerii pieței centralizate intrazilnice de energie electrică, pentru funcționarea căreia este necesar să fie permisă modificarea notificărilor fizice inclusiv în ziua de livrare, în timp ce regulamentul anterior prevedea, ca limită, ora 15.00 a zilei anterioare celei de livrare. De asemenea, cu această ocazie au fost introduse o serie de îmbunătățiri rezultate în urma experienței de funcționare acumulate și în acord cu capacitățile noii platforme informatice, Damas, de operare a pieței de echilibrare. Astfel, noul regulament cuprinde următoarele modificări importante față de regulamentul anterior:

- Regulamentul tratează atât autoprogramarea realizată de către participanți (participanți la piața de echilibrare - PPE, părți responsabile cu echilibrarea - PRE), cât și activitatea de *pregătire* a funcționării SEN realizată de OTS înainte de ora de livrare, care nu este numită, însă, *programare*, pentru a nu altera caracteristica modelului de piață, aceea de autoprogramare a unităților dispecerizabile;
- Regulamentul prevede tratarea consumurilor dispecerizabile ca unități dispecerizabile;
- Unitățile dispecerizabile sunt definite mai larg, putând conține mai multe grupuri generatoare sau consumatori dispecerizabili, care pot aparține chiar mai multor operatori economici, dacă în urma unei analize tehnice rezultă că nu este periclitată siguranța în operarea sistemului;
- Pentru unitățile hidro se prevede includerea declarării energiei disponibile la creștere și la scădere, ținând cont de disponibilitatea resursei de apă, în cadrul *notificărilor fizice*, deoarece reperul este reprezentat de notificarea punctului de funcționare al unităților de producție;
- Este prevăzută obligația transmiterii notificărilor fizice până la ora 16.30 a zilei anterioare a celei de livrare, fiind permisă modificarea schimburilor bloc din cadrul acestora până cu o oră înaintea începerii intervalului de dispecerizare, dar doar ca urmare a tranzacțiilor pe piața intrazilnică, modificării cantităților exportate/importate/tranzitate, primirii de dispoziții de dispecer sau reducerilor accidentale de putere; în acest interval este permisă și corectarea unor schimburi bloc eronate/corectate de către platforma informatică; notificările fizice sunt transmise de PRE, dar responsabilitatea corectitudinii informațiilor privind producțiile și consumurile fiecărei unități dispecerizabile aparține operatorilor care o exploatează;
- Este prevăzută că în ceea ce privește modul de acțiune în cazul neconcordanței între SB între două PRE-uri, pentru verificarea realizată înainte de ziua de livrare, se va păstra regula de adoptare a celei mai mici valori dintre cele introduse de PRE-uri, dacă sensul coincide, sau zero, dacă acesta este diferit, în timp ce la verificarea efectuată în ora dinaintea intervalului de livrare, în cazul constatării de diferențe, se revine la SB decise anterior; în plus, s-a prevăzută ca PRE implicate să fie anunțate atunci când sistemul informatic introduce valori implicite; în cazul în care neconcordanța apare între

SB ale unui PRE și SB ale operatorului PZU și PI (SC Opcom SA), ANRE a menținut prevederea ca sistemul să ajusteze celelalte notificări, având ca reper notificările SC Opcom SA;

- Este eliminată posibilitatea OPE de a corecta NF ale PRE în scopul realizării unei NF în echilibru, deoarece aceasta nu s-ar putea aplica decât PRE conținând doar producători (în alte cazuri ar putea conduce la tranzacții neagreate de părți și fără preț cunoscut) și nu ar rezolva problema generală a notificărilor în dezechilibru; în schimb, a fost introdus un articol nou, care subliniază că transmiterea sistematică de notificări în dezechilibru sau de informații false care să ascundă existența dezechilibrului este considerată nerespectare a prevederilor Regulamentului și sancționată de ANRE conform legii;
- Deoarece ofertele pentru participarea la piața de echilibrare se pot introduce doar în ziua anterioară celei de livrare, în timp ce NF pot fi modificate și în timpul zilei de livrare, a fost introdusă prevederea ca scala de preț din oferta unei UD să fie translatată automat de sistemul informatic conform noului punct de funcționare notificat.

2. Regulamentul privind cadrul organizat de tranzacționare pe piața centralizată cu negociere dublă continuă a contractelor bilaterale de energie electrică, aprobat cu Ordinul ANRE nr. 49/12.07.2013

Acesta a fost aprobat în urma unor dezbateri extinse cu privire la respectarea caracterului public, transparent și nediscriminatoriu al tranzacțiilor pe piața concurențială, prevăzută de lege, de către un mediu de tranzacționare care prevede liste ale partenerilor cu care este permisă contractarea, stabilite de fiecare participant, precum și tranzacționarea anonimă corelat cu publicarea unor date sintetice privind rezultatele sesiunilor de tranzacționare.

Conform regulamentului aprobat, caracterul nediscriminatoriu este respectat prin obligația fiecărui participant de a aplica criteriile nediscriminatorii în întocmirea listelor de eligibilitate și a contractelor aferente, iar transparența - de publicarea rezultatelor sintetice, precum și a informațiilor complete privind tranzacțiile al căror preț diferă cu mai mult de 10% față de cel de referință. În acest mod, Comitetul de Reglementare al ANRE a considerat conciliată obligația legală de nediscriminare cu solicitarea participanților la piață de a asigura un mediu centralizat de tranzacționare care să nu inducă riscul de contraparte (riscul ca tranzacția să nu fie onorată de un participant rezultat din mecanisme absolut nediscriminatorii).

Principalele elemente caracteristice ale modalității de tranzacționare abreviată PC-OTC sunt următoarele:

- Produsele tranzacționate sunt standardizate din punct de vedere al puterii, duratei de livrare, profilului zilnic al livrărilor;
- Contractele în baza cărora se realizează tranzacțiile pot fi contracte tip EFET sau, pentru o perioadă tranzitorie de 6 luni, modele proprii de contract, care vor fi publicate;
- Fiecare participant își poate defini propriile *liste de eligibilitate*, și anume liste cuprinzând minim 4 participanți cu limită de creditare mai mare decât zero, cu care este dispus să încheie tranzacții pentru diverse produse; aceștia nu trebuie să justifice componența listelor respective, responsabilitatea conținutului fiecărei liste având-o fiecare participant;
- Nu există contraparte centrală, iar administratorul nu solicită garanții de participare;

- Fiecare participant, indiferent pe ce poziție se află (de cumpărător sau de vânzător), își poate ajusta succesiv prețul de ofertă, tranzacțiile încheindu-se cu primul participant în ordinea prețului ofertat care, în urma ajustării, îndeplinește condiția de corelare;
- Tranzacțiile pot fi anulate în termen de 10 minute dacă ambii parteneri sunt de acord, altfel ele devin obligatorii prin confirmarea acestora, transmisă la SC Opcom SA.

3. Ordinul ANRE nr. 60/02.08.2013 privind aprobarea instituirii unor reguli pe piața de echilibrare

Prin acest ordin, a fost revizuit Ordinul nr. 33 din 30 august 2012 *privind instituirea unor reguli pe piața de echilibrare aplicabile producției de energie electrică ce beneficiază de sisteme de promovare*, în principal ca urmare a apariției HG nr. 138/2013, emisă în temeiul art. 5 alin. (3) din Legea nr. 123/2012 a energiei electrice și gazelor naturale, articol care prevede:

Prin hotărâre a Guvernului, pentru rațiuni legate de siguranța alimentării cu energie electrică, se poate acorda acces garantat la rețelele electrice pentru energia electrică produsă în centrale electrice care utilizează combustibili din producția internă, dar numai pentru cantități anuale corespunzătoare unei energii primare de maximum 15% din cantitatea totală de combustibil echivalent, necesară pentru a produce energia electrică aferentă consumului brut final al țării.

Prin această hotărâre, Guvernul României a instituit, alături de alte drepturi, acces garantat pentru energia electrică produsă de CTE Mintia (aparținând CE Hunedoara) și de CE Oltenia, precum și dispecerizarea cu prioritate a energiei electrice produse de aceste centrale, în condițiile reglementărilor emise de ANRE.

În condițiile în care:

- Directiva CE nr. 72/2009 prevede la art. 15 (4), că statele membre pot dispune din motive de siguranță a alimentării, **dispecerizarea cu prioritate** a instalațiilor de producere care folosesc combustibili indigeni, în anumite limite;
- Legea nr. 123/2012 a preluat această dispoziție prevăzând posibilitatea de acordare a **accesului garantat** la rețele; iar Hotărârea Guvernului nr. 138/2013 prevede atât **accesul garantat** (a cărui definiție din lege este: *ansamblul de reguli și condiții tehnice și comerciale prin care unor categorii de producători aflate sub incidența unei scheme de sprijin adoptate la nivel național li se garantează preluarea în rețeaua electrică a unor cantități de energie electrică ce au fost contractate pe piața concurențială sau pe baza unor obligații de achiziție stabilite în baza prezentei legi*), cât și **dispecerizarea cu prioritate** a energiei produse de aceste centrale, în limita capacităților menționate,

ANRE a luat act de prevederile HG nr. 138/2013 și a considerat necesar să transpună aceste prevederi în legislația secundară, și anume modificând Ordinul ANRE nr. 33/2012, care explicita modul de integrare în funcționarea pieței de echilibrare a prevederilor privind **accesul garantat** și **dispecerizarea cu prioritate**, prevăzute atunci *doar pentru energia electrică din surse regenerabile de energie* (în conformitate cu prevederile Legii nr. 220/2008, cu modificările și completările ulterioare) și pentru cea produsă în *cogenerare de înaltă eficiență*.

Tot prin acest ordin au fost îndeplinite și dispozițiile art. 75 alin. (2) din Legea nr. 123/2012, și anume: *ANRE elaborează și aprobă regulile privind mecanismul de corelare a prețului orar de ofertă pe piața de echilibrare cu prețul de închidere a pieței PZU stabilit pentru ora respectivă.*

Ca urmare, ordinul prevede limitarea superioară a ofertelor pe PE la valoarea **PIP + 450 lei/MWh**, ca metodă de corelare a prețurilor de ofertă pe PE cu PIP al PZU.

S-a avut în vedere coroborarea obligației legale de corelare a prețurilor cu faptul că ANRE nu mai poate impune limite ale prețurilor pe piața de energie electrică (în privința limitării prețurilor, Legea nr. 123/2012 prevede la art. 80 (1), că **Guvernul** poate limita creșterea excesivă a prețurilor, **la propunerea ANRE și cu avizul Consiliului Concurenței**, doar în situații de dezechilibre majore între cerere și ofertă și disfuncționalități evidente ale pieței de energie electrică și pe perioade limitate (de maxim 6 luni, ce pot fi prelungite cu câte 3 luni). O consecință a acestor prevederi este **necesitatea eliminării** limitei explicite a prețurilor de ofertă pe PE, de 450 lei/MWh, prevăzută în Ordinul nr. 33/2012 la art. 3 alin. (1) lit. b). Deoarece pentru PIP pe PZU nu este practic impusă nicio limită, iar ANRE trebuie să coreleze prețurile celor două piețe, s-a considerat că o legătură între prețul de ofertă pe PE și PIP al PZU nu reprezintă impunerea unei limite, ci răspunde doar obligației de corelare.

- se păstrează restricția ca **diferența între prețul maxim și prețul minim** al ofertelor pe PE pentru portofoliul de unități dispecherizabile al unui producător/consumator dispecherizabil să se situeze într-un domeniu, propunerea fiind ca această limită să crească la **250 lei/MWh**; restricția menționată era de 150 lei/MWh și se aplica anterior pentru **fiecare unitate dispecherizabilă și la nivelul unei zile**, în timp ce soluția adoptată prin ordin are în vedere aplicarea restricției **pe fiecare interval orar și pe portofoliul de unități dispecherizabile** ale participantului; aceasta are ca justificare limitarea posibilităților ca producătorii cu multe unități și putere de piață să influențeze prețurile de deficit și excedent, în tentativa de a-și crește nejustificat potențialul profit obținut din participarea la piața de echilibrare, ofertând prețuri foarte mari la creștere și prețuri foarte mici la scădere, independent de condițiile lor tehnice.

Apariția documentului de discuție al codului de rețea elaborat de ENTSO-E cu privire la piața de echilibrare, care prevede liste comune reprezentând ordinea de merit pentru ofertele pe piața de echilibrare din zonele de echilibrare coordonată, realizate pentru produse identice, evidențiază necesitatea ca pe piața de echilibrare din România să se elimine, treptat, toate restricțiile, pentru a se putea asigura un mediu nediscriminatoriu, concomitent cu întărirea mecanismelor de supraveghere și colaborare instituțională în vederea penalizării abaterilor de la comportamentul concurențial corect.

- introducerea unei singure limite de preț minim (0,1 lei/MWh) aplicabile tuturor ofertelor realizate de producători, diferențierea pe categorii de reducere de putere la prețul minim, urmând să fie făcută de către dispecher, pe baza observațiilor transmise de CN Transelectrica SA;
- în cadrul *ofertelor cu același preț*, reducerea sau creșterea se fac în trepte, proporțional cu puterea notificată, rotunjite la 1 MWh/h, pentru fiecare interval orar (Ordinul nr. 33/2012 prevedea reducerea în trepte de câte 20% din puterea instalată, rotunjite la multiplu de 10 MWh/h);
- **revizuirea criteriului de redistribuire a costurilor/veniturilor suplimentare** înregistrate din funcționarea PE la decontarea PRE, în sensul ca aceasta să se realizeze proporțional cu **valoarea măsurată a consumului** fiecărei PRE, față de regula în vigoare, care prevede repartizarea proporțional cu **valoarea prognozată a acestui consum**;
- păstrarea măsurilor privind creșterea transparenței pieței de echilibrare prin publicarea ofertelor participanților dominanți, atâta vreme cât aceștia dețin peste 40% din piață, pe fiecare categorie de energie de reglaj, timp de 3 luni consecutive, ca o măsură suplimentară de descurajare a comportamentelor abuzive.

4. Regulamentul de organizare și funcționare a pieței intrazilnice de energie electrică, aprobat cu Ordinul ANRE nr. 73/10.10.2013.

Implementarea unei piețe intrazilnice funcționale are ca scop crearea unui cadru suplimentar de vânzare și cumpărare a energiei electrice pentru participanții la piața angro de energie electrică, necesar pentru facilitarea echilibrării portofoliului de tranzacții de vânzare și cumpărare a energiei electrice cu posibilitățile de producție, necesarul de consum și tranzacțiile transfrontaliere. OPCOM SA are rol de contraparte centrală în tranzacțiile încheiate de participanți pe piața intrazilnică.

Acest regulament reprezintă o modificare a regulamentului anterior privind piața intrazilnică de energie electrică, aprobat cu Ordinul nr. 32/2011, principalele modificări fiind constituite de:

- introducerea mecanismului de tranzacționare cu corelare continuă în locul celui de licitație în cadrul unui număr finit de sesiuni zilnice;
- asigurarea caracterului public și transparent prin vizualizarea, de către publicul interesat, a ecranelor de tranzacționare anonimă (conținând cel puțin cele mai bune 10 oferte) și prin publicarea tuturor detaliilor tranzacțiilor după închiderea sesiunilor de tranzacționare.

5. Ordinul ANRE nr. 112/18.12.2013 pentru modificarea anexei la Ordinul ANRE nr. 60/2013 privind aprobarea instituirii unor reguli pe piața de echilibrare.

Având în vedere că prin Ordinul nr. 60/2013 se solicita verificarea periodică a valorii care se adaugă peste PIP pentru a constitui limita superioară flexibilă a prețului ofertelor pe piața de echilibrare, astfel încât aceasta să nu fie mai mică decât cel mai mare cost unitar al unei unități din sistem, ordinul prevede menținerea acestei valori.

În afara reglementărilor enumerate, pentru a contribui la întărirea caracterului legal al acestora, ANRE a avizat în decursul anului 2013 următoarele documente elaborate de operatorul pieței de energie electrică, Opcom SA:

1. *Procedura privind modalitatea de tranzacționare pe Piața centralizată cu negociere dublă continuă*, avizată cu Avizul nr. 33/28.08.2013;
2. *Procedura privind funcționarea pieței de energie electrică pentru clienții finali mari*, care detaliază modul de punere în aplicare a prevederilor Regulamentului, avizată cu Avizul nr. 54/18.12.2013, precum și

Procedura operațională „Conținutul, formatul cadru, transmiterea și validarea Ofertelor pe Piața de Echilibrare”, COD:TEL-.07.VI ECH-DN/138, elaborată de operatorul de transport și sistem (inclusiv al pieței de echilibrare), Transelectrica SA.

De asemenea, în decursul anului 2013 a fost elaborat documentul de discuție, iar după analiza observațiilor primite la aceasta, a fost realizat proiectul de reglementare vizând revizuirea *Regulamentului privind cadrul organizat de tranzacționare a contractelor bilaterale de energie electrică*, aprobat cu Ordinul ANRE nr. 6/2011, cu modificările aduse prin Ordinul ANRE nr. 31/2011. Necesitatea revizuirii acestui regulament a rezultat din obligația conformării la prevederile legii energiei electrice și gazelor naturale, și anume la aceea care impune ca tranzacțiile pe piața concurențială să se desfășoare centralizat, public, transparent și nediscriminatoriu (art. 23 (1)), respectiv la cea care impune producătorilor să oferteze public și nediscriminatoriu pe piața concurențială întreaga energie electrică disponibilă (art. 28 lit. c)), precum și la cele ale art. 9 (1) g) al OUG nr. 33/2007, aprobată cu modificări și completări prin legea nr. 160/2012, care limitează tipul de contracte care pot fi aprobate de ANRE, cel recomandat de ANRE în regulamentul în vigoare neaflându-se printre acestea. De asemenea, ANRE își propune ca prin noul regulament să rezolve și situația contractelor de procesare a combustibilului, a căror definiție, cuprinsă în legea energiei

electrice și gazelor naturale, arată că încheierea lor reprezintă o situație de excepție de la celelalte tipuri de contracte, dar în condiții de transparență și nediscriminatorii, în baza reglementărilor ANRE.

Totodată, în anul 2013 a fost elaborat și supus dezbaterii publice documentul de discuție privind modificarea *Ordinului ANRE nr. 7/2011 privind reguli pentru decontarea preliminară în piața de echilibrare și a dezechilibrelor părților responsabile cu echilibrarea*, în scopul conformării la prevederile art. 21 (3) din legea energiei electrice și gazelor naturale, care specifică faptul că *Obligațiile de plată (a dezechilibrelor generate de fiecare participant) vor fi achitate în termen de maximum o lună de la încheierea lunii de tranzacționare, pe baza cantităților de energie electrică tranzacționate măsurate.*

În domeniul **pieței cu amănuntul - PAM**, în anul 2013 au fost elaborate, supuse procesului de consultare publică, aprobate sau analizate/avizate de ANRE următoarele reglementări:

1. Regulamentul de furnizare a energiei electrice la clienții finali - faza document de discuție

În conformitate cu prevederile Legii nr. 123/2012 a energiei electrice și a gazelor naturale, care transpune prevederile Directivei 72/2009/CE în legislația națională, luând în considerare și evoluția pieței de energie electrică din 2004 până în prezent, ANRE prin DGPE a inițiat revizuirea Regulamentului de furnizare a energiei electrice la consumatori aprobat prin H.G. 1007/2004; *documentul de discuție* a fost elaborat și supus dezbaterii publice prin postarea pe pagina de internet a ANRE în data de 30.04.2013, în conformitate cu Programul de Reglementări al ANRE pentru anul 2013; având în vedere complexitatea și importanța reglementării, procesul de elaborare a Regulamentului a continuat prin întocmirea fazelor de proiect 1 respectiv 2, publicate spre consultare pe pagina de internet a ANRE în 23.08.2013 și 06.11.2013. În urma analizării observațiilor primite în cadrul procesului de consultare publică a fost elaborată forma finală a documentului, urmând a fi supus analizei și aprobării Comitetului de reglementare ANRE în cursul anului 2014.

2. Procedura de schimbare a furnizorului de energie electrică – faza document de discuție

A fost elaborată în baza prevederilor Legii energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012 și ale OUG nr. 33/2007 privind organizarea și funcționarea Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 160/2012 și reprezintă o actualizare a Procedurii privind schimbarea furnizorului de energie electrică aprobată prin Ordinul ANRE nr. 88/2009, modificată și completată prin Ordinul ANRE nr. 14/2011.

Revizia are ca scop armonizarea regulilor de schimbare a furnizorului aplicate în România cu legislația Uniunii Europene, în special cu prevederile Directivei 2009/72/CE; documentul de discuție a fost supus dezbaterii publice prin postarea pe pagina de internet a ANRE în data de 17.12.2013, iar în urma analizării observațiilor primite a fost elaborată forma finală a documentului, ce urmează a fi analizată de Comitetul de reglementare ANRE în cursul anului 2014.

3. Procedura pentru determinarea consumului propriu tehnologic în rețelele electrice de distribuție – faza document de discuție

A fost elaborată în baza prevederilor Legii nr. 123/2012 energiei electrice și a gazelor naturale și stabilește modul de determinare a valorilor realizate și respectiv prognozate ale consumului propriu tehnologic aferent rețelelor electrice de distribuție, la nivel lunar și orar, în scopul creării unui cadru unitar de separare a activităților de distribuție de cele de furnizare; *documentul de discuție* a fost supus dezbaterii publice prin postarea pe pagina de internet a ANRE în data de 10.10.2013, elaborarea documentului în forma finală continuând în anul 2014.

4. Procedura pentru determinarea profilului rezidual de consum – faza document de discuție

A fost elaborată în conformitate cu prevederile art. 1, ale art. 5 alin. (1) lit. c) și ale art. 9 alin. (1) lit. h) din OUG nr. 33/2007 privind organizarea și funcționarea Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 160/2012. Scopul acestei reglementări este de a contribui la creșterea gradului real de deschidere a pieței de energie electrică, prin asigurarea posibilității, pentru o categorie de locuri de consum, de a trece pe piața liberă, fără costuri suplimentare necesare pentru instalarea contoarelor cu înregistrarea orară a consumului sau pentru elaborarea unui profil; *documentul de discuție* a fost supus dezbaterii publice prin postarea pe pagina web a ANRE în data de 20.12.2013, elaborarea documentului în forma finală continuând în anul 2014.

5. Ordinul ANRE nr. 47/2013 pentru desemnarea furnizorilor de ultimă instanță care au obligația de a furniza energie electrică clienților finali aflați în situația de a nu li se mai asigura furnizarea din motive neimputabile acestora.

6. Proceduri privind asigurarea accesului la baza de date cu informații referitoare la locurile de consum – 2 documente

Procedurile privind asigurarea accesului la baza de date pentru locurile de consum din zonele de licență a S.C. CEZ Distribuție S.A. (avizată prin Avizul președintelui ANRE nr. 1/14.01.2013), precum și a S.C. F.D.E.E. Electrica Distribuție Transilvania Nord S.A. (avizată prin Avizul președintelui ANRE nr. 7/18.02.2013), au fost elaborate de operatorii de distribuție respectivi în baza prevederilor “Procedurii privind schimbarea furnizorului de energie electrică”, aprobată prin Ordinul nr. 88/2009 și modificată prin Ordinul nr. 14/2011, care, la alin. (3) al art. 8, stipulează: “accesul la informațiile din baza de date referitoare la un anumit consumator de energie electrică va fi permis furnizorilor, pe baza acceptului scris al consumatorului sau pe baza contractului de furnizare, conform unei proceduri specifice elaborate de operatorul de rețea și transmise către ANRE, în vederea avizării.”

Procedurile detaliază modul de acces la baza de date, stabilit de către operatorii de distribuție, pentru consumatorii și furnizorii licențiați, în conformitate cu prevederile cuprinse la art. 7 alin. (2) din Ordinul ANRE nr. 88/2009. Accesul consumatorilor la baza de date este nerestricționat, gratuit și garantat de prevederile legale pentru punctul/punctele de măsură aferente locurilor de consum care îi aparțin.

Procedurile au fost publicate pe pagina de internet a ANRE ca documente de discuție, iar în urma analizării observațiilor primite au fost elaborate formele finale ale documentelor, avizate de Comitetul de reglementare ANRE prin avizele menționate.

7. Sistemele de codificare a punctelor de măsurare – 2 documente

Documentele au fost elaborate de S.C. Romenergo S.A. (Avizul președintelui ANRE nr. 20/31.05.2013) și S.C. Tetarom S.A. (Avizul președintelui ANRE nr. 46/02.10.2013), ca urmare a prevederilor “Procedurii privind schimbarea furnizorului de energie electrică”, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 88/2009, cu completările și modificările ulterioare, care, la alin. (3) al art. 7, menționează: “fiecare operator de rețea elaborează un sistem de codificare pentru punctele de măsurare aferente locurilor de consum din zona proprie de licență.”

Documentele au fost publicate pe pagina de Internet a ANRE ca documente de discuție, iar în urma analizării observațiilor primite au fost elaborate formele finale ale documentelor, avizate de Comitetul de reglementare ANRE prin avizele menționate.

8. Proceduri pentru elaborarea și aplicarea profilurilor specifice de consum – 4 documente

Documentele au fost elaborate de S.C. CEZ Distribuție S.A. (Decizia ANRE nr. 143/23.01.2013), S.C. ENEL Distribuție Banat S.A. (Decizia ANRE nr. 429/20.02.2013), S.C. ENEL Distribuție Dobrogea S.A. (Decizia ANRE nr. 430/20.02.2013), precum și S.C. ENEL Distribuție Muntenia S.A. (Decizia ANRE nr. 431/20.02.2013), ca urmare a prevederilor din Codul comercial al pieței angro de energie electrică, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 25/2004, cu modificările și completări ulterioare și din Procedura privind schimbarea furnizorului de energie electrică, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 88/2009, cu modificările și completările ulterioare.

Documentele au fost publicate pe pagina de internet a ANRE ca documente de discuție, iar în urma analizării observațiilor primite au fost elaborate formele finale ale documentelor, aprobate de Comitetul de reglementare ANRE prin deciziile menționate.

9. Metodologie de repartizare lunară a cantităților de energie electrică măsurate la intervale mai mari de o lună sau decalat față de începutul lunii – 1 document

Documentul a fost elaborat de S.C. FDEE Electrica Distribuție Muntenia Nord S.A. (Avizul președintelui ANRE nr. 16/20.02.2014) în baza prevederilor *Procedurii privind schimbarea furnizorului de energie electrică*, aprobate prin Ordinul ANRE nr. 88/2009, cu modificările și completările ulterioare, care, la alin. (2) al art. 21, prevede că: „în cazul locurilor de consum la care citirea contorului se face la intervale mai mari de o lună sau decalat față de începutul lunii, stabilirea cantității lunare de energie, în vederea decontării pe piața angro, se face conform unei metodologii de repartizare lunară a cantităților de energie electrică măsurate la intervale mai mari de o lună sau decalat față de începutul lunii – document elaborat de operatorul de distribuție.”

Metodologia stabilește modul de lucru pentru determinarea cantității lunare de energie electrică în vederea decontării pe piața angro și repartizarea lunară a cantităților de energie electrică măsurate la intervale mai mari de o lună sau decalat față de începutul lunii (consumatori la care citirile de decontare nu se realizează automat în ultima/prima zi a fiecărei luni).

Documentul a fost publicat pe pagina de internet a ANRE ca document de discuție, iar în urma analizării observațiilor primite a fost elaborată forma finală a acestuia, avizată de ANRE prin avizul menționat.

10. Profiluri specifice de consum elaborate de operatorii de distribuție concesionari, analizate și aprobate de ANRE prin Decizii

În cursul anului 2013 operatorii de distribuție concesionari au elaborat profiluri specifice de consum pentru locurile de consum din zonele proprii de licență, în baza procedurilor aprobate de ANRE, după cum urmează:

- a. **SC E.ON Moldova Distribuție SA** - a elaborat **25 documente**, în conformitate cu prevederile *Procedurii operaționale pentru determinarea și utilizarea profilurilor specifice de consum pe zona de licență a S.C. E.ON Moldova Distribuție SA*, aprobată prin Decizia ANRE nr. 2687/28.10.2010;
- b. **S.C. CEZ Distribuție S.A.** - a elaborat **10 documente**, în conformitate cu prevederile *Procedurii privind elaborarea și aplicarea profilurilor specifice de consum din zona de licență a S.C. CEZ Distribuție S.A.*, aprobată prin Decizia ANRE nr. 143/23.01.2013;
- c. **S.C. FDEE Electrica Distribuție Transilvania Nord S.A.** - a elaborat **7 documente**, în conformitate cu prevederile *Procedurii pentru elaborarea și aplicarea profilurilor specifice de*

consum pentru zona de licență a S.C. FDEE Electrica Distribuție Transilvania Nord S.A., aprobată prin Decizia ANRE nr. 1182/29.04.2011 și modificată prin Decizia ANRE nr. 1169/25.02.2012;

- d. **S.C. ENEL Distribuție Banat S.A.** - a elaborat **20 documente**, în conformitate cu prevederile Procedurii pentru elaborarea și aplicarea profilurilor specifice de consum pentru zona de licență a S.C. ENEL Distribuție Banat S.A., aprobată prin Decizia ANRE nr. 429/20.02.2013;
- e. **S.C. ENEL Distribuție Dobrogea S.A.** - a elaborat **22 documente**, în conformitate cu prevederile Procedurii pentru elaborarea și aplicarea profilurilor specifice de consum pentru zona de licență a S.C. ENEL Distribuție Dobrogea S.A., aprobată prin Decizia ANRE nr. 430/20.02.2013;
- f. **S.C. ENEL Distribuție Muntenia S.A.** - a elaborat **24 documente**, în conformitate cu prevederile Procedurii pentru elaborarea și aplicarea profilurilor specifice de consum pentru zona de licență a S.C. ENEL Distribuție Muntenia S.A., aprobată prin Decizia ANRE nr. 431/20.02.2013;
- g. **S.C. FDEE Electrica Distribuție Muntenia Nord S.A.** - a elaborat **1 document**, în conformitate cu prevederile Procedurii privind Elaborarea și aplicarea profilelor standard de consum, aprobată prin Decizia ANRE nr. 2916/25.11.2010.

Pentru elaborarea profilurilor specifice, operatorii de distribuție au prelucrat înregistrările consumurilor orare realizate la locurile de consum selectate din categoriile respective, de regulă pe perioada unui an, conform procedurilor proprii menționate.

11. Ordinul ANRE nr. 83/20.11.2013 de aprobare a *Metodologiei de stabilire a prețurilor pentru energia electrică vândută de producători pe bază de contracte reglementate și a cantităților de energie electrică din contractele reglementate încheiate de producători cu furnizorii de ultimă instanță*

Ordinul a fost emis ca urmare a:

- prevederilor art. 16 și ale art. 22 alin. (1), alin. (2) lit. a) și c) și alin. (4) din Legea nr. 123/2012 a energiei electrice și a gazelor naturale, ale art. 14 alin. (2) din Legea nr. 220/2008 pentru stabilirea sistemului de promovare a producerii energiei din surse regenerabile de energie, republicată, cu modificările și completările ulterioare precum și ale art. 27 alin. (1) lit. a) și alin. (2) din Hotărârea Guvernului nr. 1215/2009 privind stabilirea criteriilor și a condițiilor necesare implementării schemei de sprijin pentru promovarea cogenerării de înaltă eficiență pe baza cererii de energie termică utilă,
- Memorandumului de Înțelegere semnat de Guvernul României cu Comisia Europeană în data de 13 martie 2012,
- necesității armonizării prevederilor legislative apărute în perioada 2009 – 2012.

Prevederile noii Metodologii urmăresc, în principal:

- interesul economic general al unei anumite categorii de consumatori (clienții finali cu regim reglementat pentru care FUI asigură furnizarea de energie electrică la tarife CPC și tarife reglementate), respectiv accesul acestora la beneficiul economic al producției naționale de energie hidro și nucleară precum și ușurarea procesului de tranziție și contracararea posibilelor efecte negative resimțite de clienții casnici ca urmare a procesului de dereglementare;
- impunerea unor obligații producătorilor, de vânzare a unor cantități de energie electrică pe contracte reglementate, în condițiile acoperirii costurilor justificate de producere a energiei electrice și obținerii unui profit de maxim 4 % din costuri;
- preluarea energiei electrice produse din unități de cogenerare sau pe bază de resurse regenerabile care beneficiază de scheme alternative de sprijin de tip feed-in;

- trendul continuu descrescător al cantităților de energie electrică din contractele reglementate, corespunzător creșterii procentului de achiziție din piața concurențială pentru clienții finali care nu au uzat de eligibilitate, pe măsura parcurgerii etapelor de eliminare a tarifelor reglementate.

12. Ordinul ANRE nr. 82/2013 de aprobare a *Metodologiei de stabilire a prețurilor și tarifelor la clienții finali care nu uzează de dreptul de eligibilitate*

Ordinul a fost emis pentru:

- eficientizarea procesului de achiziție a energiei electrice destinate clienților finali care nu au uzat de eligibilitate și cointeresarea furnizorilor de ultimă instanță în scopul reducerii prețurilor de revenire a energiei electrice furnizate acestora,
- stabilirea prețurilor/tarifelor practicate de FUI pentru clienții finali casnici și clienții finali non-casnici cu drept de serviciu universal,
- stabilirea prețurilor/tarifelor aplicate de FUI clienților finali non-casnici fără drept de serviciu universal care nu au uzat de eligibilitate sau care au rămas fără furnizor din motive neimputabile acestora.

13. Ordinul ANRE nr. 113/2013 privind condițiile în care se asigură furnizarea energiei electrice pentru clienții finali ai furnizorilor de ultimă instanță

Ordinul a fost emis ca urmare a eliminării complete a tarifelor reglementate pentru clienții finali non-casnici începând cu 1 ianuarie 2014 și reglementează obligațiile de informare ale FUI și cadrul contractual prin care aceștia asigură furnizarea energiei electrice către clienții finali care nu au uzat de eligibilitate sau care revin la serviciul universal.

14. Ordinul ANRE nr. 9/2014 de aprobare a *Procedurii privind prognoza și facturarea abaterilor consumului de energie electrică pentru locurile de consum cu putere aprobată mai mare sau egală cu 1 MVA*

În vederea corelării cu reglementările specifice emise ca urmare a prevederilor Legii nr. 123/2012 a energiei electrice și a gazelor naturale și eliminării complete a tarifelor reglementate pentru clienții finali non-casnici începând cu 1 ianuarie 2014, a fost actualizată și completată *Procedura privind prognoza și facturarea abaterilor consumului de energie electrică pentru locurile de consum cu putere aprobată mai mare sau egală cu 1 MVA*, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 73/2009.

15. Ordinul ANRE nr. 68/2013 de aprobare a *Metodologiei de monitorizare a pieței reglementate de energie electrică*

În aplicarea cerințelor art. 22 din Legea nr. 123/2012 a energiei electrice și a gazelor naturale privind evaluarea pieței reglementate și monitorizarea efectelor acesteia, prin Ordinul ANRE nr. 68/2013 a fost aprobată *Metodologia de monitorizare a pieței reglementate de energie electrică*.

III.5. PROMOVAREA ENERGIEI ELECTRICE PRODUSE DIN SURSE REGENERABILE ȘI ÎN COGENERARE DE ÎNALTĂ EFICIENȚĂ

III.5.1. PROMOVAREA PRODUCERII ENERGIEI ELECTRICE DIN SURSE REGENERABILE DE ENERGIE

Legislația în domeniul promovării producerii energiei electrice din surse regenerabile

Promovarea producerii energiei electrice din surse regenerabile de energie (E-SRE) reprezintă un imperativ al perioadei actuale la nivelul Uniunii Europene motivat de: protecția mediului, creșterea independenței energetice față de importuri prin diversificarea surselor de aprovizionare cu energie, precum și motive de ordin economic și de coeziune socială. În consecință, având în vedere nivelul ridicat al costurilor investiționale aferente producerii E-SRE, toate statele europene au instituit sisteme de sprijin a E-SRE.

În acest context, prin HG nr. 1892/2004 pentru *stabilirea sistemului de promovare a producerii energiei electrice din surse regenerabile de energie*, în România a fost instituit sistemul de promovare prin certificate verzi, un sistem orientat spre mecanisme concurențiale de piață, și anume sistemul cotelor obligatorii combinat cu tranzacționarea de certificate verzi (CV).

Sistemul de promovare astfel instituit a fost reconfirmat prin Legea nr. 220/2008, denumită în continuare *Lege*, care și-a propus să facă mai atractiv sistemul pentru investitori introducând facilități noi, printre care și acordarea unui număr mai mare de certificate verzi, diferențiat în funcție de tipul tehnologiei de producere a E-SRE.

Sistemul de promovare prin CV instituit prin Lege a fost autorizat de CE prin *Decizia C(2011) 4938 privind ajutorul de stat SA 33134 (2011/N) pentru România - certificate verzi pentru promovarea producerii energiei electrice din surse regenerabile de energie*.

În aplicarea legislației primare în domeniul promovării energiei electrice produse din surse regenerabile de energie, care de-a lungul timpului a suferit numeroase modificări și completări (HG nr. 1892/2004 a fost modificat și completat prin HG nr. 958/2006, iar Legea nr. 220/2008 a fost modificată și completată prin OG nr. 29/2010, Legea nr. 139/2010, OUG nr. 88/2011, Legea nr. 134/2012 și OUG nr. 57/2013), ANRE a elaborat și, ulterior, modificat și completat ori de câte ori a fost necesar cadrul de reglementare specific acestui domeniu.

În vederea aplicării sistemului de promovare autorizat de CE, ANRE a emis:

- Regulamentul de acreditare a producătorilor de energie electrică din surse regenerabile de energie pentru aplicarea sistemului de promovare prin certificate verzi, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 42/2011,
- Regulamentul de emitere a certificatelor verzi, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 43/2011,
- Regulamentul de organizare și funcționare a pieței de certificate verzi, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 44/2011,
- Metodologia de stabilire a cotelor anuale de achiziție de certificate verzi, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 45/2011.

În cursul anului 2012, a fost adoptată de către Parlamentul României Legea nr. 134/2012 de aprobare a OUG nr. 88/2011, care a adus modificări sistemului de promovare prin CV.

În vederea aplicării prevederilor acestei legi, ANRE a emis Ordinul nr. 37/2012 de modificare și completare a Regulamentului de acreditare a producătorilor de energie electrică din surse regenerabile de energie pentru aplicarea sistemului de promovare prin certificate verzi, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 42/2011.

Ulterior, prin OUG nr. 57/2013, au fost aduse noi modificări sistemului de promovare prin certificate verzi instituit prin Lege, iar în vederea aplicării acesteia ANRE a emis:

- Ordinul ANRE nr. 55/2013 de modificare și completare a Regulamentului de acreditare a producătorilor de energie electrică din surse regenerabile de energie pentru aplicarea sistemului de promovare prin certificate verzi, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 42/2011, cu modificările ulterioare,
- Ordinul ANRE nr. 56/2013 de modificare și completare a Regulamentului de emitere a certificatelor verzi, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 43/2011,
- Regulamentul de organizare și funcționare a pieței de certificate verzi, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 57/2013.

În vederea conformării cu cerințele UE de certificare a originii E-SRE, a fost promovat *Regulamentul de certificare a originii energiei electrice produse din surse regenerabile de energie*, în baza căruia ANRE a emis *Procedura de supraveghere a emiterii garanțiilor de origine pentru energia electrică produsă din surse regenerabile de energie*, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 23/2004.

Ca urmare, ANRE a înființat Registrul unic al garanțiilor de origine și, în perioada 2005 – 2010, semestrial, a emis garanții de origine pentru energia electrică produsă din surse regenerabile de energie, actualizând în permanență datele din acest registru.

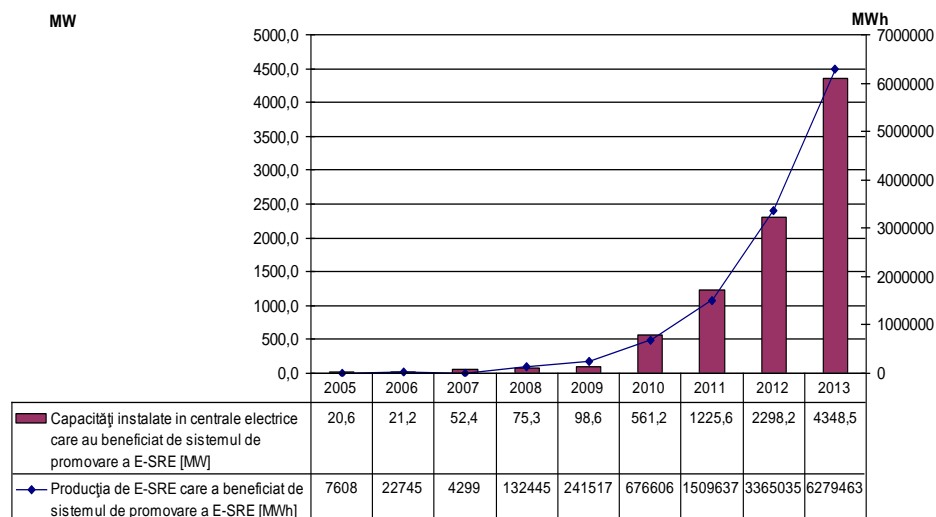
În urma modificării legislației europene în domeniu, prin promovarea Directivei 2009/28/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, de modificare și ulterior de abrogare a Directivelor 2001/77/CE și 2003/30/CE, a fost necesară reconsiderarea regulilor privind certificarea originii energiei electrice produse din surse regenerabile de energie, fiind aprobat Regulamentul de emitere și urmărire a garanțiilor de origine pentru energia electrică produsă din surse regenerabile de energie, aprobat prin HG nr. 1232/2011.

În aplicarea prevederilor HG nr. 1232/2011, ANRE a implementat aplicația web pentru emiterea și urmărirea garanțiilor de origine, pe un site securizat dezvoltat special în acest scop, iar începând din februarie 2013 a început emiterea garanțiilor de origine în baza noilor reglementări.

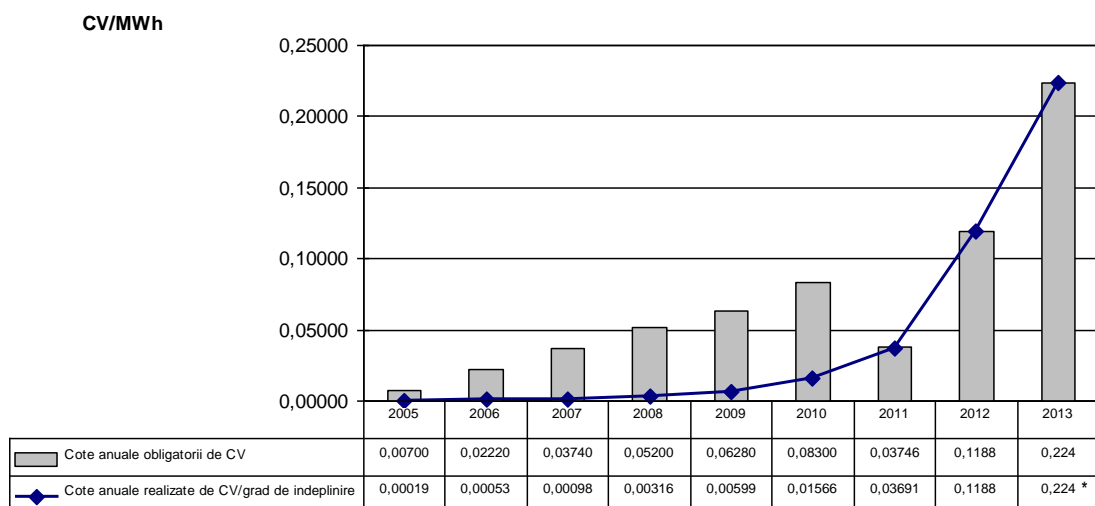
Rezultate obținute ca urmare a implementării sistemului de promovare a energiei electrice din surse regenerabile de energie

Sistemul de promovare a energiei electrice produse din surse regenerabile prin certificate verzi funcționează încă din anul 2005. Vă prezentăm evoluția principalilor indicatori ai acestui sector pentru perioada 2005-2013:

- Evoluția capacității electrice instalate în centrale electrice care au beneficiat de sistemul de promovare a E-SRE și a energiei electrice produse în aceste centrale pentru perioada 2005-2013 este prezentată în figura următoare:

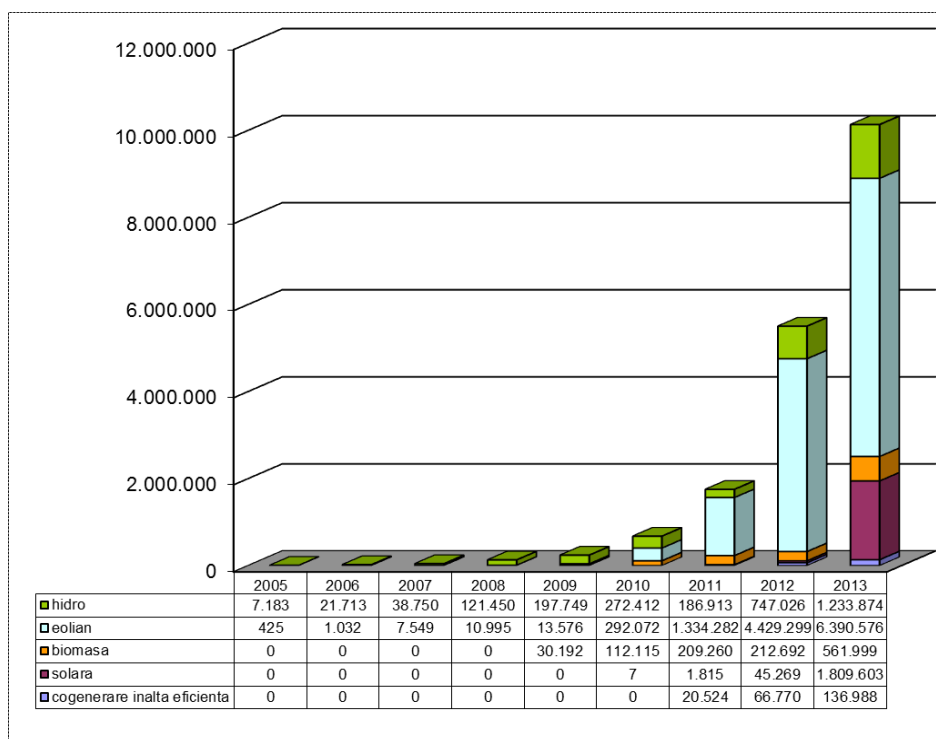
- Cotele obligatorii de energie electrică din surse regenerabile susținute prin sistemul de promovare a E-SRE sunt cele prevăzute în Lege (energia electrică produsă în centrale hidroelectrice cu puteri instalate mai mari de 10 MW se exclude). Relația între cotele de energie electrică din SRE stabilite conform prevederilor art. 4, alin. (4) din Legea nr.220/2008 republicată și cotele obligatorii de achiziție de certificate verzi este stabilită de ANRE prin Metodologia de stabilire a cotelor anuale de achiziție de certificate verzi. O evoluție a cotelor de CV anuale obligatorii și a cotelor realizate de achiziție de CV de către furnizori în perioada 2005-2013, este prezentată în figura de mai jos:

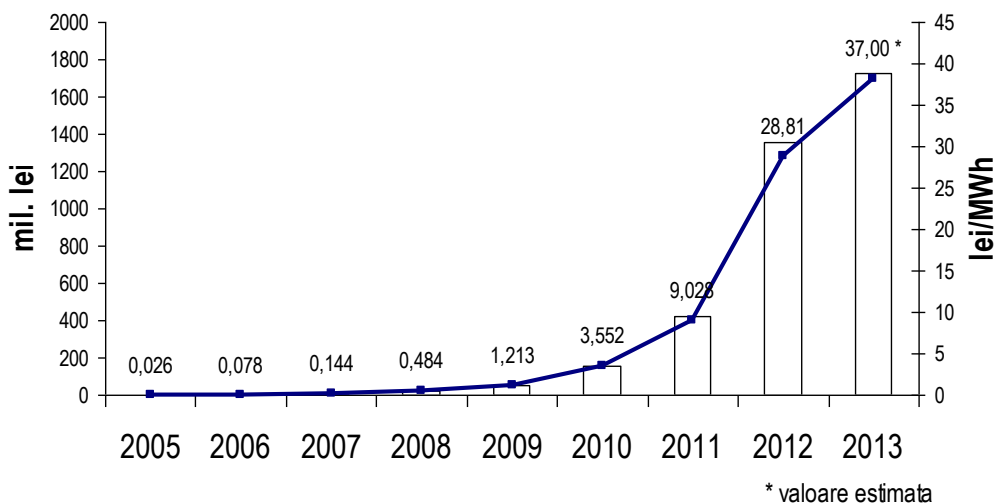
* valoare estimata

- Evoluția anuală a numărului de CV emise de la momentul aplicării sistemului de promovare a E-SRE până în prezent este prezentată în figura următoare:

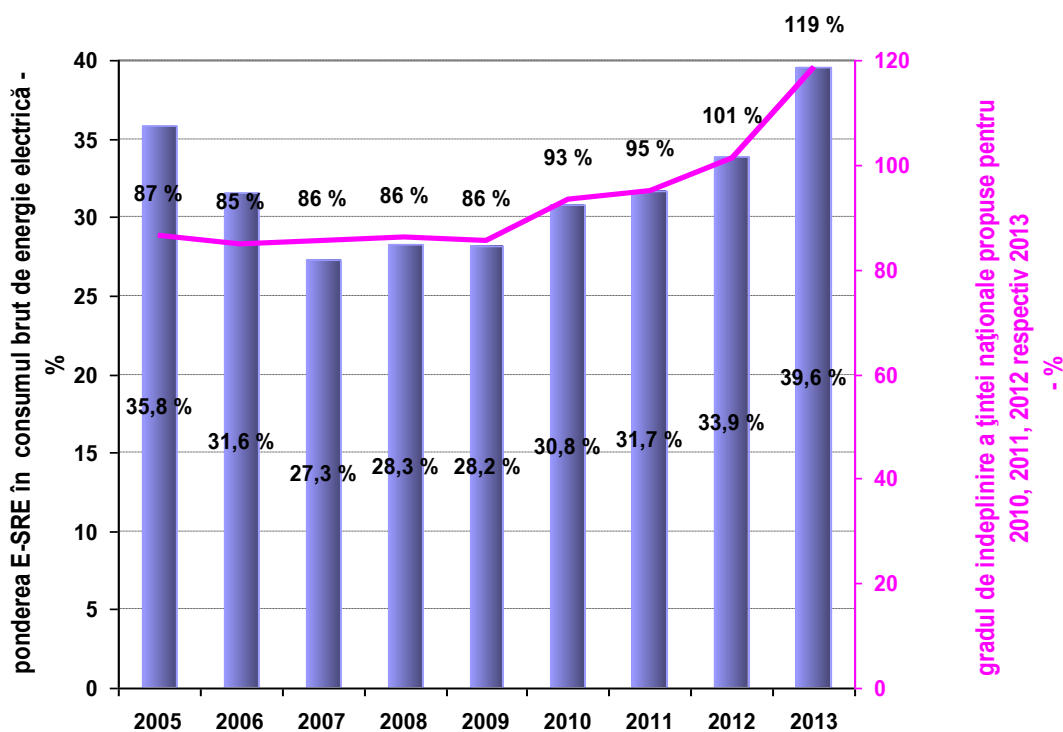

- Evoluția impactului aplicării sistemului de promovare a E-SRE în prețul energiei electrice la consumatorul final, pentru perioada 2005-2013 este prezentată în figura de mai jos:

- Evoluția gradului de realizare a țintei naționale de E-SRE în consumul final brut de energie electrică al României în perioada 2005-2013 este prezentată în figura de mai jos:

III.5.2. PROMOVAREA ENERGIEI ELECTRICE PRODUSE ÎN COGENERARE DE ÎNALTĂ EFICIENȚĂ

Schema de sprijin pentru promovarea cogenerării de înaltă eficiență a fost instituită în România prin HG nr. 219/2007 *privind promovarea cogenerării bazate pe energia termică utilă* (transpunere la nivel național a Directivei CE nr. 8/2004, *cu privire la promovarea cogenerării bazate pe necesarul de energie termică utilă în piața internă de energie* care începând cu 5 iunie 2014 înlocuindu-se cu prevederile din Directiva 27/2012) și implementată prin HG nr. 1215/2009, *privind stabilirea criteriilor și a condițiilor necesare implementării schemei de sprijin pentru promovarea cogenerării de înaltă eficiență pe baza cererii de energie termică utilă*.

Prin noua **Directivă nr. 27/2012 privind eficiența energetică**, Comisia Europeană pune un accent deosebit pe promovarea cogenerării de înaltă eficiență.

Schema de tip bonus reprezintă ajutor de stat (N 437/2009 - Romania), autorizat de Comisia Europeană ca fiind compatibil cu piața comună, în conformitate cu prevederile Art. 87 alin. (3) lit. (c) din Tratatul CE, prin Decizia C(2009)7085. Autorizația a fost comunicată prin publicarea în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene C31/09.02.2010. Intrarea în aplicare efectivă a schemei de sprijin de tip bonus a avut loc la 1 aprilie 2011.

Principalele direcții ale activității de reglementare în domeniul promovării energiei electrice produse în cogenerare de înaltă eficiență pentru anul 2013 au fost următoarele:

a) elaborarea de reglementări care să permită aplicarea schemei de promovare **de tip bonus** instituită prin **HG nr. 219/2007 privind promovarea cogenerării bazate pe cererea de energie termică utilă** și implementată prin **HG nr. 1215/2009 privind stabilirea criteriilor și a condițiilor necesare**

implementării schemei de sprijin pentru promovarea cogenerării de înaltă eficiență pe baza cererii de energie termică utilă și monitorizarea aplicării acesteia;

b) emiterea de avize pentru acreditarea preliminară/finală a proiectelor noi sau de re tehnologizare ale centralelor de cogenerare;

c) emiterea deciziilor lunare/anuale de aprobare a cantităților de energie electrică produse în cogenerare de înaltă eficiență care beneficiază de bonus;

d) emiterea deciziilor anuale de aprobare a bonusului pentru energia electrică și a prețurilor reglementate pentru energia electrică și energia termică produse în cogenerare de înaltă eficiență și realizarea primei analize de ante-supracompensare de la implementarea schemei de sprijin și a analizei preliminare privind supracompensarea pentru prima perioadă de evaluare 2011-2013;

e) analizele de ajustare a contribuției pentru semestrul II din anul 2013 și, respectiv, stabilirea valorii contribuției pentru cogenerare, începând cu 1 ianuarie 2014.

a) Referitor la elaborarea de reglementări care să permită aplicarea schemei de promovare de tip bonus, în anul 2013 au fost aprobate următoarele reglementări:

1. Ordinul ANRE nr. 1/2013 privind modificarea Metodologiei de stabilire și ajustare a prețurilor pentru energia electrică și termică produsă și livrată din centrale de cogenerare ce beneficiază de schema de sprijin, respectiv a bonusului pentru cogenerarea de înaltă eficiență, aprobată prin Ord. 3/2010;
2. Ordinul ANRE nr. 77/2013 privind aprobarea prețului de referință și a prețurilor reglementate pentru energia electrică aplicabile în anul 2014 producătorilor de energie electrică și termică în cogenerare care beneficiază de schemă de sprijin;
3. Ordinul ANRE nr. 78/2013 privind aprobarea valorilor bonusurilor de referință pentru energia electrică produsă în cogenerare de înaltă eficiență și ale prețurilor de referință pentru energia termică produsă în cogenerare, aplicabile în anul 2014;
4. Ordinul ANRE nr. 84/2013 de aprobare a Metodologiei de determinare și monitorizare a supracompensării activității de producere a energiei electrice și termice în cogenerare de înaltă eficiență care beneficiază de schema de sprijin de tip bonus;
5. Ordinul ANRE nr. 114/2013 privind aprobarea Regulamentului de calificare a producției de energie electrică în cogenerare de înaltă eficiență și de verificare și monitorizare a consumului de combustibil și a producțiilor de energie electrică și energie termică utilă în cogenerare de înaltă eficiență;
6. Ordinul ANRE nr. 115/2013 privind aprobarea Procedurii de avizare a proiectelor noi sau de re tehnologizare ale centralelor de cogenerare;
7. Ordinul ANRE nr. 116/2013 pentru aprobarea Regulamentului privind stabilirea modului de colectare a contribuției pentru cogenerarea de înaltă eficiență și de plată a bonusului pentru energia electrică produsă în cogenerare de înaltă eficiență;
8. Ordinul ANRE nr. 117/2013 privind aprobarea Metodologiei de determinare și monitorizare a contribuției pentru cogenerarea de înaltă eficiență;
9. Ordinul ANRE nr. 119/2013 privind aprobarea contribuției pentru cogenerarea de înaltă eficiență și a unor prevederi privind modul de facturare a acesteia;
10. Ordinul ANRE nr. 122/2013 privind aprobarea contractului cadru de vânzare-cumpărare a energiei termice produse de operatori economici aflați în competența de reglementare a ANRE.

b) Referitor la emiterea de *Avize pentru acreditarea preliminară / finală a proiectelor noi sau de re tehnologizare ale centralelor de cogenerare*

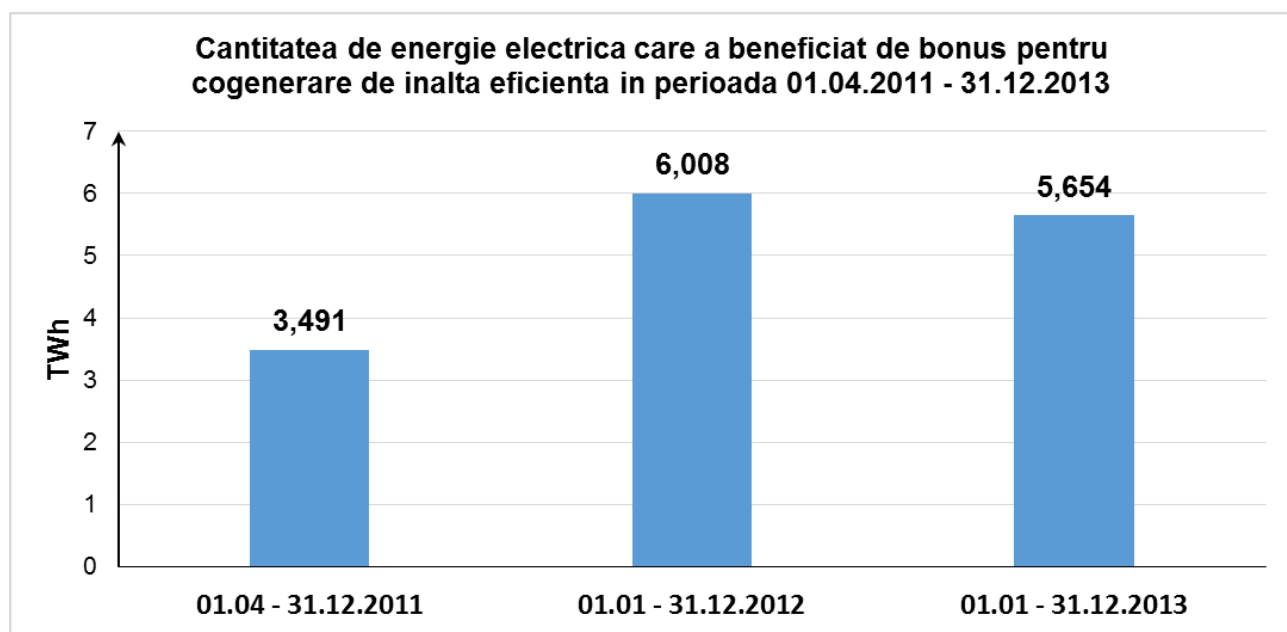
Pe baza documentației de acreditare transmise conform prevederilor *Procedurii de avizare*, aprobată prin ordinul nr. 26/2010 cu modificările ulterioare abrogată și înlocuită cu Ordinul ANRE nr. 115/2013, în anul 2013 au fost emise **3 avize** pentru **acreditare finală** pentru capacități de cogenerare care însumează 37,75 MW, **2 avize** pentru **acreditare preliminară** pentru capacități de cogenerare care însumează 12,67 MW și **3 decizii** de modificare/completare și respectiv aprobare a „**Listei capacităților de producere a energiei electrice și termice în cogenerare, cu acreditare finală**”.

c) Referitor la emiterea **deciziilor lunare/anuale de aprobare a cantităților de energie electrică produse în cogenerare de înaltă eficiență care beneficiază de bonus** În lunile ianuarie – decembrie 2013 au fost emise **12 decizii** de aprobare a cantităților **lunare** de energie electrică produse în cogenerare de înaltă eficiență care beneficiază de bonus.

Deciziile sunt destinate beneficiarului C.N. Transelectrica S.A. în calitate de Administrator al schemei de sprijin de tip bonus și reprezintă temeiul de stabilire, de către acesta, a drepturilor lunare de încasare ale producătorilor de energie electrică și termică în cogenerare conform prevederilor art. 10 alin. (2) și art. 16 din HG nr. 1215/2009 privind stabilirea criteriilor și a condițiilor necesare implementării schemei de sprijin pentru promovarea cogenerării de înaltă eficiență pe baza cererii de energie termică utilă.

Cantitățile lunare de energie electrică produse în cogenerare de înaltă eficiență care beneficiază de bonus sunt determinate conform prevederilor art. 31 - 34 din *Regulamentul de calificare*, aprobat prin ordinul nr. 114/2013.

Pentru cei 36 de producători vizați, cantitatea totală de energie electrică produsă în cogenerare de înaltă eficiență care a beneficiat de bonus pentru perioada ianuarie – decembrie 2013 a fost de 5,509 TWh, înainte de regularizarea care se efectuează în luna martie 2014, respectiv de 5,654 TWh după regularizarea efectuată în luna martie 2014, cu o scădere de 17,7% față de valoarea corespunzătoare anului 2012.

În luna martie 2013 au fost emise **36 de decizii** privind calificarea cantității de energie electrică produse în cogenerare de înaltă eficiență și livrate din centralele care au beneficiat de schema de sprijin pentru perioada ianuarie-decembrie 2012.

Deciziile au stat la baza regularizării plăților corespunzătoare bonusului pe perioada ianuarie-decembrie 2012, de către C.N. Transelectrica S.A. Cantitarea calificată pentru anul 2012, cumulată pentru cei 36 de producători, a fost de 6,008 TWh.

d) Referitor la emiterea **deciziilor anuale de aprobare a valorii bonusului pentru energia electrică produsă în cogenerare de înaltă eficiență și valorile prețurilor reglementate pentru energia electrică și pentru energia termică livrată sub formă de apă fierbinte din centralele de cogenerare.**

În luna ianuarie 2013 au fost emise **26 decizii** de aprobare care stabilesc valorile prețurilor reglementate pentru energia termică livrată din centrale de cogenerare pentru anul 2013 și **4 decizii** de aprobare care stabilesc valoarea prețurilor reglementate pentru energia termică livrată din centralele de cogenerare care nu beneficiază de schema de sprijin, pentru anul 2013.

În luna noiembrie 2013 au fost emise **24 decizii** de aprobare care stabilesc valoarea bonusului pentru energia electrică produsă în cogenerare de înaltă eficiență și valorile prețurilor reglementate pentru energia termică livrată din centralele de cogenerare care accesează schema de sprijin pentru anul 2014, din care 3 pentru noi producători, **13 decizii** de aprobare care stabilesc valoarea bonusului pentru energia electrică produsă în cogenerare de înaltă eficiență și livrată în SEN din centrale de cogenerare care au accesat schema de sprijin pentru anul 2014 și **2 decizii** de aprobare care stabilesc valoarea prețurilor reglementate pentru energia termică livrată din centrale de cogenerare care nu accesează schema de sprijin, pentru anul 2014.

În urma realizării analizei de ante-supracompensare, s-a constatat că, din aplicarea schemei de sprijin pe anul 2014 pentru 36 de producători de energie electrică și termică în cogenerare, la un număr de 6 producători se estimează înregistrarea unei supracompensări a activității de producere a energiei electrice și termice în cogenerare. În consecință, au fost emise 6 decizii pentru diminuarea bonusului pentru cantitatea de energie electrică produsă în cogenerare de înaltă eficiență și livrată în rețelele SEN în anul 2014 din centralele respective, față de nivelul bonusului de referință, aferent anului de funcționare pe schema de sprijin, și combustibilului majoritar folosit, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 78/2013.

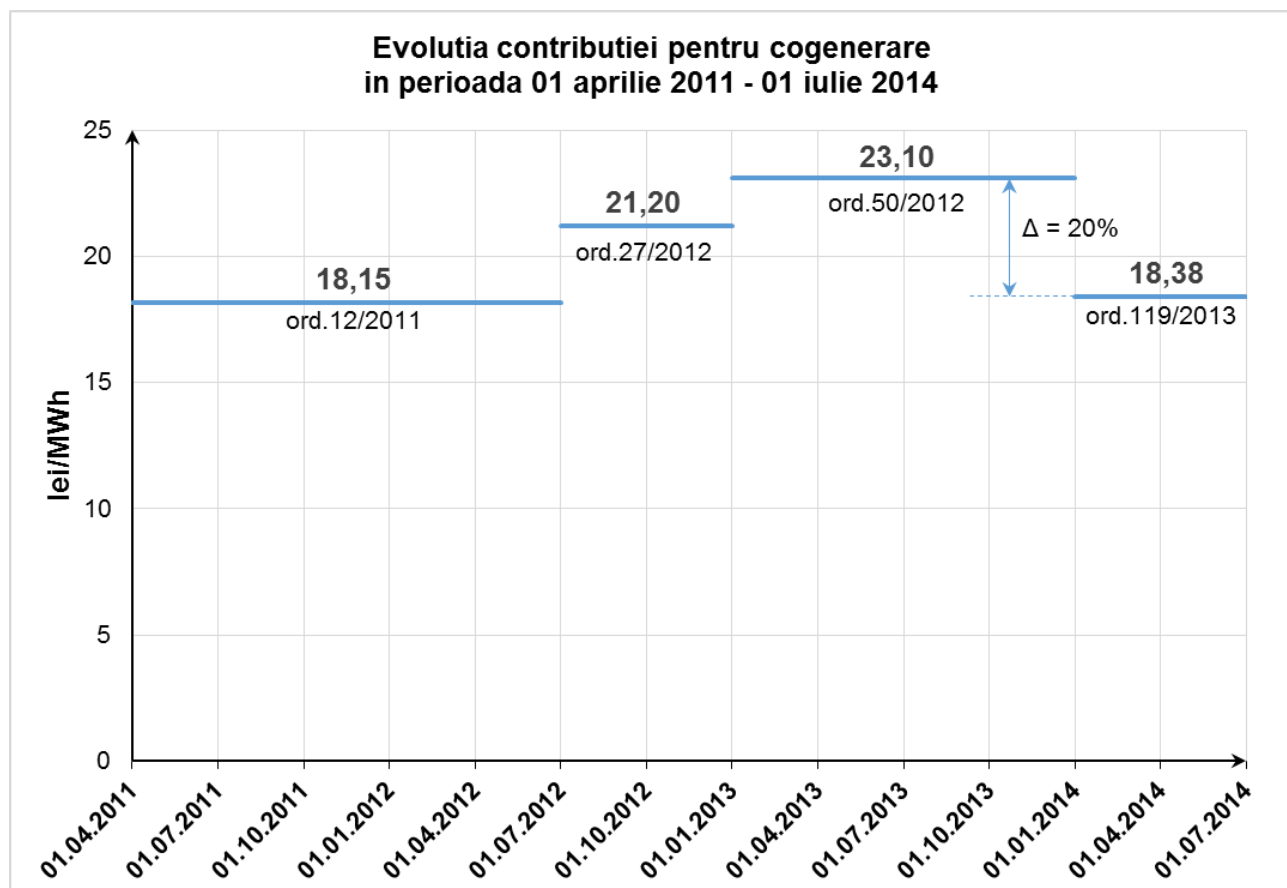
e) Referitor **la stabilirea contribuției pentru cogenerare** pentru semestrul II din anul 2013 și pentru anul 2014

În urma analizei de ajustare a contribuției pentru semestrul II din anul 2013 s-a emis un *Raport privind contribuția pentru cogenerarea de înaltă eficiență începând cu data de 1 iulie 2013, prin aplicarea Metodologiei de determinare și monitorizare a contribuției pentru cogenerarea de înaltă eficiență aprobată prin Ordinul ANRE nr. 10/2011* (abrogat și înlocuit ulterior cu *Metodologia de determinare și monitorizare a contribuției pentru cogenerarea de înaltă eficiență aprobată prin Ordinul ANRE nr. 117/2013*). Concluzia raportului este că valoarea contribuției pentru cogenerare care a avut o valoare de 0,02310 lei/kWh nu se modifică pentru semestrul II din anul 2013, întrucât creșterea calculată de 0,32% a fost mai mică de 2,5%, pragul de la care se consideră justificată modificarea contribuției în conformitate cu prevederile art. 17 al *HG nr. 1215/2009 privind stabilirea criteriilor și a condițiilor*

necesare implementării schemei de sprijin pentru promovarea cogenerării de înaltă eficiență pe baza cererii de energie termică utilă.

Prin Ordinul ANRE nr. 119/2013 privind aprobarea contribuției pentru cogenerarea de înaltă eficiență și a unor prevederi privind modul de facturare a acesteia, care a intrat în vigoare la data de 01.01.2014, a fost abrogat Ordinul ANRE nr. 12/2011 privind aprobarea contribuției pentru cogenerarea de înaltă eficiență și a unor prevederi privind modul de facturare a acesteia și s-a stabilit **valoarea contribuției pentru cogenerare, începând cu 1 ianuarie 2014, la 0,01838 lei/kWh**, exclusiv TVA, mai mică cu circa 20% decât contribuția valabilă în anul 2013, care a avut o valoare de 0,02310 lei/kWh, exclusiv TVA.

Din **reducerea de 20% a contribuției, o cincime** se datorează diminuării bonusului pentru anul 2014, ca urmare a calculului de ante-supracompensare pentru 36 de producători de energie electrică și termică în cogenerare, **două cincimi** estimării unei supracompensări a activității de cogenerare pentru perioada 2011-2013, iar restul se datorează în principal descreșterii valorilor bonusului de la un an de aplicare al schemei la următorul an.

Pe baza datelor de exploatare aferente anului 2012, transmise de producători în anul 2013, au fost evaluate conform prevederilor art. 13 din *HG nr. 219/2007 privind promovarea cogenerării bazate pe cererea de energie termică utilă* următoarele:

- *producțiile de energie electrică și termică în cogenerare ale fiecărui producător de energie deținător de unități de cogenerare, pe baza metodei de calcul prevăzută în Anexa II din Directiva 2004/8/CE (Tabelul I),*
- *capacitățile (electrice/ termice) de cogenerare (Tabelul II),*
- *cantitățile de combustibil (Tabelul III) și*
- *cantitățile de energie electrică produsă în cogenerare de înaltă eficiență și economiile de energie primară obținute prin utilizarea cogenerării, determinate conform Anexei III din Directiva 2004/8/CE – (Tabelul IV):*

Tabel I - Producția națională de energie electrică și termică în cogenerare

Anul	Energie electrica total produsa in unitati de cogenerare	Energie electrica produsa in cogenerare (Anexa II- Dir. 2004/8/EC)		Cota de energie electrică în cogenerare (Anexa II-Dir 2004/8/EC) din total productie nationala	Energie termica utilă produsa in unități de cogenerare (Anexa II- Dir. 2004/8/EC)	
		Total	din care Autoproducatori		Total	din care Autoproducatori
		TWh	TWh %		PJ	%
2007	14,23	6,62	14,65	10,7	73,2	15,85
2008	14,06	6,21	15,62	9,6	71,5	18,04
2009	12,33	6,26	13,74	10,8	66,3	17,50
2010	11,93	6,54	17,74	10,8	69,0	22,46
2011	13,47	7,28	17,45	11,9	71,9	23,50
2012	12,54	6,72	16,07	11,4	66,1	22,37

Tabel II - Capacitățile electrice și termice de cogenerare din România în anul 2013

Tehnologia de cogenerare	Capacitate maximă	
	Electrică	Termică
	Brut	Net
	MW	MW
TG în ciclu combinat, cu recuperare de energie termică	186,25	187,83
TG prevăzută cu recuperarea de energie termică	116,14	186,29
Motoare cu combustie internă	146,79	132,00
TA de contrapresiune	818,98	3.501,92
TA de condensatie cu prize de cogenerare	3.237,00	6.471,68
Alte tehnologii de cogenerare	0,13	0,47
TOTAL	4.505,3	10.480,19

Tabelul III - Cantitățile de combustibil utilizate pentru producerea de energie electrică și termică în cogenerare

Anul	Combustibil total utilizat de unitatile de cogenerare	Combustibil utilizat pentru cogenerare (Anexa II- Dir. 2004/8/EC)	din care:				
			Combustibil Fossil Solid	Pacura	Gaze Naturale	Regenerabile si deseuri	Alti combustibili
	PJ	PJ	%	%	%	%	%
2007	221,4	122,8	38,2	8,3	52,8	0,0	0,7
2008	216,8	118,1	39,5	6,3	52,8	0,0	1,4
2009	188,6	112,4	39,8	6,9	49,7	0,5	3,1
2010	186,1	117,3	38,6	3,8	50,8	1,9	4,9
2011	200,3	124,3	38,2	3,5	52,4	2,0	3,9
2012	188,5	114,5	38,4	3,3	53,7	2,0	2,7

Tabel IV - Producția de energie electrică în cogenerare de înaltă eficiență și economiile de energie primară obținute prin utilizarea cogenerării

Anul	Energie electrica in cogenerare de inalta eficienta (Anexa III- Dir. 2004/8/EC)	Consum combustibil in cogenerare de inalta eficienta (Anexa III- Dir. 2004/8/EC)	PES in valoare absoluta (Anexa III- Dir. 2004/8/EC)	PES (Anexa III- Dir. 2004/8/EC)
	TWh	PJ	PJ	%
2007	4,4	67,9	10,5	13,4
2008	3,7	62,4	9,2	12,8
2009	3,5	49,6	8,2	14,2
2010	3,3	47,5	8,0	14,5
2011	3,4	43,3	8,3	16,0
2012	3,0	36,7	7,2	16,4

PES – economia de energie primară față de producerea separată a energiei (Primary Energy Savings)

Datele aferente monitorizării schemei de sprijin pentru cogenerare pentru anii 2011, 2012 și 2013, sunt prezentate în tabelul V.

Tabelul V - Rezultatele aplicării schemei de sprijin pentru perioada 2011-2013

Indicatorul	UM	2011	2012	2013
Valoarea totală a contribuției facturată consumatorilor și furnizorilor exportatori ¹⁾	mii lei	690931	928877	1072840
Cantitatea de energie electrică facturată consumatorilor finali (inclusiv cea consumată de furnizori și producători în regim de autofurnizare/autoconsum) la care s-a aplicat contribuția de cogenerare	GWh	32639	46450	44930
Cantitatea de energie electrică facturată consumatorilor finali	GWh	1465	1108	1959
Cantitatea de energie electrică produsă în cogenerare de înaltă eficiență care a beneficiat de schema de sprijin	GWh	3491	6008	5654
Valoarea totală a bonusurilor datorate producătorilor în cogenerare beneficiari ai schemei tip bonus	mii lei	594473	978098	1098112
Cantitatea de energie electrică importată cu garanții de origine pentru producția de energie electrică în cogenerare de înaltă eficiență, pentru care s-a solicitat returnarea contribuției	GWh	0	0	0
Economia de combustibil realizată în procesele de cogenerare de înaltă eficiență beneficiare de bonus, în conformitate cu prevederile <i>Regulamentului de calificare</i>	GWh	2131	3498	3430

Bonusurile unitare în anul 2013 (aferele anului al III-lea de acordare) au fost de:

- **180,72 lei/MWh** pentru centrale care utilizează preponderent gaz natural din rețeaua de transport;
- **198,50 lei/MWh** pentru centrale care utilizează preponderent gaz natural din rețeaua de distribuție;
- **190,37 lei/MWh** pentru centrale care utilizează preponderent combustibil solid.

În cursul anului 2013, a accesat schema încă un producător, căruia i s-a aplicat bonusul unitar aferent primului an de accesare corespunzător unei centrale care utilizează gaze naturale din rețeaua de distribuție – **206,65 lei/MWh**.

IV. SECTORUL GAZELOR NATURALE

IV. 1. LICENȚE ȘI AUTORIZAȚII, SEPARAREA ACTIVITĂȚILOR

IV.1.1. LICENȚE ȘI AUTORIZAȚII

În cursul anului 2013, au fost acordate următoarele autorizații și licențe operatorilor economici care își desfășoară activitatea în sectorul gazelor naturale:

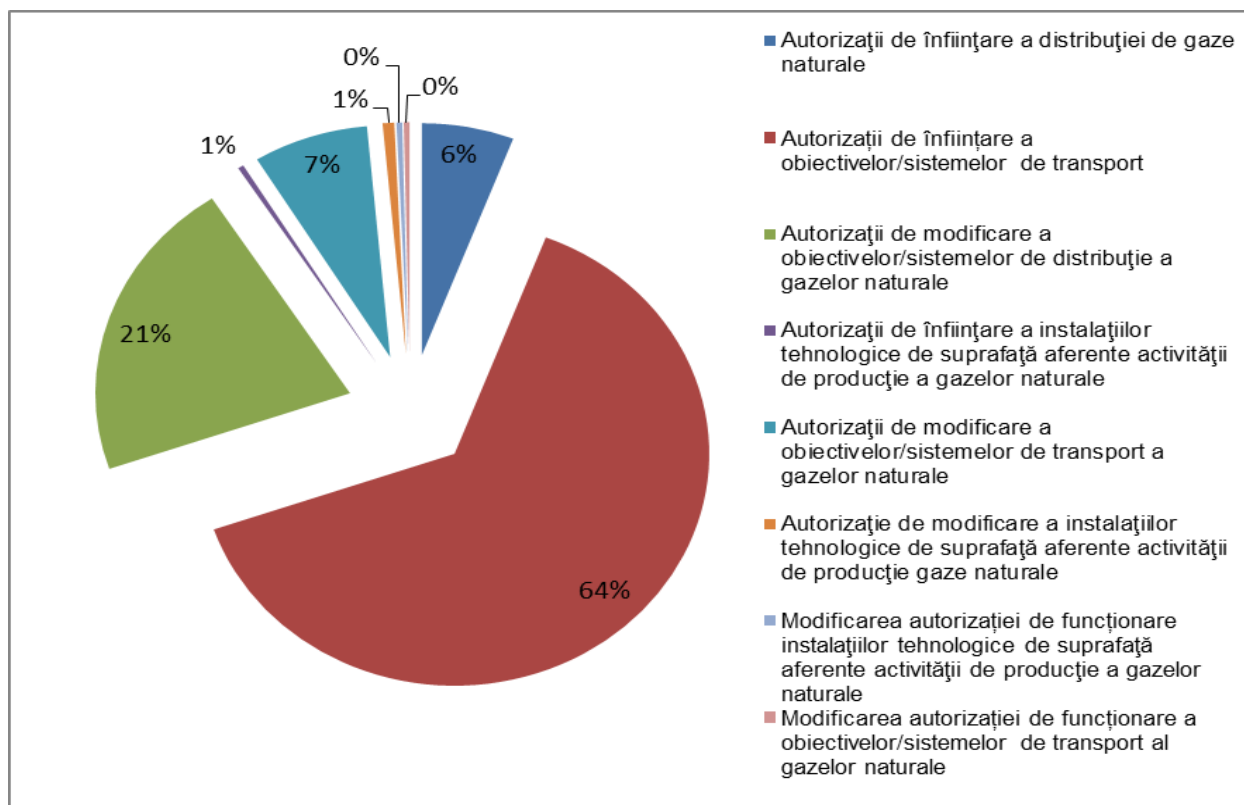
- a) În baza prevederilor H.G. nr. 784/2000 privind aprobarea *Regulamentului pentru acordarea autorizațiilor și licențelor în sectorul gazelor naturale*

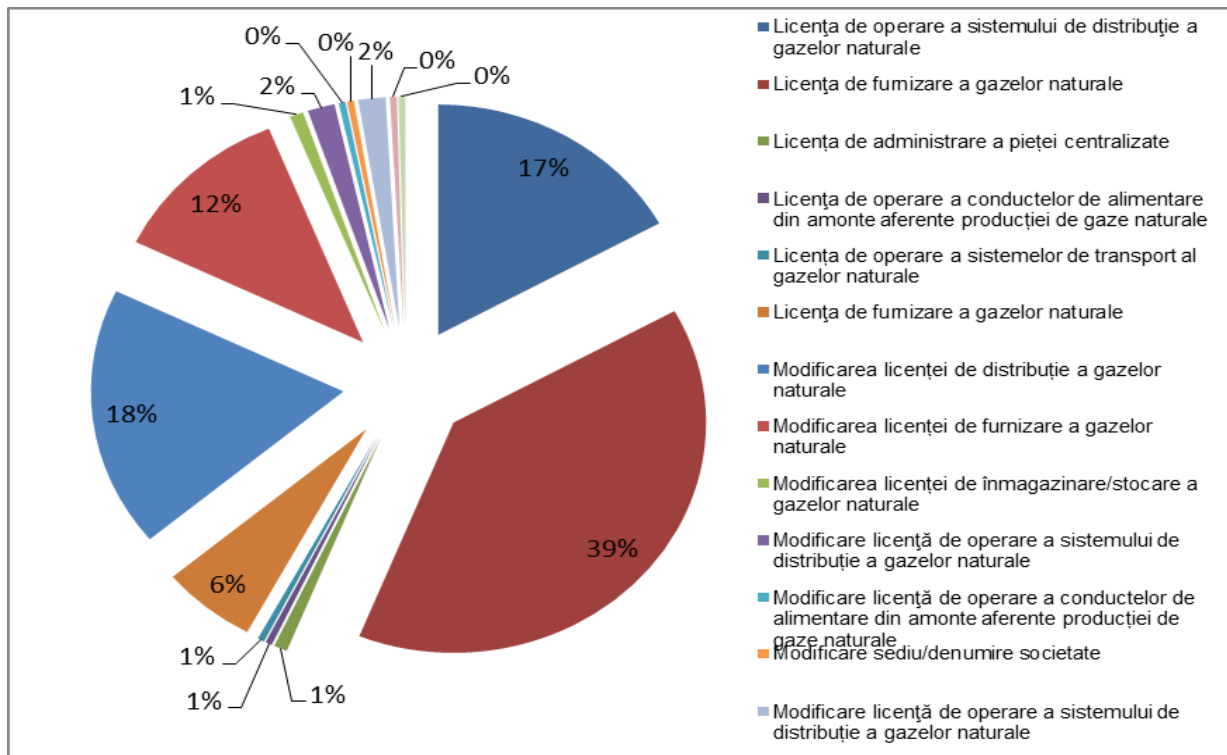
Nr.	Licențe și autorizații	2013
Licențe/modificare licențe		
1.	Licența de furnizare a gazelor naturale	14
2.	Modificarea licenței de distribuție a gazelor naturale	42
3.	Modificarea licenței de furnizare a gazelor naturale	27
4.	Modificarea licenței de înmagazinare/stocare a gazelor naturale	2
Autorizații/modificare autorizații		
1.	Autorizații de înființare a distribuției de gaze naturale	10
2.	Autorizații de înființare a obiectivelor/sistemelor de transport	175
3.	Autorizații de modificare a obiectivelor/sistemelor de distribuție a gazelor naturale	58
4.	Autorizații de înființare a instalațiilor tehnologice de suprafață aferente activității de producție a gazelor naturale	1
5.	Autorizații de modificare a obiectivelor/sistemelor de transport a gazelor naturale	20
6.	Autorizație de modificare a instalațiilor tehnologice de suprafață aferente activității de producție gaze naturale	2
7.	Modificarea autorizației de funcționare instalațiilor tehnologice de suprafață aferente activității de producție a gazelor naturale	1
8.	Modificarea autorizației de funcționare a obiectivelor/sistemelor de transport al gazelor naturale	1
Suspendări/Retrageri licențe		
1.	Suspendare licența de furnizare a gazelor naturale	1
2.	Retragere licențe de distribuție a gazelor naturale	1
3.	Retragere licențe de furnizare a gazelor naturale	1
Desemnare OSD/Modificare denumire/sediu		
1.	Desemnare operator de distribuție a gazelor naturale	1
2.	Modificare sediu/denumire societate	4

b) Conform *Regulamentului pentru acordarea autorizațiilor de înființare și a licențelor în sectorul gazelor naturale*, aprobat prin **Ordinul ANRE nr. 34/2013**

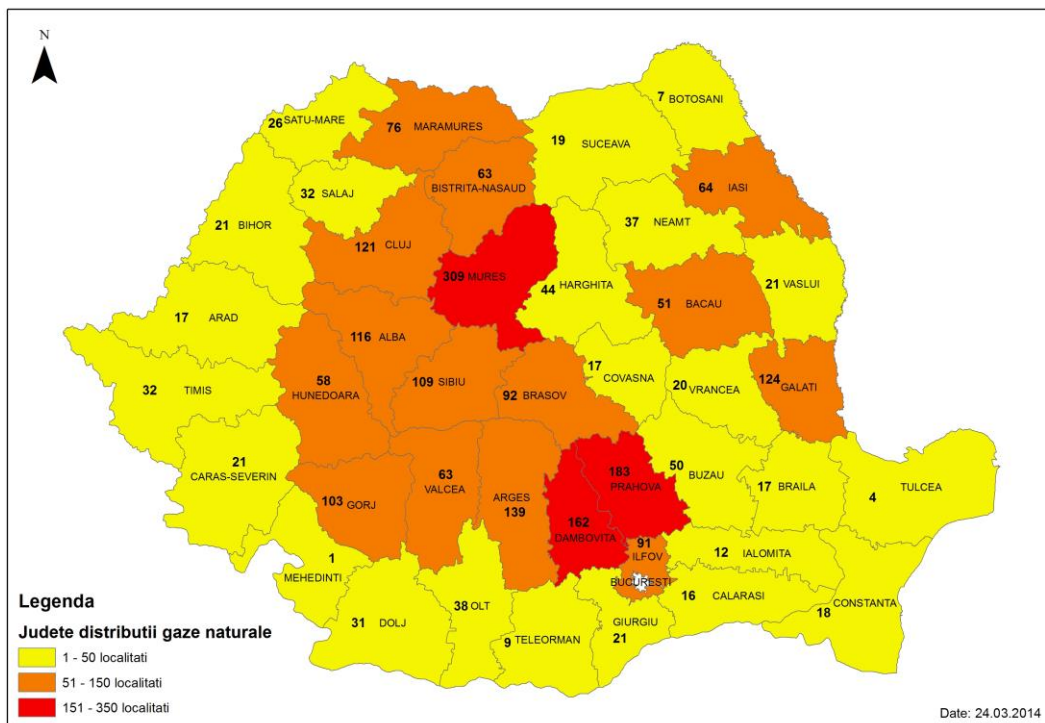
Nr.	Licențe și autorizații	2013
Licențe		
1.	Licența de operare a sistemului de distribuție a gazelor naturale	39
2.	Licența de furnizare a gazelor naturale	90
3.	Licența de administrare a pieței centralizate	2
4.	Licența de operare a conductelor de alimentare din amonte aferente producției de gaze naturale	1
5.	Licența de operare a sistemelor de transport al gazelor naturale	1
Autorizații		
1.	Autorizații de înființare a distribuției de gaze naturale	6
Licențe/autorizații modificate		
1.	Modificare licență de operare a sistemului de distribuție a gazelor naturale	4
2.	Modificare licență de operare a conductelor de alimentare din amonte aferente producției de gaze naturale	1
3.	Modificare sediu/denumire societate	1

Ponderea autorizațiilor/licențelor este reflectată prin intermediul graficelor de mai jos.

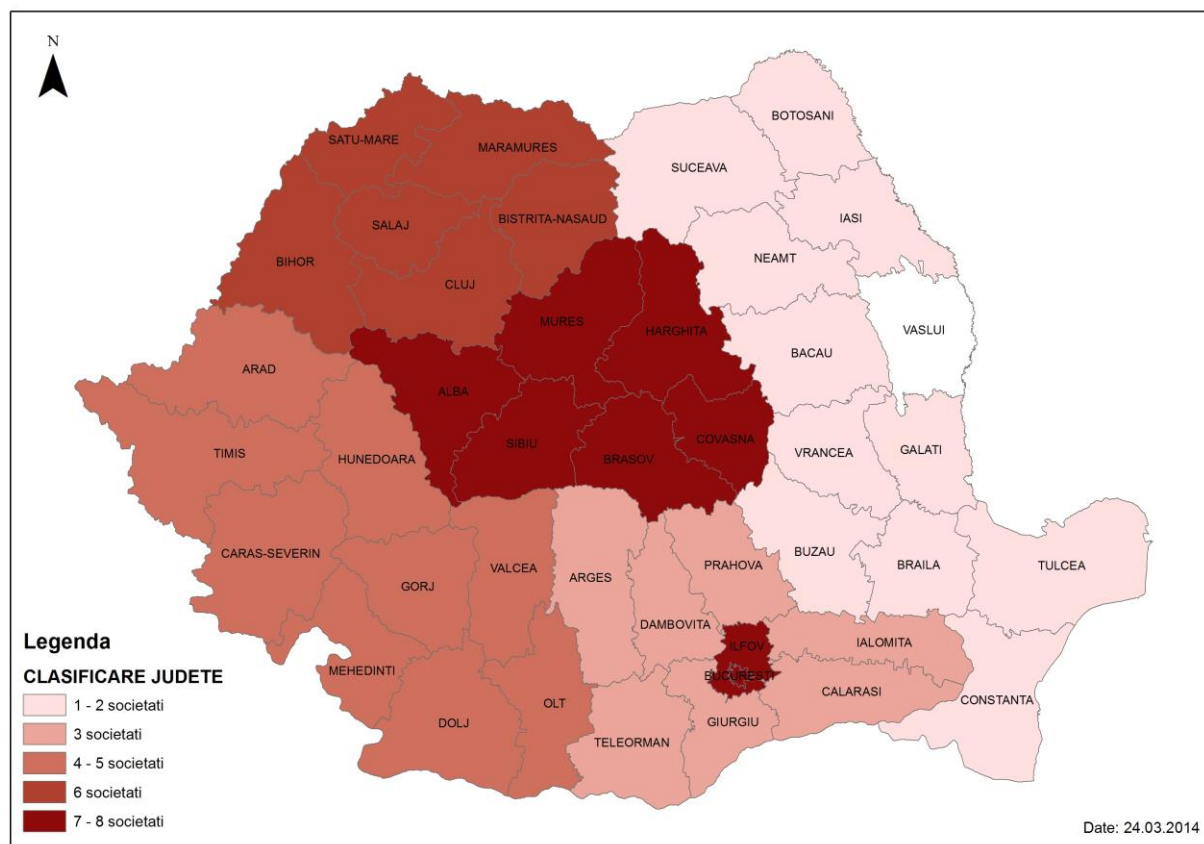
În harta de mai jos este prezentat gradul de alimentare cu gaze naturale a județelor României

Autorizarea operatorilor economici și a personalului de specialitate

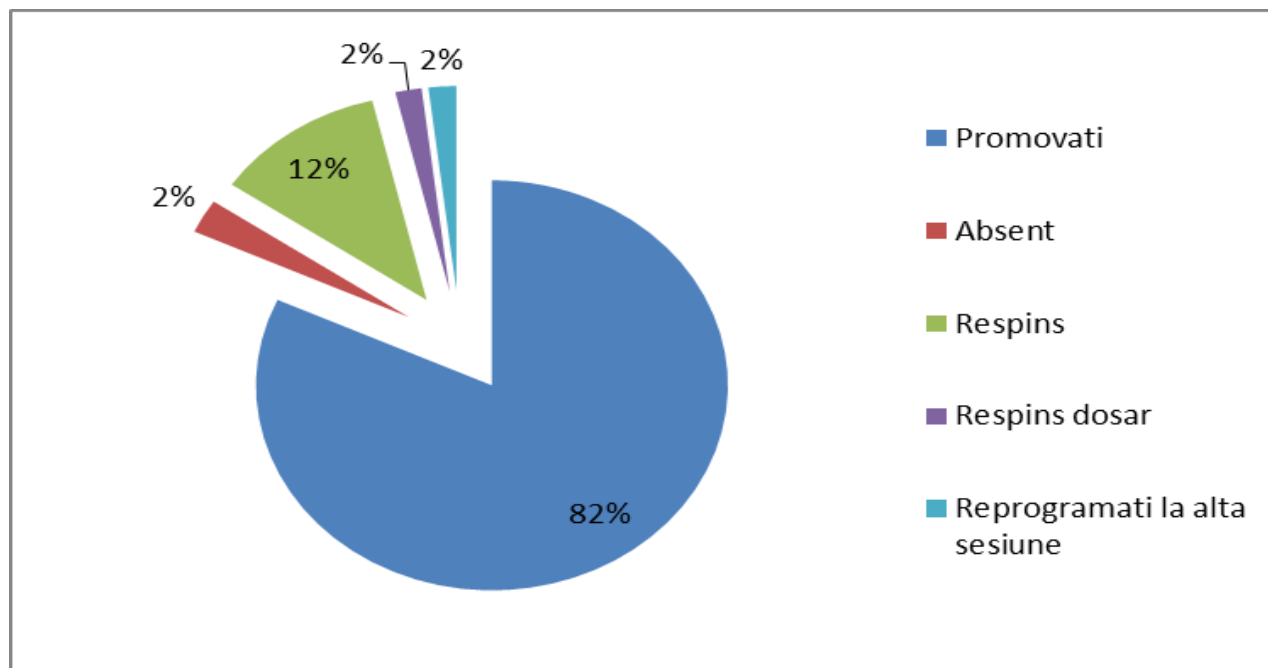
În perioada de referință, în baza prevederilor *Regulamentului pentru autorizarea și verificarea agenților economici care desfășoară activități de proiectare, execuție și exploatare în sectorul gazelor naturale*, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 89/2009, ANRE a continuat activitatea de autorizare a operatorilor economici care desfășoară activități de proiectare, execuție și exploatare în sectorul gazelor naturale.

Astfel, un număr de 278 de firme au fost autorizate pentru a desfășura una sau mai multe din activitățile precizate mai sus, ANRE acordând acestora un număr de 533 autorizații, iar 7 dintre solicitări au fost respinse.

Ca urmare a aplicării prevederilor *Regulamentului pentru autorizarea și verificarea agenților economici care desfășoară activități de proiectare, execuție și exploatare în sectorul gazelor naturale*, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 89/2009, precum și în scopul creșterii competenței profesionale în sectorul gazelor naturale, în cursul anului 2013, ANRE a organizat 3 sesiuni de examene pentru autorizare/reautorizarea persoanelor fizice care desfășoară activități de proiectare, execuție și exploatare în sectorul gazelor naturale. În urma promovării examenelor de autorizare, un număr de 5953 de persoane au dobândit calitatea de instalator autorizat.

Situația persoanelor fizice participante la examenele organizate de ANRE este prezentată mai jos:

Conform prevederilor *Regulamentului pentru atestarea verificatorilor de proiecte și a experților tehnici pentru obiectivele/sistemele din sectorul gazelor naturale*, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 22/10.04.2013, cu modificările ulterioare, au fost atestați un număr de 10 experți tehnici și 61 de verificatori de proiecte pentru obiectivele/sistemele din sectorul gazelor naturale.

Avize de principiu

În conformitate cu prevederile *Metodologiei privind elaborarea studiilor de fezabilitate și solicitarea avizului ANRE în vederea inițierii procesului de atribuire a concesiunii serviciului public de distribuție a gazelor naturale* aprobat prin Ordinul ANRE nr. 37/07.06.2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 338 din 10 iunie 2013, au fost emise 2 avize.

În conformitate cu prevederile art. 104 alin. (6) din *Legea Energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.485 din 16 iulie 2012, au fost emise un număr de 7 avize pozitive pentru una sau mai multe localități aparținătoare unității administrativ-teritoriale, din cadrul căreia, pentru cel puțin o localitate, serviciul de distribuție a fost deja concesionat; extinderea zonei concesionate se realizează prin act adițional la contractul de concesiune încheiat cu concesionarul din zona respective.

Un număr de 16 documentații depuse în anul 2013 sunt în curs de analiză, în faza de solicitare completări, pentru obținerea avizului ANRE în vederea inițierii procesului de atribuire a concesiunii serviciului public de distribuție a gazelor naturale.

În baza prevederilor *Procedurii privind alimentarea cu gaze naturale a consumatorului izolat tip A*, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 36/07.06.2013, au fost emise 11 avize de principiu operatorilor economici titulari ai licențelor de operare a sistemului de distribuție a gazelor naturale pentru

consumatorii izolați al căror loc de consum este amplasat într-o zonă administrativ teritorială al cărui serviciu public de distribuție a gazelor naturale nu a fost concesionat.

În baza prevederilor *Procedurii privind alimentarea cu gaze naturale a consumatorului izolat tip B*, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 44/27.06.2013, au fost emise 7 avize de principiu operatorilor economici titulari ai licenței de operare a sistemului de distribuție a gazelor naturale pentru consumatorii izolați al căror loc de consum este amplasat într-o zonă administrativ teritorială al cărui serviciu public de distribuție a gazelor naturale este concesionat de un alt operator economici titular ai licenței de operare a sistemului de distribuție a gazelor naturale.

Un număr de 3 documentații, depuse în anul 2013 sunt în curs de analiză, în faza de solicitare completări, pentru obținerea avizului de principiu pentru consumator izolat tip B.

Ca urmare a aplicării prevederilor *Metodologiei de selectare a furnizorilor de formare profesională în sectorul gazelor naturale*, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 45/28.06.2013, au fost emise 3 avize pentru 3 furnizori de formare profesională în vederea organizării și desfășurării cursurilor de specialitate pentru persoanele fizice care desfășoară activități de verificare a proiectelor sau de expertiză tehnică în sectorul gazelor naturale.

Un număr de 4 documentații, depuse în anul 2013 sunt în curs de analiză, în faza de solicitare completări, pentru obținerea avizului de furnizor de formare profesională în vederea organizării și desfășurării cursurilor de specialitate pentru persoanele fizice care desfășoară activități de verificare a proiectelor sau de expertiză tehnică în sectorul gazelor naturale.

Au fost analizate planurile de investiții ale operatorilor economici titulari ai licenței de operare a sistemului de distribuție și a sistemului de transport al gazelor naturale.

IV.1.2. SEPARAREA ACTIVITĂȚILOR

Potrivit prevederilor din Legea energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012, operatorul de transport și de sistem se organizează și funcționează după modelul **operator de sistem independent** (ISO). Ca urmare, pentru îndeplinirea prevederilor privind desemnarea și certificarea operatorilor de transport și de sistem din Directiva 2009/73/CE, ANRE:

- a verificat condițiile de certificare cuprinse în lege, prin raportare la acest model de certificare
- a aprobat certificarea preliminară a Societății Naționale de Transport gaze Naturale “Transgaz”- SA Mediaș ca operator de transport și de sistem al Sistemului național de transport al gazelor naturale, prin Decizia ANRE nr. 2400/14.08.2013. Decizia de certificare preliminară a fost emisă cu includerea unei condiții rezolutorii, cu condiția ca operatorul de transport și de sistem să facă dovada că îndeplinește în totalitate condițiile prevăzute în Legea energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012.
- a notificat Comisiei Europene decizia de certificare preliminară, împreună cu toate informațiile și documentele aferente.

În conformitate cu procedura prevăzută în Regulamentul (CE) nr. 715/2009, Comisia Europeană a examinat decizia de certificare preliminară notificată și a transmis ANRE Avizul C (2013)8485 din 25.11.2013 cu privire la compatibilitatea deciziei cu articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul (CE)

nr. 715/2009 și al articolului 10 din Directiva 2009/73/CE. Avizul a fost publicat pe pagina de internet al Comisiei Europene. Potrivit avizului, Comisia Europeană consideră că modelul ISO nu este cea mai potrivită alegere întrucât gradul de separare între autoritățile publice, care trebuie să existe în cazurile de aplicare a modelului ISO, nu a fost atins, și declară că modelul de separare a drepturilor de proprietate în cadrul statului ar fi o alternativă care să permită separarea efectivă a activităților de transport de interesele statului în materie de producere și furnizare de energie electrică. Comisia Europeană a recomandat ANRE să acționeze în cooperare cu organismele relevante ale statului român în sensul separării drepturilor de proprietate asupra Societății Naționale de Transport gaze Naturale “Transgaz” - SA Mediaș prin aplicarea articolului 9 alineatul (6) din directiva privind gazele naturale, care să permită separarea efectivă între competențele autorităților statului. Ca urmare, ANRE a comunicat principalelor instituții ale statului român cu atribuții în domeniu (Primului ministru al României, Președintelui Senatului României, Președintelui Camerei Deputaților, Ministrului economiei, Ministrului finanțelor publice, Ministrului afacerilor externe, Ministrului delegat pentru energie), măsurile care se impun a fi adoptate de în vederea certificării și cu textul unei propuneri de act normativ, prin adoptarea căruia să fie puse în aplicare măsurile necesare certificării.

ANRE a adoptat decizia finală de certificare în termen de două luni de la primirea avizului Comisiei, cu considerarea observațiilor formulate de Comisie. Astfel, prin **Ordinul ANRE nr. 3/2014**, a fost certificată Societatea Națională de Transport gaze Naturale “Transgaz” - SA Mediaș cu menținerea clauzei rezolutorii, certificarea fiind condiționată de îndeplinirea, în termen de 6 luni, a măsurilor prevăzute în ordin. Ordinul ANRE a fost comunicat Comisiei Europene.

De asemenea, în cursul anului 2013 a fost emisă și **Decizia ANRE nr. 2052/12.07.2013** de certificare preliminară a Companiei NABUCCO Gas Pipeline Internațional GmbH ca operator de transport și de sistem pentru tronsonul românesc al gazoductului Nabucco, decizie publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 430 din 15 iulie 2013.

IV.2. REGLEMENTĂRI TEHNICE

În cursul anului 2013 au fost elaborate și aprobate următoarele reglementări:

1. Regulamentul de organizare și funcționare al Comisiei tehnice de avizare a studiilor de fezabilitate întocmite în vederea concesiunii serviciului de distribuție a gazelor naturale și de emitere a avizelor conforme pentru operatorii economici din sectorul gazelor naturale, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 25/23.05.2013;
2. Metodologia de selectare a furnizorilor de formare profesională, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 45/28.06.2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 412 din 8 iulie 2013;
3. Metodologia privind elaborarea studiilor de fezabilitate și solicitarea avizului ANRE în vederea inițierii procesului de atribuire a concesiunii serviciului public de distribuție a gazelor naturale, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 37/07.06.2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 338 din 10 iunie 2013;
4. Procedura privind alimentarea cu gaze naturale a consumatorului izolat tip A, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 36/07.06.2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 338 din 10 iunie 2013;
5. Procedura privind alimentarea cu gaze naturale a consumatorului izolat tip B, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 44/27.06.2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 412 din 8 iulie 2013;

6. Regulamentul pentru atestarea verificatorilor de proiecte și a experților tehnici pentru obiectivele/sistemele din sectorul gazelor naturale, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 22/10.04.2013, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 233 din 23 aprilie 2013;
7. Regulamentul privind organizarea și desfășurarea examenului de atestare a verificatorilor de proiecte și a experților tehnici pentru obiectivele/sistemele din sectorul gazelor naturale, aprobat prin Decizie ANRE nr. 222 din 29.04.2013
8. Codul tehnic al gazelor naturale lichefiate, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 109/18.12.2013, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 840 din 30 decembrie 2013;
9. Ordinul ANRE nr. 111/2013 pentru modificarea și completarea Normelor Tehnice pentru proiectarea, executarea și exploatarea sistemelor de alimentare cu gaze naturale, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 5/2009, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 828 din 23 decembrie 2013;
10. Ordinul ANRE nr. 110/2013 pentru modificarea și completarea Normelor tehnice pentru proiectarea și execuția conductelor de alimentare din amonte și de transport gaze naturale, aprobate prin Decizia ANRE nr. 1220/2006, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 828 din 23 decembrie 2013;
11. Regulamentul pentru acordarea autorizațiilor de înființare și a licențelor în sectorul gazelor naturale, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 34/31.05.2013, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 427 din 15 iulie 2013;
12. Normele tehnice pentru proiectarea și execuția conductelor de transport gaze naturale, aprobate prin Ordinul ANRE nr. 118/20.12.2013 publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 171 din 10 martie 2014;
13. Convenție-cadru privind stabilirea parametrilor tehnologici aferenți punctelor fizice de intrare în/ieșire din Sistemul național de transport al gazelor naturale, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 79/30.10.2013, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 707 din 08 noiembrie 2013;
14. Ordinul ANRE nr. 66/2013 pentru aprobarea punctelor relevante ale Sistemului național de transport al gazelor naturale, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 541 din 27 august 2013.

Lucrări elaborate în cursul anului 2013 care se află în faza de proiect/document de discuție sunt următoarele:

1. Procedura privind avizarea de principiu a sistemelor de distribuție închise a gazelor naturale;
2. Metodologia de calcul a consumurilor tehnologice din sistemele de distribuție a gazelor naturale;
3. Normă tehnică pentru odorizarea cu etilmercaptan a gazelor naturale predate din sistemul național de transport a gazelor naturale;
4. Normativ de proiectare, execuție, operare, întreținere, și reparare a sistemelor de depozitare și distribuție a gazelor petroliere lichefiate utilizate drept combustibil pentru autovehicule;
5. Metodologia de stabilire a tarifelor reglementate pentru activitățile conexe desfășurate de către operatorii licențiați în sectorul gazelor naturale – grup de lucru la nivel de ANRE;
6. Procedură privind elaborarea studiului tehnico-economic necesar finanțării obiectivelor din sectorul gazelor naturale – grup de lucru la nivel de ANRE;
7. Procedură privind recuperarea sumei investite de către solicitant la realizarea obiectivului din sectorul gazelor naturale - grup de lucru la nivel de ANRE.

IV.3. REGLEMENTAREA ACTIVITĂȚILOR DE REȚEA, ÎNMAGAZINARE ȘI FURNIZARE

Piața internă a gazelor naturale este formată din:

- a) **piața concurențială** care cuprinde totalitatea tranzacțiilor comerciale, **angro** (între furnizori) sau cu **amănuntul** (între furnizori și clienți eligibili). În piața concurențială, prețurile se formează pe baza cererii și a ofertei, ca rezultat al mecanismelor concurențiale;
- b) **piața reglementată** care cuprinde activitățile cu caracter de monopol natural, activitățile conexe acestora și furnizarea la preț reglementat și în baza contractelor - cadru. În piața reglementată, sistemele de prețuri și tarife se stabilesc de ANRE.

IV.3.1. APROBAREA PREȚURILOR ȘI TARIFELOR REGLEMENTATE

Tarife de transport

În intervalul **1 septembrie 2009 – 31 martie 2013** tarifele de transport practicate de operatorul SNTGN TRASNGAZ SA s-au menținut la același nivel.

Începând cu data de **1 aprilie 2013** au fost introduse **tarife de transport pe tipuri de servicii**, după cum urmează: **servicii ferme pentru contracte cu durata mai mare de un an, servicii întreruptibile pentru contracte cu durata mai mare de un an, servicii ferme pentru contracte cu durata mai mică de un an, diferențiate pe zi, lună și trimestru, servicii backhaul.**

Aceste tarife sunt introduse pentru prima dată în România, conform prevederilor din Regulamentul (CE) nr. 715/2009 al Parlamentului European și al Consiliului privind condițiile de acces la rețelele pentru transportul gazelor naturale.

Tarifele în vigoare, practicate la data întocmirii prezentului raport de către operatorii licențiați în sectorul gazelor naturale, pentru activitatea de transport a gazelor naturale sunt următoarele:

(1) Tariful pentru prestarea serviciilor ferme de transport al gazelor naturale prin Sistemul Național de Transport în perioada 1 iulie 2013 – 30 iunie 2014, în cazul contractelor de transport încheiate pe un an gazier ori pe multiplu de ani gazieri, se stabilește după cum urmează:

- a) componenta fixă de rezervare a capacității pentru servicii ferme – 1,42 lei/MWh/h;
- b) componenta volumetrică pentru cantitatea transportată pentru sistemele de distribuție – 7,30 lei/MWh transportat;
- c) componenta volumetrică pentru cantitatea transportată numai prin Sistemul Național de Transport – 8,19 lei/MWh transportat;

(2) Tariful pentru prestarea serviciilor întreruptibile de transport al gazelor naturale prin Sistemul Național de Transport în perioada 1 iulie 2013 – 30 iunie 2014, în cazul contractelor de transport încheiate pe un an gazier ori pe multiplu de ani gazieri, se stabilește după cum urmează:

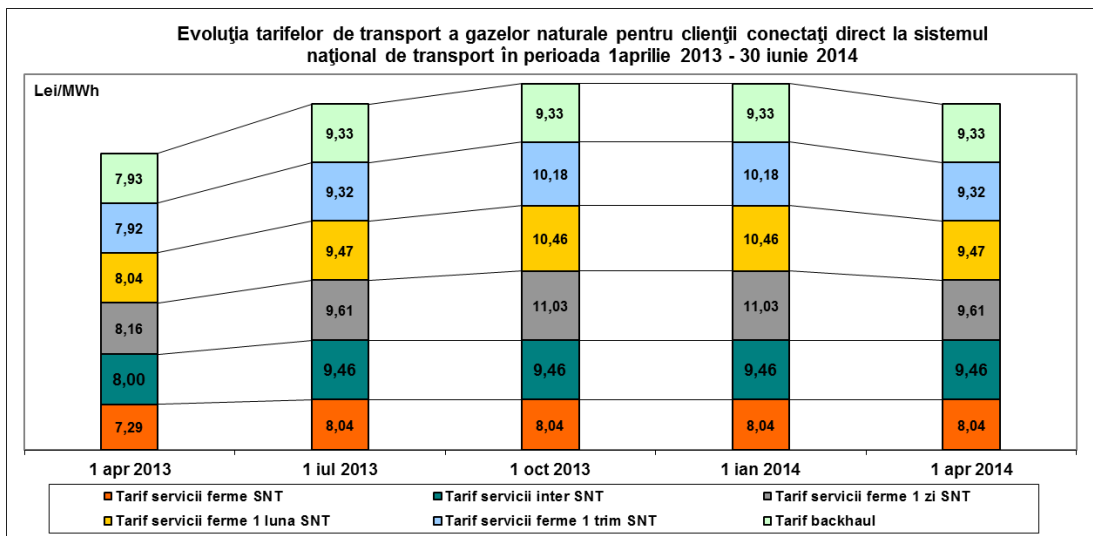
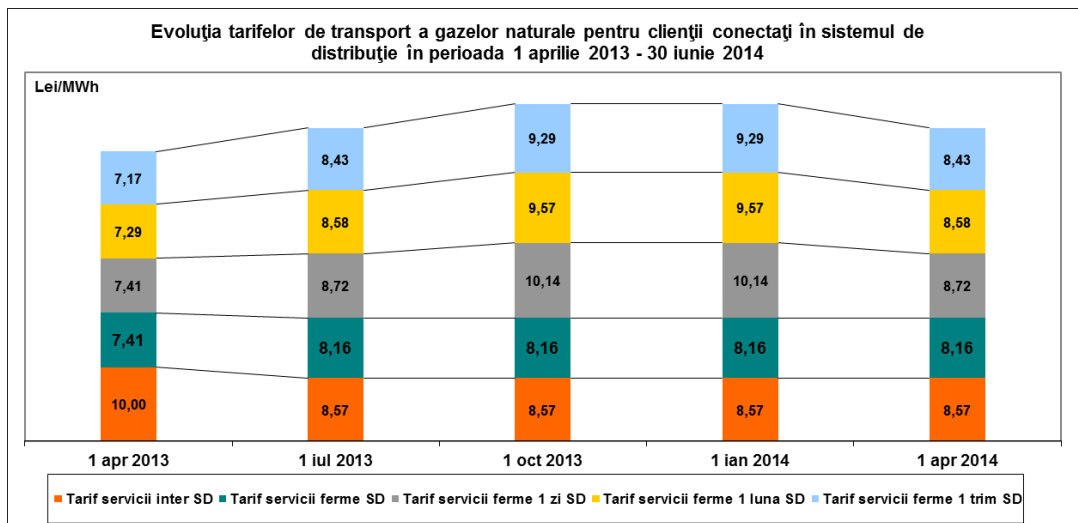
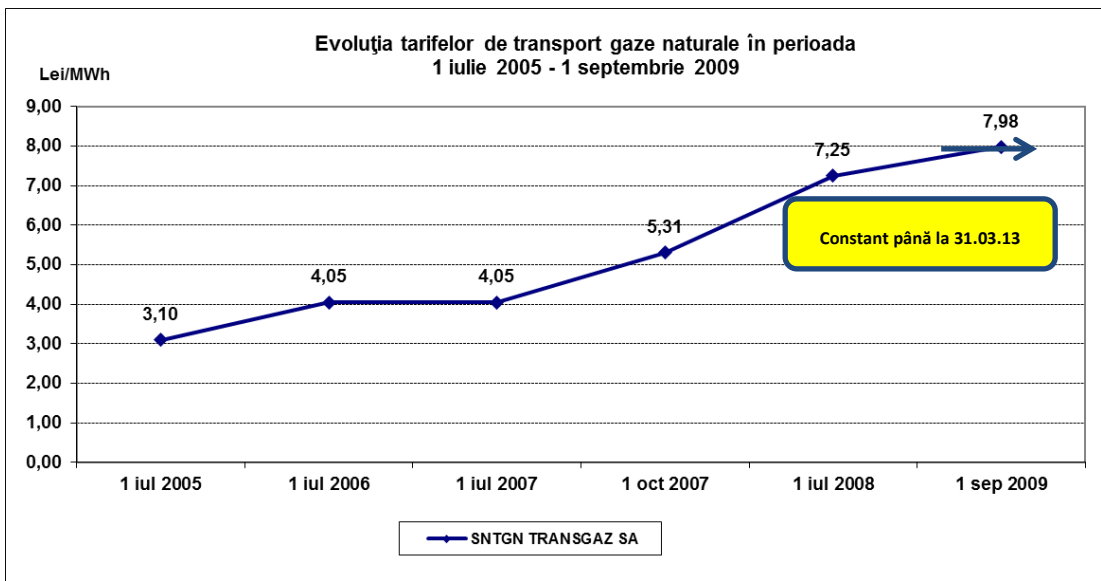
- a) componenta fixă de rezervare a capacității pentru servicii întreruptibile – 1,27 lei/MWh/h;
- b) componenta volumetrică pentru cantitatea transportată pentru sistemele de distribuție – 7,30 lei/MWh transportat;

c) componenta volumetrică pentru cantitatea transportată numai prin Sistemul Național de transport – 8,19 lei/MWh transportat;

(3) Tariful pentru prestarea serviciilor de transport al gazelor naturale prin Sistemul Național de Transport în perioada 1 iulie 2013 – 30 iunie 2014, în cazul contractelor de transport încheiate pe o perioadă mai mică de un an gazier, se stabilește după cum urmează :

Denumire componentă tarif pentru prestarea serviciilor de transport al gazelor naturale prin Sistemul Național de Transport	Valoare componentă tarif aferentă perioadei de aplicare			
	1 iulie 2013 - 30 septembrie 2013	1 octombrie 2013 - 31 decembrie 2013	1 ianuarie 2014 - 31 martie 2014	1 aprilie 2014 - 30 iunie 2014
a) componenta fixă de rezervare a capacității pentru servicii ferme pe zi - lei/MWh/h	1,42	2,84	2,84	1,42
b) componenta fixă de rezervare a capacității pentru servicii ferme pe lună - lei/MWh/h	1,28	2,27	2,27	1,28
c) componenta fixă de rezervare a capacității pentru servicii ferme pe trimestru - lei/MWh/h	1,13	1,99	1,99	1,13
d) componenta volumetrică pentru cantitatea transportată pentru sistemele de distribuție - lei/MWh transportat	7,30	7,30	7,30	7,30
e) componenta volumetrică pentru cantitatea transportată numai prin Sistemul Național de Transport - lei/MWh transportat	8,19	8,19	8,19	8,19

(4) Tariful pentru serviciile de transport al gazelor naturale de tip backhaul, prestate în punctele de interconectare a Sistemului Național de Transport cu sistemele de transport din statele membre ale U.E. în baza contractelor de transport încheiate pe o perioadă mai mică ori mai mare de un an gazier, în perioada 1 iulie 2013 – 30 iunie 2014 este în valoare de 1,14 lei/MWh/h, reprezentând componenta fixă pentru rezervarea de capacitate de tip backhaul.

Tarife de distribuție

Urmare a aprobării Ordinului ANRE nr. 42/2013, pentru toți cei 39 operatori de distribuție licențiați, la data de 1 iulie 2013 ANRE a indexat tarifele de distribuție în vigoare cu rata inflației realizată în anul precedent, determinată pe baza datelor statistice publicate pe site-ul www.insse.ro, respectiv cu 4,95%.

Tarifele de distribuție, în vigoare începând cu data de 1 iulie 2013, sunt următoarele:

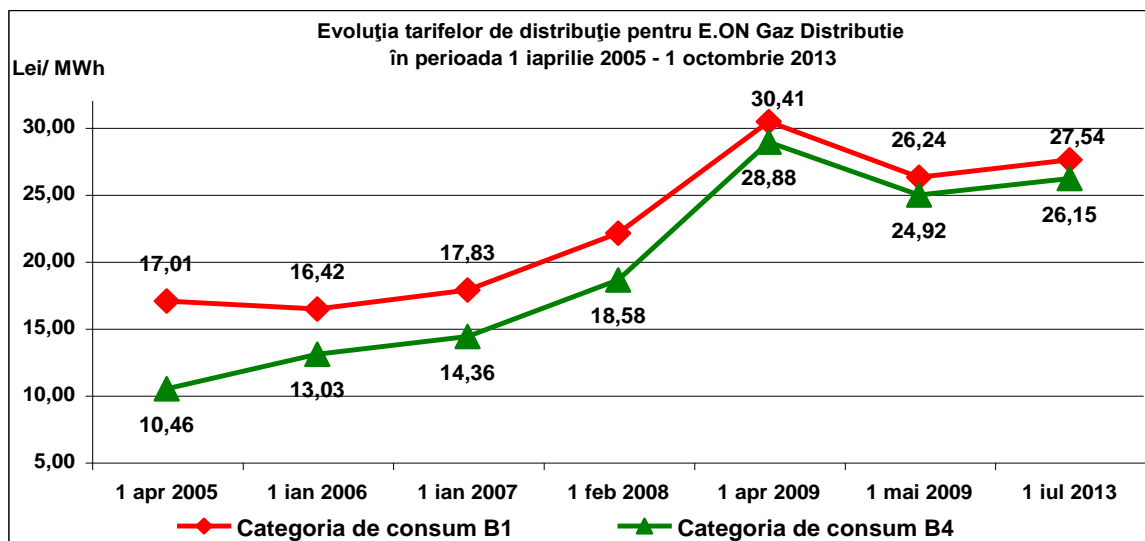
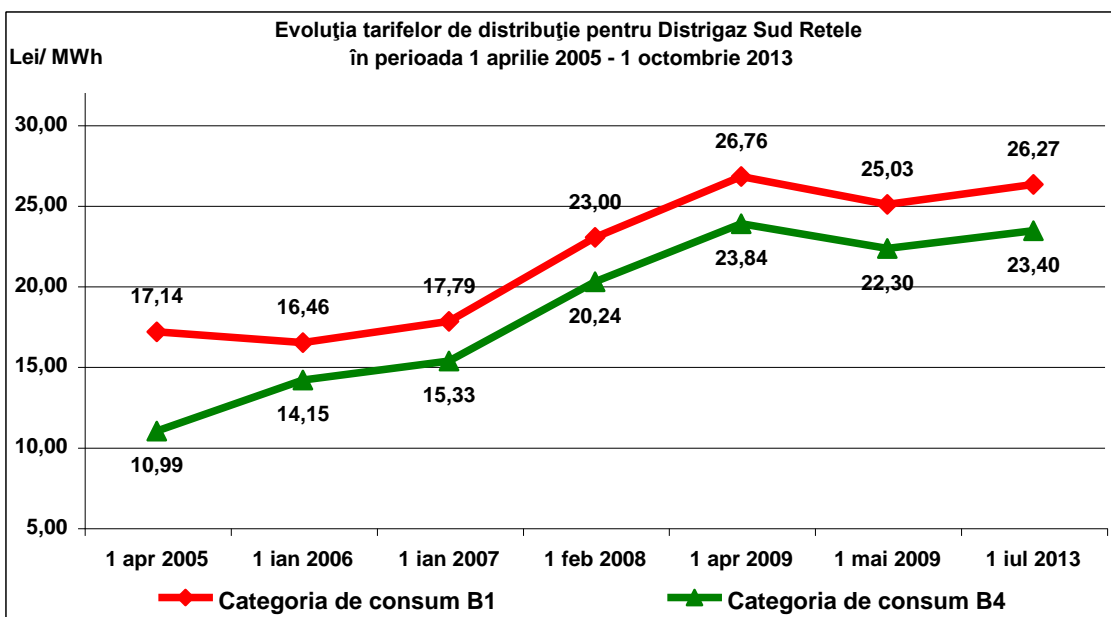
- tarifele reglementate pentru activitatea de distribuție a gazelor naturale realizată de S.C. DISTRIGAZ SUD REȚELE - S.R.L.

Categoria de consumatori	Lei/ MWh
B. Consumatori finali conectați în sistemul de distribuție	
B.1. Cu un consum până la 23,25 MWh	26,27
B.2. Cu un consum anual între 23,26 MWh și 116,28 MWh	26,23
B.3. Cu un consum anual între 116,29 MWh și 1.162,78 MWh	24,51
B.4. Cu un consum anual între 1.162,79 MWh și 11.627,78 MWh	23,40
B.5. Cu un consum anual între 11.627,79 MWh și 116.277,79 MWh	21,82
B.6. Cu un consum anual peste 116.277,79 MWh	20,56

- tarifele reglementate pentru activitatea de distribuție a gazelor naturale realizată de S.C. E.ON GAZ DISTRIBUȚIE - S.A.

Categoria de consumatori	Lei/ MWh
B. Consumatori finali conectați în sistemul de distribuție	
B.1. Cu un consum până la 23,25 MWh	27,54
B.2. Cu un consum anual între 23,26 MWh și 116,28 MWh	27,37
B.3. Cu un consum anual între 116,29 MWh și 1.162,78 MWh	27,22
B.4. Cu un consum anual între 1.162,79 MWh și 11.627,78 MWh	26,15
B.5. Cu un consum anual între 11.627,79 MWh și 116.277,79 MWh	25,62
B.6. Cu un consum anual peste 116.277,79 MWh	24,82

Graficele de mai jos reflectă evoluția în timp a tarifelor de distribuție a gazelor naturale, începând cu 1 aprilie 2005 și până în prezent.

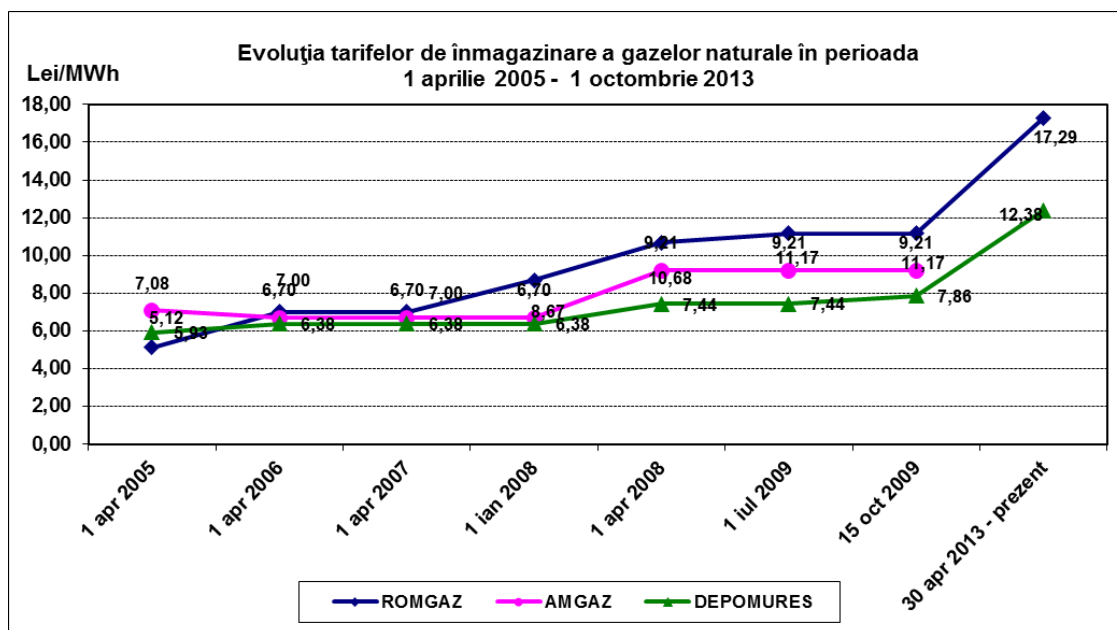
Tarife de înmagazinare

În baza prevederilor Ordinului ANRE nr. 22/2012 de aprobare a *Metodologiei pentru aprobarea prețurilor și stabilirea tarifelor reglementate în sectorul gazelor naturale*, cu modificările și completările ulterioare, ANRE a aprobat, pentru operatorii licențiați pentru desfășurarea activității de înmagazinare subterană SC DEPOMUREȘ SA Târgu Mureș și SNGN ROMGAZ SA Mediaș prin

sucursala Ploiești, venitul total, venitul reglementat și componentele volumetrice, de injecție și extracție subterană a gazelor naturale, și componenta fixă de rezervare de capacitate aferente tarifului pentru prestarea serviciului de înmagazinare subterană, pentru primul an 01.04.2012 – 31.03.2013 și pentru anul al doilea 01.04.2013 – 31.03.2014 al celei de a III-a perioade de reglementare, prin Ordinele ANRE nr. 25/2013 și nr. 26/2013.

Tarifele în vigoare, practicate la data întocmirii prezentului raport de către operatorii licențiați în sectorul gazelor naturale, pentru activitatea de înmagazinare a gazelor naturale sunt următoarele:

Componenta de tarif	U.M.	Societatea Națională de Gaze Naturale Romgaz S.A. Mediaș	Societatea Comercială “Depomureș” - S.A. Târgu Mureș
Componentă fixă pentru rezervarea capacității	Lei / MWh / ciclu complet de înmagazinare	13,12	8,01
Componenta volumetrică pentru injecția gazelor naturale	Lei / MWh	2,37	3,10
Componenta volumetrică pentru extracția gazelor naturale	Lei / MWh	1,80	1,27

Administrarea piețelor centralizate

Conform documentelor aprobate și publicate în Monitorul Oficial, tarifele pentru cei doi operatori licențiați de pe piața centralizată de gaze naturale sunt următoarele:

1. Structura tarifului reglementat practicat de operatorul licențiat al pieței centralizate din sectorul gazelor naturale - Societatea Bursa Româna de Mărfuri (Romanian Commodities Exchange)

Denumire componentă tarif	U.M.	Valoare
Tarif de înscriere aplicat la înregistrarea participanților la piața centralizată	Lei/participant/an	450
Tarif de administrare a pieței centralizate de gaze naturale	Lei/ofertă	1.000

2. Structura tarifului reglementat practicat de operatorul licențiat al pieței centralizate din sectorul gazelor naturale - Operatorul Pieței de Energie Electrica și de Gaze Naturale "OPCOM" – SA

Denumire componentă tarif	U.M.	Valoare
Tarif de înscriere aplicat la înregistrarea participanților la piața centralizată	Lei/participant/an	394
Tarif de administrare a pieței centralizate de gaze naturale	Lei/ofertă	821

Activitatea de furnizare reglementată a gazelor naturale

Prețurile finale reglementate, în vigoare începând cu data de 1 octombrie 2013, sunt următoarele:

1) Prețurile finale reglementate pentru furnizarea gazelor naturale în regim reglementat realizată de S.C. GDF SUEZ ENERGY ROMANIA S.A. **pentru consumatorii casnici** și producătorii de energie termică, numai pentru cantitatea de gaze naturale utilizată la producerea de energie termică în centralele de cogenerare și în centralele termice destinată consumului populației

Categoria de consumatori	Lei/ MWh
A. Consumatori finali conectați direct la sistemul de transport	
A.1 Consum anual până la 1.162,78 MWh	87,90
A.2 Consum anual între 1.162,79 MWh și 11.627,78 MWh	86,85
A.3 Consum anual între 11.627,79 MWh și 116.277,79 MWh	86,39
A.4 Consum anual între 116.277,80 MWh și 1.162.777,87 MWh	0,00
A.5 Consum anual peste 1.162.777,87 MWh	0,00
B. Consumatori finali conectați în sistemul de distribuție	
B.1. Cu un consum până la 23,25 MWh	110,75
B.2. Cu un consum anual între 23,26 MWh și 116,28 MWh	110,58
B.3. Cu un consum anual între 116,29 MWh și 1.162,78 MWh	108,52
B.4. Cu un consum anual între 1.162,79 MWh și 11.627,78 MWh	107,41
B.5. Cu un consum anual între 11.627,79 MWh și 116.277,79 MWh	105,86
B.6. Cu un consum anual peste 116.277,79 MWh	104,39

2) Prețurile finale reglementate pentru furnizarea gazelor naturale în regim reglementat realizată de S.C. GDF SUEZ ENERGY ROMANIA S.A. **pentru consumatorii noncasnici** de gaze naturale, cu excepția producătorilor de energie termică, pentru cantitatea de gaze naturale utilizată la producerea de energie termică în centralele de cogenerare și în centralele termice care este destinată consumului populației

Categoria de consumatori	Lei/ MWh
A. Consumatori finali conectați direct la sistemul de transport	
A.1 Consum anual până la 1.162,78 MWh	122,45
A.2 Consum anual între 1.162,79 MWh și 11.627,78 MWh	121,40
A.3 Consum anual între 11.627,79 MWh și 116.277,79 MWh	120,94
A.4 Consum anual între 116.277,80 MWh și 1.162.777,87 MWh	0,00
A.5 Consum anual peste 1.162.777,87 MWh	0,00
B. Consumatori finali conectați în sistemul de distribuție	
B.1. Cu un consum până la 23,25 MWh	145,30
B.2. Cu un consum anual între 23,26 MWh și 116,28 MWh	145,13
B.3. Cu un consum anual între 116,29 MWh și 1.162,78 MWh	143,07
B.4. Cu un consum anual între 1.162,79 MWh și 11.627,78 MWh	141,96
B.5. Cu un consum anual între 11.627,79 MWh și 116.277,79 MWh	140,41
B.6. Cu un consum anual peste 116.277,79 MWh	138,94

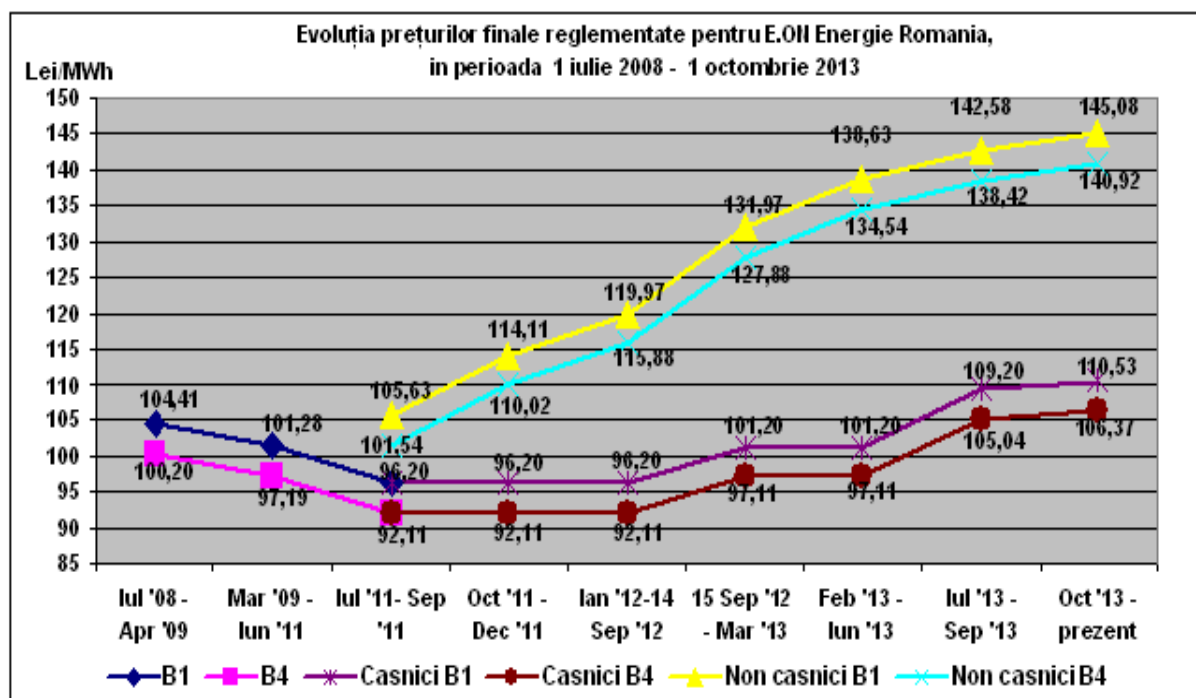
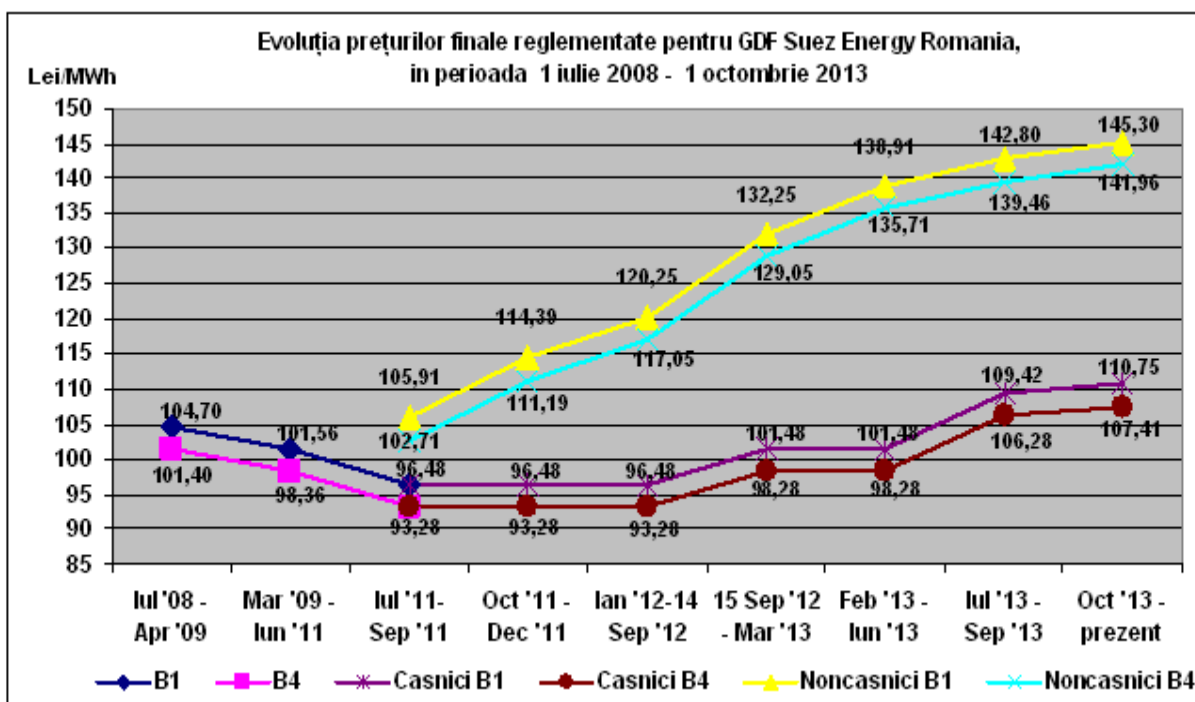
3) Prețurile finale reglementate pentru furnizarea gazelor naturale în regim reglementat realizată de S.C. E.ON ENERGIE ROMANIA S.A. **pentru consumatorii casnici** și producătorii de energie termică, numai pentru cantitatea de gaze naturale utilizată la producerea de energie termică în centralele de cogenerare și în centralele termice destinată consumului populației

Categoria de consumatori	Lei/ MWh
A. Consumatori finali conectați direct la sistemul de transport	
A.1 Consum anual până la 1.162,78 MWh	87,21
A.2 Consum anual între 1.162,79 MWh și 11.627,78 MWh	86,99
A.3 Consum anual între 11.627,79 MWh și 116.277,79 MWh	86,81
A.4 Consum anual între 116.277,80 MWh și 1.162.777,87 MWh	0,00
A.5 Consum anual peste 1.162.777,87 MWh	0,00
B. Consumatori finali conectați în sistemul de distribuție	
B.1. Cu un consum până la 23,25 MWh	110,53
B.2. Cu un consum anual între 23,26 MWh și 116,28 MWh	107,56
B.3. Cu un consum anual între 116,29 MWh și 1.162,78 MWh	106,95
B.4. Cu un consum anual între 1.162,79 MWh și 11.627,78 MWh	106,37
B.5. Cu un consum anual între 11.627,79 MWh și 116.277,79 MWh	105,66
B.6. Cu un consum anual peste 116.277,79 MWh	104,03

4) Prețurile finale reglementate pentru furnizarea gazelor naturale în regim reglementat realizată de S.C. E.ON ENERGIE ROMANIA S.A. **pentru consumatorii noncasnici** de gaze naturale, cu excepția producătorilor de energie termică, pentru cantitatea de gaze naturale utilizată la producerea de energie termică în centralele de cogenerare și în centralele termice care este destinată consumului populației

Categoria de consumatori	Lei/ MWh
A. Consumatori finali conectați direct la sistemul de transport	
A.1 Consum anual până la 1.162,78 MWh	121,76
A.2 Consum anual între 1.162,79 MWh și 11.627,78 MWh	121,54
A.3 Consum anual între 11.627,79 MWh și 116.277,79 MWh	121,36
A.4 Consum anual între 116.277,80 MWh și 1.162.777,87 MWh	0,00
A.5 Consum anual peste 1.162.777,87 MWh	0,00
B. Consumatori finali conectați în sistemul de distribuție	
B.1. Cu un consum până la 23,25 MWh	145,08
B.2. Cu un consum anual între 23,26 MWh și 116,28 MWh	142,11
B.3. Cu un consum anual între 116,29 MWh și 1.162,78 MWh	141,50
B.4. Cu un consum anual între 1.162,79 MWh și 11.627,78 MWh	140,92
B.5. Cu un consum anual între 11.627,79 MWh și 116.277,79 MWh	140,21
B.6. Cu un consum anual peste 116.277,79 MWh	138,58

Graficele următoare reflectă evoluția în timp a prețurilor finale reglementate la gaze naturale, începând cu 1 iulie 2008 și până în prezent.

IV.3.2. MODIFICĂRI ALE CADRULUI DE REGLEMENTARE ÎN CURSUL ANULUI 2013

Ordinul nr. 3/2013 pentru modificarea ordinelor ANRE privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale.

Prin acest ordin au fost stabilite prețurile finale reglementate pentru operatorii care prestează activitatea de furnizare reglementată, prețuri care au intrat în vigoare începând cu data de 1 februarie 2013. Acestea au fost majorate cu circa 5% pentru consumatorii noncasnici, în conformitate cu angajamentele asumate de Guvernul României față de F.M.I., B.M. și C.E. și concretizate în Memorandumul privind calendarul de eliminare a prețurilor reglementate la gaze naturale aprobat în ședința de guvern din luna iunie 2012. Prețurile finale reglementate pentru consumatorii casnici au rămas nemodificate, la nivelul celor în vigoare la acea dată.

Ordinul nr. 4/2013 pentru aprobarea Metodologiei privind determinarea anuală a nivelului stocului minim de gaze naturale pentru titularii licențelor de furnizare și a nivelului stocului de gaze naturale pentru titularul licenței de operare a Sistemului național de transport al gazelor naturale.

Având în vedere aspectele problematice evidențiate în cursul aplicării practice a prevederilor Ordinului ANRE nr. 91/2009 pentru aprobarea Metodologiei privind determinarea anuală a nivelului stocului minim pentru titularii licențelor de furnizare și a nivelului stocului de gaze naturale pentru operatorul Sistemului național de transport al gazelor naturale, ANRE a procedat la revizuirea acestei metodologii, fiind introduse elemente noi referitoare la:

- fundamentarea nivelului stocului minim total de gaze naturale și a defalcării acestuia pe fiecare operator economic deținător al licenței de furnizare și pe fiecare piață (reglementată, respectiv, concurențială) pe baza cantităților de gaze naturale efectiv furnizate de către titularii licențelor de furnizare, defalcate pentru piața reglementată și pentru piața concurențială, și a cotelor de piață deținute de aceștia pe piața reglementată și/sau pe piața concurențială, după caz, în anul anterior celui pentru care se stabilește stocul de gaze naturale și nu pe baza prognozelor de consum înaintate de furnizori;
- un mecanism care permite, în orice moment, ajustarea obligației de constituire a stocului minim de gaze naturale aferentă fiecărui furnizor în cazul în care clienții finali cu consumuri semnificative își exercită dreptul de schimbare a furnizorului. Documentația solicitată în procesul de ajustare a obligației de constituire a stocului minim contribuie atât la asigurarea unui nivel ridicat de certitudine a datelor și informațiilor pe baza cărora se efectuează ajustarea, cât și la asigurarea continuității și siguranței în furnizarea de gaze naturale către clienții finali care și-au exercitat dreptul de schimbare a furnizorului;
- revizuirea calendarului aferent procesului de stabilire a obligațiilor de constituire a stocului minim de gaze naturale aferente furnizorilor, ca urmare a modificărilor menționate anterior. Noul calendar are în vedere atât termenul la care datele finale privind cotele de piață ale furnizorilor și consumul efectiv înregistrat la nivel național în anul precedent sunt disponibile în modulul de colectare a datelor al ANRE, cât și termenele necesare pentru transmiterea de către furnizori a datelor aferente eventualei ajustări a listei inițiale privind obligația de constituire a stocului minim, pentru analiza acestora în cadrul ANRE și pentru adoptarea ordinului ANRE referitor la nivelul stocului minim pe care fiecare titular al licenței de furnizare are obligația de a-l constitui în depozitele de înmagazinare.

- stabilirea, în mod expres, pentru furnizorul care a încheiat, cu alți furnizori sau cu titularul licenței de operare a Sistemului național de transport al gazelor naturale, contracte de vânzare de gaze naturale din înmagazinare în vederea îndeplinirii obligației de constituire a stocului minim aferente acestora din urmă, a obligației de a face dovada deținerii, în depozitele de înmagazinare subterană, la data de 31 octombrie, a unui stoc de gaze naturale echivalent cu nivelul cumulativ al cantităților de gaze naturale din contractele de vânzare de gaze naturale din înmagazinare astfel încheiate și al stocului său minim de gaze naturale stabilit de ANRE.

Ordinul nr. 7/2013 privind modificarea Metodologiei pentru aprobarea prețurilor și stabilirea tarifelor reglementate în sectorul gazelor naturale.

Ordinul nr. 13/2013 pentru stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciilor de transport al gazelor naturale prin Sistemul național de transport în perioada 1 aprilie 2013 - 30 iunie 2013.

Ordinul nr. 25/2013 privind stabilirea tarifului reglementat pentru prestarea serviciului de înmagazinare subterană a gazelor naturale de Societatea Comercială "Depomureș" – S.A. Târgu Mureș.

Ordinul nr. 26/2013 privind stabilirea tarifului reglementat pentru prestarea serviciului de înmagazinare subterană a gazelor naturale de Societatea Comercială "Romgaz" – S.A. Mediaș.

Ordinul nr. 39/2013 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciilor de transport al gazelor naturale prin Sistemul național de transport în perioada 1 iulie 2013 - 30 iunie 2014.

Ordinul nr. 42/2013 privind aprobarea Metodologiei de stabilire a tarifelor reglementate pentru serviciile de distribuție în sectorul gazelor naturale, începând cu a treia perioadă de reglementare și privind modificarea Metodologiei pentru aprobarea prețurilor și stabilirea tarifelor reglementate în sectorul gazelor naturale, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 22/2012.

Prin Ordinul ANRE nr. 42/2013 au fost stabilite principiile de bază de stabilire a tarifelor reglementate pentru serviciile de distribuție începând cu a treia perioadă de reglementare.

Principalele prevederi cu caracter de noutate, introduse prin intermediul acestui ordin sunt:

1. Ca excepție, pentru primul an al celei de a treia perioade de reglementare, până la aprobarea noului venit reglementat unitar și a noului venit total unitar aferente activității de distribuție a gazelor naturale, la data de 1 iulie 2013 ANRE a indexat tarifele de distribuție în vigoare cu rata inflației realizată în anul precedent, determinată pe baza datelor statistice publicate pe site-ul www.insse.ro. Diferențele de venituri datorate aplicării acestor tarife vor fi stabilite odată cu aprobarea venitului reglementat unitar și venitului total unitar pentru primul an al celei de a treia perioade de reglementare.
2. Pentru primul an din cadrul celei de a treia perioade de reglementare, stabilirea și aprobarea venitului reglementat unitar, a venitului total unitar, precum și a tarifelor reglementate aferente activității de distribuție, se vor realiza la data de 1 aprilie 2014.
3. S-au introdus prevederi referitoare la **tariful de proximitate**. Astfel, începând cu cea de a treia perioadă de reglementare, ANRE poate lua în considerare, pentru fiecare titular de licență de distribuție, după caz, stabilirea unei noi categorii de clienți noncasnici, care să beneficieze de un tarif de distribuție de proximitate, în condițiile îndeplinirii cumulative a următoarelor condiții: sunt clienți industriali pentru care există o soluție viabilă din punct de vedere tehnico-economic

de conectare la SNT; sunt amplasați la o distanță de maxim 1 km, în linie dreaptă, față de Sistemul național de transport; sunt alimentați prin conducte funcționând la presiuni mai mari sau egale cu 0,4 MPa (4 bar); au un consum anual de minim 250.000 MWh.

Ordinul nr. 46/2013 *pentru modificarea ordinelor ANRE privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale.*

Prin acest ordin au fost stabilite tarifele de distribuție și prețurile finale reglementate pentru operatorii care prestează aceste activități.

Astfel, în conformitate cu prevederile Art. 7 alin. (3) din Anexa la Ordinul ANRE nr. 42/2013 privind Metodologia de stabilire a tarifelor reglementate pentru serviciile de distribuție în sectorul gazelor naturale, începând cu a treia perioadă de reglementare și privind modificarea Metodologiei pentru aprobarea prețurilor și stabilirea tarifelor reglementate în sectorul gazelor naturale, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 22/2012, tarifele de distribuție au fost actualizate cu rata inflației realizată în anul 2012, respectiv 4,95%, conform datelor publicate de Institutul Național de Statistică. Modificarea tarifelor de distribuție a impus majorarea prețurilor finale la ambele categorii de clienți cu tarifele de distribuție actualizate cu rata inflației. Totodată, prețurile finale au fost majorate cu aproximativ 3% pentru consumatorii noncasnici și cu aproximativ 8% pentru consumatorii casnici, în conformitate cu angajamentele asumate de Guvernul României față de F.M.I., B.M. și C.E., concretizate în Memorandumul privind calendarul de eliminare a prețurilor reglementate la gaze naturale aprobat în ședința de guvern din luna iunie 2012.

Prețurile finale reglementate și tarifele de distribuție au intrat în vigoare începând cu data de 1 iulie 2013.

Ordinul nr. 69/2013 *pentru aprobarea tarifelor reglementate practicate de operatorul licențiat al pieței centralizate din sectorul gazelor naturale - Societatea Bursa Română de Mărfuri (Romanian Commodities Exchange).*

În temeiul acestui act normativ au fost aprobate tarifele reglementate practicate de operatorul licențiat al pieței centralizate din sectorul gazelor naturale - Societatea Bursa Română de Mărfuri (Romanian Commodities Exchange).

Ordinul nr. 70/2013 *pentru modificarea ordinelor ANRE privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale.*

Prin acest ordin au fost stabilite prețurile finale reglementate pentru operatorii care prestează activitatea de furnizare reglementată, prețuri care au intrat în vigoare începând cu data de 1 octombrie 2013. Acestea au fost majorate cu aproximativ 2% pentru consumatorii noncasnici și cu aproximativ 1% pentru consumatorii casnici, în conformitate cu angajamentele asumate de Guvernul României față de F.M.I., B.M. și C.E., concretizate în Memorandumul privind calendarul de eliminare a prețurilor reglementate la gaze naturale aprobat în ședința de guvern din luna iunie 2012.

Ordinul nr. 71/2013 pentru aprobarea tarifelor reglementate practicate de operatorul licențiat al pieței centralizate din sectorul gazelor naturale - Operatorul Pieței de Energie Electrică și de Gaze Naturale "OPCOM" – S.A.

În temeiul acestui act normativ au fost aprobate tarifele reglementate practicate de operatorul licențiat al pieței centralizate din sectorul gazelor naturale - Operatorul Pieței de Energie Electrică și de Gaze Naturale "OPCOM" – S.A.

Ordinul nr. 81/2013 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale realizate de Societatea Comercială GAZMIR IAȘI S.R.L.

Ordinul nr. 85/2013 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale realizate de Societatea Comercială B.E.R.G. SISTEM GAZ S.A.

Ordinul nr. 92/2013 pentru modificarea Ordinului ANRE nr. 42/2013 privind aprobarea Metodologiei de stabilire a tarifelor reglementate pentru serviciile de distribuție în sectorul gazelor naturale, începând cu a treia perioadă de reglementare și privind modificarea Metodologiei pentru aprobarea prețurilor și stabilirea tarifelor reglementate în sectorul gazelor naturale, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 22/2012.

Prin acest ordin, la solicitarea S.C. Electrocentrale București S.A., ANRE a aprobat stabilirea tarifului de distribuție de proximitate începând cu data de 1 ianuarie 2014.

Ordinul nr. 106/2013 pentru modificarea anexei nr. 2 la Ordinul ANRE nr. 19/2009 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție a gazelor naturale realizat de Societatea Comercială DISTRIGAZ SUD REȚELE S.R.L.

Prin acest ordin, în baza Ordinului ANRE nr. 92/2013, pentru S.C. DISTRIGAZ SUD REȚELE S.R.L. au fost stabilite noi tarife de distribuție precum și un tarif de distribuție de proximitate (respectiv pentru categoria de clienți B.6.1).

Ordinul nr. 107/2013 pentru modificarea ordinelor ANRE privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale.

Prin acest ordin au fost stabilite prețurile finale reglementate pentru operatorii care prestează activitatea de furnizare reglementată, prețuri care au intrat în vigoare începând cu data de 1 ianuarie 2014.

Ordinul nr. 108/2013 privind stabilirea ratei reglementate a rentabilității capitalului în a treia perioadă de reglementare pentru activitățile de distribuție și furnizare reglementată și de stabilire a unui stimulent peste rata reglementată a rentabilității capitalului, aplicabil în a treia perioadă de reglementare, pentru anumite categorii de imobilizări corporale și necorporale aferente activității de distribuție.

Ordinul a fost emis ținând cont de principiile din metodologia de tarifare a gazelor naturale care asigură recuperarea capitalurilor investite, dacă acestea sunt realizate într-o manieră prudentă și într-o structură

optimizată de finanțare, prin intermediul Ratei Reglementate a Rentabilității (RoR) și având în vedere articolul din metodologie care prevede că pentru stabilirea tarifelor reglementate în sectorul gazelor naturale ANRE poate lua în considerare determinarea unor valori ale WACC și RoR diferite pentru anumite categorii de imobilizări corporale și necorporale care se vor realiza în mod prudent începând cu cea de-a treia perioadă de reglementare, în scopul stimulării investițiilor și accentuării importanței lor strategice pentru companiile din domeniul gazelor naturale, al creșterii eficienței și siguranței în exploatarea sistemelor de distribuție a gazelor naturale.

În ceea ce privește **prețurile de furnizare a gazelor naturale în regim reglementat** în anii 2013/2012, în conformitate cu angajamentele asumate de Guvernul României față de FMI, BM și CE și concretizate în Memorandumul privind calendarul de eliminare a prețurilor reglementate la gazele naturale aprobat în ședința de guvern din luna iunie 2012, publicat pe pagina de web a ANRE, creșterile prognozate erau următoarele:

- la 1 decembrie 2012 cu circa 5% pentru consumatorii noncasnici;
- la 1 aprilie 2013 cu circa 5% pentru consumatorii noncasnici;
- la 1 iulie 2013 cu circa 5% pentru consumatorii noncasnici și cu circa 8% pentru consumatorii casnici;
- la 1 octombrie 2013 cu circa 3% pentru consumatorii noncasnici și cu circa 2% pentru consumatorii casnici.

Totodată, conform prevederilor Legii energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012, în vederea asigurării suportabilității costurilor legate de factura energetică, în special a celor legate de încălzirea populației, stabilirea structurii de amestec import/intern și aprobarea prețului final reglementat pentru clienții casnici vor avea în vedere și premisele considerate la stabilirea datelor pentru eliminarea prețurilor reglementate către această categorie de clienți.

Astfel, **la 1 februarie 2013** prețul de achiziție a gazelor naturale din producția internă pentru piața reglementată pentru clienții casnici a fost stabilit la valoarea de 45,71 lei/MWh, iar pentru clienții noncasnici a fost stabilit la valoarea de 49,00 lei/MWh. Urmare acestui fapt:

- suma fixă unitară pentru acoperirea costurilor de achiziție a gazelor naturale pentru consumatorii casnici și producătorii de energie termică, numai pentru cantitatea de gaze naturale utilizată la producerea de energie termică în centralele de cogenerare și în centralele termice destinată consumului populației pentru lunile februarie și martie 2013, în valoare de 63,47 lei/MWh a rămas nemodificată față de perioada anterioară, iar
- suma fixă unitară pentru acoperirea costurilor de achiziție a gazelor naturale pentru consumatorii noncasnici, cu excepția producătorilor de energie termică, pentru cantitatea de gaze naturale utilizată la producerea de energie termică în centralele de cogenerare și în centralele termice care este destinată consumului populației pentru luna februarie și martie 2013 a fost estimată la valoarea de 93,90 lei/MWh, față de valoarea anterioară a acesteia de 87,24 lei/MWh.

Astfel, începând cu data de **1 februarie 2013**:

- prețurile finale reglementate aferente clienților casnici și producătorilor de energie termică, numai pentru cantitatea de gaze naturale utilizată la producerea de energie termică, în centralele de cogenerare și în centralele termice, destinată consumului populației, au rămas la nivelul celor în vigoare la acea dată, iar

- prețurile finale reglementate aferente clienților noncasnici, cu excepția producătorilor de energie termică, pentru cantitatea de gaze naturale utilizată la producerea de energie termică în centralele de cogenerare și în centralele termice care este destinată consumului populației, au crescut în medie cu circa 5% față de cele în vigoare la acea dată.

La data de **1 aprilie 2013** prețul de achiziție a gazelor naturale din producția internă pentru piața reglementată, respectiv pentru clienții casnici a fost stabilit la valoarea de 45,71 lei/MWh, iar prețul de achiziție a gazelor naturale din producția internă pentru piața reglementată, respectiv pentru clienții noncasnici a fost stabilit la valoarea de 55,30 lei/MWh.

Prin urmare, în luna aprilie 2013, au fost publicate evaluările sumelor fixe unitare pentru acoperirea costurilor de achiziție a gazelor naturale, *pentru clienții casnici și pentru clienții noncasnici* pentru perioada aprilie - iunie 2013:

- pentru clienții casnici, la calculul sumei fixe unitare (CUG) a fost luat în considerare prețul de achiziție a gazelor naturale din producția internă de 45,71 lei/MWh, valoare deja inclusă în prețurile finale reglementate în vigoare la acea dată;
- pentru clienții noncasnici, la calculul sumei fixe unitare (CUG) a fost luat în considerare prețul de achiziție a gazelor naturale din producția internă de 55,30 lei/MWh, față de valoarea de 49,00 lei/MWh inclusă în prețurile finale reglementate în vigoare la acea dată.

Având în vedere că celelalte elemente care intră în componența costului unitar al gazului nu au generat modificări semnificative în calculul acestuia în sensul creșterii, respectiv creșterea estimată a valorii costului mediu unitar de transport a gazelor naturale prin sistemul național de transport de la 7,98 lei/MWh, la 13,6 lei/MWh, cumulativ cu:

- scăderea cererii și respectiv a necesarului de gaze naturale din import;
- scăderea prețului gazelor naturale din import;
- menținerea prețului de valorificare pentru gazele naturale din import și din intern extrase din înmagazinare deoarece este vorba de același ciclu de înmagazinare ca și pentru perioada anterioară;
- ponderea mică a costului mediu unitar de transport în valoarea sumei fixe unitare,

sumele fixe unitare pentru acoperirea costurilor de achiziție a gazelor naturale atât pentru clienții casnici și pentru clienții noncasnici, pentru perioada aprilie-iunie 2013, în valoare de 63,47 lei/MWh și respectiv 93,90 lei/MWh, au rămas nemodificate față de perioada anterioară.

Având în vedere această conjunctură favorabilă de piață, începând cu data de 1 aprilie 2013, prețurile finale reglementate au rămas la nivelul celor în vigoare la acea dată, atât pentru *clienții casnici cât și pentru clienții noncasnici*.

Conform prevederilor H.G. nr. 22/2013, pentru **perioada iulie-septembrie 2013**, prețul de achiziție a gazelor naturale din producția internă pentru piața reglementată pentru clienții casnici a fost stabilit la valoarea de 48,50 lei/MWh, iar pentru clienții noncasnici a fost stabilit la valoarea de 63,40 lei/MWh.

Prin urmare, în luna iunie 2013, au fost publicate evaluările sumelor fixe unitare pentru acoperirea costurilor de achiziție a gazelor naturale, *pentru clienții casnici și pentru clienții noncasnici* pentru perioada iulie-septembrie 2013:

- Pentru clienții casnici, la calculul sumei fixe unitare (CUG) a fost luat în considerare prețul de achiziție a gazelor naturale din producția internă de 48,50 lei/MWh, față de valoarea de 45,71 lei/MWh inclusă în prețurile finale reglementate în vigoare la acea dată.

- Pentru clienții noncasnici, la calculul sumei fixe unitare (CUG) a fost luat în considerare prețul de achiziție a gazelor naturale din producția internă de 63,40 lei/MWh, față de valoarea de 55,30 lei/MWh inclusă în prețurile finale reglementate în vigoare la acea dată.

Urmare a analizei acestor elemente ANRE a estimat:

- suma fixă unitară pentru acoperirea costurilor de achiziție a gazelor naturale pentru consumatorii casnici și producătorii de energie termică, numai pentru cantitatea de gaze naturale utilizată la producerea de energie termică în centralele de cogenerare și în centralele termice destinată consumului populației pentru perioada iulie-septembrie 2013, la valoarea de 70,17 lei/MWh, față de valoarea anterioară a acesteia de 63,47 lei/MWh;
- suma fixă unitară pentru acoperirea costurilor de achiziție a gazelor naturale pentru consumatorii noncasnici, cu excepția producătorilor de energie termică, pentru cantitatea de gaze naturale utilizată la producerea de energie termică în centralele de cogenerare și în centralele termice care este destinată consumului populației pentru perioada iulie-septembrie 2013, la valoarea de 96,55 lei/MWh, față de valoarea anterioară a acesteia de 93,90 lei/MWh.

Totodată, în conformitate cu prevederile Art. 7 alin. (3) din Anexa la Ordinul ANRE nr. 42/2013 privind *Metodologiei de stabilire a tarifelor reglementate pentru serviciile de distribuție în sectorul gazelor naturale, începând cu a treia perioadă de reglementare și privind modificarea Metodologiei pentru aprobarea prețurilor și stabilirea tarifelor reglementate în sectorul gazelor naturale, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 22/2012*, s-a introdus o prevedere, conform căreia pentru primul an al celei de a treia perioade de reglementare, până la aprobarea noului venit reglementat unitar și a noului venit total unitar aferente activității de distribuție a gazelor naturale, ANRE va indexa tarifele de distribuție în vigoare cu rata inflației realizată în anul precedent, determinată pe baza datelor statistice publicate pe site-ul www.insse.ro.

Astfel, începând cu data de **1 iulie 2013**, tarifele de distribuție au fost actualizate cu rata inflației realizată în anul 2012, respectiv 4,95%, conform celor publicate de Institutul Național de Statistică. Așadar, s-a impus majorarea prețurilor finale la ambele categorii de clienți, atât cu valorile costurilor de achiziție a gazelor naturale pentru cele două categorii de clienți cât și cu tarifele de distribuție actualizate cu rata inflației.

Conform celor mai sus enunțate, începând cu data de **1 iulie 2013**:

- prețurile finale reglementate aferente clienților casnici și producătorilor de energie termică, numai pentru cantitatea de gaze naturale utilizată la producerea de energie termică, în centralele de cogenerare și în centralele termice, destinată consumului populației, au crescut în medie cu circa 8 % față de cele în vigoare, iar
- prețurile finale reglementate aferente clienților noncasnici, cu excepția producătorilor de energie termică, pentru cantitatea de gaze naturale utilizată la producerea de energie termică în centralele de cogenerare și în centralele termice care este destinată consumului populației, au crescut în medie cu circa 3 % față de cele în vigoare.

Conform prevederilor H.G. nr. 22/2013, pentru **perioada octombrie–decembrie 2013**, prețul de achiziție a gazelor naturale din producția internă pentru piața reglementată pentru clienții casnici a fost stabilit la valoarea de 49,80 lei/MWh, iar pentru clienții noncasnici a fost stabilit la valoarea de 68,30 lei/MWh.

Prin urmare, în **luna septembrie 2013**, au fost publicate evaluările sumelor fixe unitare pentru acoperirea costurilor de achiziție a gazelor naturale, pentru clienții casnici și pentru clienții noncasnici pentru perioada octombrie–decembrie 2013:

- Pentru clienții casnici, la calculul sumei fixe unitare (CUG) a fost luat în considerare prețul de achiziție a gazelor naturale din producția internă de 49,80 lei/MWh, față de valoarea de 48,50 lei/MWh inclusă în prețurile finale reglementate în vigoare la acea dată.
- Pentru clienții noncasnici, la calculul sumei fixe unitare (CUG) a fost luat în considerare prețul de achiziție a gazelor naturale din producția internă de 68,30 lei/MWh, față de valoarea de 63,40 lei/MWh inclusă în prețurile finale reglementate în vigoare la acea dată.

Urmare a analizei acestor elemente ANRE a estimat:

- suma fixă unitară pentru acoperirea costurilor de achiziție a gazelor naturale pentru consumatorii casnici și producătorii de energie termică, numai pentru cantitatea de gaze naturale utilizată la producerea de energie termică în centralele de cogenerare și în centralele termice destinată consumului populației pentru perioada octombrie–decembrie 2013, la valoarea de 71,50 lei/MWh, față de valoarea anterioară a acesteia de 70,17 lei/MWh;
- suma fixă unitară pentru acoperirea costurilor de achiziție a gazelor naturale pentru consumatorii noncasnici, cu excepția producătorilor de energie termică, pentru cantitatea de gaze naturale utilizată la producerea de energie termică în centralele de cogenerare și în centralele termice care este destinată consumului populației pentru perioada octombrie–decembrie 2013, la valoarea de 99,05 lei/MWh, față de valoarea anterioară a acesteia de 96,55 lei/MWh.

Conform celor mai sus enunțate, începând cu data de **1 octombrie 2013**:

- prețurile finale reglementate aferente clienților casnici și producătorilor de energie termică, numai pentru cantitatea de gaze naturale utilizată la producerea de energie termică, în centralele de cogenerare și în centralele termice, destinată consumului populației, au crescut în medie cu circa 1 % față de cele în vigoare, iar
- prețurile finale reglementate aferente clienților noncasnici, cu excepția producătorilor de energie termică, pentru cantitatea de gaze naturale utilizată la producerea de energie termică în centralele de cogenerare și în centralele termice care este destinată consumului populației, au crescut în medie cu circa 2 % față de cele în vigoare.

În concluzie, procentele de ajustare a prețurilor finale reglementate în anul 2013 au fost:

- la 1 februarie 2013 de circa 5% pentru consumatorii noncasnici;
- la 1 iulie 2013 de circa 3% pentru consumatorii noncasnici și de circa 8% pentru consumatorii casnici;
- la 1 octombrie 2013 de circa 2% pentru consumatorii noncasnici și de circa 1% pentru consumatorii casnici.

creșterea prețurilor finale reglementate, pentru anul 2013, fiind de:

- aproximativ 9% pentru clienții casnici și producătorii de energie termică, numai pentru cantitatea de gaze naturale utilizată la producerea de energie termică în centralele de cogenerare și în centralele termice destinată consumului populației, față de 10% cuprinsă conform calendarului, și
- aproximativ 10% pentru clienții noncasnici, cu excepția producătorilor de energie termică, pentru cantitatea de gaze naturale utilizată la producerea de energie termică în centralele de cogenerare și în centralele termice care este destinată consumului populației, față de 18% conform calendarului.

Față de estimările din *Calendarul de eliminare treptată a prețurilor reglementate pentru clienții finali*, procentele de ajustare realizate au fost următoarele:

Data implementării	Clienți casnici		Clienți non casnici	
	Creștere preț final prevăzută în calendar	Creștere preț final realizată	Creștere preț final prevăzută în calendar	Creștere preț final realizată
1 decembrie 2012	0 %	0 %	5 %	0 %
1 februarie 2013				5 %
1 aprilie 2013	0 %	0 %	5 %	0 %
1 iulie 2013	8 %	8 %	5 %	3 %
1 octombrie 2013	2 %	1 %	3 %	2 %
Total	10 %	9 %	18%	10 %

IV.4. EVOLUȚIA PIEȚEI DE GAZE NATURALE

IV.4.1. MONITORIZAREA FUNCȚIONĂRII PIEȚEI DE GAZE NATURALE

În conformitate cu prevederile metodologiei de **monitorizare a pieței interne de gaze naturale** operatorii licențiați de ANRE au obligația raportării lunare a activității lor.

Activitatea de monitorizare realizată de ANRE în perioada raportată a constat în următoarele:

- supravegherea modului de funcționare a pieței interne de gaze naturale și respectarea prețurilor și tarifelor reglementate;
- verificarea cantităților de gaze naturale raportate în baza de date a ANRE, proces necesar operatorilor licențiați pentru verificarea veniturilor reglementate realizate;
- întocmirea de rapoarte anuale privind cantitățile de gaze naturale realizate de fiecare titular de licență (furnizare/ distribuție/ înmagazinare/ transport);
- întocmirea de rapoarte statistice anuale privind piața de gaze naturale;

publicarea pe pagina de Internet a ANRE a rapoartelor lunare cu privire la funcționarea pieței de gaze naturale. Rapoartele conțin informații cu privire la regulile de funcționare a pieței, date agregate privind funcționarea pieței, care fac posibile evaluări ale nivelului concurenței și analize specifice ale părților interesate.

Consumul de gaze naturale a scăzut în ultimul an, atingând nivelul de aproximativ 12,5 miliarde mc, cu o scădere de aproximativ 8% în anul 2013 față de anul 2012, pe fondul unei ușoare scăderi a consumului clienților finali.

În anul 2013, consumul total de gaze naturale a fost de 132.603.304,644 MWh, din care 91.032.601,493 MWh a reprezentat consumul noncasnic (75,44%) și 29.636.073,006 MWh a reprezentat consumul casnic (24,56%).

În anul 2013, numărul total de clienți finali de gaze naturale a fost de 3.282.209, din care 178.951 clienți noncasnici (5,45%) și 3.103.258 clienți casnici (94,55%).

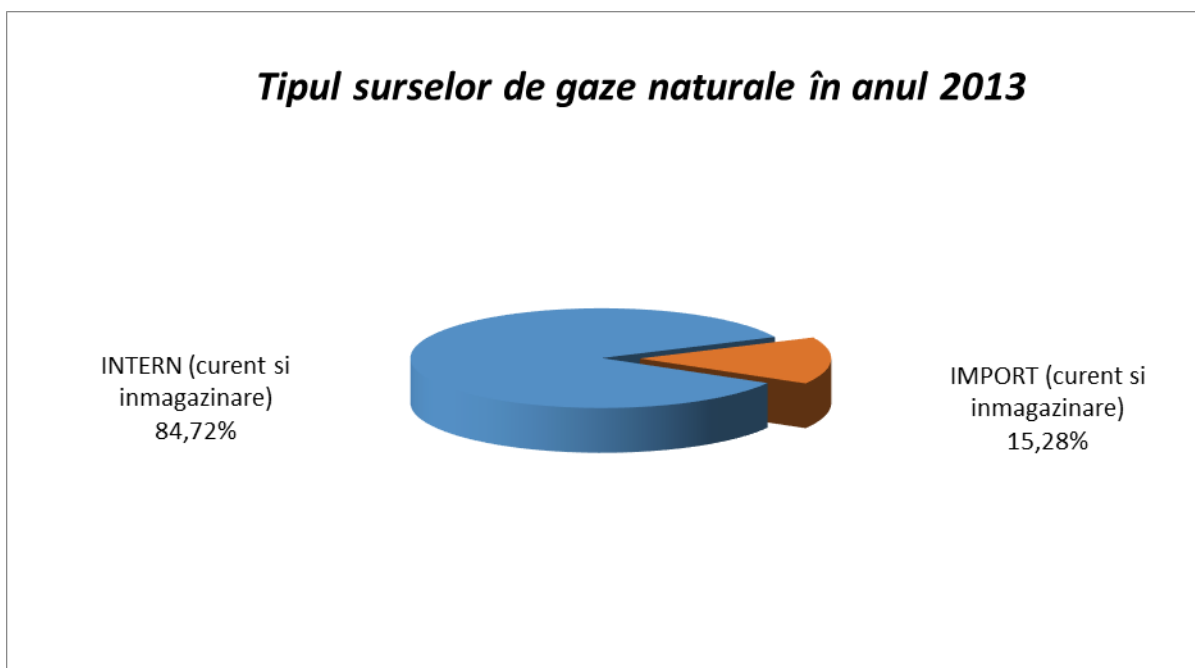
Consumul este acoperit din producție internă și din import. Producția internă a fost de 112.341.214,350 MWh, iar importul de 20.262.090,294 MWh.

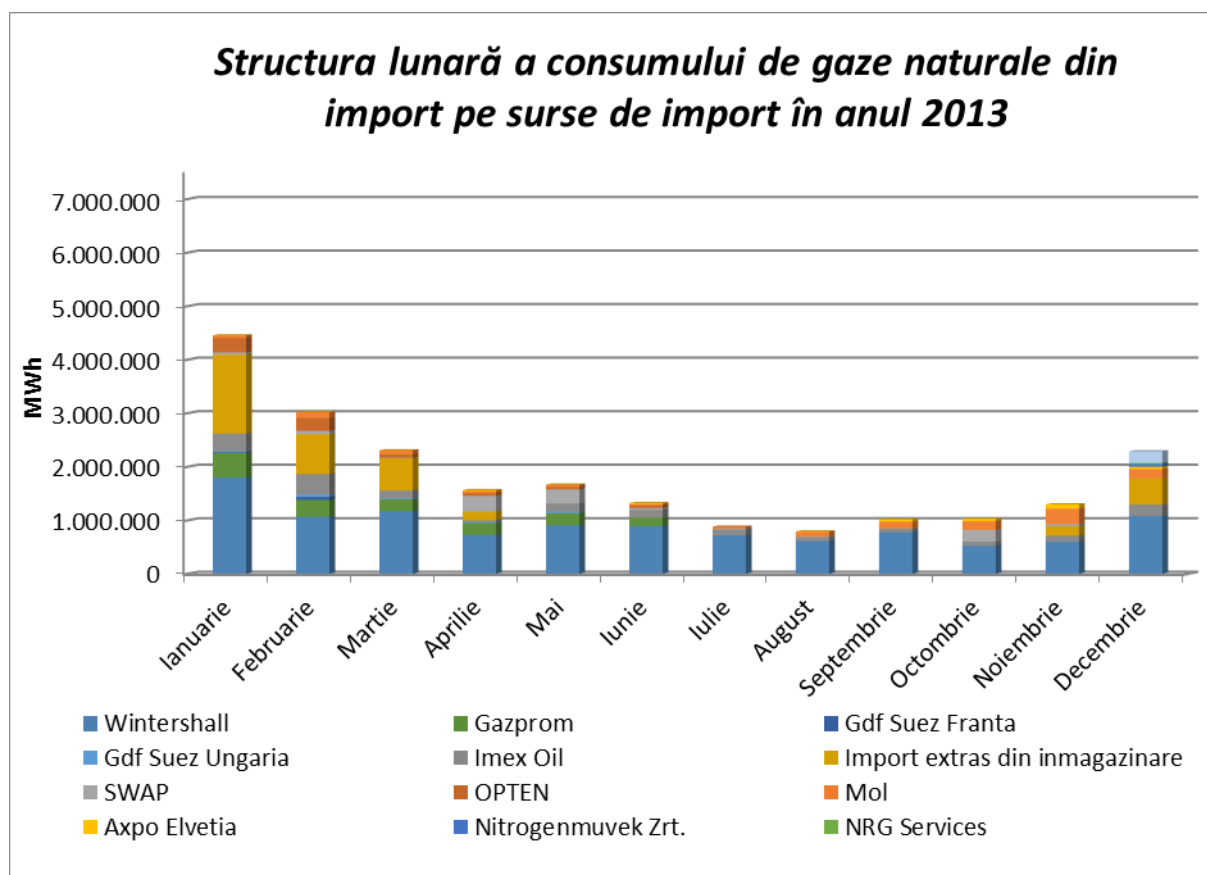
Numărul de participanți pe piața gazelor naturale din România a crescut constant pe măsură ce piața a fost liberalizată, mai ales în sectorul furnizării de gaze naturale, cuprinzând, în anul 2013:

- un operator al Sistemului National de Transport - SNTGN Transgaz S.A. Mediaș;
- 5 producători: Romgaz, OMV Petrom, Amromco Energy, Raffles Energy, Foraj Sonde;
- 2 operatori de înmagazinare: Romgaz, Depomureș;
- 41 de operatori de distribuție - cei mai mari fiind Distrigaz Sud Rețele SRL și E.ON Gaz Distribuție S.A.;
- 41 de furnizori care activează pe piața reglementată de gaze naturale;
- 54 de furnizori care activează pe piața concurențială de gaze naturale.

Producția internă de gaze naturale în anul 2013, ce a intrat în consum a reprezentat 84,72% din totalul surselor. Primii doi producători (Romgaz și OMV Petrom) au acoperit 97,92% din această sursă.

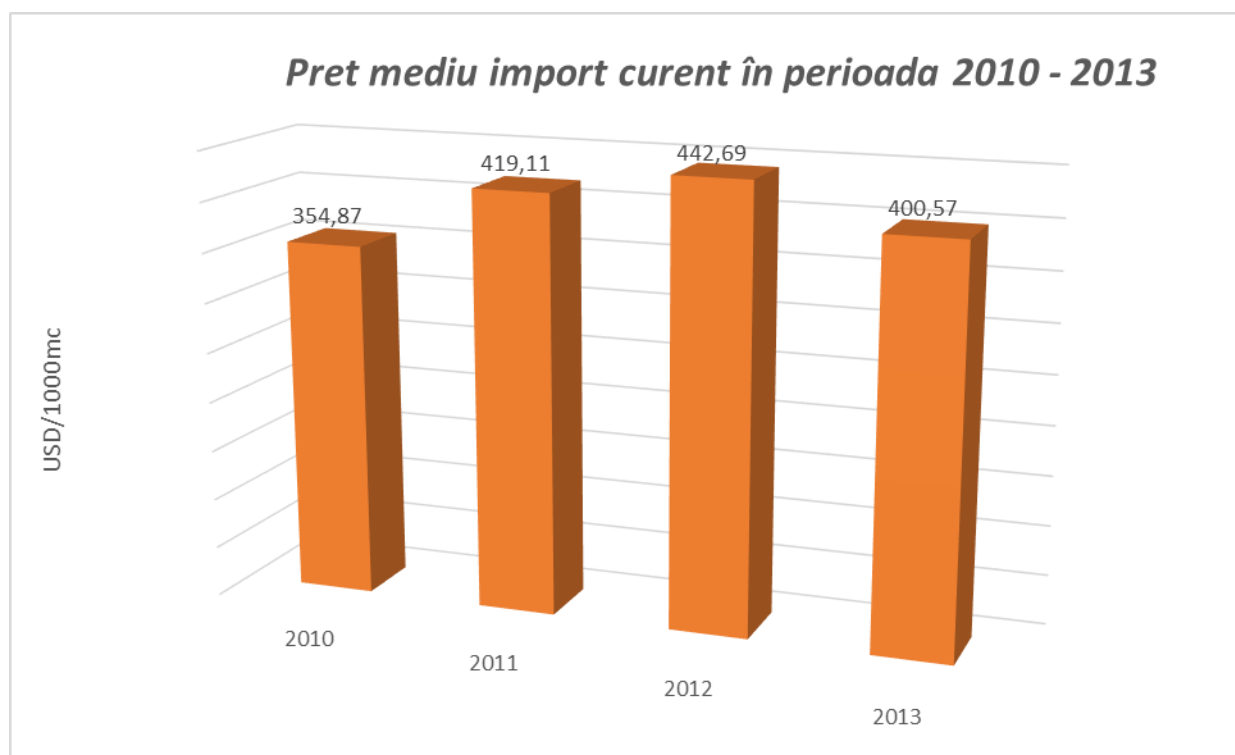
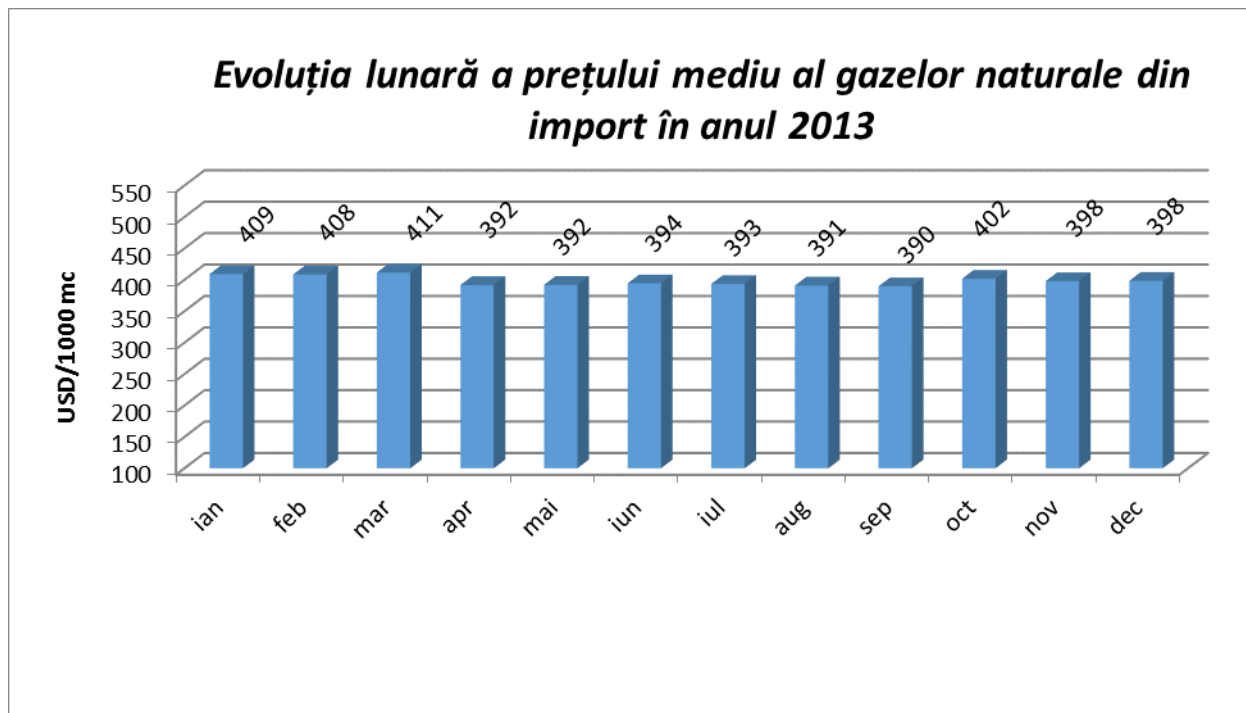
Importul ce a intrat în consum în 2013, import curent și extras din înmagazinare, a reprezentat diferența, respectiv 15,28%. Primii trei importatori - furnizori interni - au realizat împreună 47,23%.

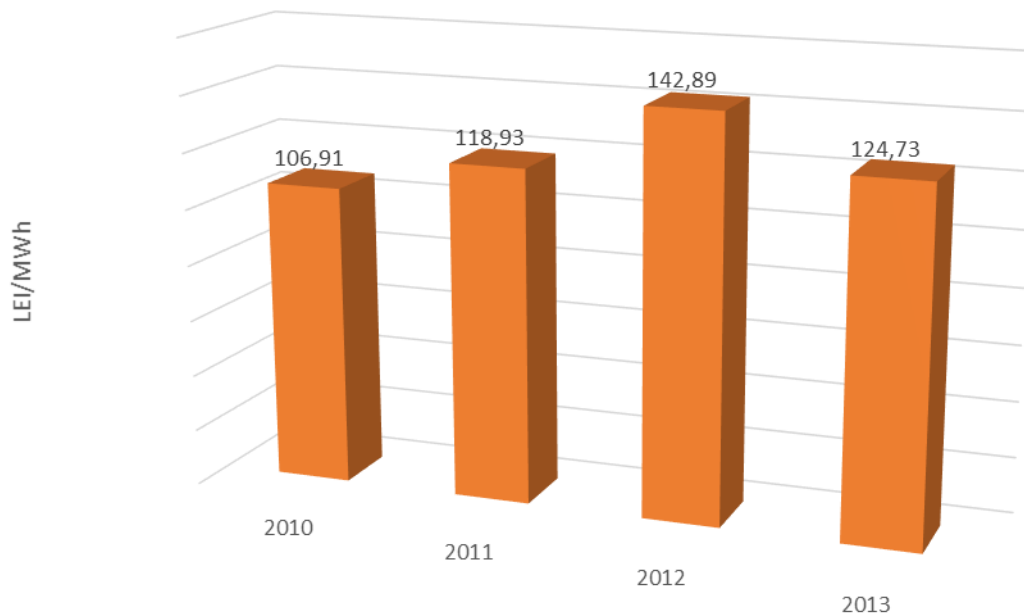

Preț import și cantitatea din import destinată consumului

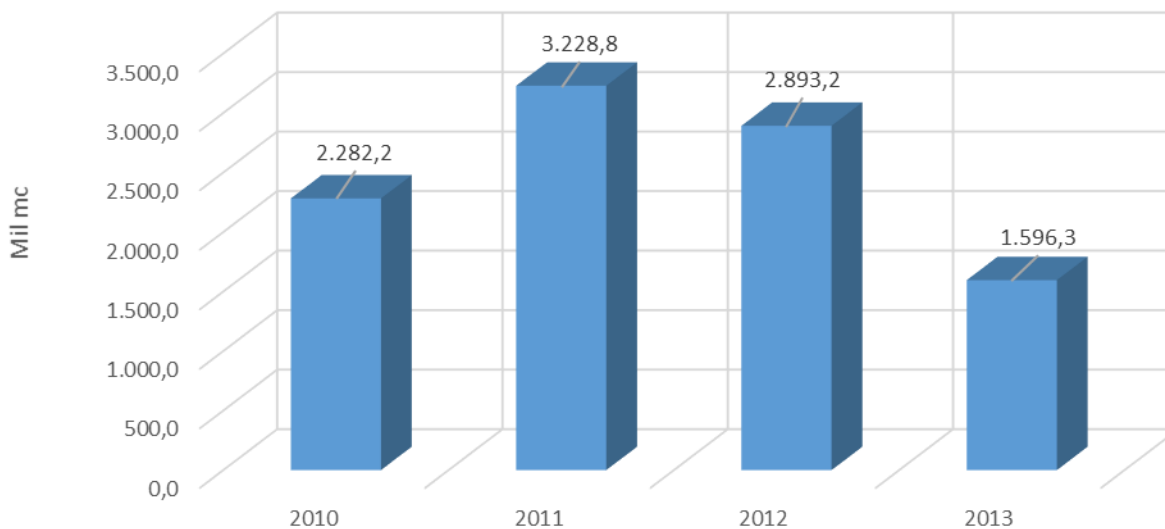
Luna	Cantitate (MWh)	Preț USD/ 1000mc
Ianuarie	2.939.593,550	409,08
Februarie	2.212.511,312	408,46
Martie	1.699.167,651	411,42
Aprilie	1.107.222,545	391,68
Mai	1.405.279,433	391,92
Iunie	1.282.033,442	394,29
Iulie	863.876,735	393,35
August	780.132,458	390,86
Septembrie	1.009.167,531	389,65
Octombrie	807.830,115	401,60
Noiembrie	1.084.371,229	397,86
Decembrie	1.796.118,429	398,33
2013	16.987.304,430	400,56

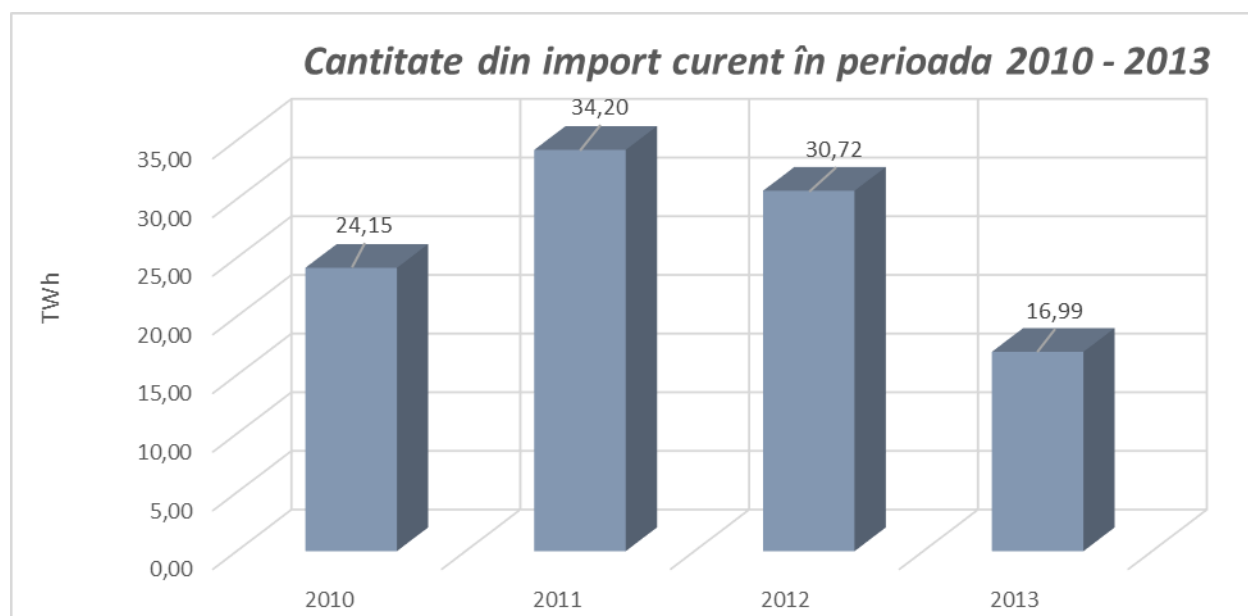
Pret mediu import curent în perioada 2010 - 2013

Cantitate din import curent în perioada 2010 - 2013

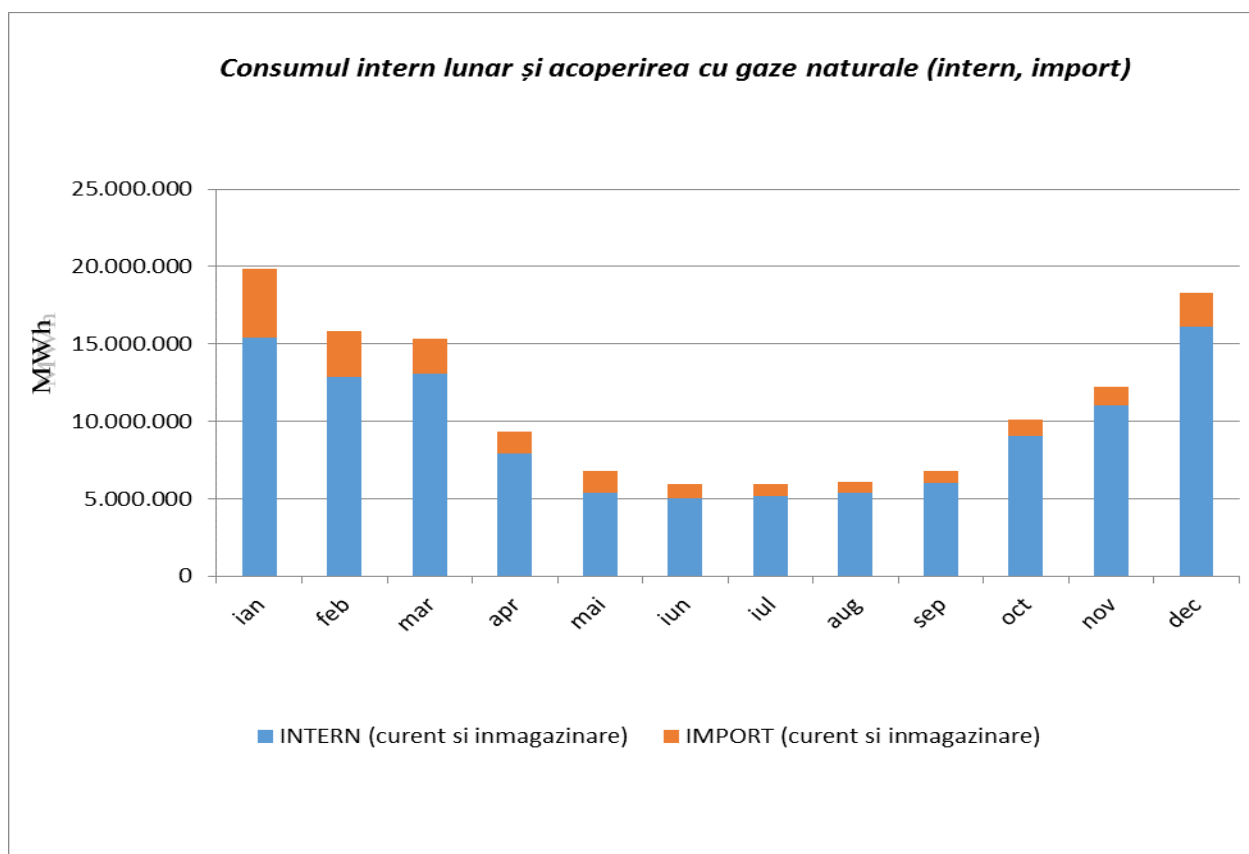

Prin Ordinul MECMA/ANRE/ANRM nr. 1284/27/160/2011, cu modificările ulterioare, ANRE avizează două structuri de amestec gaze naturale import/intern, una pentru clienții casnici și pentru producătorii de energie termică, numai pentru cantitatea de gaze naturale utilizată la producerea de energie termică în centralele de cogenerare și în centralele termice destinate consumului populației, și una pentru clienții noncasnici, cu excepția producătorilor de energie termică, pentru cantitatea de gaze naturale utilizată la producerea de energie termică în centralele de cogenerare și în centralele termice destinată consumului populației, ordin care a fost abrogat în data de 1 aprilie 2013 prin ordinul MECMA/ANRE/ANRM nr. 622/14/35/2013.

Prin Ordinul ANRE nr. 15/2013 privind valorificarea cantităților de gaze naturale pe piața internă și modalitatea de stabilire/avizare a structurilor amestecului de gaze naturale, se reglementează modalitatea de stabilire/avizare a structurilor de amestec intern/import de către ANRE, astfel încât să se asigure acoperirea integrală a necesarului de consum la nivel național.

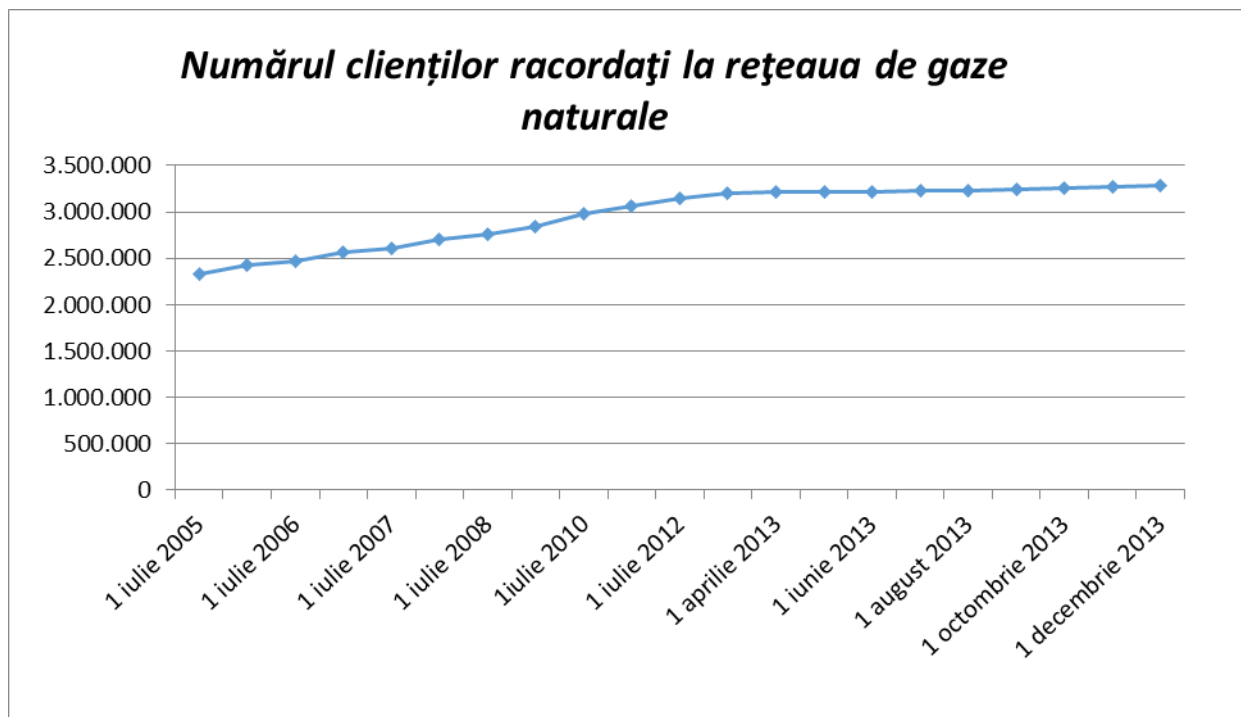
În acest sens, orice furnizor care asigură cantitățile de gaze naturale ale unui client final are obligația să respecte cele două structuri lunare de intern/import a livrărilor, determinate de SNTGN TRANSGAZ și stabilite/avizate de ANRE.

Evoluția numărului de clienți finali

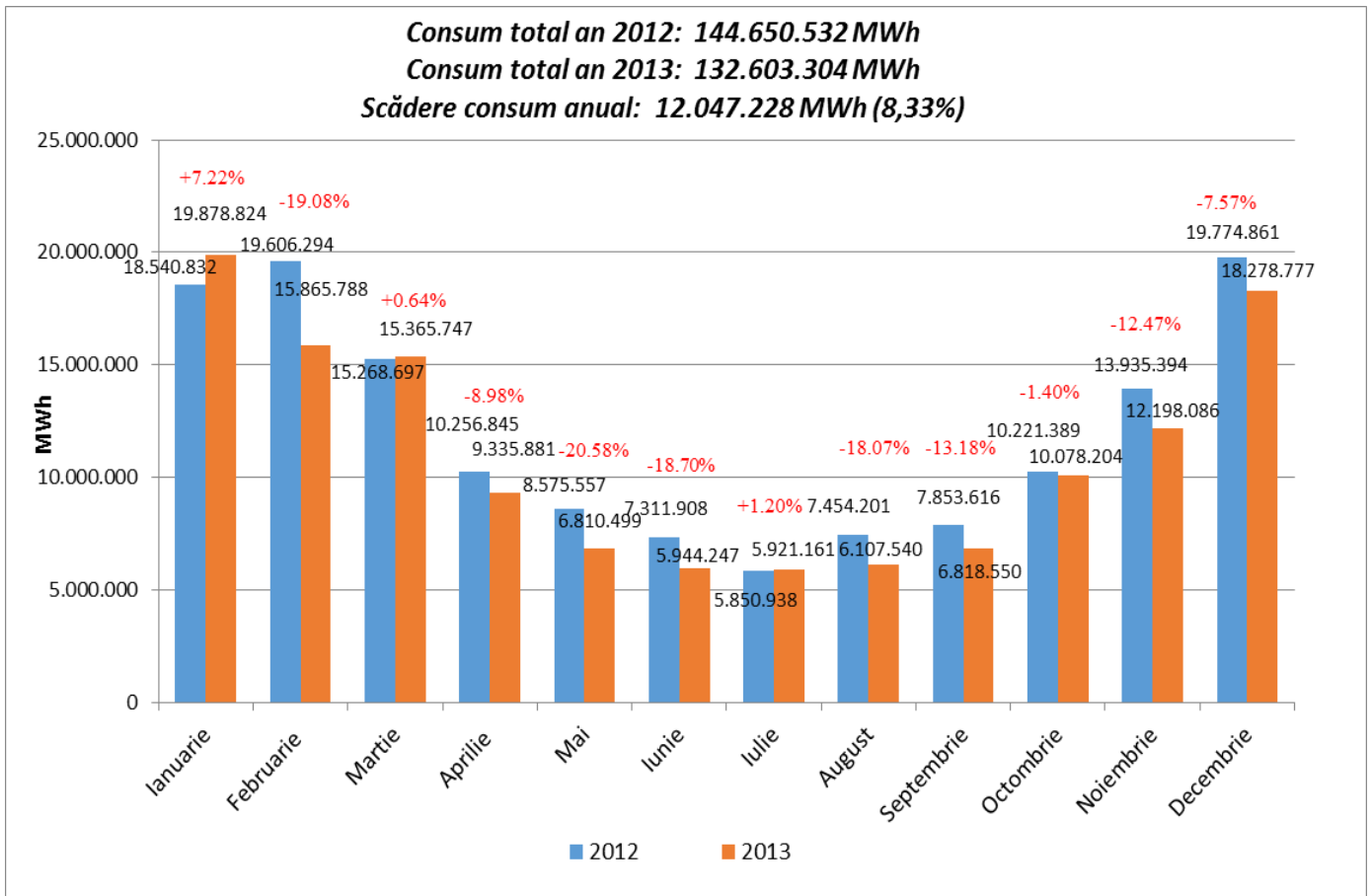
Luna	Nr. Clienți	Consum total (MWh)
Ianuarie	3.205.005	19.878.823,514
Februarie	3.208.395	15.865.787,681
Martie	3.213.046	15.365.747,483
Aprilie	3.215.673	9.335.881,076
Mai	3.216.415	6.810.499,377
Iunie	3.219.829	5.944.247,050
Iulie	3.228.277	5.921.161,177
August	3.236.086	6.107.539,889
Septembrie	3.246.782	6.818.550,486
Octombrie	3.262.101	10.078.204,307
Noiembrie	3.274.841	12.198.085,816
Decembrie	3.282.209	18.278.776,788
Total	-	132.603.304,644

Din iulie 2005 până în prezent numărul clienților racordați la conductele de gaze naturale (sistemul național de transport și sistemele de distribuție) a crescut cu aproximativ 29,21%.

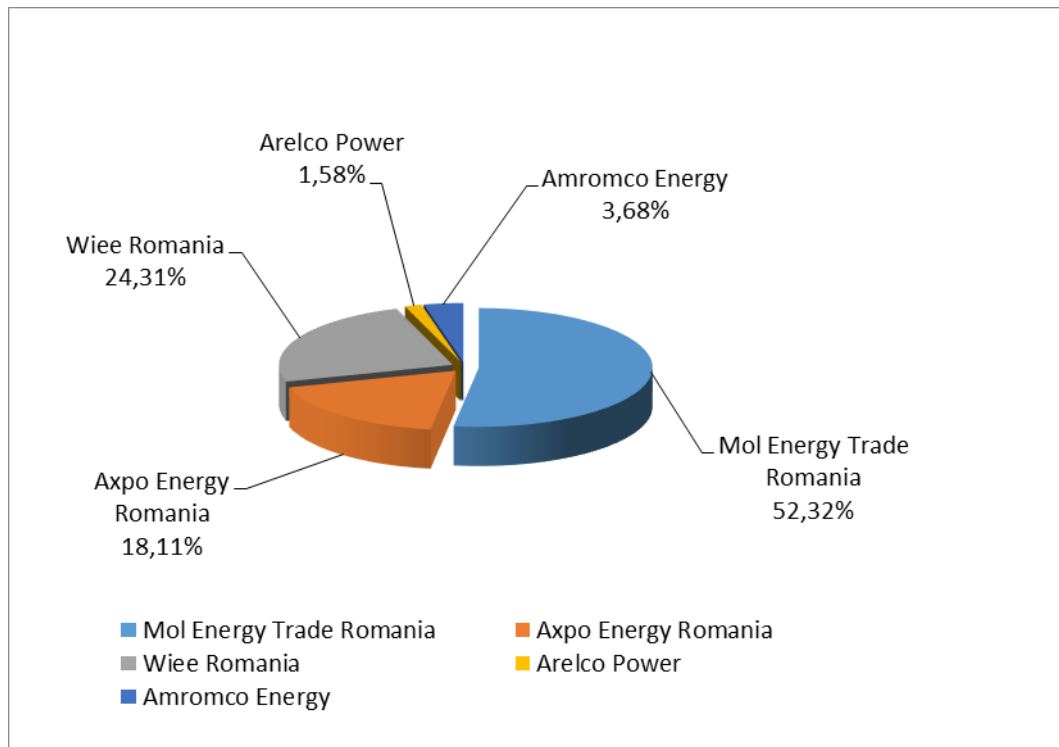

Bilanț fizic al gazelor naturale (comparativ cu anul precedent)

Consum	2012	2013	Diferența MWh	Diferența %	Diferența cumulat (%)
Ianuarie	18.540.832,156	19.878.823,515	1.337.991,359	7,22%	7,22%
Februarie	19.606.294,406	15.865.787,683	-3.740.506,723	-19,08%	-6,30%
Martie	15.268.697,309	15.365.747,477	97.050,168	0,64%	-4,32%
Aprilie	10.256.844,552	9.335.881,082	-920.963,470	-8,98%	-5,07%
Mai	8.575.556,698	6.810.499,374	-1.765.057,324	-20,58%	-6,91%
Iunie	7.311.908,036	5.944.247,049	-1.367.660,987	-18,70%	-7,99%
Iulie	5.850.937,821	5.921.161,178	70.223,357	1,20%	-7,36%
August	7.454.200,528	6.107.539,886	-1.346.660,642	-18,07%	-8,22%
Septembrie	7.853.616,291	6.818.550,485	-1.035.065,806	-13,18%	-8,61%
Octombrie	10.221.389,101	10.078.204,301	-143.184,800	-1,40%	-7,94%
Noiembrie	13.935.394,491	12.198.085,819	-1.737.308,672	-12,47%	-8,45%
Decembrie	19.774.860,820	18.278.776,790	-1.496.084,030	-7,57%	-8,33%
Total	144.650.532,209	132.603.304,639	-12.047.227,570	-8,33%	

Export prin backhaul în anul 2013

Număr de clienți finali și structura consumului

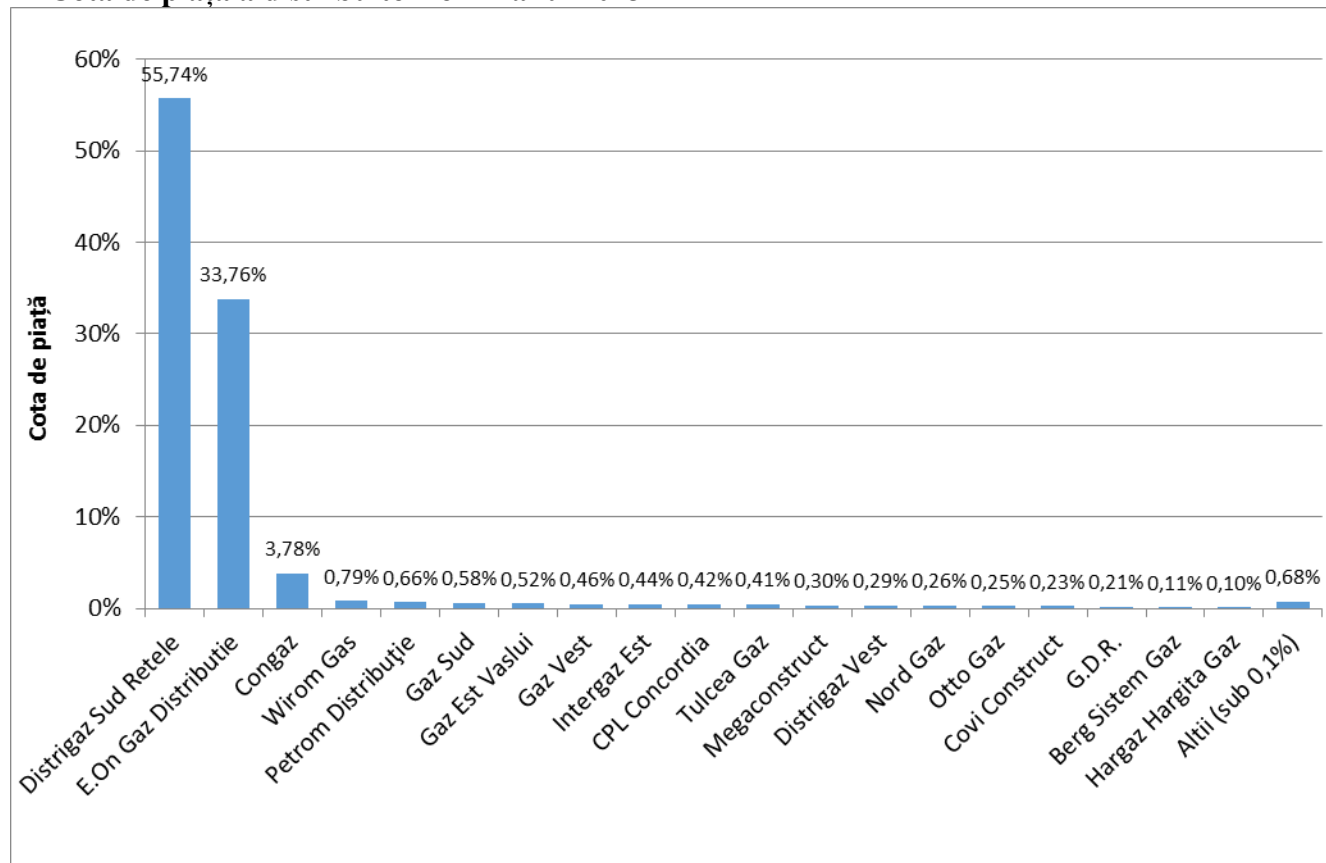
Clienți finali		Tip conectare consum	Nr. clienți	Consum - MWh	Pondere în total consum	
Casnici		Clienți conectați la SNT	2	504,498	0,00%	
		Clienți conectați în sistemul de distribuție	3.103.256	29.635.568,508	24,56%	
		Total Clienți casnici	3.103.258	29.636.073,006	24,56%	
Non-Casnici	Terțiar	Clienți conectați la SNT	19	23.865,955	0,02%	
		Clienți conectați în sistemul de distribuție	43.880	5.255.004,233	4,35%	
		Total Alți Clienți non-casnici	43.899	5.278.870,188	4,37%	
	Comerciali	Clienți conectați la SNT	69	2.758.854,654	2,29%	
		Clienți conectați în sistemul de distribuție	106.914	7.276.486,623	6,03%	
		Total Clienți comerciali	106.983	10.035.341,277	8,32%	
	Secundari	Alți secundari	Clienți conectați la SNT	107	5.617.788,080	4,66%
			Clienți conectați în sistemul de distribuție	27.152	11.256.935,609	9,33%
			Total Alți Clienți industriali	27.259	16.874.723,689	13,98%
		Sectorul industriei chimice	Clienți conectați la SNT	1	998.789,433	0,83%
			Clienți conectați în sistemul de distribuție	198	2.407.561,090	2,00%
			Total Clienți din sectorul industriei chimice	199	3.406.350,523	2,82%
		Producători Energie Electrică/ Termică	Clienți conectați la SNT	5	431.550,356	0,36%
			Clienți conectați în sistemul de distribuție	572	4.120.472,831	3,41%
			Total Producători EET	577	4.552.023,187	3,77%
Industriali	Alți industriali	Clienți conectați la SNT	2	3.364.831,551	2,79%	
		Clienți conectați în sistemul de distribuție	0	0,000	0,00%	
		Total Alți Clienți industriali	2	3.364.831,551	2,79%	
	Sectorul industriei chimice	Clienți conectați la SNT	10	18.273.214,589	15,14%	
		Clienți conectați în sistemul de distribuție	0	0,000	0,00%	
		Total Clienți din sectorul industriei chimice	10	18.273.214,589	15,14%	
	Producători Energie Electrică/ Termică	Clienți conectați la SNT	13	25.722.072,517	21,32%	
		Clienți conectați în sistemul de distribuție	9	3.525.173,972	2,92%	
		Total Producători EET	22	29.247.246,489	24,24%	
TOTAL			3.282.209	120.668.674,499*	100,00%	

*Consum total livrat către clienții finali (nu include consum tehnologic, consum energetic și abateri datorate instrumentelor de măsură).

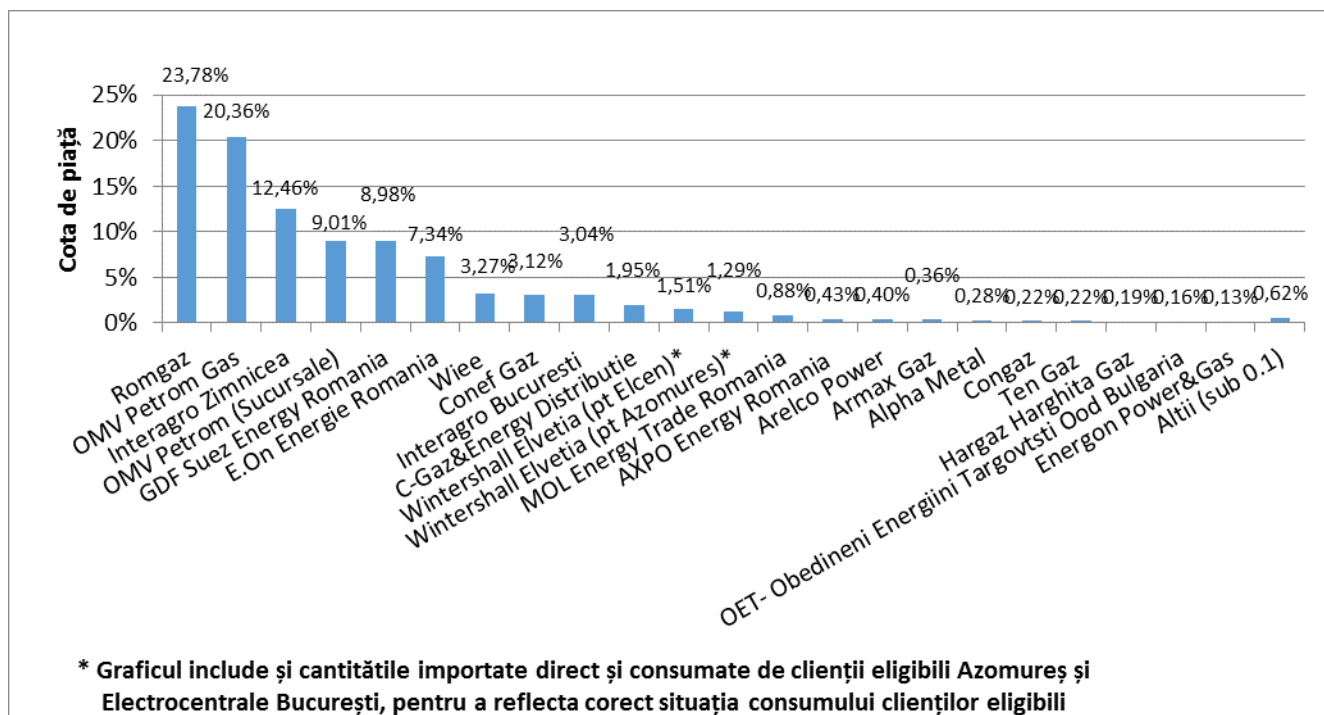
În anul 2013, ponderea cantităților consumate de clienții casnici din totalul consumului este de **24,56%**, iar numărul acestor clienți reprezintă **94,55%** din totalul clienților racordați la rețelele de gaze naturale.

Astfel, **5,45%** din totalul clienților racordați la rețelele de gaze naturale (SNT+Sistemele de distribuție) reușesc să consume **75,44%** din consumul total, aferent anului 2013.

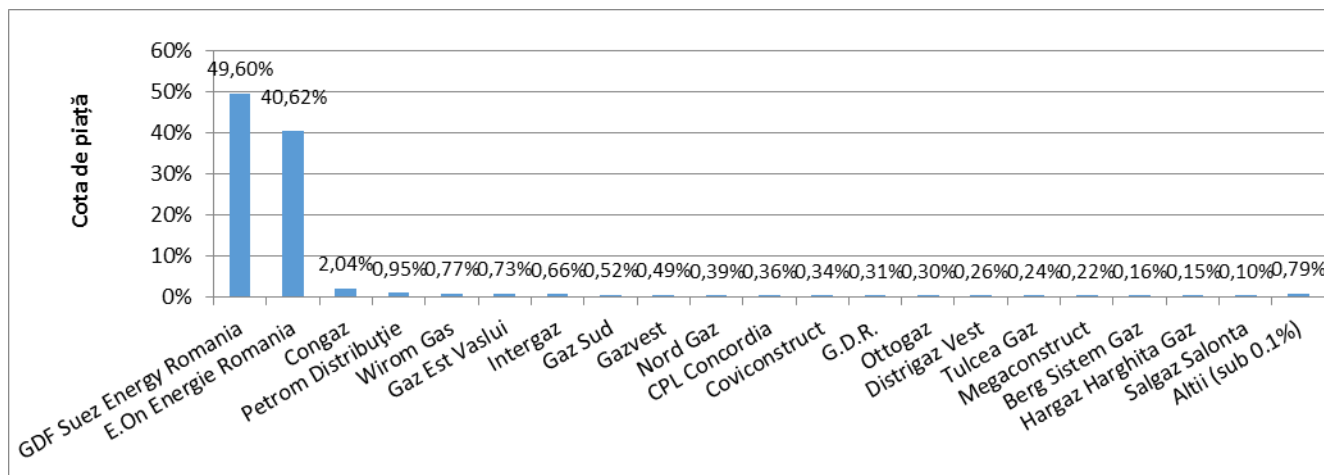
Cota de piață a distribuitorilor în anul 2013

Cota de piață a furnizorilor interni de gaze naturale pe piața concurențială în anul 2013

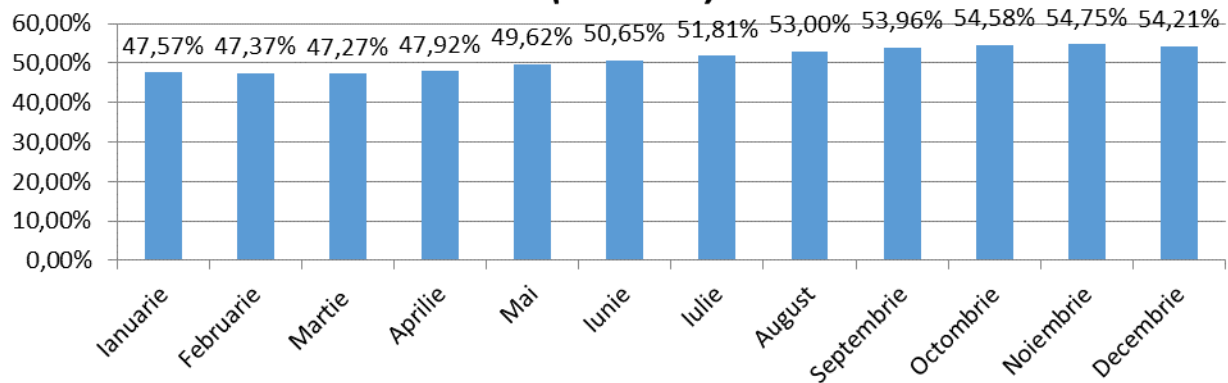
Cota de piață a furnizorilor pe piața reglementată în anul 2013

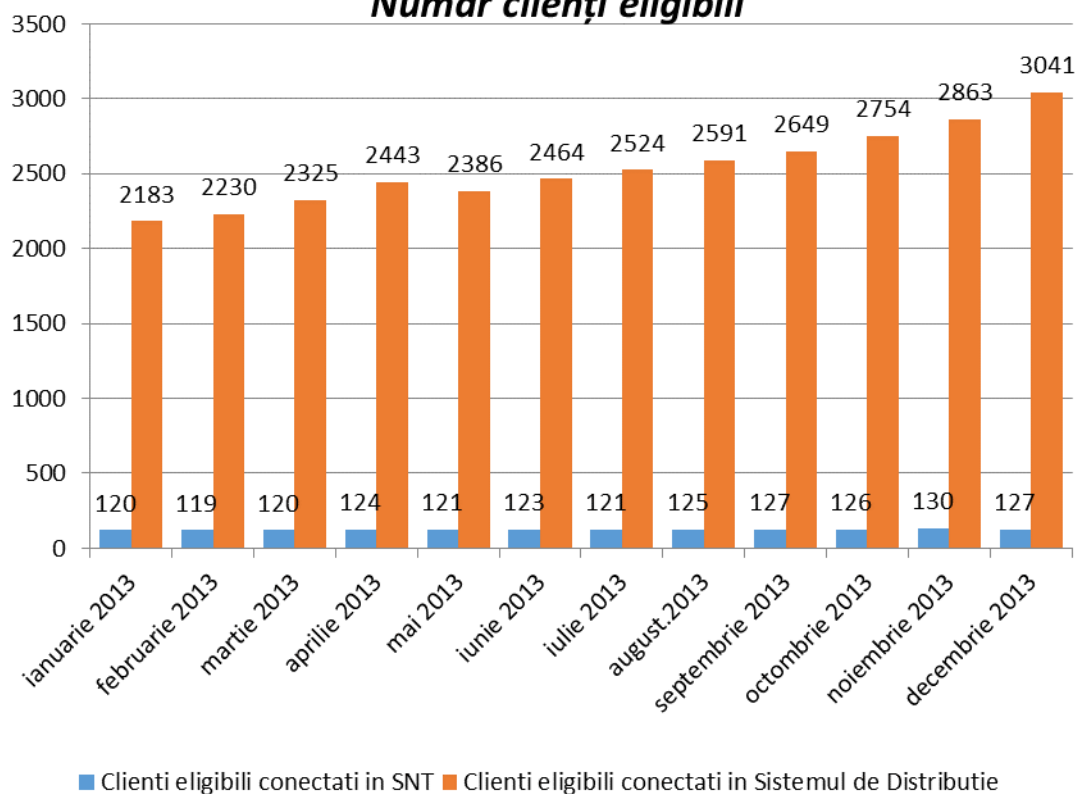
Piața gazelor naturale din România a fost deschisă gradual începând cu anul 2001. **La 1 ianuarie 2007 piața a fost deschisă integral pentru clienții noncasnici, iar la 1 iulie 2007 pentru toți clienții de gaze naturale.** Această măsură a conferit tuturor clienților de gaze naturale posibilitatea de a-și exercita dreptul la eligibilitate și a-și alege furnizorul. În același timp a fost menținută, și după liberalizarea integrală a pieței, furnizarea în regim reglementat la prețuri finale reglementate și, implicit, posibilitatea clienților, indiferent de consumul anual al acestora, de a opta pentru a rămâne în regim reglementat și de a nu-și exercita, prin urmare, dreptul la eligibilitate.

Potrivit Legii energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012, clienții finali nu mai au dreptul să revină la furnizarea reglementată dacă și-au exercitat dreptul de eligibilitate.

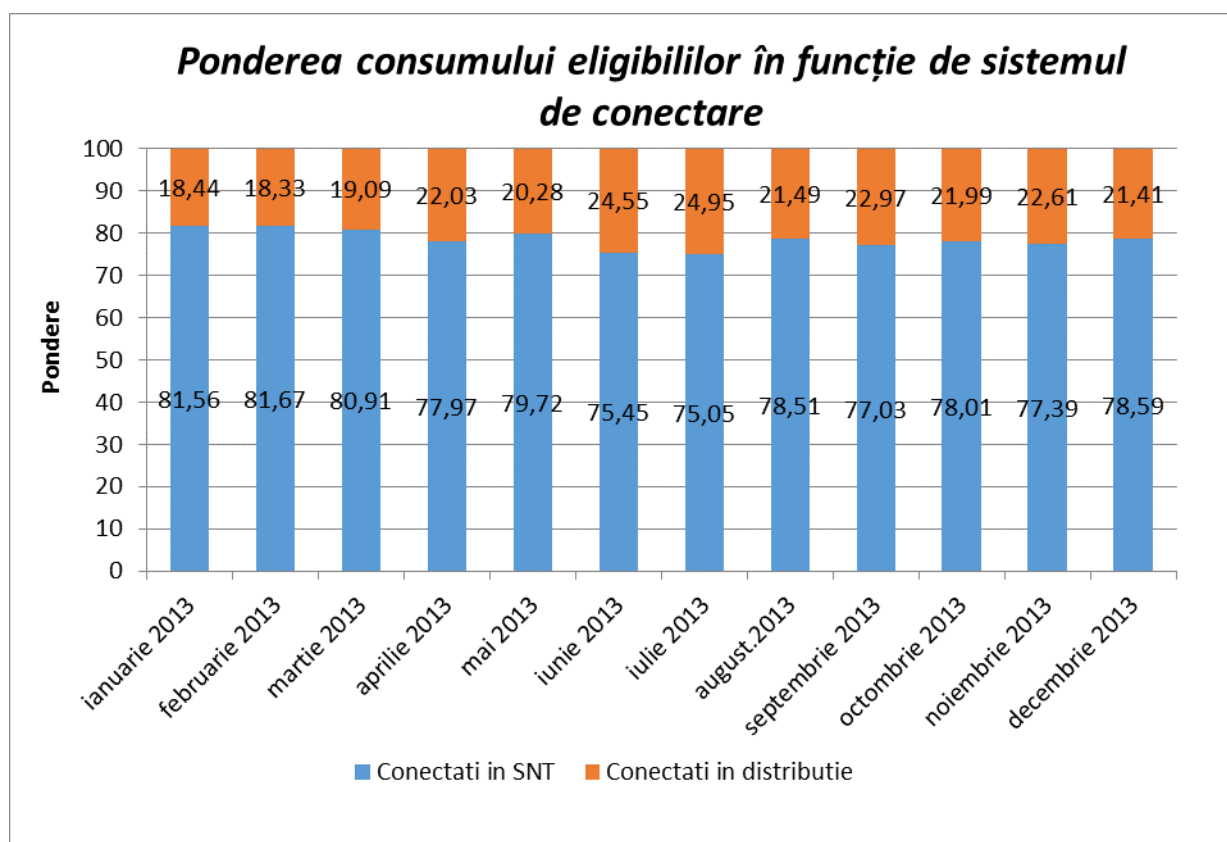
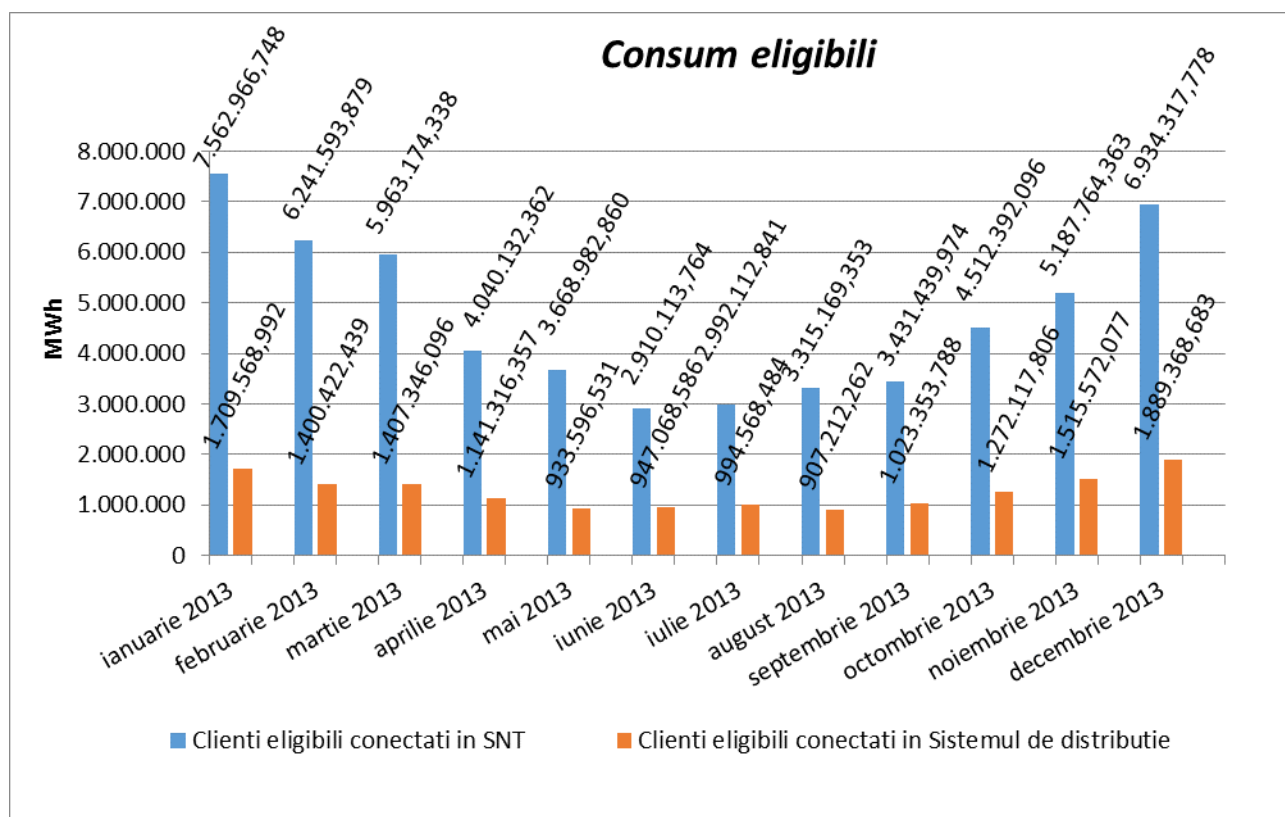
Gradul lunar de deschidere a pieței interne în anul 2013 (cumulat)

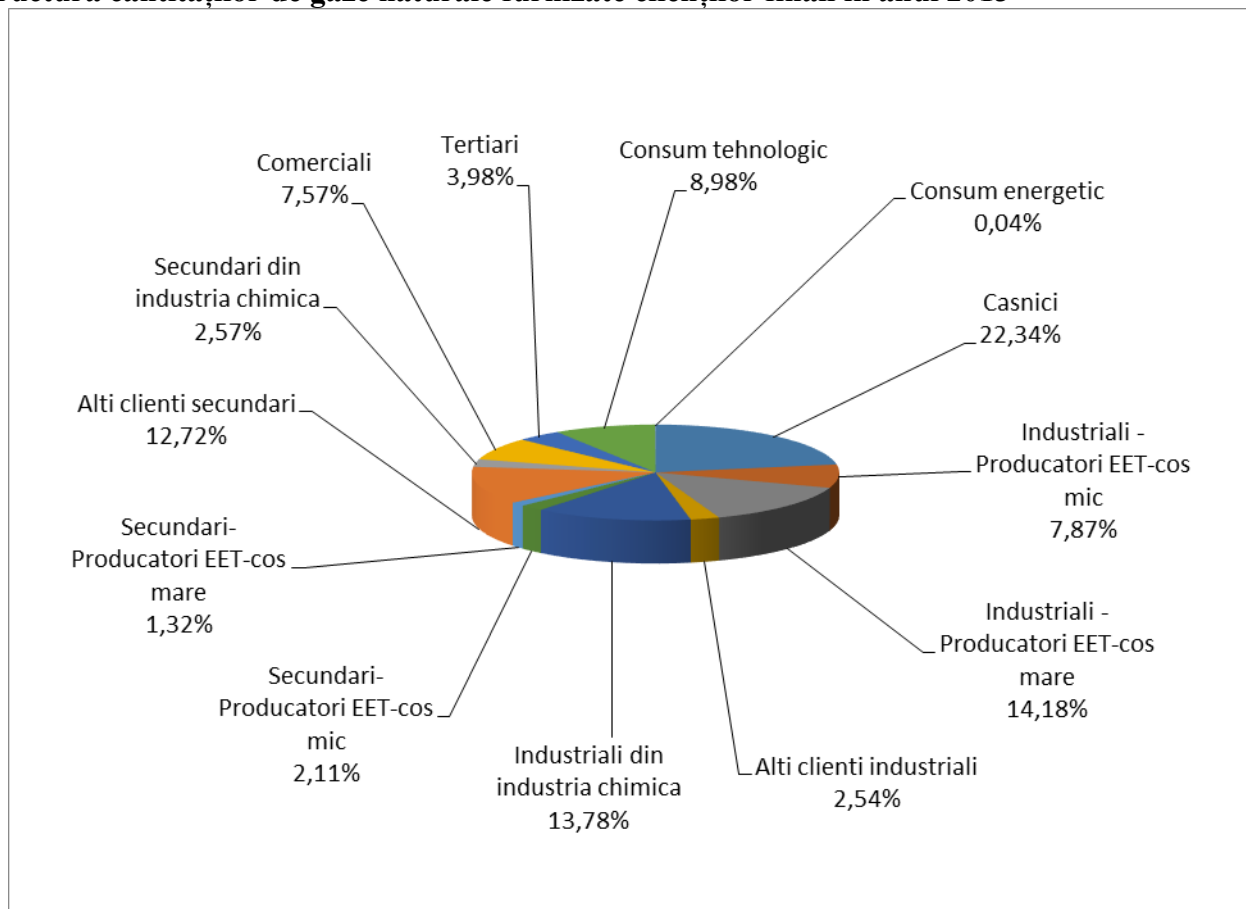
Număr clienți eligibili

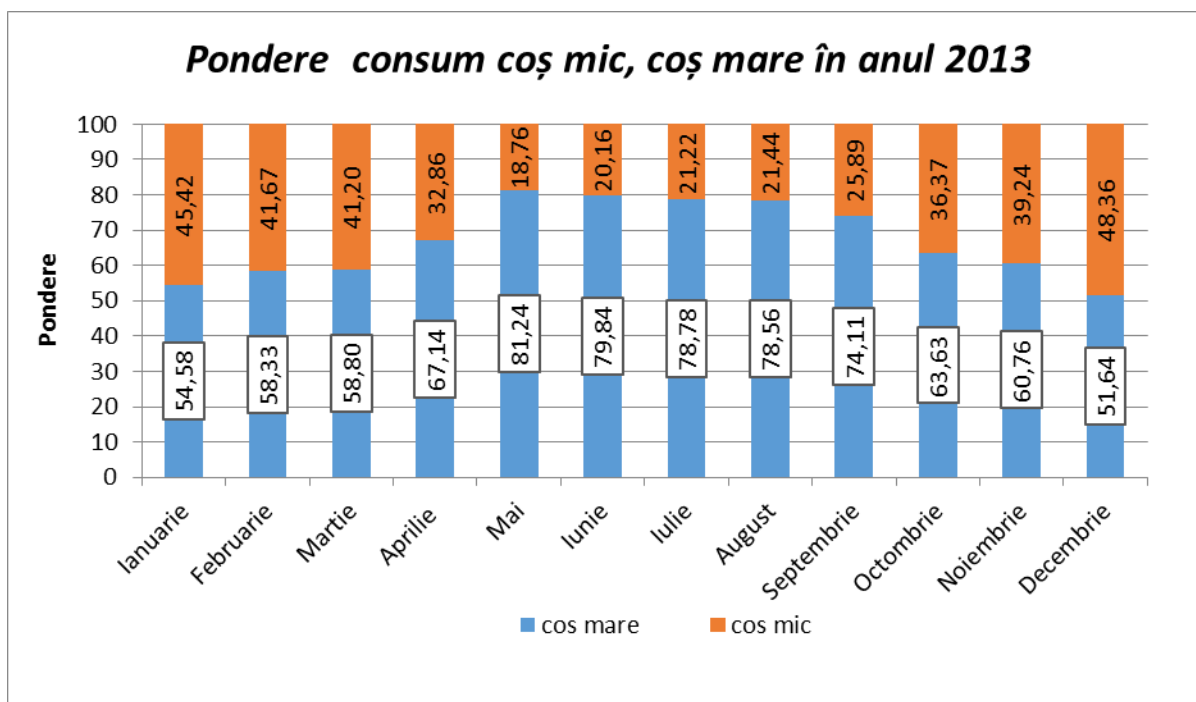

Structura cantităților de gaze naturale furnizate clienților finali în anul 2013

2013 Luna	Consum MWh		Total
	Coș mic	Coș mare	
Ianuarie	8.120.638,317	9.757.490,478	17.878.128,795
Februarie	6.004.648,113	8.406.769,567	14.411.417,680
Martie	5.754.352,038	8.211.973,004	13.966.325,042
Aprilie	2.806.092,111	5.733.395,269	8.539.487,380
Mai	1.053.936,395	4.562.682,611	5.616.619,006
Iunie	1.018.005,060	4.032.795,118	5.050.800,178
Iulie	950.704,755	3.529.716,875	4.480.421,630
August	895.339,719	3.281.341,013	4.176.680,732
Septembrie	1.330.256,823	3.806.920,214	5.137.177,037
Octombrie	2.937.853,017	5.140.130,985	8.077.984,002
Noiembrie	4.069.579,656	6.300.508,997	10.370.088,653
Decembrie	7.748.359,980	8.274.525,256	16.022.885,236
TOTAL	42.689.765,984	71.038.249,387	113.728.015,371

* Diferența dintre totalul consumului și totalul aferent coșului mic și coșului mare reprezintă consumurile exceptate de la respectarea structurilor amestecurilor de gaze naturale stabilite/avizate de ANRE conform HG 870/2012 și consumurile tehnologice ale titularilor licențelor de distribuție a gazelor naturale și a titularului licenței de operare a Sistemului Național de Transport al gazelor naturale.

Indicii de concentrare ai pieței

Structura pieței oferă o bază inițială privind analiza gradului de concurență a participanților pe fiecare din piețele analizate.

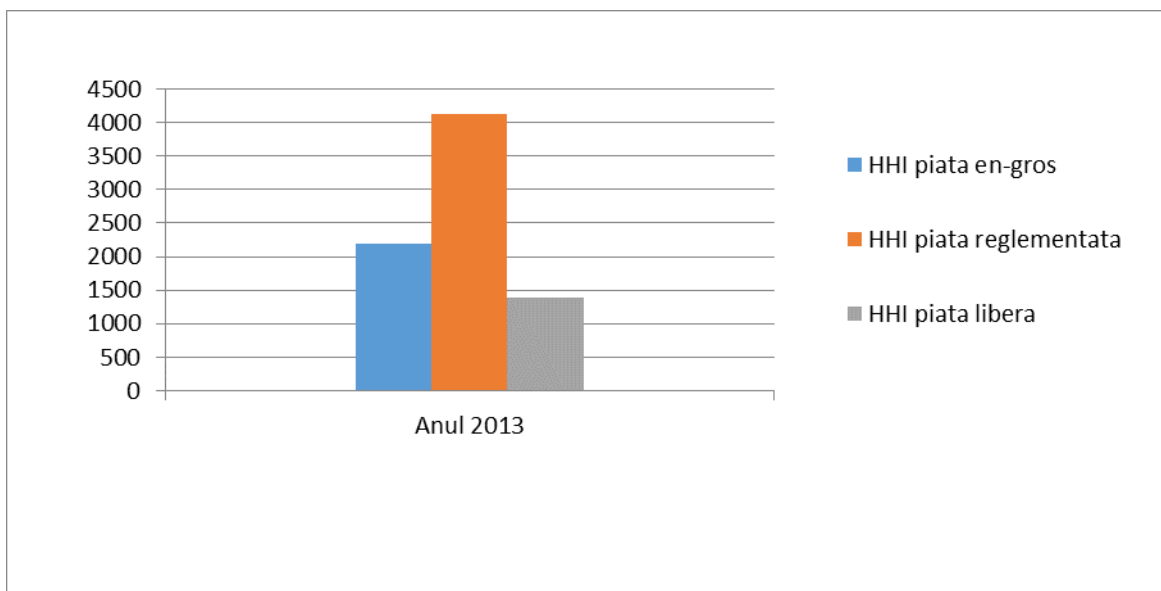
Indicatori de concentrare a pieței:

- **HHI, Indexul Herfindahl-Hirschman** = suma pătratelor cotelor de piață
Semnificația valorilor indicatorului este:

HHI < 1000	pieță neconcentrată;
1000 < HHI < 1800	concentrare moderată a puterii de piață;
HHI > 1800	concentrare ridicată a puterii de piață.
- **C3** = suma cotelor de piață ale celor mai mari trei participanți
Semnificația valorilor indicatorului este:

40% < C3 < 70%	concentrare moderată a puterii de piață;
C3 > 70%	concentrare ridicată a puterii de piață.

Indicii de concentrare ai pieței HHI, Indexul Herfindahl Hirschman

IV.4.2. EVOLUȚIA CADRULUI DE REGLEMENTARE AFERENT PIEȚEI DE GAZE NATURALE

În cursul anului 2013 a continuat procesul de elaborare, completare și dezvoltare a cadrului de reglementare necesar funcționării și dezvoltării pieței de gaze naturale, fiind supuse procesului de consultare publică și aprobate de ANRE următoarele reglementări:

Ordinul nr. 12/2013 pentru aprobarea Regulilor privind prestarea serviciului de transport gaze naturale de tip backhaul.

Regulile privind prestarea serviciului de transport gaze naturale de tip backhaul cuprind prevederi referitoare la:

- domeniul de aplicare, respectiv, la nivelul punctelor de interconectare cu Statele Membre U.E. învecinate – Bulgaria și Ungaria, în situația în care fluxul fizic de curgere a gazelor naturale este spre România;
- procedurile și operațiunile comerciale derulate în punctele de interconectare și în punctele de intrare în SNT;
- procedurile de solicitare și rezervare de capacitate de transport de tip backhaul;
- modalitatea de derulare a procedurilor de nominalizare, renominalizare, alocare și management al congestiilor în SNT în cazul prestării serviciilor de transport gaze naturale de tip backhaul;
- contractul-cadru pentru prestarea serviciului de transport gaze naturale de tip backhaul.

Astfel, regulile privind prestarea serviciului de transport gaze naturale de tip backhaul reprezintă un element important al cadrului de reglementare stabilit în conformitate cu prevederile Regulamentului (CE) nr. 715/2009 privind condițiile de acces la rețelele pentru transportul gazelor naturale, contribuind la soluționarea aspectelor neconforme identificate de Comisia Europeană în scrisoarea de punere în întârziere.

Ordinul nr. 15/2013 privind valorificarea cantităților de gaze naturale pe piața internă și modalitatea de stabilire/avizare a structurilor amestecului de gaze naturale.

Având în vedere prevederile art. 124 alin. (1), lit. e) și ale art. 181 din Legea energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012, precum și prevederile art. 1 alin. (1) din Hotărârea Guvernului nr. 870/2012, pentru stabilirea unei excepții de la respectarea structurilor amestecurilor de gaze naturale stabilite/avizate de Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei, s-a impus modificarea corespunzătoare a legislației secundare în domeniu, respectiv abrogarea Ordinului ministrului economiei, comerțului și mediului de afaceri, al președintelui Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei și al președintelui Agenției Naționale pentru Resurse Minerale nr. 1284/27/160/2011 privind valorificarea cantităților de gaze naturale pe piața internă și măsuri pentru întărirea disciplinei în sectorul gazelor naturale, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 441 din 23 iunie 2011, cu modificările și completările ulterioare, corelativ cu emiterea unui ordin de către ANRE care să reglementeze modalitatea de stabilire/avizare a structurilor de amestec intern/import de către ANRE.

Ordinul nr. 16/2013 privind aprobarea Codului rețelei pentru Sistemul național de transport al gazelor naturale.

Printre modificările importante promovate în cadrul acestui ordin se evidențiază următoarele:

- actualizarea termenilor utilizați în cuprinsul Codului rețelei în funcție de modificările aduse prin adoptarea Legii energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012;
- completarea prevederilor referitoare la procesul de analiză a propunerilor de amendamente înaintate de operatorii economici din sectorul gazelor naturale, prin includerea Grupului de lucru, a cărui componență este stabilită de ANRE, care are sarcina de a formula puncte de vedere pe marginea propunerilor de amendamente primite;
- definirea punctului comercial pentru Facilitatea de Transfer al Gazelor Naturale (FTG) și reformularea procedurii aferente FTG;
- detalierea procedurii de rezervare de capacitate în cazul solicitării de servicii de transport pe termen scurt;
- descrierea detaliată a principiilor de alocare a cantităților de gaze naturale în punctele de intrare/ieșire în/din SNT;
- corectarea disfuncționalităților semnalate în cadrul procedurilor de management al congestiilor;
- completarea procedurilor de echilibrare comercială astfel încât să fie luate în considerare efectele utilizării FTG;
- modificarea marjelor de toleranță acceptate în cazul dezechilibrelor acumulate în situația livrărilor în excedent în SNT;
- preluarea, în cadrul unei anexe distincte, a tarifelor aferente activităților descrise în cadrul Codului rețelei pentru SNT și, pe cale de consecință, abrogarea Ordinului ANRE nr. 31/2010 privind aprobarea tarifelor prevăzute în anexa nr. 10 la Codul rețelei pentru Sistemul național de transport al gazelor naturale, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 54/2007, și a prețului de achiziție a gazelor naturale livrate în excedent în Sistemul național de transport;
- precizarea aplicabilității în regim de testare a valorilor tarifelor de dezechilibru până nu mai târziu de 1 iulie 2014.

Ordinul nr. 24/2013 pentru aprobarea Metodologiei de alocare a cantităților de gaze naturale rezultate din activitatea de producție necesare acoperirii consumului pe piața reglementată.

Astfel, potrivit metodologiei, în fiecare an, înainte de începutul perioadei de injecție a gazelor naturale în depozitele de înmagazinare subterană, ANRE stabilește cantitatea lunară totală din producția internă necesară acoperirii consumului pieței reglementate, pentru perioada 1 mai - 31 octombrie anul în curs și pentru perioada 1 noiembrie anul în curs - 30 aprilie anul următor, luând în considerare atât consumul din aceeași perioadă din anul anterior și prognozele de consum transmise de furnizorii de piața reglementată, cât și cantitățile stabilite de ANRE ca obligație de constituire a stocului minim aferent segmentului reglementat. Pentru crearea tuturor premiselor necesare transmiterii unor prognoze de consum cât mai exacte, la solicitarea expresă a furnizorilor, s-a instituit clienților reglementați producători de energie termică obligația de a defalca necesarul estimat de consum transmis furnizorilor pe cele două categorii de consum pentru care se stabilește/avizează structurile lunare de amestec.

De asemenea, prin metodologia adoptată s-a instituit tuturor producătorilor de gaze naturale aceeași obligație de alocare cu prioritate pentru piața reglementată a cantităților necesare acoperirii consumului acesteia, proporțional cu producția lunară a fiecăruia.

Pentru perioada de injecție a gazelor naturale în depozitele de înmagazinare subterană, a fost avută în vedere asigurarea cantităților de gaze naturale necesare constituirii stocului minim aferent segmentului reglementat în proporție de 100% din producție internă.

Ordinul nr. 50/2013 *pentru aprobarea Regulilor generale privind piața centralizată de gaze naturale.*

Prin acest ordin, s-au stabilit cerințele minime de îndeplinit de către titularii licenței de administrare a pieței centralizate de gaze naturale, referitoare la: conținutul regulamentelor privind cadrul organizat de tranzacționare pe piețele centralizate de gaze naturale, modalitatea de avizare a procedurilor specifice organizării și funcționării piețelor centralizate și a modificărilor ulterioare ale acestora, informațiile cu privire la tranzacțiile încheiate pe piețele centralizate de gaze naturale în urma fiecărei sesiuni de licitație ce trebuie publicate pe website-urile proprii și comunicate ANRE, precum și tipurile de tarife ce pot fi percepute de către operatorii piețelor centralizate de gaze naturale.

Ordinul nr. 51/2013 *pentru aprobarea Regulamentului privind cadrul organizat de tranzacționare pe piețele centralizate de gaze naturale administrate de Societatea Bursa Română de Mărfuri (Romanian Commodities Exchange) S.A.*

Ordinul nr. 52/2013 *pentru aprobarea Regulamentului privind cadrul organizat de tranzacționare pe piața centralizată de gaze naturale administrată de Operatorul Pieței de Energie Electrică și Gaze Naturale OPCOM - S.A.*

Ordinul nr. 66/2013 *pentru aprobarea punctelor relevante ale Sistemului național de transport al gazelor naturale.*

Ordinul nr. 93/2013 *privind modificarea și completarea Ordinului ANRE nr. 24/2013 pentru aprobarea Metodologiei de alocare a cantităților de gaze naturale rezultate din activitatea de producție necesare acoperirii consumului pe piața reglementată.*

Principalele modificări și completări aduse metodologiei au vizat reglementarea situațiilor problematice ce pot apărea în perioada sezonului rece, respectiv:

- existența unor limitări tehnice ale capacităților de extracție sau posibilitatea epuizării înainte de terminarea perioadei de extracție a stocului minim constituit în conformitate cu reglementările ANRE;

- variațiile semnificative ale consumului clienților din piața reglementată în funcție de temperaturile înregistrate, temperaturi ce nu pot fi previzionate decât cu o considerabilă marjă de eroare și pentru perioade de timp relativ scurte.

Ordinul nr. 120/2013 privind modificarea și completarea anexei nr. 1 la Codul rețelei pentru Sistemul național de transport al gazelor naturale, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 16/2013.

Conform prevederilor art. 3 și 4 din Ordinul ANRE nr. 16/2013, operatorii economici care aplică acest cod pot înainta ANRE, propuneri de amendare a Codului rețelei pentru Sistemul național de transport al gazelor naturale din România iar, ANRE aprobă modificarea și/sau completarea Codului rețelei, la propunerea operatorilor economici precizați anterior, după consultarea Grupului de lucru constituit în acest scop.

S.N.T.G.N. TRANSGAZ S.A. Mediaș a înaintat ANRE o serie de propuneri de completare a Contractului cadru de transport al gazelor naturale, prevăzut în anexa nr. 1 la Codul rețelei pentru SNT, cu clauze contractuale care să acopere particularitățile accesării și prestării serviciilor de transport al gazelor naturale pe termen scurt, respectiv privind garanțiile și efectuarea plății contravalorii serviciilor prestate.

Pe baza propunerilor S.N.T.G.N. TRANSGAZ S.A. Mediaș, ANRE a elaborat proiectul de ordin privind completarea Codului rețelei pentru Sistemul național de transport al gazelor naturale pe care l-a supus procesului de consultare publică, solicitând în același timp, în conformitate cu dispozițiile art. 4 din Codul rețelei, punctul de vedere al Grupului de Lucru pentru revizuirea Codului rețelei pentru SNT. Ulterior observațiilor primite și discuțiilor purtate, având în vedere specificul problemelor ridicate și luând în considerare faptul că, potrivit art. 100 pct. 18 din Legea energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012, „capacitatea întreruptibilă reprezintă capacitatea care poate fi întreruptă de operatorul sistemului, în conformitate cu condițiile prevăzute în contractul cu utilizatorul rețelei sau prin reglementările specifice”, s-a pus în discuție completarea propunerii inițiale a S.N.T.G.N. TRANSGAZ S.A. Mediaș cu clauze contractuale aplicabile în cazul serviciilor întreruptibile de transport al gazelor naturale.

Urmare revizuirii de către S.N.T.G.N. TRANSGAZ S.A. Mediaș a proiectului de ordin privind completarea Codului rețelei, acesta a cuprins clauzele contractuale care acopereau atât particularitățile serviciilor pe termen scurt, cât și pe cele aferente serviciilor întreruptibile de transport al gazelor naturale, fiind supus de asemenea procesului de consultare publică și analizat de Grupul de Lucru. După finalizarea procesului de consultare publică, analizarea observațiilor transmise de operatorii economici în perioada de dezbateri și după discuțiile purtate cu membrii Grupului de Lucru, principalele modificări și completări care au fost aduse actului normativ au constat în:

- posibilitatea selectării, la obiectul Contractului-cadru de transport al gazelor naturale, a tipului serviciilor de transport prestate și anume ferme sau întreruptibile;
- posibilitatea selectării duratei contractului între un an gazier, un trimestru, o lună, o zi gazieră sau multipli acestora, în funcție de tipul de servicii de transport solicitate;
- introducerea unui nou capitol prin care se reglementează condițiile de limitare/întrerupere a capacităților întreruptibile de transport.

V. EFICIENȚĂ ENERGETICĂ

În domeniul eficienței energetice și a promovării utilizării la consumatorii finali a surselor regenerabile de energie, ANRE în 2013 a desfășurat activități specifice privind: aplicarea legislației actuale pentru promovarea eficienței energetice și elaborarea reglementărilor secundare; activități de autorizare auditori energetici/atestare manageri energetici; activități pregătitoare pentru noua directivă de eficiență energetică adoptată de Parlamentul European la 25 octombrie 2012 cu termen de transpunere 5 iunie 2014; activități în cadrul proiectelor finanțate din Programul Energy Intelligent Europe; Activități de participare la grupuri de lucru interne și internaționale.

V.1. REGLEMENTĂRI TEHNICE

În cadrul programului de reglementări pe anul 2013 au fost realizate următoarele reglementări:

1. Regulamentul de autorizare auditori energetici și Regulamentul de atestare manageri energetici și acreditare societăți prestatoare de servicii energetice aprobat prin Ordinul ANRE nr. 38/2013;
2. Machetele pentru declarația de consum total anual de energie și pentru chestionarul de analiză energetică a consumatorului de energie, aprobate prin Decizia nr. 1765/2013;

S-a postat pe pagina de internet a ANRE spre consultare publică textul unei noi Legi a eficienței energetice, care să transpună Directiva 2012/27/UE privind eficiența energetică, raft care a avut ca punct de plecare prevederile OG nr. 22/2008 privind eficiența energetică și noile cerințe ale EED privind eficiența energetică, urmând ca prin intermediul grupului de lucru constituit la nivelul Parlamentului, să se elaboreze forma finală a legii.

ANRE face parte în acest moment atât din Grupul de lucru organizat în cadrul Departamentului pentru Energie cât și din cel organizat de către Comisia de servicii și industrii a camerei deputaților din Parlamentul României.

Din punct de vedere al prevederilor directivei, la implementarea acesteia va apărea necesitatea, în funcție de modul în care directiva va fi transpusă, elaborării unor reglementări legate de:

- modificarea **Regulamentului de autorizare auditori energetici și a Regulamentului de atestare manageri energetici și acreditare societăți prestatoare de servicii energetice**, în concordanță cu prevederile art. 8 din directivă, referitor la auditurile energetice și sistemele de management energetic;
- introducerea obligativității adoptării **Standardului ISO 50001 privind managementul energetic**, la marii consumatori de energie din industrie, de exemplu la cei cu un consum de peste 10.000 tep/an;
- creșterea eficienței energetice la distribuitorii de energie;
- colaborarea cu alte instituții la elaborarea unei politici de stimulente fiscale și financiare, având ca scop creșterea eficienței energetice;
- participarea, alături de alte instituții, la introducerea criteriilor de eficiență energetică la achizițiile publice de produse, servicii și clădiri performante energetic, conform art. 6 din directivă.

V.2. ACTIVITATEA DE AUTORIZARE AUDITORI ENERGETICI/ATESTARE MANAGERI ENERGETICI

Managementul energetic, aplicat într-o societate economică, are ca principal obiectiv asigurarea unui consum judicios și eficient al energiei, în scopul maximizării profitului prin minimizarea costurilor energetice, mărind în acest mod competitivitatea pe piață a societății.

Serviciile de management energetic prezintă o importanță majoră în cadrul unei societăți economice în monitorizarea consumurilor energetice și reducerea costurilor aferente acestora prin implementarea unui *plan de îmbunătățire a eficienței energetice ce conține măsuri de eficiență energetică care să conducă la economii de energie măsurabile și cu efecte vizibile în scăderea costurilor cu energia.*

Acest lucru este posibil fie prin angajarea unui manager energetic atestat de ANRE în cadrul societății respective, fie prin încheierea unui contract de management energetic cu o persoană fizică autorizată (PFA) atestată de către ANRE sau cu o societate prestatoare de servicii energetice, care are angajat cel puțin un manager energetic atestat de ANRE.

Astfel prin asigurarea unui management energetic eficient, operatorii economici vor beneficia de:

- Creșterea eficienței energetice și reducerea consumurilor de energie, în scopul reducerii costurilor;
- Responsabilizarea diferitelor compartimente din cadrul societății pe probleme energetice specifice și realizarea unei bune comunicări între compartimente;
- Dezvoltarea și utilizarea unui sistem de monitorizare a consumurilor energetice
- Raportarea consumurilor și dezvoltarea unor strategii specifice de optimizare a consumurilor
- Identificarea metodelor de reducere a costurilor printr-un termen scurt de recuperare a investițiilor
- Asigurarea funcționării în parametrii optimi a instalațiilor
- Dezvoltarea interesului tuturor angajaților în utilizarea eficientă a energiei și educarea lor prin programe specifice de reducere a pierderilor de energie;
- Asigurarea siguranței în alimentare a instalațiilor energetice.

Evaluarea managementului energetic din analiza multor programe de management energetic implementate în diferite sectoare de activitate a demonstrat că:

- se pot obține economii de energie și bănești de 5-15%, în timp foarte scurt, cu costuri minime sau chiar fără costuri, doar prin aplicarea unui management energetic agresiv;
- se pot obține economii de energie și bănești de până la 30%, cu costuri mici și medii, cu o perioadă scurtă de amortizare. Aplicarea unor astfel de măsuri este frecventă.
- prin realizarea unor investiții cu costuri mari în tehnologii și echipamente moderne se pot obține economii de 50-70%, perioadele de amortizare ajungând în aceste cazuri până la 5-6 ani.

Activitatea de autorizare auditori energetici /atestare manageri energetici desfășurată în cadrul DRAEE susține promovarea și dezvoltarea unui sistem care să asigure disponibilitatea unor audituri capabile să pună în valoare potențialul de economisire energetic al consumatorului final de energie.

Numărul relevant de auditori energetici autorizați anual de Direcția reglementări autorizări în domeniul eficienței energetice DRAEE indică deschiderea pieței de servicii energetice, oferind posibilitatea consumatorilor finali de energie de a efectua un audit energetic conform prevederilor legale. Prin

informațiile privind tipul autorizațiilor și datele de contact ale persoanelor autorizate de DRAEE disponibile pe site-ul ANRE este asigurat accesul liber, necondiționat al părților interesate.

Criteriile minime transparente și nediscriminatorii pentru auditurile energetice impuse prin Regulamentul de autorizare a auditorilor energetici constituie o premisă pentru elaborarea unor lucrări de calitate care să conducă la identificarea de măsuri de îmbunătățire a eficienței energetice la consumatorul final și la atingerea țintelor de economii de energie asumate de către România prin Planurile Naționale de Acțiune în domeniul Eficienței Energetice.

De-a lungul procesului de atestare a managerilor energetic prin discuțiile purtate cu managerii energetici desemnați de consumatorii finali de energie, a rezultat că cel mai important lucru pentru asigurarea succesului unui program de management energetic este angajarea în realizarea programului a managementului de vârf. Fără această angajare, obiectivele programului nu vor putea fi atinse. Astfel, rolul managerului energetic în angajarea echipei manageriale la realizarea programului este crucial.

Pot exista două situații cu șanse egale de a demara un program de management energetic:

- în prima situație echipa managerială decide că este necesar un program de management energetic și decide implementarea acestuia. În acest caz managerul energetic trebuie să reacționeze într-un mod responsabil;
- în a doua situație angajatul cu responsabilități energetice a decis să convingă echipa managerială de necesitatea implementării unui program de management energetic, fapt ce determină reacționarea în mod agresiv a acestuia.

Cel mai bun mod de a convinge echipa managerială de necesitatea unui program de management energetic este de a prezenta rezultate prin calcule de eficiență energetică și analiză statistică a consumurilor și costurilor.

La sfârșitul anului 2013 erau atestați 303 manageri energetici, 31 societăți prestatoare de servicii energetice acreditate, din care 15 PFA; autorizate ca auditori energetici 151 persoane fizice, 42 persoane juridice.

În cursul anului 2013 au fost analizate documentații transmise de un număr de 326 solicitanți, din care:

manageri energetici

- documentații depuse în vederea obținerii atestatului de manager energetic: 136;
- documentatii depuse în vederea obținerii atestatului de manager energetic, respinse: 3 si reprogramate 5;
- documentatii depuse în vederea obținerii atestatului de manager energetic, acceptate: 128
- documentatii societati de servicii energetice pentru obtinerea acreditarii, depuse si acceptate: 4
- documentatii depuse in venereal obținerii prelungirii atestatului de manager energetic: 61

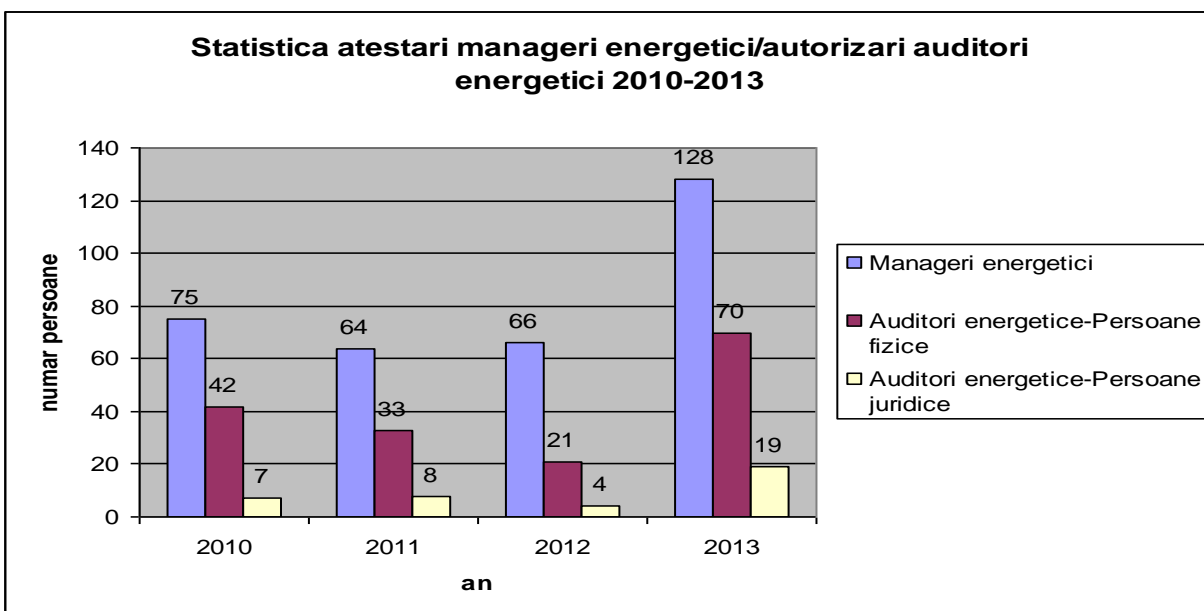
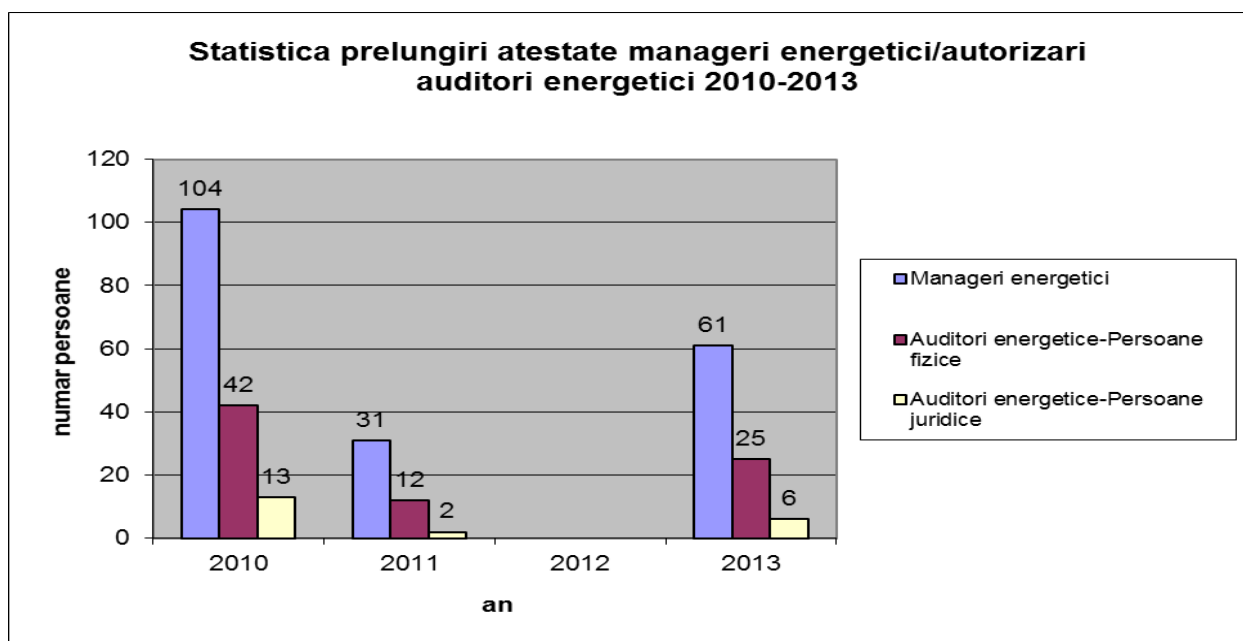
auditori energetici

- documentații depuse în vederea obținerii autorizației de auditor energetic, persoană fizică, acceptate: 70
- documentații depuse în vederea obținerii autorizației de auditor energetic, persoană fizică, respinse: 1
- documentații depuse în vederea obținerii autorizației de auditor energetic, persoană juridică: 19

- -documentații depuse în vederea obținerii prelungirii autorizației de auditor energetic, persoană fizică: 25
- documentații depuse în vederea obținerii prelungirii autorizației de auditor energetic, persoană juridică: 6

Structura autorizațiilor/atestatelor pentru anul 2013, este prezentată în tabelul de mai jos:

2013	Total	Autorizații/Atestate noi	Prelungiri
Manageri energetici	189	128	61
Auditori energetici PF	95	70	25
Auditori energetici PJ	25	19	6

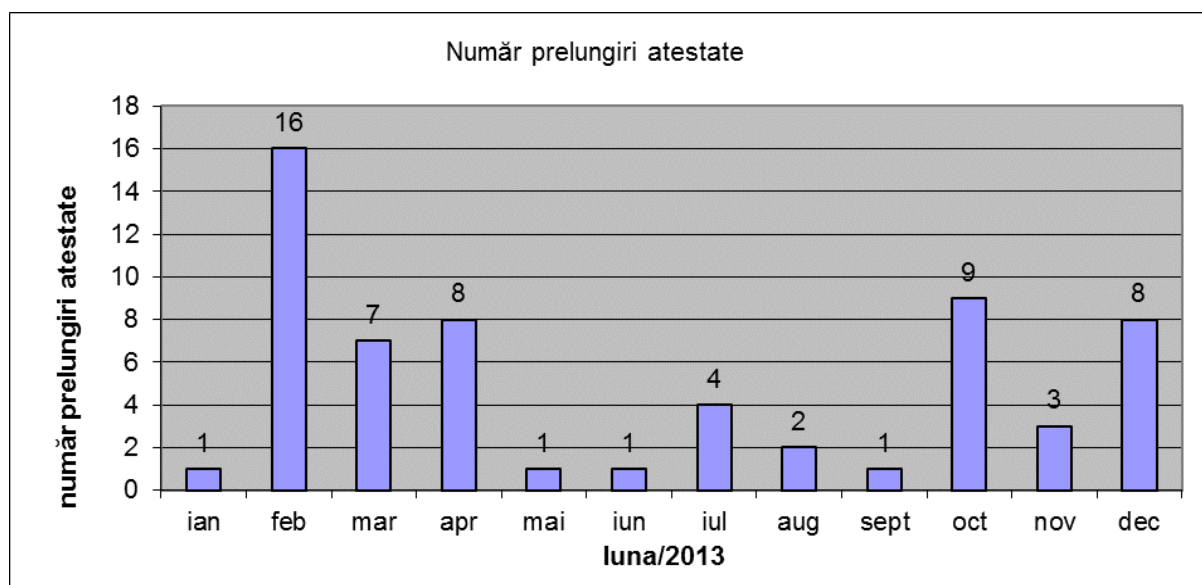
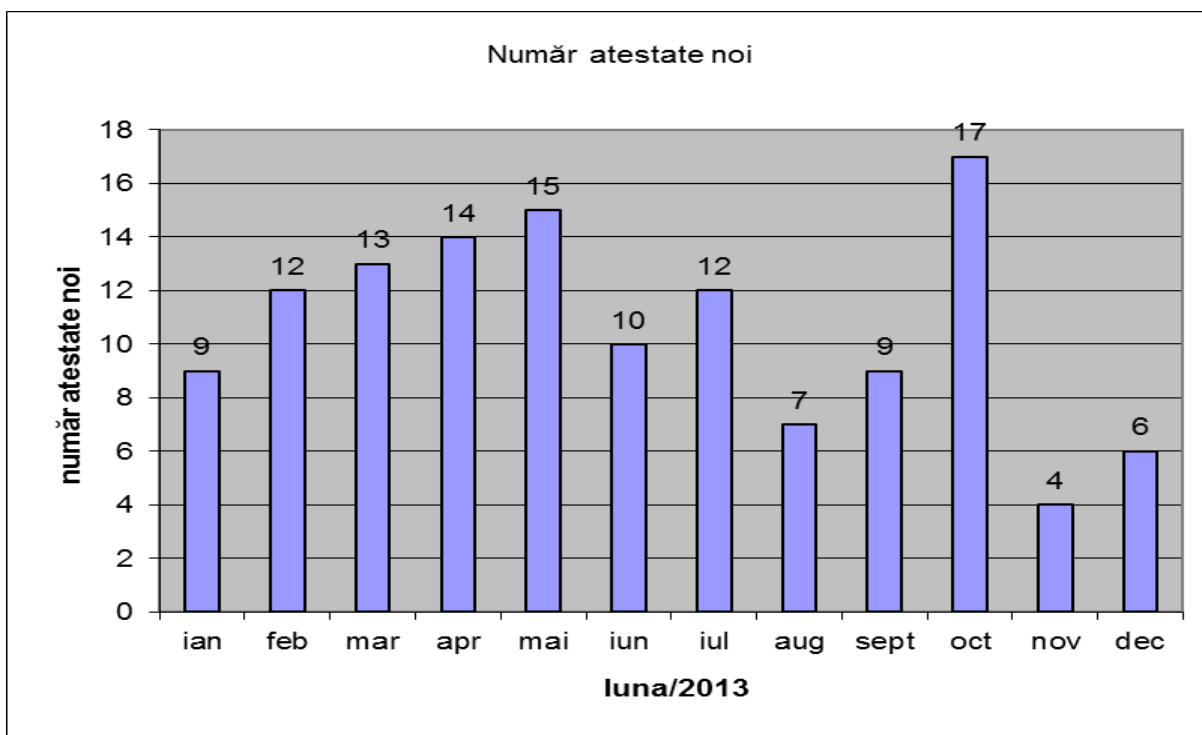

Activități uzuale desfășurate în cursul anului 2013:

- actualizarea Registrului de evidență al managerilor energetici postat pe site-ul www.anre.ro
- actualizarea Registrului de evidență al auditorilor energetici postat pe site-ul www.anre.ro
- actualizarea Registrului de evidență a societăților prestatoare de servicii energetice postată pe site-ul www.anre.ro

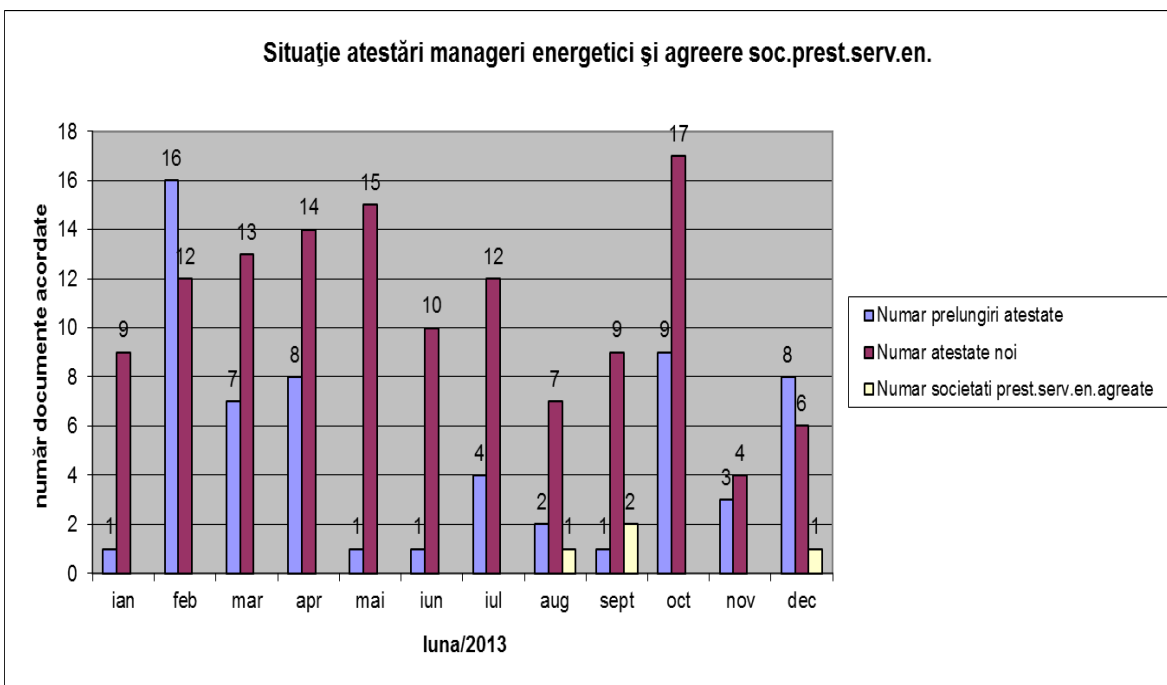
Statistica atestare/autorizare/acreditare pe luni pentru anul 2013, se prezintă astfel:

Atestate manageri energetici

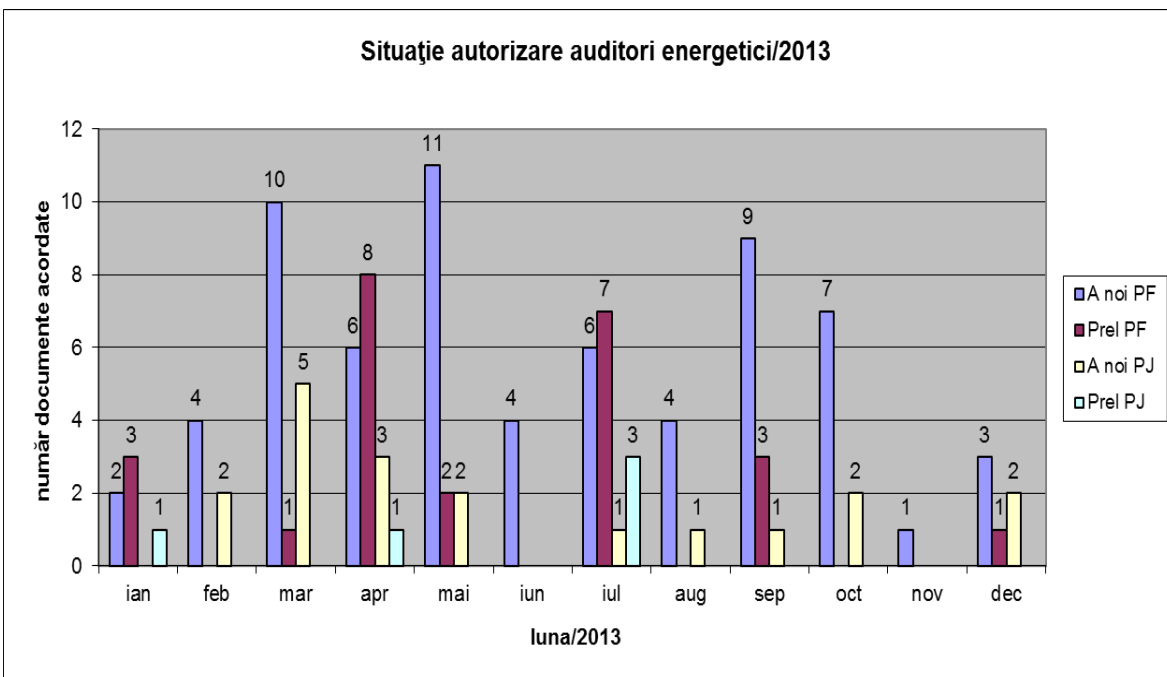

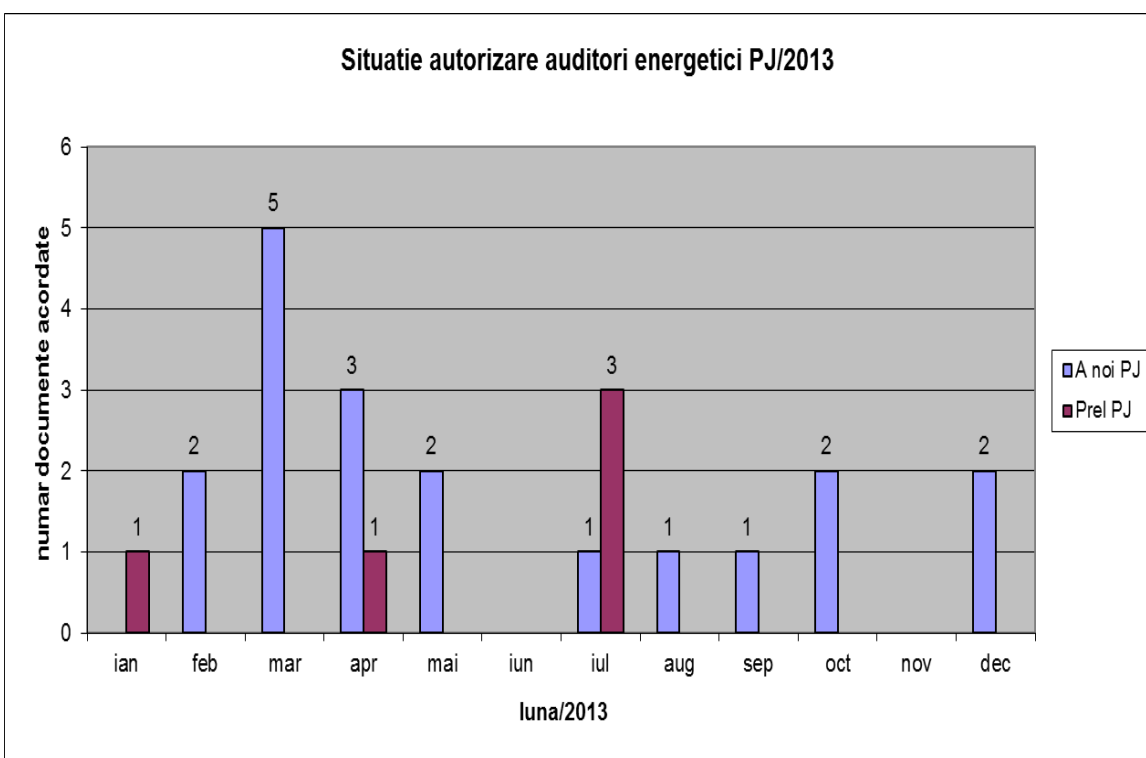
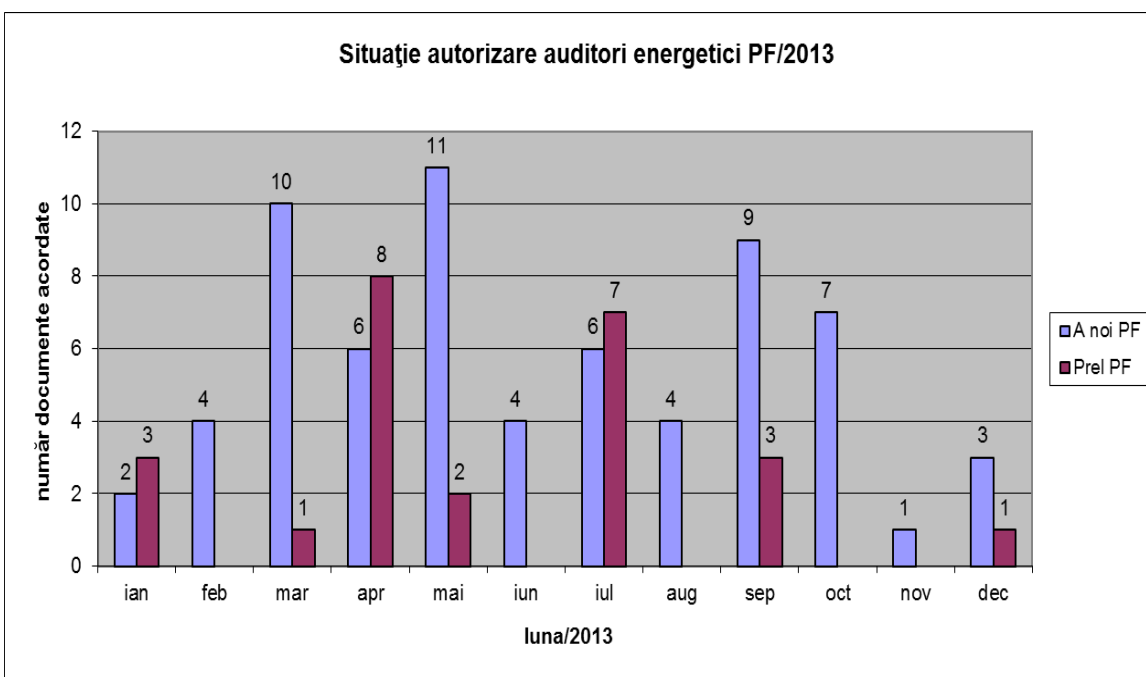
Acreditare societăți prestatoare de servicii energetice

Obs.: acreditarea societăților prestatoare de servicii energetice a început în iulie 2013 (prin publicarea în MO a Ord. ANRE nr. 38/2013)

Autorizare auditori energetici

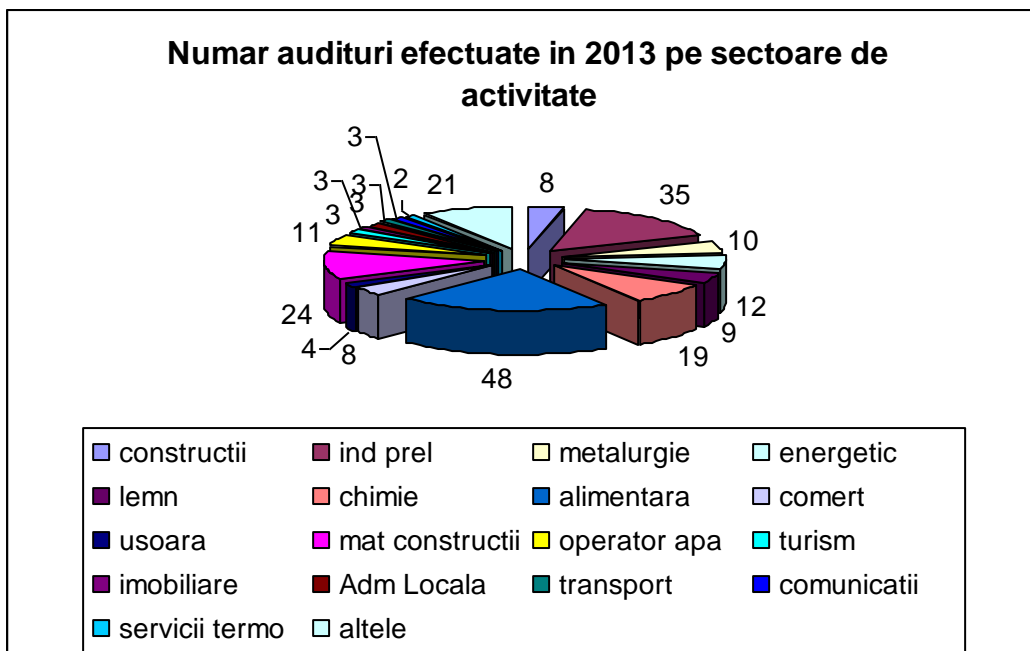
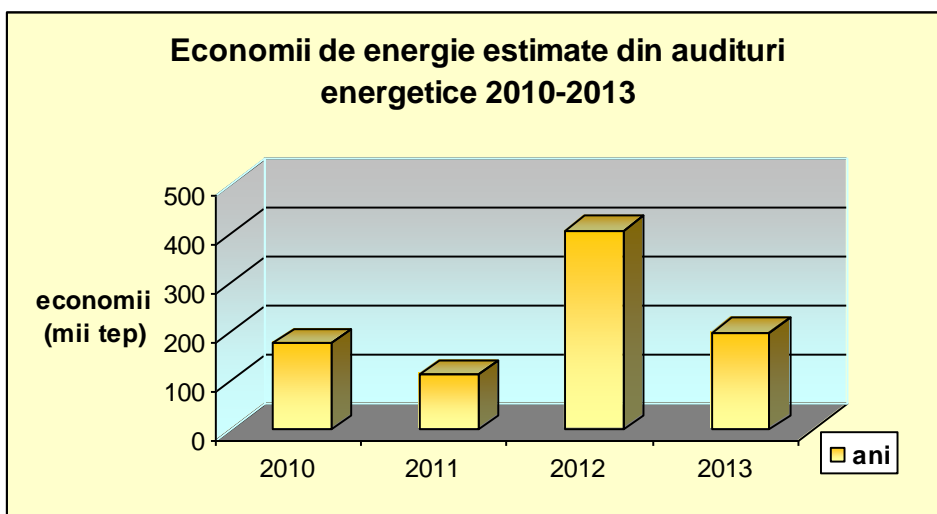
Au fost primite și centralizate rapoartele de activitate ale auditorilor energetici, persoane juridice privind activitatea de auditare pe anul 2013: au raportat activitatea desfășurată 38 de auditori energetici autorizați, persoane juridice, din totalul de 42 auditori energetici autorizați; 5 auditori energetici nu au desfășurat activitate de auditare energetică în 2013.

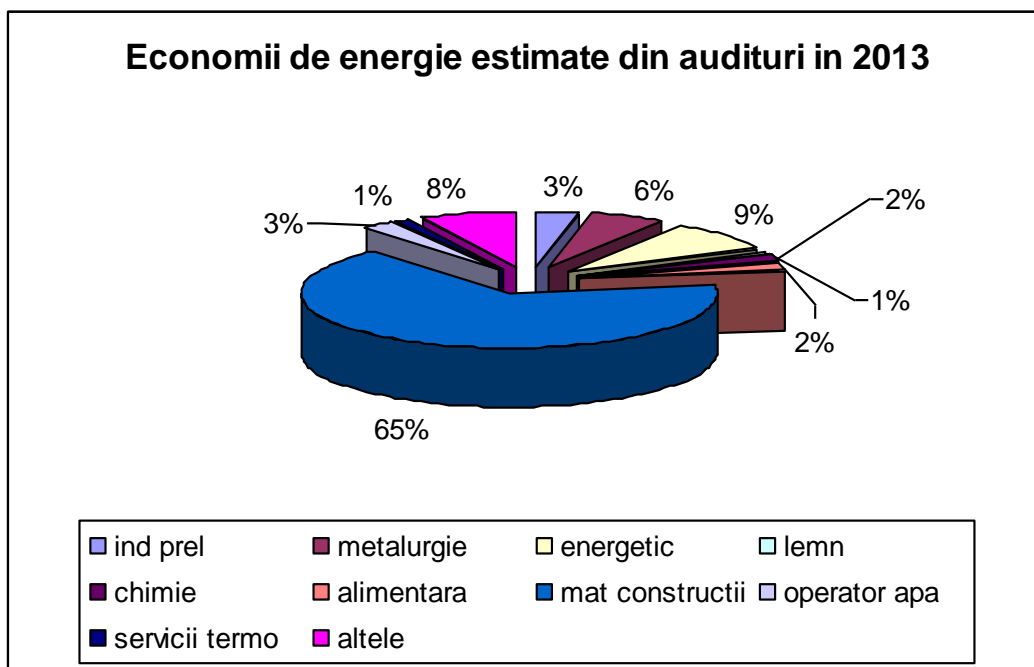
Din raportul celor 33 de auditori energetici a rezultat că s-au efectuat audituri energetice la 226 de agenți economici, la care s-au identificat 701 măsuri de îmbunătățirea a eficienței, reprezentând economii de energie estimate la 196.705 tep/an, cu o cifră de investiții de cca. 663.684 mii RON.

Dintre acestea exemplificăm ca măsuri frecvent propuse : acționări cu turație variabilă, reducerea pierderilor în rețele de aer comprimat, compensarea factorului de putere, recuperarea energiei , optimizarea arderii la cuptoare, optimizare instalații și fluxuri tehnologice, eficientizarea iluminatului în halele de producție .

Evoluția auditurilor pentru perioada 2010 – 2013, se prezintă astfel:

An	Auditori	Ag. economici	Numar Masuri	Economii energie estimate (tep)	Costuri investitii estimate (mii lei)
2010	14	72	275	176.200	1.628.212
2011	6	41	103	112.171	128.813
2012	23	198	564	406.652	1.791.466
2013	33	226	701	196.705	663.684

Totodată s-a constatat că SC CET SA Bacău și SC ROMTEST Electronic SRL, nu au avut activitate ca auditori, atât în 2012 cât și în 2013.

Din punct de vedere al numărului managerilor energetici, baza de date actualizată la 30 septembrie 2013 arata următoarea situație:

Număr operatori economici identificați peste 1000 tep/an	Număr manageri autorizați	Autorizați in cadrul operatorilor economici	Persoane fizice autorizate (PFA)	Societăți prestatoare de servicii energetice	Grad acoperire (%)
627	331 din care:	303	15	16	53,27

Procentul poate fi îmbunătățit substanțial, daca suportul acordat de către oficiile teritoriale, prin identificarea și controlul agenților economici cu consum peste 1000 tep/an, va crește în următoarea perioadă, fie prin creșterea numărului de angajați la oficiile teritoriale, fie prin realocarea personalului cu specialitate în eficiența energetică, pe aceste probleme.

Este de remarcat faptul că, unii agenți economici au înțeles beneficiile existentei unui management energetic serios la nivelul întreprinderii, fapt pentru care au trecut la implementarea standardului de calitate SRN ISO 50001 privind managementul energetic. În acest sens avem 2 agenți economici: OMV Petrom și SC Celestica SA Oradea.

Din perspectiva noii directive europene 27/2012 privind eficiența energetică, toți consumatorii finali de energie, care nu sunt IMM-uri, sunt obligați să efectueze un audit energetic într-o manieră independentă și eficientă din punct de vedere al costurilor de către experți calificați și/sau acreditați sau efectuat și supravegheat de autorități independente în temeiul legislației naționale până la 5 decembrie 2015 și cel puțin la fiecare patru ani de la data ultimului audit energetic.

V.3. ACTIVITĂȚI ÎN CADRUL PROIECTELOR EIE

Proiect CAEED - Acțiuni comune pentru directiva privind eficiența energetică (EED - 2012/27/UE), proiect al Uniunii Europene aprobat în cadrul Programului EIE 2013 – Energie Inteligentă pentru Europa, care continuă proiectul CAESD II

Proiectul CAEED în care ANRE este participantă în calitate de co-beneficiar, alături de alte 27 state europene continuă proiectul CAESD II și se desfășoară până la sfârșitul anului 2016 având ca obiectiv principal susținerea transpunerii în legislația națională a Directivei 2012/27/UE privind eficiența energetică, (primele 3 întâlniri plenare în perioada 2013 -2014) și susținerea implementării Directivei 2012/27/UE (în 11 întâlniri plenare ce vor avea loc în 2014-2016).

Proiectul CAEED are o structură a întâlnirilor plenare bazată pe grupuri tematice CT (Core Theme), de la CT1 la CT 8, tematicile grupurilor sunt corelate cu prevederile următoarelor articolelor din Directiva 2012/27/UE:

CA Propuneri tematice pentru proiect

EED

- CT1** Planul Național de Acțiune în domeniul Eficienței Energetice - Rapoarte anuale și măsurarea progresului eficienței energetice (art.3,4,24)
- CT2** Sectorul Public—clădirile publice și achizițiile publice (art. 5,6)
- CT3** Contorizarea și facturarea, răspunsul la cererea de consum (art.9, 10,11,12)
- CT4** Serviciile energetice și ESCOs, auditarea energetică, rezolvarea barierelor administrative (art.20)
- CT5** Fonduri și finanțări pentru eficiența energetică (art.8,18,19)
- CT6** Programe de informare a consumatorului, training, certificarea și formare profesională (art.10,12,16)
- CT7** Eficiența furnizării energiei,co-generarea de înaltă eficiență CHP și încălzire/răcire (art.14,15)
- CT8** Scheme obligatorii de eficiență energetică, monitorizarea impactului măsurilor eligibile (art.7)

În anul 2013 s-a asigurat participarea experților din cadrul ANRE și Ministerul Economiei, Departamentul General Energie, la întâlnirile plenare *PM 1- Dublin, martie* și *PM 2 – Vilnius, octombrie*. Întâlnirile plenare a abordat subiecte de interes pentru statele participante în transpunerea Directivei 2012/27/UE, cum ar fi: vedere generală privind raportările cerute de EED și draft-ul PNAEE 2014; nivelul de calificare al auditorilor energetici (clădiri/industrie), calitatea auditurilor, sisteme de calificare, acreditare și introducerea unui sistem de certificare care ar trebui să fie voluntar și controlat de piață, costuri privind programul de audit; eficiența în furnizarea energiei, cogenerarea de înaltă eficiență și încălzirea/răcirea; opțiuni pentru implementarea art. 7 al EED; implicarea băncilor în finanțarea eficienței energetice; dezvoltarea de standarde pentru rețele inteligente (*smart grids*),

promovarea răspunsului la cerere în linie cu prevederile EED; noile roluri pentru TSO, DSO, NRA și agregatori (art. 15); acces, participare la piața de energie; tarife, dinamica prețurilor, transparența; colectarea datelor referitoare la clădirile publice; instrumente financiare folosite în reabilitarea clădirilor; strategii pentru schimbarea comportamentului consumatorilor și informarea lor; monitorizarea și verificarea economiilor de energie cu costuri administrative scăzute.

Proiectul ODYSEE MURE 2012 este continuarea proiectului ODYSEE MURE 2010 finanțat în cadrul programului european „Energie Inteligentă pentru Europa –EIE” și se desfășoară în perioada aprilie 2013- septembrie 2015.

Proiectul are în componență două baze de date:

- ODYSSEE - baza de date complexă care cuprinde date detaliate și indicatori privind utilizarea energiei și eficiența energetică, precum și indicatori privind emisiile de CO₂, <http://www.odyssee-indicators.org/>,
- MURE - baza de date ce cuprinde măsurile de eficiență energetică implementate în diferitele țări UE și evaluarea impactului acestora, <http://www.mure2.com/>.

În prezent, aceste baze de date includ indicatori și date pentru 27 de țări din UE din care face parte și România. Acestea sunt accesibile on-line, gratis pentru toți participanții din proiect. Bazele de date și metodologiile de calcul ale indicatorilor de eficiență energetică sunt unitare pentru țările partenere în proiect. O astfel de abordare unitară este necesară deoarece calculele indicatorilor trebuie făcute coerent plecând de la o bază unitară (date comparabile calculate pe baza unor ipoteze comune).

Obiectivele majore ale proiectului ODYSEE MURE 2012:

- evaluarea și compararea progreselor privind eficiența energetică în diferite sectoare din țările UE;
- evaluarea măsurilor politicilor naționale de eficiență energetică în țările UE;
- monitorizarea țintelor naționale privind eficiența energetică.

România va utiliza indicatorii calculați după metodologia UE în cadrul proiectului la elaborarea celui de al treilea Plan Național de Acțiune pentru Eficiență Energetică.

Rolul echipelor naționale în 2013 la realizarea obiectivelor propuse:

- actualizarea bazei de date ODYSSEE (prima etapă),
- actualizarea bazei de date MURE (prima etapă),
- furnizarea de studii de caz pentru evaluarea politicilor și măsurilor de eficiență energetică,
- raport privind tendințele evoluției eficienței energetice și implementarea politicilor și măsurilor în domeniu,
- contribuție la diseminarea rezultatelor

Activități desfășurate în vederea încheierii de contracte în cadrul programului Intelligent Energy Europe, cofinanțat de Comisia Europeană

În cadrul Call for Proposal 2013, al programului IEE (Intelligent Energy-Europe), ANRE a participat în calitate de partener la două propuneri de proiect:

“BENEFICE - Basic Tools to facilitate the implementation of energy efficiency requirements for Obligated Parties, in Europe”. **implementarea art. 7 “ Scheme de obligații în ceea ce privește eficiența energetică”** și
„ COINES- Acceleration & COntinuity IN Energy Saving” **implementarea art. 8 privind auditurile energetice și sistemele de gestionare a energiei.**

V.4. ALTE ACTIVITĂȚI

1. Proiectul IMI PQ NET România urmărește prin Obiectivul său general – „Crearea și consolidarea rețelei IMI pentru Calificările Profesionale din România (IMI PQ NET), în scopul susținerii inițiativei Comisiei Europene privind dezvoltarea Sistemului de informare al pieței interne”, dezvoltarea unei inițiative comune în acest sens, la nivel național, vizând consolidarea capacității partenerilor sociali (agențiile și organizațiile guvernamentale, asociațiile profesionale) de a promova dezvoltarea durabilă, prin crearea unor instrumente adecvate și a unor canale de comunicare și consultare reciprocă, în scopul realizării unei comunicări eficiente cu organizațiile similare din Uniunea Europeană și Spațiul Economic European (SEE), prin intermediul platformei IMI (Internal Market Information System – Sistemul de Informare al Pieței Unice).

În anul 2013, ANRE a participat la activitățile desfășurate în cadrul proiectului strategic POSDRU „Rețeaua Autorităților Competente pentru Calificări Profesionale din România (**IMI PQ NET România**)” al cărui coordonator este Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului (MECTS) la:

- a III-a sesiune a atelierelor de lucru ”Sprijin pentru Partenerii Sociali”;
- cursul de formare profesională „Competențe legislative”
- cursul de formare profesională “Standarde ocupaționale”;
- a V reuniune a grupului de lucru
- sesiune de instruire destinată utilizatorilor IMI - componenta PQ din cadrul Autorităților Competente.

2. Participarea la Summer Study, organizat de European Community Economic Energy Efficiency (ECEEE) eveniment desfășurat în perioada 03-08 iunie 2013 în localitatea Hyeres, club Belambra le Criques. Participarea la acest eveniment a fost sponsorizată de către European Climate Foundation.

3. Colaborare cu Ministerul Fondurilor Europene (Autoritatea de Management pentru Programul Operațional Asistență Tehnică), BERD și Comisia Europeană în cadrul proiectului “Planurile Naționale de Acțiune în domeniul Eficienței energetice – analiza SWOT a rezultatelor”.

Proiectul are ca scop realizarea unei analize SWOT cu privire la Planurile Naționale de Acțiune în domeniul Eficienței Energetice nr. 1 și 2 , formularea unor recomandări pentru întocmirea Planului nr. 3 și respectiv pentru realizarea legislației primare și secundare.

4. Acțiuni pentru încurajarea IMM-urilor de a realiza audituri energetice implementarea art. 8

Colaborare cu BERD prin BAS România și Facilitatea UE BERD de Finanțare a Energiei Durabile pentru IMM-uri (RoSEFF) în vederea promovării soluțiilor practice de reducere a costurilor cu energia pentru IMM-uri.

Colaborare cu SC. IPA SA pentru implementarea proiectului internațional “ Promovarea Eficienței Energetice în Sectorul Industrial – PINE” care are ca scop principal efectuarea unor audituri energetice pentru IMM –uri prin utilizarea și testarea unui soft conceput de doi parteneri europeni din cadrul proiectului.

5. Acțiuni pentru îndeplinirea obiectivelor 2020

- Participare ca membru în Platforma Națională de Calificare (PNC) din cadrul proiectului ROBUST Build-Up Skills România coordonat de INCD URBAN-INCERC. În proiect a fost elaborată „ Foaia de Parcurs pentru calificarea forței de muncă necesare în domeniul eficienței energetice și utilizării surselor de energie regenerabile în clădiri”.

6. Acțiuni pentru integrarea problemelor de eficiență energetică și sărăcie energetică în practica administrației publice la nivel național

- Participare ca membru în grupul de lucru a proiectului “Îmbunătățirea eficienței energetice în gospodăriile cu venituri mici în regiunile sărace din România”, care este finanțat de Fondul Global de Mediu

3. Grupuri de lucru UE

Comitetului pentru Directiva de Eficiență Energetică are mandatul de a asista Comisia prin adoptarea de măsuri de punere în aplicare a **Directivei 2012/27/EU** și o sprijină în analiza și evaluare acesteia. Acest Comitet servește ca forum pentru schimbul de informații și bune practici la nivelul UE în vederea elaborării unor documente de lucru care să explicitizeze prevederile cheie ale Directivei 2012/27/UE.

Principalele activități desfășurate în cadrul Comitetului pentru Directiva de Eficiență Energetică:

1. Au fost aprobate și puse la dispoziția statelor membre conținutul-cadru pentru Planul Național de acțiune privind eficiența energetică și notele interpretative aferente fiecărui punct al Directivei 2012/27/EU,
2. Informări asupra obligațiilor de notificare aferente anului 2013, asupra țintelor indicative naționale privind eficiența energetică în conformitate cu cerințele Directivei de Eficiență (art. 5 și art. 7),
3. Discutarea problemelor cu care statele membre se confruntă în activitatea lor continuă de transpunere și implementare a Directivei 2012/27/EU, de punere în aplicare cerințelor acesteia,
4. Oferirea de exemple privind finanțarea implementării Directivei de Eficiență Energetică.

Participarea la întâlnirile Grupul de experți pentru Etichetarea Energetică

Acest Grup de experți are mandatul de a asista Comisia prin adoptarea de măsuri de punere în aplicare a directivei și o sprijină în analiza și evaluare acesteia. De asemenea, acest Grup servește ca forum pentru schimbul de informații și bune practici la nivelul UE între statele membre, în vederea elaborării Regulamentelor delegate de completare a Directivei 30/2010/UE a Parlamentului European și a Consiliului cu privire la etichetarea energetică a aparatelor electrocasnice.

VI. ACTIVITATEA DE CONTROL ȘI RĂSPUNS LA PETIȚII

O contribuție importantă la asigurarea funcționării sectorului energetic în condiții de eficiență și siguranță o reprezintă activitatea de control și protecție a consumatorilor de energie, desfășurată de autoritatea de reglementare.

Obiectivul principal al acestei activități este urmărirea realizării de către participanții care intervin în activitățile de producție, transport, înmagazinare, distribuție, furnizare, utilizare, a energiei electrice și a gazelor naturale, inclusiv proiectarea și realizarea instalațiilor și echipamentelor folosite pentru realizarea acestor activități, a unor lucrări și servicii de calitate corespunzătoare exigențelor de performanță cerute prin lege.

Activitatea de control și protecție a consumatorilor de energie s-a desfășurat în principal prin control teritorial, soluționarea petițiilor și a neînțelegerilor precontractuale.

VI.1. ACTIVITATEA DE CONTROL

Activitatea de control a fost realizată conform programului anual de control aprobat, și a fost desfășurată în baza atribuțiilor stabilite de legislația în vigoare.

Activitatea de control s-a desfășurat prin intermediul a 10 Oficii Teritoriale (Arad, Brașov, București, Cluj, Craiova, Constanța, Galați, Iași, Târgu Mureș și Sibiu) și a Serviciului Controlul Respectării Reglementărilor.

Acțiuni de control	Licențiați		Atestați/Autorizați		Eficiență Energetică	
	Energie Electrică	Gaze Naturale	Energie Electrică	Gaze Naturale	Etichetare	Mari consumatori
Inspecție	21	10	341	196	69	181
Verificare	82	74	11	8	-	-
Supraveghere	244	17	3	8	-	2
Subtotal 1	347	101	355	212	69	183
Subtotal 2	448		567		252	
Total	1267					

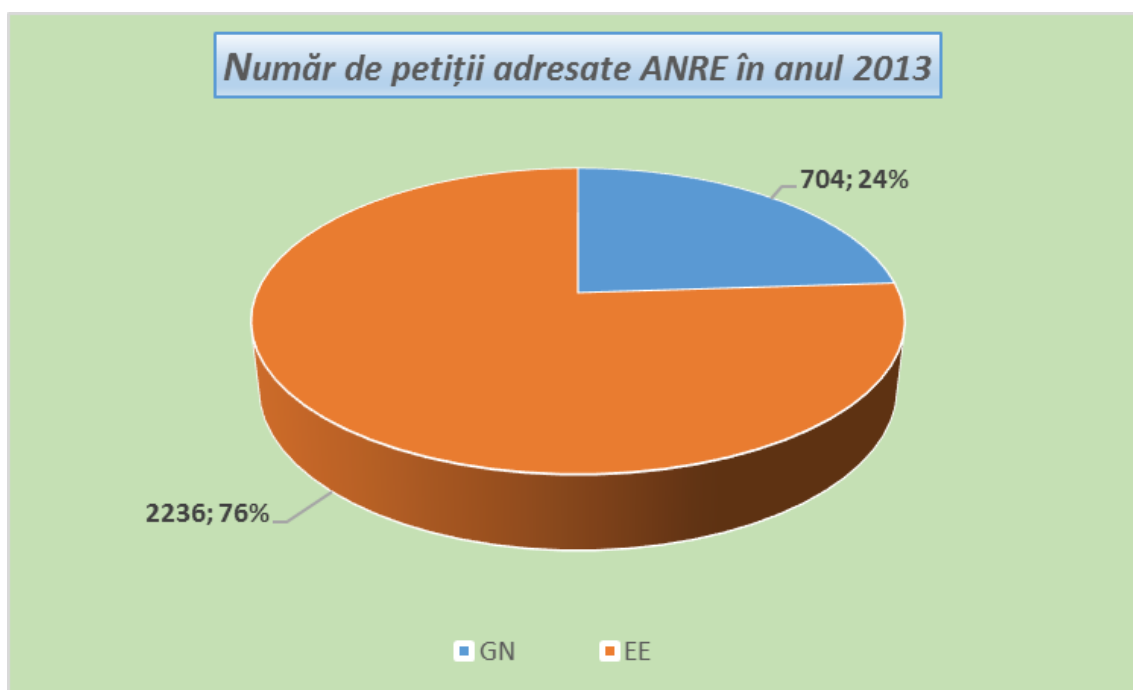
În urma acțiunilor de control au fost întocmite 386 procese verbale de constatare și sancționare a contravențiilor, 4 pentru persoane fizice și 382 pentru agenți economici, fiind aplicate amenzi în cuantum total de 7 422 700 lei.

Concomitent cu măsurile contravenționale principale mai sus enumerate, au fost făcut propuneri pentru aplicarea de măsuri complementare pentru suspendarea, unor categorii de activități, la 5 agenți economici.

VI.2. ACTIVITATEA DE SOLUȚIONARE A PETIȚIILOR

Analiza și formularea răspunsurilor cu privire la aspectele prezentate în petiții, se face în conformitate cu prevederile Ordonanței de Guvern nr. 27 din 30 ianuarie 2002 privind *reglementarea activității de soluționare a petițiilor*, cu modificările și completările ulterioare.

Astfel, în cursul anului 2013 au fost înregistrate și soluționate un număr de 2940 petiții, formulate de către persoane fizice și juridice beneficiare/solicitante a serviciilor prestate de către operatorii economici din sectoarele energiei electrice și gazelor naturale.

Din totalul de 2940 petiții, 2236 au avut ca obiect sectorul energiei electrice și 704 sectorul gazelor naturale.

Petițiile au fost transmise pe adresa ANRE, în mod direct în număr de 2477 sau redirectionate prin intermediul altor instituții publice, spre competență analiză și soluționare, în număr de 463.

Situația petițiilor adresate indirect la ANRE:

Nr. Crt.	Instituția	Energie electrică	Gaze Naturale	Total
1	Administrația Prezidențială a României	5	2	7
2	Guvernul României SGG	56	17	73
3	Parlament - Camera Deputaților	16	2	18
4	Senat	4	3	7
5	Ministere (MECMA, MFP, MAI, MAPN, MMP)	15	11	26
6	Consiliul Concurenței	4	2	6
7	Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor (ANPC)	227	58	285
8	Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile	19	2	21

	Comunitare de Utilități Publice (ANRSC)			
9	Asociația pentru Protecția Cetățeanului (APPC)	3	2	5
10	Prefecturi, Consilii Județene, Primării	-	4	4
11	Avocatul poporului	2	-	2
12	Altele	8	1	9
	Total	359	104	463

Toate petițiile primite au fost soluționate în termenul legal și în conformitate cu prevederile reglementărilor în vigoare, cu informarea petenților și a instituțiilor prin intermediul cărora au fost transmise la ANRE, după caz.

Pentru petițiile care au necesitat verificări suplimentare s-au solicitat acțiuni de control.

Modul de rezolvare a acestor petiții a fost diferit, funcție de problemele abordate: de la răspunsuri în scris cuprinzând lămuriri, explicații și referiri la legislația în vigoare, verificări la fața locului, până la discuții directe cu părțile implicate.

În cazul când problemele sesizate în petiții, referitoare la nerespectarea unor prevederi legale, de către operatorii economici din sectoarele energiei electrice și gazelor naturale s-au dovedit îndreptățite, ANRE a transmis acestora scrisori de atenționare prin care s-au stabilit măsuri de conformare față de prevederile legale în vigoare și/sau au fost luate măsurile legale de aplicare a unor sancțiuni contravenționale.

Pentru identificarea principalelor probleme care sunt prezentate de petenți, a fost întocmită o clasificare a petițiilor, în vederea identificării prevederilor legislative necesar a fi modificate, dacă este cazul, și îmbunătățirea serviciilor furnizate către clienți, în scopul creșterii satisfacției acestora.

În tabelul următor sunt prezentate principalele categorii de probleme identificate în petițiile soluționate, în sectorul energiei electrice:

Nr crt	Principalele probleme semnalate	Total	[%]
1	Facturare energie electrică	468	20,93
2	Calitatea energiei electrice	321	14,36
3	Solicitări informații cu caracter general	205	9,17
4	Emitere Aviz Tehnic de Racordare	176	7,87
5	Suspiciune sustragere de energie electrică	144	6,44

În tabelul următor sunt prezentate principalele categorii de probleme identificate în petițiile soluționate, în sectorul gazelor naturale:

Nr crt	Principalele probleme semnalate	Total	[%]
1	Facturare gaze naturale	82	13,64%
2	Acord de acces	157	26,12%
3	Contractare	31	5,15%
4	Instalații de utilizare	104	17,30%
5	Contractare lucrări de racordare	59	9,81%

VI.3. ACTIVITATEA DE SOLUȚIONARE A NEÎNȚELEGERILOR PRECONTRACTUALE

În cursul anului 2013, un număr 2 cereri au fost soluționate, privind neînțelegeri în sectorul energiei electrice apărute la încheierea contractelor, aplicând prevederile *Procedurii privind soluționarea neînțelegerilor apărute la încheierea contractelor în domeniul energiei electrice și termice produse în cogenerare de înaltă eficiență*, aprobată prin anexa la Ordinul ANRE nr.35/2013.

În sectorul gazelor naturale, ANRE mediază neînțelegeri precontractuale în sectorul gazelor naturale, conform *Procedurii privind medierea neînțelegerilor apărute la încheierea contractelor în domeniul gazelor naturale*, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 35/2013. În cursul anului 2013 nu au fost înregistrate solicitări de mediere a neînțelegerilor precontractuale în sectorul gazelor naturale.

VII. RESPONSABILITATEA ACTULUI DE REGLEMENTARE

Cadrul de reglementare elaborat de ANRE și implementat prin ordine și decizii are un impact major asupra **realităților economice și sociale, având în vedere că acesta are caracter de obligativitate** pentru persoanele juridice și fizice reglementate.

Posibilitatea de contestare a hotărârilor reglementatorului constituie un factor important în asigurarea responsabilității acestuia față de consumatori. Astfel, ordinele și deciziile emise de ANRE pot fi contestate în justiție de cei care consideră că, prin aplicarea reglementărilor respective, le-au fost încălcate anumite drepturi.

Situația curentă a litigiilor aflate pe rolul instanțelor judecătorești:

Total: 448 cauze în derulare pe anul 2013 din care **215** cauze finalizate în anul 2013.

Clasificarea litigiilor gestionate de ANRE în fața instanțelor , în anul 2013, în domeniul energiei electrice și al gazelor naturale este prezentată mai jos:

- Contencios administrativ - 103 de cauze;
- Drept contravențional - 128 de cauze;
- Insolvență - 61 de cauze;
- Dreptul muncii - 47 de cauze;
- Pretenții - 92 cauze;
- Obligația de a face - 8 cauze;
- Drept penal - 4 cauze;
- Somație de plată – 2;
- Fond funciar – 1;
- Achiziții - 2.

Din numărul total de dosare finalizate în anul 2013, respectiv de 215, **94% din acestea au fost soluționate favorabil ANRE.**

Raportat la obiectul de activitate al ANRE de a reglementa piața de energie electrică și gaze naturale **menționăm că toate ordinele și deciziile ANRE care au fost contestate în instanță de către operatorii economici din domeniul energiei electrice și gazelor naturale (de ex. Hidroelectrică, Nucleoelectrică, Radet, Electrica Furnizare, OMV Petrom, GDF, E.ON Energie, TRANSGAZ ș.a.)și care au făcut obiectul dosarelor de contencios administrativ 100 % au fost soluționate favorabil ANRE**

Activitățile specifice desfășurate în rezolvarea litigiilor constau în: redactarea actelor procedurale, reprezentarea în instanță a intereselor instituției, monitorizarea circuitului actelor procedurale emise în dosare, menținerea la zi a unei baze de date privind litigiile în curs.

VIII. COOPERARE INTERNAȚIONALĂ, COMUNICARE ȘI INFORMARE

VIII.1. COOPERARE INTERNAȚIONALĂ

Continuarea menținerii unor relații optime și a unei comunicări corespunzătoare cu instituțiile Uniunii Europene și organismele naționale care coordonează transpunerea și implementarea acquis-ului comunitar a constituit un obiectiv important în activitatea de cooperare a instituției. Totodată, s-a urmărit reprezentarea corespunzătoare a instituției în cadrul structurilor naționale, comunitare și a grupurilor/atelierelor de lucru organizate de Comisia Europeană și al celorlalte structuri organizate la nivel european, în domeniul energiei în condițiile restricțiilor financiare impuse de evoluția economică generală.

ANRE a continuat menținerea și dezvoltarea unor legături permanente cu reglementatorii din domeniu în scopul asigurării cooperării bilaterale și a schimbului de informații în domeniul reglementării piețelor de energie electrică și de gaze naturale, de armonizare a legislației naționale în conformitate cu acquis-ul comunitar și de reformare a piețelor de energie.

În acest context, ANRE a continuat să-și exercite mandatul de **membru cu drepturi depline al CEER (Council of European Energy Regulators)** și al **Agenției pentru cooperarea autorităților de reglementare din domeniul energiei ACER** participând, prin reprezentanții săi, la adunările generale ale CEER și la Consiliul autorităților de reglementare (BoR) ACER, la elaborarea documentelor propuse pentru planul de activități al CEER și ACER pentru anul 2013. Activitatea celor două organisme în anul 2013 a urmărit să contribuie la realizarea celor cinci priorități ale Strategiei energetice ale Comisiei Europene 2011-2020 și anume:

1. O piață integrată, oferind prețuri competitive și securitatea aprovizionării;
2. Furnizarea de soluții inovatoare tehnologice, caracterizate de costuri scăzute și eficiență;
3. O utilizare eficientă a energiei, care se traduce în economii de 20% până în 2020;
4. Responsabilizarea și protecția consumatorilor în condițiile unei oferte de energie sigură și în condiții de siguranță; și
5. Puternice parteneriate internaționale, în special cu vecinii UE.

ACER, înființată în baza prevederilor Regulamentului 713/2009/CE, este un organism comunitar european, cu personalitate juridică care are ca prioritate generală realizarea pieței interne de energie din Europa până în anul 2014, obiectiv stabilit de Consiliul European. ACER are un rol central în sprijinirea colaborării autorităților de reglementare, în elaborarea codurilor de rețea la nivelul UE pe baza liniilor directoare-cadru - documente critice pentru o piață energetică integrată europeană - și în supravegherea activității operatorilor de transport și sistem din domeniul energiei electrice și al gazelor naturale. Ca urmare a publicării Regulamentului (UE) nr. 1227/2011 privind integritatea și transparența pieței angro de energie și a Regulamentului (UE) nr. 347/2013 privind liniile directoare pentru infrastructurile energetice transeuropene, de abrogare a Deciziei nr. 1364/2006/CE și de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 713/2009, (CE) nr. 714/2009 și (CE) nr. 715/2009 (1), ACER a primit răspunderi suplimentare în aplicarea prevederilor acestora. **Consiliul autorităților de reglementare (BoR)**- unul dintre organismele de conducere ale agenției - este format din reprezentanți ai autorităților naționale de reglementare ale Uniunii Europene. Tot reprezentanții autorităților de reglementare fac parte din grupurile de lucru ale ACER. ANRE are reprezentanți atât în **BoR**, în **grupurile de lucru ale**

ACER, cât și în **Comisia de apel a ACER** – organism cu rol în rezolvarea disputelor la nivel european. Reprezentantul ANRE deține funcția de vicepreședinte în cadrul Comisiei de apel.

ANRE a elaborat și transmis **raportările naționale** cu privire la evoluția pieței naționale de energie electrică și gaze naturale și liberalizarea sectorului în conformitate cu cerințele Directivelor 72/2009/CE și 73/2009/CE, prevederile legislației naționale și recomandărilor CEER & ACER, contribuind la realizarea primului raport de monitorizare al ACER.

În cursul anului 2013, urmare a activității desfășurate de ACER și autoritățile naționale de reglementare din statele membre au fost elaborate și transmise Comisiei Europene o parte importantă a codurilor de rețea solicitate de prevederile Regulamentelor 714/2009/CE și 715/2009/CE. La sfârșitul anului 2013 în **sectorul energiei electrice** erau transmise spre aprobare Comisiei Europene: Codul de rețea privind managementul congestiilor și alocarea capacităților de interconexiune, Codul de rețea privind racordarea producătorilor, Codul de rețea privind racordarea consumatorilor, Codul de rețea privind operarea sistemului electroenergetic și cel privind reglajul frecvență-putere și rezervele de putere. În **sectorul gazelor naturale** au fost aprobate de Comisia Europeană: Codul de rețea privind alocarea capacităților și managementul congestiilor și Codul de rețea privind echilibrarea în sistemele de transport gaze naturale.

Aprobarea primei liste de proiecte de interes comunitar a permis ACER lansarea activității de monitorizare a investițiilor la nivel european și de analiză a concordanței planurilor decenale de dezvoltare cu cele regionale și naționale. Totodată au fost lansate activitățile privind avizare a metodologiei de alocare a costurilor în cazul proiectelor de interes comunitar.

În luna iulie 2013 a fost semnat **Memorandumul multilateral de Înțelegere între ACER și autoritățile de reglementare naționale privind cooperarea și coordonarea monitorizării pieței în temeiul Regulamentului (EU) nr. 1227/2011** al Parlamentului European și al Consiliului privind integritatea și transparența pieței angro de energie (REMIT). De asemenea în cadrul ANRE a fost organizat un grup de lucru care să analizeze mondalitățile de implementare a prevederilor regulamentului (completarea legislației primare, identificarea corectă a potențialilor furnizori de date, informarea acestora asupra obligațiilor ce le revin, înregistrarea participanților la piață, identificarea tranzacțiilor comerciale ce vor fi monitorizate, stabilirea unui cadru național de colaborare între autoritățile de reglementare din domeniul energiei, piețelor financiare și cel al concurenței în aplicarea prevederilor regulamentului, stabilirea modalităților de comunicare cu ACER, cheltuieli suplimentare de personal și infrastructură la nivelul autorității de reglementare pentru transmiterea datelor, păstrarea confidențialității datelor sau pentru accesul la informații).

Reprezentanți ai ANRE au participat atât la întâlnirile Comitetelor de Tarife/Prețuri, respectiv Licențe/Concurență ale **Asociației regionale a reglementatorilor din domeniul energiei** (Energy Regulators Regional Association – ERRA) cât și la activitățile de instruire organizate de asociație în cursul anului. Aceste participări au facilitat atât schimbul de informații între autoritățile de reglementare din domeniul energiei din țările membre ERRA cât și elaborarea de documente tehnice utile activității de reglementare.

În perioada 12-13 decembrie 2013, la Hotel Athenee Palace Hilton București, a avut loc întâlnirea Comitetului Licențe-Concurență al ERRA, organizat de Asociația Regională a Reglementatorilor, cu sprijinul ANRE, în calitate de gazdă. La întâlnire au participat invitați din statele membre ERRA și SUA. Principalele aspecte dezbătute în cadrul reuniunii s-au referi la evoluția cadrului de reglementare

pentru acordarea licențelor în sectorul energiei electrice și gazelor naturale din țările membre ERRA și afiliate, precum și la dezvoltarea mediului concurențial în vederea promovării intereselor consumatorilor.

ANRE a menținut legăturile de colaborare cu **Confederația Internațională de reglementare din domeniul energetic** (ICER), o confederație care oferă contacte structurate și de cooperare între autoritățile de reglementare a energiei din mai mult de 200 țări din întreaga lume cât și cu **Rețeaua Internațională de Reglementare a Energiei (IERN)**, administrată de Școala de Reglementare de la Florența.

ANRE a continuat cooperarea cu autoritățile naționale de reglementare din țările vecine în scopul aplicării unitare a prevederilor Regulamentelor 714/2009/CE și 715/2009/CE. În acest context o atenție deosebită a fost acordată cooperării cu Ungaria și Bulgaria și în scopul promovării alocărilor implicite a capacităților de interconexiune și a aspectelor de cuplare a piețelor de energie, mecanismelor de tip backhaul și/sau de implementare a fluxurilor reversibile. În acest scop au avut loc mai multe runde de întâlniri bilaterale cu reglementatorii maghiari, cu cei bulgari și cu reprezentanți ai Comisiei Europene.

ANRE a susținut demersurile întreprinse în vederea aderării la piețele integrate de energie electrică pentru ziua următoare din Republica Cehă, Slovacia, Ungaria și Polonia pentru dezvoltarea proiectului pentalateral de cuplare a piețelor, numit 5Market Market Coupling (5M MC), respectiv crearea unei piețe de energie electrică pentru ziua următoare funcționând în regim cuplat, ca parte a pieței interne europene unice. În acest scop, ANRE a participat prin reprezentanții săi la încheierea și semnarea Memorandumului de înțelegere, împreună cu reprezentanți ai autorităților naționale de reglementare, operatorilor de transport și sistem și ai operatorilor de piață/burselor de energie din Republica Cehă, Slovacia, Ungaria, Polonia și România.

Reprezentanții ANRE au participat alături de reprezentanții Ministerului Economiei la reuniunile bilaterale la nivel de experți cu Comisia Europeană pe tema transpunerii pachetului 3 – energie în legislația națională.

Pe plan intern, în conformitate cu atribuțiile și responsabilitățile ANRE, stabilite prin prevederile legislației naționale armonizate privind schimbul de informații - HG nr. 1016/25.06.2004, cu modificări ulterioare, a fost realizată comunicarea cu Compartimentul pentru schimb de informații pentru reglementări tehnice din cadrul Ministerului Economiei, pentru un număr de 25 de proiecte de norme tehnice emise de statele membre și prevăzute a fi notificate.

În cursul anului 2013 au fost furnizate răspunsuri solicitate de către autorități similare de reglementare, în vederea recunoașterii competențelor profesionale pentru anumiți prestatori de servicii specifice domeniului energiei.

ANRE a participat la formularea răspunsului autorităților române la avizele motivate referitoare la neîndeplinirea de către România a obligațiilor ce îi revin, prin transpunerea defectuoasă a prevederilor legislative stabilite la nivel European și a contribuit la implementarea și monitorizarea realizării măsurilor din programele stabilite prin Scrisoarea de Intenție semnată cu FMI și Memorandumul de Înțelegere semnat cu Comisia Europeană.

În cursul anului 2013 a continuat monitorizarea îndeplinirii măsurilor asumate prin Planul de acțiune pentru implementarea Programului Național de Reformă 2011-2013/Strategia Europa 2020. În acest

context, ANRE a colaborat cu Ministerul Afacerilor Externe și Ministerul Economiei în evaluarea indicatorilor de realizare și a rezultatelor măsurilor de acțiune propuse pentru obiectivele de surse regenerabile și eficiență energetică.

În aceeași perioadă de referință, reprezentanții ANRE au participat la reuniunile săptămânale de coordonare în domeniul afacerilor europene, organizate de Ministerul Afacerilor Externe, pentru:

- analiza dosarelor sensibile / prioritare pentru România
- prezentarea unor inițiative recente la nivel comunitar
- follow-up la evenimentele europene marcante
- prezentarea pozițiilor României în cadrul negocierilor la nivel UE și pregătirea reuniunilor COREPER și a grupurilor de lucru din săptămâna respectiv
- transpunerea și implementarea acquis-ului comunitar.

Activitatea de analiză și simulare s-a concretizat prin realizarea de analize privind evoluția producției și a consumului de energie electrică în România, analiza corelației dintre consumul de energie electrică și temperatura medie zilnică a mediului pentru consumurile zilnice pe perioade anuale.

S-au determinat și selectat indici de variație a prețurilor pe piața de energie electrică care să fie utilizați pentru analiza evoluției dinamicii pieței interne de energie electrică. Astfel, au fost determinați și propuși 15 (cincisprezece) indici calculați pe baza datelor rezultate din tranzacțiile pe trei piețe: PZU, PCCB și PCCB-NC, în perioada 2008 – 2013: variația prețului mediu ponderat, variația prețurilor maxime și minime, variația prețurilor pentru orele de vârf și de gol, indici agregați Laspeyres, Paasche, indici sintetici cantitate și valoare. În acest fel, s-a creat și s-a pus la dispoziție un instrument de evaluare a evoluției pieței de energie electrică din România pentru operatorii care acționează pe piața concurențială de energie electrică.

S-au testat softuri de optimizare și analiză în vederea selectării unor instrumente performante de simulare și analiză a pieței de energie electrică: Electricity Market Model, LEAP, PLEXOS, EnergyPlan, Power World. De asemenea, s-au testat modele de simulare și analiză bazate pe algoritmi tip rețele neuronale artificiale.

În vederea stabilirii încărcării optime a grupurilor energetice la nivel SEN pentru anul 2014, au fost analizate datele trimise de toți producătorii de energie electrică cu grupuri dispeschizabile, în vederea rulării programului PowrSym, în conformitate cu prevederile procedurii „Schimbările de date și informații tehnice între utilizatorii RET și operatorii tehnici în scopul asigurării funcționării și dezvoltării SEN în condiții de siguranță”, emisă de C.N. Transelectrica S.A.

Au fost elaborate analize cost-beneficiu asupra investițiilor aferente unor obiective de energetice, realizate în rețelele de transport și distribuție, în vederea stabilirii eficienței tehnico-economice a acestora.

S-a colaborat cu Ministerul Finanțelor Publice pentru actualizarea Prospectului de țară privind evoluția pieței de energie electrică și gaze naturale în anul 2013.

La solicitarea Comisiei Naționale de Prognoză, s-a completat chestionarul OECD (The Organisation for Economic Co-operation and Development), în vederea actualizării indicatorilor PMR (product market regulation).

S-au analizat Rapoartele financiare și Rapoartele de activitate ale operatorilor economici licențiați ce către ANRE pentru sectorul energie electrică și termică produsă în cogenerare.

Având în vedere prevederile Directivei 2005/36/CE a Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene privind recunoașterea calificărilor profesionale, în colaborare cu Ministerul Educației, Cercetării și Ministerul Tineretului și Sportului, s-a colaborat în cadrul grupului de lucru IMI PQ NET pe tema reglementării sistemului calificărilor profesionale în scopul flexibilizării pieței muncii.

VIII.2. COMUNICARE ȘI INFORMARE

Obiectivul principal al activității de comunicare și informare a fost creșterea gradului de informare a opiniei publice privind rolul ANRE, reglementările emise în anul 2013, realizările și acțiunile întreprinse în vederea asigurării protecției consumatorilor și a responsabilizării operatorilor economici.

Astfel, activitatea de informare prin difuzarea informațiilor de interes public, s-a concentrat, în principal, pe furnizarea de informații solicitate la sediul ANRE, telefonic, în scris, în format electronic și pe suport de hârtie, în aplicarea prevederilor legale privind transparența decizională și accesul la informațiile de interes public. Ca urmare a activității desfășurate în acest sens, în anul 2013 ANRE a răspuns unui număr de 872 de solicitări de informații transmise în scris, din care 855 au fost rezolvate favorabil. Restul solicitărilor fie nu s-au încadrat în competențele de reglementare ale ANRE (14), fie au reprezentat solicitări de informații inexistente (1), fie s-au încadrat în categoria informațiilor exceptate de la liberul acces (3). Dintre solicitările rezolvate în mod favorabil, 110 au reprezentat solicitări adresate de persoane juridice, române și străine și 783 au reprezentat solicitări adresate de persoane fizice, române și străine. Din totalul solicitărilor de informații transmise în scris, 868 au fost transmise pe suport electronic și 5 pe suport hârtie, iar aprox. 1000 au reprezentat informațiile solicitate verbal de persoane fizice/juridice, române și străine.

O modalitate eficientă de diseminare a informațiilor și de implementare a prevederilor privind transparența decizională a reprezentat-o pagina de Internet a instituției, care a fost permanent actualizată cu date și informații utile atât privind reglementările emise, cât și privind proiectele de reglementări - 93 la număr - care au fost supuse discuției în cadrul proceselor de consultare publică lansate de ANRE în anul 2013. De asemenea, în cursul anului 2013 nu au existat cazuri în care autoritatea a fost acționată în justiție pentru nerespectarea prevederilor legii privind transparența decizională și nici plângeri în instanță la adresa instituției pentru nerespectarea aplicării prevederilor privind accesul la informațiile de interes public.

De asemenea, informarea opiniei publice s-a realizat și prin intermediul mass media, prin comunicate de presă transmise ziarelor cotidiene, posturilor de televiziune și de radio, interviuri și răspunsuri la întrebările adresate direct de către jurnaliști. Principalele teme de interes ale acestora s-au referit la prevederile noii legi a energiei electrice și gazelor naturale (Legea 123/2012), calendarul liberalizării prețurilor la energia electrică și gazelor naturale, rolul ANRE într-o piață liberalizată din perspectiva protecției consumatorului, legislația primară și secundară în domeniul energiilor regenerabile, etc

Ca urmare a acestor informații, în anul 2013, în special în presa scrisă, activitatea și acțiunile ANRE au fost reflectate în aprox. 2292 de articole sau știri în care au fost menționate acțiuni, realizări,

evenimente, obiective și planuri de perspectivă ale ANRE, principalele teme abordate fiind legate de: reorganizarea segmentului de reglementare în conformitate cu prevederile noii legi a energiei electrice și gazelor naturale (Legea 123/2012) și a Legii 160/2012 privind organizarea și funcționarea ANRE, calendarului liberalizării prețurilor la energia electrică și gazelor naturale ca urmare a deschiderii către concurență a piețelor de energie electrică și de gaze naturale, rolul ANRE într-o piață liberalizată din perspectiva protecției consumatorului, tarifele reglementate la energia electrică și gaze naturale legislația primară și secundară în domeniul cogenerării de înaltă eficiență și producției de energie electrică din surse regenerabile, etc

Autoritatea Națională de Reglementare în domeniul Energiei cu statut de autoritate administrativă autonomă, cu personalitate juridică, sub control parlamentar a colaborat permanent cu comisiile de specialitate ale Parlamentului.

Au fost elaborate materialele necesare susținerii, de către conducerea ANRE a punctului de vedere al autorității la 8 inițiative legislative ale parlamentarilor, în Comisiile de specialitate sau în Plenul celor două Camere ale Parlamentului.

S-au transmis în termenele stabilite de regulamentele parlamentare răspunsurile la 22 de întrebări și interpelări.

IX. BUGET, SURSE DE FINANȚARE ȘI FORMARE PROFESIONALĂ

CONTUL DE EXECUTIE A BUGETULUI INSTITUTIEI PUBLICE - VENITURI

la data de 31 decembrie 2013

-lei-

Denumirea indicatorilor *)	Cod	Prevederi bugetare definitive	Incasari realizate
A	B	2	6
VENITURI - TOTAL		70.471.572	74.952.086
VENITURI FISCALE	16.20.03	69.989.000	74.416.092
VENITURI NEFISCALE	31.20.03	10.000	394.499
SUME UE	45.20.15.01	455.558	76.659
	45.20.15.02	17.014	64.836
	45.20.15.03	0	0

CONTUL DE EXECUTIE A BUGETULUI INSTITUTIEI PUBLICE -CHELTUIELI

la data de 31 decembrie 2013

-lei-

Denumirea indicatorilor*)	Cod	Credite bugetare	Plăți efectuate
A	B	1	6
TOTAL CHELTUIELI	51.20.01.03	69.999.000	49.658.709
CHELTUIELI CURENTE	01	64.735.298	46.922.159
TITLUL I CHELTUIELI DE PERSONAL	10	55.806.000	41.858.396
TITLUL II BUNURI SI SERVICII	20	8.292.000	4.546.943
TITLUL VII ALTE TRANSFERURI	55	218.000	193.707
Titlul VIII PROIECTE CU FINANTARE DIN FONDURI EXTERNE NERAMBURSABILE (FEN)	56	419.298	323.113
TITLUL XII . ACTIVE NEFINANCIARE	71	5.263.702	2.736.550

Având în vedere dificultățile întâmpinate în anii anteriori și necesitatea asigurării unui înalt profesionalism al angajaților, în cadrul ANRE au fost conturate scopurile, misiunea, direcțiile, precum și prioritățile și cerințele stringente în ceea ce privește **realizarea procesului de formare profesională continuă**. Pe parcursul anului 2013, temele formării profesionale au atins subiecte de interes major pentru domeniul de activitate dintre care amintim politici energetice, prețuri și tarife ale energiei, funcționarea și monitorizarea piețelor de energie electrică, energia electrică produsă din energie geotermală, noi tendințe în reglementarea domeniului energiei, adaptarea politicilor energetice în raport cu schimbările climatice, altele asemenea. Specialiști din cadrul ANRE au participat la cursuri de formare profesională privind domeniul specific de activitate, programe organizate de către formatori de

prestigiu, precum Florence School of Regulation (FSR) și Energy Policy and Development Centre (KEPA) în colaborare cu The Energy Regulators Regional Association (ERRA), Agency for the Cooperation of Regulators (ACER), Energy Exchange Austria (EXAA) și Energy-control.

În vederea îndeplinirii prevederilor Regulamentului UE nr. 1227/2011 al Parlamentului European privind integritatea și transparența pieței angro de energie, respectiv a cerințelor REMIT (Regulation on Wholesale Energy Markets Integrity & Transparency), au fost instruiți specialiști din cadrul ANRE cu privire la modalitățile de implementare a REMIT. Formatorii au asigurat cadrul instituțional pentru dezbateri cu reprezentanți ai organismelor responsabile de aplicarea REMIT, cu reprezentanți ai autorităților de reglementare europene și ai asociațiilor de trading și burse de energie din Europa, care au clarificat aspectele privind noțiunile introduse de REMIT și cele reglementate de legile concurenței, abuzul de poziție dominantă, manipularea pieței prin intermediul informațiilor privilegiate, drepturile de investigare pentru autoritățile de reglementare.

Totodată, în calitate de autoritate competentă în cadrul Proiectului POSDRU “Rețeaua autorităților competente pentru calificările profesionale din România” - IMI PQ NET România, ANRE a participat la reununi, vizite de studiu, ateliere de lucru, conferințe, contribuind la elaborarea termenilor de referință standard pentru procedurile de validare și certificare a competențelor și procesele de recunoaștere a calificărilor, precum și la elaborarea ghidului pentru profesiile reglementate din domeniul energiei, menite să sprijine autoritățile competente în eforturile de standardizare. Obiectivul strategic al proiectului este acela de a crea și consolida o platformă informatică pentru implementarea inițiativelor CE din domeniul Pieței Unice Interne privind recunoașterea calificărilor profesionale și a liberei circulații a cetățenilor comunitari. Pentru activitatea depusă în cadrul proiectului, **Trofeul IMI PQ NET “Construim împreună o rețea a comunicării eficiente! Rețeaua IMI PQ NET România”** a fost decernat grupului ANRE.

De asemenea, **Prevenirea și combaterea corupției**, deziderat major al României în etapa postaderare la Uniunea Europeană, a reprezentat obiectul formării profesionale salariaților din cadrul ANRE, prin programul “*Expert prevenire și combatere a corupției*”. Etica în administrația publică are o importanță aparte în consolidarea procesului de evoluție instituțională în paralel cu asigurarea integrității și înlăturarea oricărei forme de abuz, care amenință valorile morale la nivelul administrației publice centrale, punând în pericol progresul social și economic.

X. CONCLUZII ȘI DIRECȚII DE ACȚIUNE ÎN PERSPECTIVĂ

ANRE are în vedere continuarea procesului de armonizare și implementare a legislației secundare adecvate dezvoltării unei piețe interne de energie. În acest sens, autoritatea va urmări aplicarea celor mai bune practici europene în domeniu, adaptate la specificul național, în cadrul unui proces consultativ obligatoriu la nivelul transparenței decizionale.

ANRE va acționa în direcția promovării eficienței, concurenței și protecției consumatorilor din sectorul energetic din România, în context regional și european.

ANRE va dezvolta și adapta sistemul de reglementări existent pentru a răspunde atât exigențelor impuse de liberalizarea piețelor de energie, cât și cerințelor privind asigurarea unui cadru de reglementare predictibil și a unui climat investițional stabil, fără a neglija aspectele privind securitatea energetică și de dezvoltare durabilă.

ANRE va menține și întări raporturile de colaborare și implicare atât cu autoritățile naționale, cât și cu structurile și organismele europene în spiritul dezvoltării și bunei funcționări a pieței interne.

Domeniul reglementării este un domeniu aparte, chiar singular, am putea spune. Unicitatea lui constă în rolul conferit autorității de reglementare, acela de arbitru al sectorului și pieței de energie electrică și gaze naturale. Rolul autorității de reglementare este acela de garant al asigurării echilibrului între interesele consumatorilor - care doresc să se asigure că le sunt oferite produse și servicii în condiții de siguranță, la prețuri rezonabile și ale operatorilor – care vor să își desfășoare activitatea într-un cadru de reglementare predictibil, care să le permită realizarea investițiilor asumate și obținerea unui profit rezonabil.

Pentru asigurarea continuării alimentării cu energie la prețuri accesibile, precum și pentru asigurarea fiabilității în aprovizionare, este necesară finalizarea, până în 2014 a pieței interne de energie și creșterea capacității de interconectare. În acest sens, anumite proiecte, ca de exemplu, fluxurile inverse la frontierele cu Ungaria și Bulgaria, proiectul AGRI GNL pe malul Mării Negre și interconectarea cu Republica Moldova prin gazoductul Iași-Ungheni sunt deja în curs de dezvoltare.

În sectorul energiei electrice, în 2013 au fost elaborate și aprobate: metodologia de monitorizare a pieței reglementate, metodologia de modificare a tarifului reglementat al OPCOM, modificarea Ordinului ANRE nr. 33/2012 în aplicarea HG 138/2013, renunțarea la plata componentelor tarifului de transport pentru activitățile de import-export energie electrică, regulamentul de racordare la rețelele electrice, regulamentul de referitor la Comisia de soluționare a disputelor pe piața angro și cu amănuntul, metodologiile de calcul pentru tarifele de transport respectiv distribuție.

A fost semnat Memorandumul privind aderarea României la proiectul de cuplare a piețelor de energie electrică din Republica Cehă, Slovacia și Ungaria. Modelul de piață ales este Price Coupling Regions a cărui implementare se intenționează a fi finalizată până la sfârșitul anului 2014.

Au fost completate și îmbunătățite mecanismele de tranzacționare pe OPCOM, în special în domeniul încheierii de contracte bilaterale, în scopul respectării caracterului public, transparent și nediscriminatoriu al tranzacțiilor pe piața concurențială.

A fost aprobat, prin Ordinul ANRE nr. 73/2013, Regulamentul de organizare și funcționare a Pieței intrazilnice de energie electrică prin care s-a introdus mecanismul de tranzacționare continuă în locul celui de licitație în cadrul unui număr finit de sesiuni zilnice, tot prin acest ordin se asigură caracterul public și transparent al tranzacțiilor prin vizualizarea, de către publicul interesat, a ecranelor de tranzacționare anonimă (conținând cel puțin cele mai bune 10 oferte) și prin publicarea tuturor detaliilor tranzacțiilor după încheierea sesiunilor de tranzacționare,

Implementarea unei piețe intrazilnice funcționale are ca scop crearea unui cadru suplimentar de vânzare și cumpărare a energiei electrice pentru participanții la piața angro de energie electrică, necesar pentru facilitarea echilibrării portofoliului de tranzacții de vânzare și cumpărare a energiei electrice cu posibilitățile de producție, necesarul de consum și tranzacțiile transfrontaliere. OPCOM SA are rol de contraparte centrală în tranzacțiile încheiate de participanți pe piața intrazilnică.

Totodată, ținând cont de faptul că, până în iunie 2014, România, alături de celelalte state membre UE, va trebui să transpună prevederile Directivei privind eficiența energetică în legislația națională, identificarea unor măsuri de eficiență energetică menite să stimuleze cetățenii, autoritățile publice și sectorul industrial să își gestioneze mai bine consumul energetic este un alt obiectiv important al ANRE

Producerea energiei electrice și termice în cogenerare

Pentru anul 2014, prin prevederile Ordinului ANRE nr. 77/2013 s-au stabilit *prețul de referință și prețurile reglementate pentru energia electrică livrată din centrale de cogenerare care beneficiază de schema de sprijin pentru cogenerare*. Se evidențiază o tendință de scădere a valorilor pentru anul 2014, comparativ cu cele stabilite pentru anul 2013.

În conformitate cu programul de reglementări pentru anul 2013, au fost elaborate documentele de discuție pentru *Metodologia de determinare și monitorizare a supracompensării activității de producere a energiei electrice și termice în cogenerare de înaltă eficiență care beneficiază de schema de sprijin de tip bonus și pentru Metodologia de stabilire a prețurilor de vânzare și a regimurilor de comercializare pentru energia electrică în cogenerare de înaltă eficiență livrată din centralele de cogenerare de mică putere și centralele de microcogenerare*.

Prin aplicarea *metodologiei de supracompensare*, după aprobare și condiționat de modificarea HG nr. 1215/2009, producătorii vor returna eşalonat în trei tranșe trimestriale începând cu prima lună a trimestrului II, sumele corespunzătoare supracompensării activității de producere a energiei electrice și termice în cogenerare de înaltă eficiență aferente perioadei de evaluare respective. Prin excepție, supracompensarea aferentă anilor 2011 și 2012 se va returna în anul 2014 în patru tranșe trimestriale, prima tranșă fiind în luna ianuarie. De asemenea, prin aplicarea analizei de ante-supracompensare, bonusurile acordate producătorilor pentru anul următor vor fi ajustate, după caz, corespunzător supracompensării prognozate pentru anul următor.

Prin aplicarea *metodologiei de prețuri pentru producătorii cu puteri instalate de sub 1 MW*, după autorizarea de către Comisia Europeană, începând cu anul 2014, ANRE va stabili prețurile de vânzare și regimurile de comercializare a energiei electrice de înaltă eficiență livrate din centralele de cogenerare de mică putere și centralele de microcogenerare. Acești producători nu vor beneficia de bonus, în schimb vor fi sprijiniți prin stabilirea anuală, prin ordin ANRE, a prețului de achiziție a

energiei electrice produse în cogenerare de înaltă eficiență și preluate de către furnizorii cu care au aranjamente comerciale.

Producerea energiei electrice din surse regenerabile

În conformitate cu prevederile art. 14, alin. (4) din Legea nr. 220/2008 pentru stabilirea sistemului de promovare a producerii energiei din surse regenerabile de energie, republicată, cu modificările și completările ulterioare a fost elaborată *Metodologia de stabilire a prețurilor reglementate de vânzare și a regimurilor de comercializare a energiei electrice produse din surse regenerabile de energie în centrale electrice cu puteri instalate de cel mult 1 MW pe centrală sau 2 MW pe centrală în cazul cogenerării de înaltă eficiență din biomasă.*

Aceasta se află în curs de notificare la Comisia Europeană și se va aplica după autorizarea sa și publicarea în Monitorul Oficial al României, Partea I, moment în care producătorii de energie electrică din surse regenerabile care intră sub incidența acestei Metodologii vor putea comercializa energia electrică produsă din surse regenerabile de energie la preț reglementat. Metodologia are în vedere faptul că energia electrică produsă din surse regenerabile de energie în centrale electrice cu puteri instalate de cel mult 1MW pe centrală sau 2MW pe centrală în cazul cogenerării de înaltă eficiență din biomasă, poate fi vândută furnizorilor în ale căror zone de licență sunt situate centralele respective, la prețuri reglementate unice pe tip de tehnologie.

Tarife de rețea

Tarifele pentru serviciul de transport al energiei electrice se vor determina pe baza *Metodologiei de stabilire a tarifelor pentru serviciul de transport al energiei electrice*, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 53/2013. Conform acesteia, perioada a treia de reglementare 2014-2018 va începe la data de 1 iulie 2014.

Tarifele pentru serviciul de distribuție practicate de operatorii de distribuție concesionari vor fi determinate pe baza *Metodologiei de stabilire a tarifelor pentru serviciul de distribuție a energiei electrice* aprobate prin Ordinul ANRE nr. 72/2013. Conform prevederilor acesteia, perioada a treia de reglementare 2014-2018 a început la data de 1 ianuarie 2014.

Tarifele pentru serviciul de distribuție prestat de operatorii de distribuție, alții decât operatorii concesionari se va realiza în baza *Metodologiei de stabilire a tarifului pentru serviciul de distribuție a energiei electrice de operatori, alții decât operatorii de distribuție concesionari*, aprobate prin Ordinul ANRE nr. 21/2013.

Tarifele pentru serviciul de sistem se vor determina pe baza *Metodologiei de stabilire a tarifelor pentru serviciul de sistem*.

Tariful practicat de operatorul pieței de energie electrică se va determina pe baza *Metodologiei de stabilire a tarifului reglementat practicat de operatorul pieței de energie electrică*, aprobate prin Ordinul ANRE nr. 67/2013.

Pentru anul 2014, tarifele de rețea menționate se vor revizui față de nivelul aprobat pentru anul 2013, în conformitate cu prevederile metodologiilor precizate anterior. Până în prezent, operatorii economici care aplică tarifele reglementate de rețea au transmis solicitarea de aprobare a acestora, însoțită de fundamentarea în formatul prevăzut de reglementările aplicabile.

De asemenea, în conformitate cu prevederile metodologice, **operatorul de transport și de sistem precum și operatorii de distribuție concesionari au transmis la ANRE programele de investiții pentru cea de-a treia perioadă de reglementare care va cuprinde anii 2014-2018.**

Programele de investiții au fost întocmite cu respectarea metodologiilor aferente și sunt fundamentate în principal pentru:

- reducerea costurilor cu consumul propriu tehnologic în rețele, de la o medie anuală de 13,78 % pentru rețeaua de distribuție și 2,5% pentru rețeaua de transport, la 10 %, respectiv 2 % din energia electrică intrată în contur;
- reducerea costurilor specifice de operare și mentenanță;
- creșterea capacității rețelelor în scopul integrării producătorilor din surse regenerabile;
- demararea proiectelor extinse de implementare a contorizării inteligente;
- creșterea calității serviciilor de rețea.

ANRE analizează programele de investiții propuse în scopul aprobării acestora la un nivel suportabil pentru clientul final dar care să permită funcționarea rețelelor la nivelul de calitate stabilit prin standardele de performanță a serviciului de transport, respectiv de distribuție a energiei electrice precum și îndeplinirea de către operatorii de rețea a obligațiilor asumate de România prin alinierea la legislația europeană.

ANRE intenționează să demareze în cursul anului 2014 completarea cadrului de reglementare cu:

- implementarea tarifelor binomiale pentru serviciile de rețea în vederea utilizării și exploatarei optime a capacităților existente și stimulării dezvoltării eficiente a rețelelor;
- introducerea stimulentele/penalizărilor pentru nivelul indicatorilor de calitate care se realizează de operatorii de rețea.

Tarife finale reglementate

În urma analizelor efectuate de ANRE privind costurile și veniturile suplimentare obținute din certificatele verzi în semestrul I 2013 și incluse deja în factură, prin reglementările emise, începând cu 1 iulie 2013, tarifele reglementate pentru consumatorii finali au scăzut cu 1,3% la nivel național.

În conformitate cu prevederile Memorandumului aprobat de Guvern privind eliminarea prețurilor reglementate la consumatorii finali, în anul 2014 vor trebui parcurse următoarele etape:

- renunțarea totală la reglementarea tarifelor pentru consumatorii non-casnici începând cu 1.01.2014,
- creșterea cu câte 10% a procentului de achiziție a energiei din piața concurențială pentru consumatorii casnici, în fiecare dintre cele două etape ale anului 2014 aferente Calendarului.

Clienții finali casnici și clienții noncasnici cu un numar de salariați mai mic de 50 și o cifră de afaceri anuală sau o valoare totală a activelor mai mică de 10 milioane euro, vor beneficia de furnizarea energiei electrice de către Furnizorul de Ultimă Instanță în regim de Serviciu Universal. Pentru consumul clienților finali noncasnici, care beneficiază de Serviciu Universal, se va aplica componenta CPC de energie electrică, avizată de ANRE, achiziționată de Furnizorii de Ultimă Instanță de pe piața liberă.

Pentru consumatorii noncasnici care nu au dreptul de a beneficia de serviciul universal și care nu își asigură energia electrică de pe piața concurențială, furnizarea energiei electrice se va realiza în continuare de către furnizorul de ultimă instanță la prețuri majorate comparativ cu cei care au dreptul la serviciu universal.

Având în vedere prevederile Legii nr. 123/2012 a energiei electrice și a gazelor naturale referitoare la piața reglementată, serviciul universal de furnizare a energiei electrice, atribuțiile și modul de desemnare a furnizorilor de ultimă instanță, au fost elaborate următoarele proiecte:

- Regulamentul de desemnare a furnizorilor de ultimă instanță,
- Regulamentul de organizare și desfășurare a licitațiilor simultane cu preț descrescător pe piața centralizată pentru serviciul universal,

care se află în diverse stadii de analiză și discuție, în vederea implementării.

Regulamentul de desemnare a furnizorilor de ultimă instanță urmează să implementeze prevederile legate de selecția pe criterii concurențiale a operatorilor economici desemnați să presteze serviciile de FUI, iar *Regulamentul de organizare și desfășurare a licitațiilor simultane cu preț descrescător pe piața centralizată pentru serviciul universal* urmează să implementeze un mecanism nou, transparent și concurențial de achiziție a energiei electrice de pe piața angro, de către furnizorii de ultimă instanță, pentru acoperirea consumului clienților deserviți în regim de serviciu universal.

Având în vedere prevederile Legii energiei electrice și gazelor naturale nr. 123/2013, în anul 2014, vor fi desfășurate o serie de acțiuni care să sprijine creșterea competitivității pieței cu amănuntul de energie electrică, printre care amintim:

- implementarea prevederilor regulamentului de furnizare și focusarea spre protecția consumatorilor potrivit prevederilor din Directiva 2009/72/CE;
- acțiuni concrete de informare a consumatorilor: comparator de prețuri, intensificarea acțiunilor de control al activităților prestate de operatori privind informarea consumatorilor;
- deschiderea discuțiilor cu toți furnizorii privind implementarea unui format de facturare ușor de înțeles.

Gaze naturale

În sectorul gazelor naturale, pentru asigurarea și atragerea mai multor investiții în anul 2013 a fost aprobată o nouă metodologie de stabilire a tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție, iar, în prezent, pe baza propunerilor înaintate de operatorul sistemului național de transport al gazelor naturale, este supusă consultării publice structura tarifelor de transport de tip intrare-ieșire.

Prin Ordinal ANRE nr. 12/2013 au fost aprobate Regulile privind prestarea serviciului de transport gaze naturale de tip backhaul, iar din iulie 2013, au început primele exporturi de gaze naturale prin schimburi **virtuale** pe conducta Arad-Szeged.

Noi platforme de tranzacționare au fost, de asemenea, dezvoltate în această perioadă. Odată cu implementarea cadrului de reglementare privind acordarea licențelor pentru administrarea pieței centralizate de gaze naturale și în urma discuțiilor avute cu participanții la piața centralizată și a solicitanților de licență pentru administrarea pieței centralizate, la 12 iulie 2013 au fost aprobate, prin ordin ANRE, Regulile generale privind piața centralizată de gaze naturale

Prin Deciziile ANRE nr.2119 și nr.2120/19.07.2013 au fost acordate licențe pentru administrarea piețelor centralizate de gaze naturale Bursei Române de Mărfuri și Operatorului pieței de energie electrică și gaze naturale Opcom S.A. Potrivit Legii 123/2013, administrarea piețelor centralizate este o activitate asociată pieței reglementate pentru care ANRE stabilește tarifele. Astfel, au fost aprobate tarifele reglementate practicate de operatorul licențiat al pieței centralizate din sectorul gazelor naturale, Societatea Bursa Romana de Mărfuri și, respectiv, pentru operatorul licențiat al pieței centralizate din sectorul gazelor naturale Opcom SA.

Așa cum s-a precizat și în Acordul Stand-by, „reforme cuprinzătoare în sectorul energiei reprezintă un element central al obiectivului de a consolida creșterea în România. Se dorește susținerea investițiilor și livrarea de servicii mai bune sectorului energiei, prin aducerea prețurilor la un nivel mai apropiat de forțele pieței și consolidarea performanței operaționale și financiare a întreprinderilor de stat care domină acest sector”.

ANRE a implementat pașii programați pentru anul 2013 din foile de parcurs pentru liberalizarea prețurilor la gaze naturale și a respectat prevederile legale privind evoluția prețului pentru producția internă de gaze naturale.

Trebuie subliniat faptul că datorită analizei și monitorizării permanente a evoluțiilor în piață de către ANRE a fost posibilă îndeplinirea cerințelor calendarului aprobat, obținându-se o scădere de 8% față de estimarea inițială privind evoluția prețului la consumatorul noncasnic și de 1% la consumatorul casnic.

România a plătit pentru gazele importate anul trecut cu un miliard de dolari mai puțin decât în 2012, ceea ce înseamnă un plus în balanța externă de plăți a României.

Referitor la evoluția **prețurilor de furnizare a gazelor naturale în regim reglementat** în anul 2014, **estimările calendarului de renunțare la prețuri reglementate erau următoarele:**

- la 1 ianuarie 2014 cu circa 4% pentru consumatorii noncasnici și cu circa 2% pentru consumatorii casnici,
- la 1 aprilie 2014 cu circa 5% pentru consumatorii noncasnici și cu circa 2% pentru consumatorii casnici,
- la 1 iulie 2014 cu circa 5% pentru consumatorii noncasnici și cu circa 3% pentru consumatorii casnici,
- la 1 octombrie 2014 cu circa 4% pentru consumatorii noncasnici și cu circa 3% pentru consumatorii casnici.

În ceea ce privește evoluția prețurilor reglementate aferente **clienților casnici**, acestea se vor încadra în estimările făcute pentru anul 2014 prezentate în calendar.

Pentru data de 1 ianuarie 2014, în cazul **clienților non casnici**, având în vedere evoluția estimativă a prețului gazelor naturale din import, a procentului de amestec import/intern favorabil față de cel anterior estimat, a cantităților de gaze naturale din producția internă existente în depozitele de înmagazinare subterană (aproximativ 95% din producția internă), cumulativ cu aplicarea valorilor din H.G. nr. 22/2013, procentele de creștere a prețurilor finale reglementate nu au depășit nivelul celor estimate.

Referitor la datele de 1 aprilie, 1 iulie și 1 octombrie 2014, tot în cazul **clienților non casnici**, premisele care au stat la baza estimărilor de la sfârșitul anului 2011 pentru anul 2014, ar putea suferi

modificări, având în vedere evoluțiile prețurilor internaționale și modificările coșului import/intern realizate. Cumulativ, la data de 1 aprilie 2014, pentru activitatea de distribuție, se vor stabili și aproba veniturile reglementate și tarifele corespunzătoare.

În anul 2014 se vor reevalua costurile realizate de către operatorii licențiați care își desfășoară activitatea în sectorul reglementat, concomitent cu respectarea angajamentelor asumate prin Acordul Stand-By, respectiv va continua procesul de recunoaștere a costurilor justificate pentru achizițiile de gaze naturale de către societățile de furnizare.

Pentru **activitatea de transport**, în cel de al treilea an al actualei perioade de reglementare se va introduce un nou sistem de tarifyare, având în vedere prevederile Regulamentului (CE) nr. 715/2009 al Parlamentului European și al Consiliului privind condițiile de acces la rețelele pentru transportul gazelor naturale și metodologia de tarifyare tip ”intrare-ieșire”, care urmează să fie aprobată de ANRE.

Aceasta presupune stabilirea punctelor de intrare-ieșire și a tarifelor pentru fiecare punct, modificarea contractelor cadru pe tipuri de produse, modificarea Codului Rețelei pentru Sistemul National de Transport al gazelor naturale și după cum precizează art. 13 din Regulamentul (CE) nr. 715/2009 al Parlamentului European și al Consiliului privind condițiile de acces la rețelele pentru transportul gazelor naturale „Tarifele pentru utilizatorii de rețele sunt nediscriminatorii și se stabilesc separat pentru fiecare punct de intrare sau punct de ieșire în/din sistemul de transport. Mecanismele de alocare a costurilor și metodologia de stabilire a ratelor în ce privește punctele de intrare și de ieșire se aprobă de către autoritățile de reglementare naționale.”

Pentru **activitatea de înmagazinare**, la data de **1 aprilie 2014**, s-a realizat o ajustarea a veniturilor pentru cei doi operatori licențiați pentru desfășurarea activității de înmagazinare, conform formulelor din Ordinul ANRE nr. 22/2012.

În conformitate cu prevederile Directivei 2009/73/CE, operatorii care desfășoară mai multe activități reglementate trebuie să realizeze separarea legală în entități diferite, care să nu fie integrate vertical, pentru asigurarea independenței decizionale.

*
*   *

Aplicarea pentru următoarea perioadă a prevederilor calendarelor de renunțare la prețuri și tarifye reglementate va presupune din partea ANRE o intensă activitate de informare a consumatorilor privind participarea în piața de energie electrică și gaze naturale, gestionarea optimă a consumului de energie, avantajele contorizării inteligente și modalitățile practice de utilizare eficientă a energiei.

Pentru continuarea procesului de armonizare și implementare a legislației secundare adecvate dezvoltării unei piețe interne de energie, ANRE va urmări în continuare aplicarea celor mai bune practici europene în domeniu, adaptate la specificul național, în cadrul unui proces consultativ obligatoriu la nivelul transparenței decizionale.

ANEXE

ANEXA nr.1

**ORDINE ȘI DECIZII EMISE DE ANRE ÎN DOMENIUL ENERGIEI ELECTRICE ȘI
GAZELOR NATURALE ȘI PUBLICATE ÎN MONITORUL OFICIAL AL ROMÂNIEI,
PARTEA I, ÎN PERIOADA 01.01.2013 – 31.12.2013**

Nr. crt.	Act normativ	Publicat
1.	Ordinul nr. 1/2013 privind modificarea Metodologiei de stabilire și ajustare a prețurilor pentru energia electrică și termică produsă și livrată din centrale de cogenerare ce beneficiază de schema de sprijin, respectiv a bonusului pentru cogenerarea de înaltă eficiență, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 3/2010	M.O. nr. 57 din 25.01.2013
2.	Ordinul nr. 2/2013 privind aprobarea Regulamentului de autorizare a furnizorilor de energie electrică și gaze naturale în vederea accesului la licitațiile de certificate de emisii de gaze cu efect de seră pe platforma comună, conform Regulamentului (UE) nr. 1031/2010 al Comisiei din 12 noiembrie 2010 privind calendarul, administrarea și alte aspecte ale licitațiilor certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră în temeiul Directivei 2003/87/CE a Parlamentului european și a Consiliului de stabilire a unui sistem de comercializare a cotelor de emisii de gaze cu efect de seră în cadrul Comunității.	M.O. nr. 64 din 30.01.2013
3.	Ordinul nr. 3/2013 pentru modificarea ordinelor președintelui Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale.	M.O. nr. 66 din 31.01.2013
4.	Ordinul nr. 4/2013 pentru aprobarea Metodologiei privind determinarea anuală a nivelului stocului minim de gaze naturale pentru titularii licențelor de furnizare și a nivelului stocului de gaze naturale pentru titularul licenței de transport al gazelor naturale.	M.O. nr. 95 din 15 februarie 2013
5.	Ordinul nr. 5/2013 pentru aprobarea Metodologiei de monitorizare a pieței gazelor naturale	M.O. nr. 104 din 21 februarie 2013
6.	Ordinul nr. 6/2013 privind stabilirea prețurilor pentru furnizarea de ultimă instanță a gazelor naturale în orașul Motru, județul Gorj, realizată de furnizorul de ultimă instanță Societatea Comercială GDF SUEZ ENERGY ROMÂNIA S.A.	M.O. nr. 94 din 14 februarie 2013
7.	Decizia nr. 398/2013 privind retragerea Licenței nr. 676/2006 de furnizare a gazelor naturale în localitatea Motru aparținătoare municipiului Motru, județul Gorj, acordată Societății Comerciale BEN&BEN - S.A.	M.O. nr. 94 din 14 februarie 2013
8.	Decizia nr. 399/2013 privind desemnarea Societății Comerciale GDF SUEZ OMÂNIA S.A. ca furnizor de ultimă instanță în orașul Motru, județul Gorj	M.O. nr. 94 din 14 februarie 2013
9.	Ordinul nr. 7/2013 privind modificarea Metodologiei pentru aprobarea prețurilor și stabilirea tarifelor reglementate în sectorul gazelor naturale, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 22/2012	M.O. nr. 113 din 27 februarie 2013
10.	Ordinul nr. 8/2013 privind stabilirea cotei obligatorii de achiziție de certificate verzi, aferenta anului 2012	M.O. nr. 118 din 01 martie 2013
11.	Ordinul nr. 12/2013 pentru aprobarea Regulilor privind prestarea serviciului de transport gaze naturale de tip backhaul	M.O. nr. nr. 138 din 15 martie 2013
12.	Ordinul nr. 13/2013 pentru stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciilor de transport al gazelor naturale prin Sistemul	M.O. nr. 138 din 15 martie 2013

	Național de Transport în perioada 1 aprilie 2013 - 30 iunie 2013	
13.	Ordinul nr. 9/2013 privind constituirea Comisiei tehnice de avizare a studiilor de fezabilitate întocmite în vederea concesiunii serviciului de distribuție a gazelor naturale și de emitere a avizelor conforme pentru operatorii economici din sectorul gazelor naturale	M.O. nr. 144 din 19 martie 2013
14.	Ordinul nr. 10/2013 privind actualizarea valorilor limită de tranzacționare a certificatelor verzi și a contravalorii unui certificat verde neachiziționat, aplicabile pentru anul 2013	M.O. nr. 151 din 21 martie 2013
15.	Ordinul nr. 11/2013 privind aprobarea Regulamentului pentru autorizarea electricienilor, verificatorilor de proiecte, responsabililor tehnici cu execuția, precum și a experților tehnici de calitate și extrajudiciari în domeniul instalațiilor electrice.	M.O. nr. 152 din 21 martie 2013
16.	Ordinul comun nr. 622/14/35/2013 privind abrogarea Ordinului ministrului economiei, comerțului și mediului de afaceri, al președintelui Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei și al președintelui Agenției Naționale pentru Resurse Minerale nr. 1284/27/160/2011 privind valorificarea cantităților de gaze naturale pe piața internă și măsuri pentru întărirea disciplinei în sectorul gazelor naturale	M.O. nr. 169 din 29.03.2013
17.	Ordinul nr. 15/2013 privind valorificarea cantitatilor de gaze naturale pe piata internă si modalitatea de stabilire/avizare a structurilor amestecului de gaze naturale	M.O. nr. 169 din 29.03.2013
18.	Ordinul nr. 16/2013 privind aprobarea Codului rețelei pentru SNT	M.O. nr. 171 din 29.03.2013
19.	Ordinul nr. 17/2013 pentru modificarea Metodologiei de monitorizare a sistemului de promovare a energiei din surse regenerabile prin certificate verzi, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 6/2012	M.O. nr. 181 din 01.04.2013
20.	Ordinul nr. 18/2013 privind aprobarea tarifului reglementat de tranzit perceput de operatorul de transport și de sistem pentru prestarea serviciului de tranzit al energiei electrice din/spre țările perimetrice prin Sistemul electroenergetic național	M.O. nr. 181 din 01.04.2013
21.	Ordinul nr. 19/2013 pentru aprobarea nivelului stocului minim de gaze naturale pentru titularii licențelor de furnizare și a nivelului stocului de gaze naturale pentru titularul licenței de operare a Sistemului Național de transport al gazelor naturale, pentru ciclul de înmagazinare 2013 - 2014	M.O. nr. 210 din 13.04.2013
22.	Ordinul nr. 21 din 10 aprilie 2013 privind aprobarea Metodologiei de stabilire a tarifului pentru serviciul de distribuție a energiei electrice de operatori, alții decât operatorii de distribuție concesionari	M.O. nr. 220 din 17.04.2013
23.	Ordinul nr. 20/2013 pentru abrogarea Ordinului ANRE nr.23/2004 privind aprobarea procedurii de supraveghere a emiterii garanțiilor de origine pentru energia electrică produsă din surse regenerabile de energie.	M.O. nr. 223 din 18.04.2013
24.	Ordinul nr. 22/2013 privind aprobarea Regulamentului pentru atestarea verificatorilor de proiecte și a experților tehnici pentru obiectivele/sistemele din sectorul gazelor naturale	M.O. nr. 233 din 23.04.2013
25.	Ordinul nr. 24/2013 pentru aprobarea Metodologiei de alocare a cantităților de gaze naturale rezultate din activitatea de producție necesare acoperirii consumului pe piața reglementată	M.O. nr. 240 din 25.04.2013
26.	Ordinul nr. 25/2013 privind stabilirea tarifului reglementat pentru prestarea serviciului de înmagazinare subterană a gazelor naturale de Societatea Comercială "Depomureș" - SA Târgu Mureș	M.O. nr. 244 din 29.04.2013
27.	Ordinul nr. 26/2013 privind stabilirea tarifului reglementat pentru prestarea serviciului de înmagazinare subterană a gazelor naturale de Societatea Națională de Gaze Naturale "Romgaz" - SA Mediaș	M.O. nr. 244 din 29.04.2013

28.	Ordinul nr. 28/2013 privind modificarea Regulamentului pentru atestarea verificatorilor de proiecte și a experților tehnici pentru obiectivele/sistemele din sistemul gazelor naturale, aprobat prin Ordinul președintelui ANRE nr. 22/2013	M.O. nr. 259 din 09.05.2013
29.	Ordinul nr. 23/2013 privind aprobarea Regulamentului pentru atestarea operatorilor economici care proiectează, execută și verifică instalații electrice	M.O. nr. 271 din 14.05.2013
30.	Decizia nr. 1226/2013 pentru modificarea Deciziei ANRE nr. 1228/2008 privind scutirea tronsonului românesc al gazoductului Nabucco de la prevederile legislației referitoare la accesul terților la sistemele de transport al gazelor naturale și de la metodologiile de tarifare	M.O. nr. 280 din 17.05.2013
31.	Decizia nr. 1224/2013 privind retragerea Licenței nr. 675 de distribuție a gazelor naturale în localitatea Motru, aparținătoare municipiului Motru, județul Gorj	M.O. nr. 282 din 20.05.2013
32.	Decizia nr. 1225/2013 privind desemnarea societății comerciale Distrigaz Sud Rețele S.R.L. pentru operarea sistemului de distribuție a gazelor naturale în localitatea Motru, aparținătoare municipiului Motru, județul Gorj	M.O. nr. 282 din 20.05.2013
33.	Ordinul nr. 29/2013 privind modificarea și completarea Normei tehnice "Condiții tehnice de racordare la rețelele electrice de interes public pentru centralele electrice eoliene", aprobată prin Ordinul președintelui ANRE nr. 51/2009	M.O. nr. 307 din 29.05.2013
34.	Ordinul nr. 31/2013 pentru aprobarea Metodologiei privind reglementarea condițiilor pentru preluarea de capacități energetice de distribuție a energiei electrice	M.O. nr. 308 din 29.05.2013
35.	Ordinul nr. 30/2013 privind aprobarea Normei tehnice "Condiții tehnice de racordare la rețelele electrice de interes public pentru centralele electrice fotovoltaice".	M.O. nr. 312 din 30.05.2013
36.	Ordinul nr. 32/2013 privind aprobarea Regulamentului de programare a unităților de producție și a consumatorilor dispencerizabili.	M.O. nr. 320 din 03.06.2013
37.	Ordinul nr. 33/2013 privind modificarea Ordinului ANRE nr. 117/2008 pentru aprobarea Metodologiei privind raportarea informațiilor referitoare la consumatorii industriali de gaze naturale și a Metodologiei privind raportarea informațiilor referitoare la consumatorii de energie electrică.	M.O. nr. 322 din 04.06.2013
38.	Ordinul nr. 36/2013 pentru aprobarea procedurii privind alimentarea cu gaze naturale a consumatorului izolat de tip A.	M.O. nr. 336 din 10.06.2013
39.	Ordinul nr. 37/2013 pentru aprobarea Metodologiei privind elaborarea studiilor de fezabilitate și solicitarea avizului ANRE în vederea inițierii procesului de atribuire a concesiunii serviciului public de distribuție a gazelor naturale	M.O. nr. 338 din 10.06.2013
40.	Ordinul nr. 35/2013 pentru aprobarea procedurilor privind soluționarea/medierea neînțelegerilor apărute la încheierea contractelor în domeniul energiei.	M.O. nr. 358 din 17.06.2013
41.	Decizia nr. 1765/2013 privind aprobarea machetelor pentru declarația de consum total anual de energie și pentru chestionarul de analiză energetică a consumatorului de energie	M.O. nr. 373 din 25.06.2013
42.	Ordinul nr. 40/2013 pentru aprobarea tarifelor reglementate la energia electrică livrată de furnizorii de ultimă instanță consumatorilor casnici și asimilați consumatorilor casnici, care nu și-au exercitat dreptul de eligibilitate	M.O. nr. 378 din 26.06.2013
43.	Ordinul nr. 41/2013 pentru aprobarea tarifelor reglementate la energia electrică livrată de furnizorii de ultimă instanță consumatorilor finali care nu și-au exercitat dreptul de eligibilitate,	M.O. nr. 378 din 26.06.2013

	alții decât cei casnici și cei asimilați consumatorilor casnici, precum și a prețurilor pentru energia reactivă	
44.	Ordinul nr. 42/2013 privind aprobarea Metodologiei de stabilire a tarifelor reglementate pentru serviciile de distribuție în sectorul gazelor naturale, începând cu a treia perioadă de reglementare, și privind modificarea Metodologiei pentru aprobarea prețurilor și stabilirea tarifelor reglementate în sectorul gazelor naturale, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 22/2012	M.O. nr. 382 din 27.06.2013
45.	Ordinul nr. 47/2013 pentru desemnarea furnizorilor de ultimă instanță care au obligația de a furniza energie electrică clienților finali aflați în situația de a nu li se mai asigura furnizarea din motive neimputabile acestora	M.O. nr. 389 din 29.06.2013
46.	Ordinul nr. 39/2013 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciilor de transport al gazelor naturale prin Sistemul național de transport în perioada 1 iulie 2013 - 30 iunie 2014	M.O. nr. 391 din 29.06.2013
47.	Ordinul nr. 46/2013 pentru modificarea ordinelor președintelui ANRE privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale	M.O. nr. 391 din 29.06.2013
48.	Ordinul nr. 38/2013 pentru aprobarea Regulamentului pentru autorizarea auditorilor energetici și a Regulamentului pentru atestarea managerilor energetici și acreditarea societăților prestatoare de servicii energetice	M.O. nr. 400 din 03.07.2013
49.	Ordinul nr. 44/2013 pentru aprobarea Procedurii privind alimentarea cu gaze naturale a consumatorului izolat tip B	M.O. nr. 412 din 08.07.2013
50.	Ordinul nr. 45/2013 pentru aprobarea Metodologiei de selectare a furnizorilor de formare profesională în sectorul gazelor naturale	M.O. nr. 412 din 08.07.2013
51.	Ordinul nr. 43/2013 pentru completarea anexei nr. 4 la Ordinul ANRE nr. 46/2012 privind aprobarea tarifelor și contribuțiilor bănești percepute de ANRE	M.O. nr. 417 din 10.07.2013
52.	Ordinul nr. 34/2013 privind aprobarea Regulamentului pentru acordarea autorizațiilor de înființare și a licențelor în sectorul gazelor naturale	M.O. nr. 427 din 15.07.2013
53.	Decizia nr. 2052/2013 de certificare preliminară a Companiei NABUCCO Gas Pipeline Internațional GmbH ca operator de transport și de sistem pe tronsonul românesc al gazoductului Nabucco	M.O. nr. 430 din 15.07.2013
54.	Ordinul nr. 50/2013 pentru aprobarea Regulilor generale privind piața centralizată de gaze naturale	M.O. nr. 436 din 17.07.2013
55.	Ordinul nr. 48 privind aprobarea Regulamentului pentru acordarea licențelor și autorizațiilor în sectorul energiei electrice	M.O. nr. 445 din 22.07.2013
56.	Ordinul nr. 49 pentru aprobarea Regulamentului privind cadrul organizat de tranzacționare pe piața centralizată cu negociere dublă continuă a contractelor bilaterale de energie electrică	M.O. nr. 467 din 29.07.2013
57.	Ordinul nr. 51 pentru aprobarea Regulamentului privind cadrul organizat de tranzacționare pe piețele centralizate de gaze naturale administrate de Societatea Bursa Română de Mărfuri	M.O. nr. 468 din 29.07.2013
58.	Ordinul nr. 52 pentru aprobarea Regulamentului privind cadrul organizat de tranzacționare pe piața centralizată de gaze naturale administrate de Operatorul Pieței de Energie Electrică și Gaze naturale OPCOM S.A.	M.O. nr. 468 din 29.07.2013
59.	Ordinul nr. 54 din 19 iulie 2013 privind aprobarea Contractului-cadru pentru prestarea serviciului de transport, a serviciilor de sistem și a serviciilor prestate de operatorul pieței de energie electrică participantilor la piața angro de energie electrică, între Compania Națională de Transport al Energiei Electrice "Transelectrica" - S.A. și beneficiar	M.O. nr. 470 din 29.07.2013

60.	Ordinul nr. 53/2013 privind aprobarea Metodologiei de stabilire a tarifelor pentru serviciul de transport al energiei electrice	M.O. nr. 472 din 30.07.2013
61.	Ordinul nr. 56/2013 pentru modificarea și completarea Regulamentului de emitere a certificatelor verzi, aprobat prin Ordinul președintelui ANRE nr. 43/2011	M.O. nr. 472 din 30.07.2013
62.	Ordinul nr. 58/2013 privind modificarea Ordinului ANRE nr. 52/2012 privind aprobarea tarifului mediu pentru serviciul de transport, a tarifului pentru serviciul de sistem, a tarifului practicat de operatorul pieței de energie electrică și a tarifelor zonale aferente serviciului de transport, practicate de operatorii economici din cadrul sectorului energiei electrice	M.O. nr. 496 din 07.08.2013
63.	Ordinul nr. 55/2013 privind modificarea și completarea Regulamentului de acreditare a producătorilor de energie pentru aplicarea sistemului de promovare prin certificate verzi, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 42/2011	M.O. nr. 508 din 12.08.2013
64.	Ordinul nr. 59/2013 pentru aprobarea Regulamentului privind racordarea utilizatorilor la rețelele electrice de interes public	M.O. nr. 517 din 19.08.2013
65.	Ordinul nr. 57/2013 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a pieței de certificate verzi	M.O. nr. 518 din 19.08.2013
66.	Ordinul nr. 60/2013 privind aprobarea instituirii unor reguli pe piața de echilibrare.	M.O. nr. 520 din 20.08.2013
67.	Ordinul nr. 62/2013 pentru aprobarea Regulamentului de constatare, notificare și sancționare a abaterilor de la reglementările emise în domeniul energiei	M.O. nr. 536 din 26.08.2013
68.	Ordinul nr. 63/2013 pentru modificarea anexei nr. 4 la Ordinul președintelui ANRE nr.46/2012 privind aprobarea tarifelor și contribuțiilor bănești pecepute de ANRE	M.O. nr. 536 din 26.08.2013
69.	Ordinul nr. 64/2013 privind aprobarea nivelului stocului minim de gaze naturale pentru titularii licențelor de furnizare și a nivelului stocului de gaze naturale pentru titularul licenței de operare a Sistemului național de transport al gazelor naturale, pentru ciclul de înmagazinare 2013-2014	M.O. nr. 536 din 26.08.2013
70.	Decizia nr. 2.340/2013 privind numirea Comisiei de examinare a verificatorilor de proiecte și a experților tehnici pentru obiectivele/sistemele din sectorul gazelor naturale.	M.O. nr. 538 din 26.08.2013
71.	Ordinul nr. 66/2013 pentru aprobarea punctelor relevante ale Sistemului național de transport al gazelor naturale.	M.O. nr. 541 din 27.08.2013
72.	Ordinul nr. 61/2013 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea comisiei pentru soluționarea disputelor pe piața angro și cu amanuntul aparute între participanții la piața de energie electrică și gaze naturale	M.O. nr. 546 din 29.08.2013
73.	Ordinul nr. 65/2013 privind aprobarea condițiilor - cadru de valabilitate a licenței de administrare a pieței centralizate a gazelor naturale.	M.O. nr. 554 din 02.09.2013
74.	Ordinul nr. 67/2013 pentru aprobarea Metodologiei de stabilire a tarifului reglementat practicat de operatorul pieței de energie electrică	M.O. nr. 580 din 12.09.2013
75.	Ordinul nr. 69/2013 pentru aprobarea tarifelor reglementate practicate de operatorul licențiat al pieței centralizate din sectorul gazelor naturale - Societatea Bursa Română de Mărfuri (Romanian Commodities Exchange)	M.O. nr. 581 din 12.09.2013
76.	Ordinul nr. 68/2013 privind aprobarea Metodologiei de monitorizare a pieței reglementate de energie electrică	M.O. nr. 586 din 16.09.2013
77.	Ordinul nr. 70/2013 pentru modificarea ordinelor președintelui ANRE privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea	M.O. nr. 602 din 27.09.2013

	reglementată a gazelor naturale	
78.	Decizia nr. 2.783/2013 pentru modificarea și completarea Deciziei ANRE nr. 2.340/2013 privind numirea Comisiei de examinare a verificatorilor de proiecte și a experților tehnici pentru obiectivele/sistemele din sectorul gazelor naturale.	M.O. nr. 604 din 27.09.2013
79.	Ordinul nr. 71/2013 pentru aprobarea tarifelor reglementate practicate de operatorul licențiat al pieței centralizate din sectorul gazelor naturale – Operatorul Pieței de Energie Electrică și de Gaze Naturale "OPCOM" - SA	M.O. nr. 604 din 27.09.2013
80.	Ordinul nr. 72/2013 pentru aprobarea Metodologiei de stabilire a tarifelor pentru serviciul de distribuție a energiei electrice.	M.O. nr. 623 din 08.10.2013
81.	Ordinul nr. 73/2013 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a pieței intrazilnice de energie electrică	M.O. nr. 640 din 17.10.2013
82.	Ordinul nr. 76/2013 privind aprobarea nivelului stocului minim de gaze naturale pentru titularii licențelor de furnizare și a nivelului stocului de gaze naturale pentru titularul licenței de operare a Sistemului național de transport al gazelor naturale, pentru ciclul de înmagazinare 2013 - 2014	M.O. nr. 659 din 28.10.2013
83.	Ordinul nr. 77/2013 privind aprobarea prețului de referință și a prețurilor reglementate pentru energia electrică, aplicabile în anul 2014 producătorilor de energie electrică și termică în cogenerare care beneficiază de bonus	M.O. nr. 664 din 30.10.2013
84.	Ordinul nr. 78/2013 privind aprobarea valorilor bonusurilor de referință pentru energia electrică produsă în cogenerare de înaltă eficiență și ale prețurilor de referință pentru energia termică produsă în cogenerare, aplicabile în anul 2014	M.O. nr. 664 din 30.10.2013
85.	Ordinul nr. 75/2013 privind aprobarea Metodologiei pentru evaluarea condițiilor de finanțare a investițiilor pentru electrificarea localităților ori pentru extinderea rețelelor de distribuție a energiei electrice.	M.O. nr. 666 din 30.10.2013
86.	Ordinul nr. 74/2013 pentru aprobarea Procedurii privind punerea sub tensiune pentru perioada de probe și certificarea conformității tehnice a centralelor electrice eoliene și fotovoltaice și abrogarea alin. (4) al art. 25 din Norma tehnică Condiții tehnice de racordare la rețelele electrice de interes public pentru centralele electrice fotovoltaice aprobată prin Ordinul ANRE nr.30/2013.	M.O. nr. 682 din 6.11.2013
87.	Ordinul nr. 80/2013 pentru aprobarea Condițiilor generale asociate autorizației de înființare și a Condițiilor generale asociate licenței pentru exploatarea comercială a capacităților de producere a energiei electrice și, după caz, a energiei termice produse în cogenerare	M.O. nr.702 din 15.11.2013
88.	Ordinul nr. 79/2013 pentru aprobarea Convenției – cadru privind stabilirea parametrilor tehnologici aferenți punctelor fizice de intrare în/ieșire din Sistemul național de transport al gazelor naturale	M.O. nr. 707 din 18.11.2013
89.	Ordinul nr. 81/2013 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale realizate de Societatea Comercială GAZMIR IAȘI – S.R.L.	M.O. nr. 723 din 25.11.2013
90.	Ordinul nr. 83/2013 privind aprobarea Metodologiei de stabilire a prețurilor pentru energia electrică vândută de producători pe bază de contracte reglementate și a cantităților de energie electrică din contractele reglementate încheiate de producători cu furnizorii de ultimă instanță	M.O. nr. 732 din 28.11.2013
91.	Ordinul nr. 82/2013 pentru aprobarea Metodologiei de stabilire a prețurilor și tarifelor la clienții finali care nu uzează de dreptul de	M.O. nr. 734 din 28.11.2013

	eligibilitate	
92.	Ordinul nr. 84/2013 privind aprobarea Metodologiei de determinare și monitorizare a supracompensării activității de producere a energiei electrice și termice în cogenerare de înaltă eficiență care beneficiază de schema de sprijin de tip bonus	M.O. nr. 735 din 28.11.2013
93.	Ordinul nr. 85 din 27 noiembrie 2013 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale realizate de Societatea Comercială B.E.R.G. SISTEM GAZ - S.A.	M.O. nr. 739 din 29.11.2013
94.	Ordinul nr. 86/2013 privind modificarea art. 5 din Ordinul președintelui ANRE nr. 40/2013 pentru aprobarea tarifelor reglementate la energia electrică livrată de furnizorii de ultimă instanță consumatorilor casnici și asimilați consumatorilor casnici, care nu și-au exercitat dreptul de eligibilitate	M.O. nr. 753 din 04.12.2013
95.	Ordinul nr. 87/2013 privind aprobarea metodologiei de stabilire a tarifelor pentru serviciul de sistem	M.O. nr. 777 din 12.12.2013
96.	Ordinul nr. 92/2013 pentru modificarea anexei la Ordinul președintelui ANRE nr. 42/2013 privind aprobarea Metodologiei de stabilire a tarifelor reglementate pentru serviciile de distribuție în sectorul gazelor naturale, începând cu a treia perioadă de reglementare, și privind modificarea Metodologiei pentru aprobarea prețurilor și stabilirea tarifelor reglementate în sectorul gazelor naturale, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 22/2012	M.O. nr. nr. 777 din 12.12.2013
97.	Ordinul nr. 88/2013 pentru aprobarea tarifului reglementat practicat de operatorul pieței de energie electrică	M.O. nr. nr. 788 din 16.12.2013
98.	Ordinul nr. 90/2013 privind aprobarea certificării Companiei Naționale de Transport al Energiei electrice "Transelectrica" - S.A. ca operator de transport și de sistem al sistemului electroenergetic național;	M.O. nr. 793 din 17.12.2013
99.	Ordinul nr. 89/2013 aprobarea Contractului-cadru pentru prestarea serviciului de transport al energiei electrice și a serviciului de sistem, între Compania Națională de Transport al Energiei Electrice "Transelectrica" - S.A. și beneficiar;	M.O. nr. 797 din 18.12.2013
100.	Ordinul nr. 91/2013 privind implementarea sistemelor de măsurare inteligentă a energiei electrice	M.O. nr. 801 din 18.12.2013
100.	Ordinul nr. 94/2013 pentru suspendarea aplicării prevederilor pct. 2.3. din Procedura privind punerea sub tensiune pentru perioada de probe și certificarea conformității tehnice a centralelor electrice eoliene și fotovoltaice, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 74/2013	M.O. nr. 801 din 18.12.2013
100.	Ordinul nr. 106/2013 pentru modificarea anexei nr. 2 la Ordinul ANRE nr. 19/2009 pentru privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție a gazelor naturale realizat de S.C. Distrigaz Sud Rețele - S.R.L.	M.O. nr. 816 din 21.12.2013
100.	Ordinul nr. 112/2013 pentru modificarea anexei Ordinul ANRE nr. 60/2013 privind aprobarea instituirii unor reguli pe piața de echilibrare	M.O. nr. 816 din 21.12.2013
100.	Ordinul nr. 107/2013 pentru modificarea ordinelor ANRE privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale;	M.O. nr. 817 din 21.12.2013
100.	Ordinul nr. 114/2014 privind aprobarea Regulamentului de calificare a producției de energie electrică în cogenerare de înaltă eficiență și de verificare și monitorizare a consumului de combustibil și a producțiilor de energie electrică și energie termică utilă, în cogenerare de înaltă eficiență	M.O. nr. 820 din 21.12.2013
100.	Ordinul nr. 95/2013 privind aprobarea tarifelor și contribuțiilor	M.O. nr. 821 din 23.12.2013

	bănești percepute de Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei	
10	Ordinul nr. 98/2013 privind aprobarea tarifelor specifice pentru serviciul de distribuție a energiei electrice și a prețurilor pentru energia electrică reactivă, pentru operatorul de distribuție concesionar S.C. "Filiala de distribuție a Energiei Electrice Electrica Distribuție Muntenia Nord" – S.A.	M.O. nr. 822 din 23.12.2013
10	Ordinul nr. 100/2013 privind aprobarea tarifelor specifice pentru serviciul de distribuție a energiei electrice și a prețurilor pentru energia reactivă, pentru operatorul de distribuție concesionar S.C. "Enel Distribuție Muntenia" – S.A.	M.O. nr. 822 din 23.12.2013
10	Ordinul nr. 101/2013 privind aprobarea tarifelor specifice pentru serviciul de distribuție a energiei electrice și a prețurilor pentru energia reactivă, pentru operatorul de distribuție concesionar S.C. "Enel Distribuție Banat" – S.A.	M.O. nr. 822 din 23.12.2013
11	Ordinul nr. 102/2013 privind aprobarea tarifelor specifice pentru serviciul de distribuție a energiei electrice și a prețurilor pentru energia reactivă, pentru operatorul de distribuție concesionar S.C. "Enel Distribuție Dobrogea" – S.A.	M.O. nr. 822 din 23.12.2013
11	Ordinul nr. 103/2013 privind aprobarea tarifelor specifice pentru serviciul de distribuție a energiei electrice și a prețurilor pentru energia reactivă, pentru operatorul de distribuție concesionar S.C. "E.ON Moldova Distribuție" – S.A.	M.O. nr. 822 din 23.12.2013
11	Ordinul nr. 104/2013 privind aprobarea tarifelor specifice pentru serviciul de distribuție a energiei electrice și a prețurilor pentru energia electrică reactivă, pentru operatorul de distribuție concesionar S.C. "Filiala de distribuție a Energiei Electrice Electrica Distribuție Transilvania Nord" – S.A.	M.O. nr. 822 din 23.12.2013
11	Ordinul nr. 105/2013 privind aprobarea tarifelor specifice pentru serviciul de distribuție a energiei electrice și a prețurilor pentru energia electrică reactivă, pentru operatorul de distribuție concesionar S.C. "Filiala de distribuție a Energiei Electrice Electrica Distribuție Transilvania Sud" – S.A.	M.O. nr. 822 din 23.12.2013
11	Ordinul nr. 96/2013 privind aprobarea tarifului mediu pentru serviciul de transport, a tarifului pentru serviciul de sistem, a tarifelor zonale aferente serviciului de transport și a tarifelor pentru energia electrică reactivă, practicate de operatorii economici din cadrul sectorului energiei electrice	M.O. nr. 824 din 23.12.2013
11	Ordinul nr. 116/2013 pentru aprobarea Regulamentului privind stabilirea modului de colectare a contribuției pentru cogenerarea de înaltă eficiență și de plată a bonusului pentru energia electrică produsă în cogenerare de înaltă eficiență	M.O. nr. 825 din 23.12.2013
11	Ordinul nr. 117/2013 privind aprobarea Metodologiei de determinare și monitorizare a contribuției pentru cogenerarea de înaltă eficiență	M.O. nr. 826 din 23.12.2013
11	Ordinul nr. 93/2013 privind modificarea și completarea Ordinului ANRE nr. 24/2013 pentru aprobarea Metodologiei de alocare a cantităților de gaze naturale rezultate din activitatea de producție necesare acoperirii consumului pe piața reglementată	M.O. nr. 828 din 23.12.2013
11	Ordinul nr. 110/2013 pentru modificarea și completarea Normelor tehnice pentru proiectarea și execuția conductelor de alimentare din amonte și de transport gaze naturale, aprobate prin Decizia ANRE nr. 1220/2006	M.O. nr. 828 din 23.12.2013
11	Ordinul nr. 111/2013 pentru modificarea și completarea Normelor tehnice pentru proiectarea executarea și exploatarea sistemelor de alimentare cu gaze naturale, aprobate prin Ordinul ANRE nr. 5/2009	M.O. nr. 828 din 23.12.2013

12	Ordinul nr. 99/2013 privind aprobarea tarifelor specifice pentru serviciul de distribuție a energiei electrice și a prețurilor pentru energia electrică reactivă, pentru operatorul de distribuție concesionar S.C. CEZ Distribuție – S.A.	M.O. nr. 830 din 23.12.2013
12	Ordinul nr. 109/2013 pentru aprobarea Codului tehnic al gazelor naturale lichefiate	M.O. nr. 840 din 30.12.2013
12	Ordinul nr. 119 /2013 privind aprobarea contribuției pentru cogenerarea de înaltă eficiență și a unor prevederi privind modul de facturare a acesteia	M.O. nr. 845 din 30.12.2013
12	Ordinul nr. 97/2013 pentru aprobarea regulilor privind achiziția energiei electrice pentru acoperirea consumului tehnologic aferent rețelelor electrice	M.O. nr. 8 din 7.01.2014
12	Ordinul nr. 121/2013 pentru modificarea Ordinului președintelui ANRE nr. 36/2009 privind stabilirea tarifelor reglementate pentru prestarea serviciului de distribuție și aprobarea prețurilor pentru furnizarea reglementată a gazelor naturale, realizate de S.C. PETROM DISTRIBUȚIE GAZE- S.R.L.	M.O. nr. 12 din 9.01.2014
12	Ordinul nr. 108/2013 privind stabilirea ratei reglementate a rentabilității capitalului în a treia perioadă de reglementare pentru activitățile de distribuție și furnizare reglementată și de stabilire a unui stimulent peste rata reglementată a rentabilității capitalului aplicabil în a treia perioadă de reglementare pentru anumite categorii de imobilizări corporale și necorporale aferente activității de distribuție	M.O. nr. 16 din 10.01.2014
12	Ordinul nr.113/2013 privind condițiile în care se asigură furnizarea energiei electrice pentru clienții finali ai furnizorilor de ultimă instanță	M.O. nr. 16 din 10.01.2014
12	Ordinul nr. 115/2013 privind aprobarea Procedurii de avizare a proiectelor noi sau de rețehnologizare ale centralelor de cogenerare	M.O. nr. 16 din 10.01.2014
12	Ordinul nr. 120/2013 privind modificarea și completarea anexei nr. 1 la Codul rețelei pentru Sistemul național de transport al gazelor naturale, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 16/2013	M.O. nr. 32 din 15.01.2014
12	Ordinul nr. 122 din 30 decembrie 2013 privind aprobarea Contractului-cadru de vânzare-cumpărare a energiei termice produse de operatorii economici aflați în competența de reglementare a ANRE	M.O. nr. 39 din 17.01.2014
13	Ordinul nr. 118/2013 privind aprobarea Normelor tehnice pentru proiectarea și execuția conductelor de transport gaze naturale	M.O. nr. 171 din 10.03.2014

Total: Ordine: 122

Decizii: 9

Notă: Ordinul nr. 27/2013 este notificat CE, nefiind publicat în Monitorul Oficial al României.

INDICATORI DE PERFORMANȚĂ
analizați în conformitate cu propunerile CEER referitoare la raportarea indicatorilor de performanță

A. INDEPENDENȚĂ

1. Independență legală și funcțională		Observații
1. Este autoritatea o entitate juridică distinctă de ministerul de resort sau de alte organisme guvernamentale?	Da	
2. Este ROF-ul în responsabilitatea exclusivă a autorității de reglementare?	Da	
3. Este RIOF-ul în responsabilitatea exclusivă a autorității de reglementare?	Da	
4. Este politica de personal (angajări, salarii, etc) în responsabilitatea exclusivă a autorității de reglementare?	Da	
5. Cine numește membrii Comitetului de reglementare?	a. Executivul (Primul ministru) b. Legislativul (Parlamentul) c. Executivul + legislativul	
6. Care sunt prevederile cu privire la revocarea membrilor Comitetului de reglementare?	a. Nu există prevederi specifice b. Nu pot fi revocați c. Pot fi revocați de cel care i-a numit d. Pot fi revocați din motive care nu țin de strategie e. Pot fi revocați indiferent din ce motiv	Numirea și revocarea membrilor Comitetului de reglementare se fac de către Parlament în ședința comună a celor două Camere.
Este independența o condiție necesară pentru numire? Sau este o condiție stabilită în mod oficial în legislație sau în statut?	a. Da b. Nu	
2. Independența personalului și a managementului în raport cu interesele de piață și indicațiile guvernului/mediul de afaceri		
2.1 Pot membrii Comitetului de reglementare să dețină funcții în guvern sau în alte instituții din administrația publică?	a. Nu b. Doar cu acordul executivului c. Nu există prevederi speciale d. Da	

2.2. Există prevederi în legislație/statut pentru evitarea conflictelor de interese în timpul executării mandatului de membru al Comitetului de reglementare? 2.3 Dacă da, se aplică aceste reguli și după expirarea mandatului?	a.Da, b. Nu	
2.4 Poate Guvernul să dea directive autorității de reglementare cu privire la politica generală? 2.5 Poate Guvernul să demareze acțiuni de investigare a activității ANRE?	a. Da b. Nu Da	
2.6 Are ANRE un Cod de conduită pentru personalul propriu și pentru management?	Da	
2.7 Există prevederi specifice pentru garantarea independenței personalului ANRE care desfășoară activități didactice în învățământul superior și de consultanță?	Nu	
3. Autonomia procesului decizional		
3.1 Este programul de reglementări al ANRE aprobat de un organism extern?	a.Nu b.Doar cu acordul executivului c.Nu există prevederi speciale d.Da	
3.2 Deciziile ANRE necesită aprobarea/ratificarea oficială a unui organism extern?	a. Nu b.Da, Guvernul c.Da, Parlamentul d.Da, alte instituții	
3.3 Există un alt organism în afară de Tribunal care să poată revoca deciziile emise de ANRE?	a.Nu b. Da, Guvernul c. Da, un organism independent	
4. Separare bugetară și autonomie financiară		
4.1 Care este sursa de finanțare a bugetului ANRE?	a.Tarifele și contribuțiile agenților economici din sector b. Bugetul de stat începând cu anul 2010 c. Combinat	
4.2 Este ANRE deplin responsabilă de implementarea bugetului, distinct față de legislația națională privind bugetul de stat?	a.Da, pe deplin b. Da, parțial, în cadrul instrucțiunilor stabilite de alte organisme c. Nu, necesită aprobarea unui	

	alt organism	
4.3. Cum este controlat bugetul ANRE ?	a.De ANRE b.De un Birou de contabilitate sau de Tribunal c. De Guvern d. De Parlament	
5. Dimensionarea schemei de personal și salarizarea		
5.1 Cine face propunerea de buget?	a.ANRE b. Guvernul c. Alt organism	
5.2 Care este organismul care propune dimensionarea schemei de personal (număr total și structura)?	a.ANRE, în mod independent, potrivit regulilor sale administrative interne Prin lege sau statut b. Guvernul c. Parlamentul	
5.3 este ANRE capabilă să atragă un număr suficient de mare de personal calificat?	a.Da b.Parțial, până la nivel de experți cu vechime c.Parțial, până la nivel de experți cu mai puțină vechime d. Nu	

B. ATRIBUȚII PRINCIPALE

1. Stabilirea tarifelor		Observații
1.1 Sunt tarifele pentru rețeaua de transport și pentru cea de distribuție stabilite/aprobate de ANRE ?	Da	
2. Asigurarea conformității		
2.1 Care este organismul competent pentru asigurarea conformității în domeniul separării legale în sectorul gazelor naturale și al energiei electrice ?	a. ANRE b.altă autoritate c.responsabilitate împărțită	
2.2 Care este organismul competent în vederea asigurării conformității în domeniul evidenței contabile ?	a.ANRE b.altă autoritate c.responsabilitate împărțită	
2.3 Care este organismul competent în vederea asigurării conformității cu prevederile Regulamentelor 714/2009	a.ANRE b.altă autoritate c.responsabilitate	

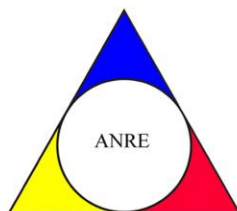
and 715/2009?	împărțită	
3. Cooperarea transfrontalieră		
3.1 Este ANRE singurul organism de reglementare care asigură cooperarea privind schimburile transfrontaliere ?	a.Da b. Nu, ME este de asemenea implicat	
4. Protecția consumatorului		
4.1 Este ANRE singurul punct de contact?	a.Da b.Nu, în probleme de protecția consumatorului intervine și ANPC	

C. PUTERE DECIZIONALĂ

1. Decizii cu caracter obligatoriu		Observații
Este ANRE abilitată să emită decizii cu caracter obligatoriu pentru operatorii economici?	a.Da b.Nu	
Există o instituție/altă autoritate care poate revoca deciziile ANRE? Dacă da, care este aceasta?	a.Da b. Nu a. Tribunalul b.Guvernul c.Altă/alte instituție(ii)	
Există sancțiuni în caz de nerespectare a deciziilor emise de ANRE? Dacă da, care sunt acestea?	a. Da b. Nu a. Scrisoare publică adresată managementului prin care este dezaprobată încălcarea deciziei b. Publicarea unor rapoarte comparative prin care se demonstrează slaba performanță a respectivului operatorului de rețea c. În cazul contravențiilor se aplică amenzi, iar infracțiunile se pedepsesc conform prevederilor Codului penal.	
Ce tip de măsuri poate lua ANRE?	a.Să oblige OTS să facă anumite investiții b. Retragera licenței c. Revizuirea tarifelor	

	sau diminuarea ratei profitului în caz de nerespectare a deciziilor	
2. Competențe de investigare		
2.1 Are ANRE competențe de investigare?	a. Da b. Nu c. Doar cu acordul executivului	
2.2 Poate ANRE să efectueze inspecții?	a. Da b. Nu	
2.3 Dacă da, există reguli specifice privind efectuarea inspecțiilor?	a. Da b. Nu	
2.4 Sunt investigațiile limitate la anumite părți interesate (stakeholders)?	a. Da b. Nu c. Doar OTS	
2.5 Este ANRE abilitată să efectueze inspecții la fața locului la sediul operatorilor economici?	a. Da b. Nu	
2.6 Este necesară notificarea prealabilă din partea ANRE prin care să anunțe efectuarea unei inspecții la fața locului?	a. Da b. Nu, sunt posibile inspecții neanunțate	
2.7 Are ANRE competența să verifice documentele operatorului inspectat ?	a. Da, toate documentele b. Nu c. Da, dar numai cele specifice	
3. Cooperarea cu organismele financiare și de concurență sau cu Comisia		
3.1 Cooperează ANRE cu organismele financiare și de concurență sau la efectuarea investigațiilor referitoare respectarea legiilor privind concurența ?	a. Da b. Nu	
3.2 Dacă da, cum este aplicată această cooperare?	a. Sunt stipulate în regulile obișnuite b. printr-un Memorandum de Înțelegere între instituțiile implicate c. Altele	
3.3 Are ANRE nevoie de o aprobare oficială din partea unei alte instituții pentru stabilirea acestei cooperări?	a. Da b. Nu c. Da, de la Guvern și/sau Parlament d. Da, de la altă instituție	
3.4 Există sancțiuni dacă autoritățile nu cooperează cu ANRE?	a. Da b. Nu	

4. Colectarea informațiilor de la operatori		
4.1 Există limite privind accesul la informațiile solicitate de ANRE?	a. Da b. Nu c. Da, din partea Guvernului d. Da, din partea altor instituții e. Acces deplin f. Informații financiare g. Informații tehnice	
4.2 Ce timp de sancțiuni poate aplica ANRE în cazul nerespectării sau refuzului de a transmite informațiile solicitate?	a. Retragera licenței b. Sancțiuni financiare c. Altele d. Sancțiunile nu sunt posibile	
5. Sancțiuni		
5.1 Are ANRE competența să penalizeze operatorii?	a. Da b. Nu	
5.2 Există o valoare limită a penalităților sau un procentaj limită din cifra de afaceri a operatorului	a. Da b. Nu	
5.3 Există prevăzute penalități pentru ANRE în caz de nerespectare a deciziilor ACER?	a. Da b. Nu	

**AUTORITATEA NAȚIONALĂ
DE REGLEMENTARE ÎN DOMENIUL
ENERGIEI - ANRE**

**Str. Constantin Nacu nr.3
București, Sector 2
Cod poștal 020995**

ROMÂNIA

**Tel: 021/311.22.44
Fax: 021/312.43.65**

**E-mail: anre@anre.ro
www.anre.ro**

